

Başlarken

Sevgili Okuyucularımız!

Karadeniz de ikinci doğalgaz keşfi açıklandı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Karadeniz ikinci doğalgaz keşfini açıkladı. Böylece Tuna-1 kuyusundaki rezerv 405 milyar metreküpe yükseldi. Karadeniz ve Akdeniz'deki hidrokarbon kaynaklarını aramaya devam edeceklerini belirten Erdoğan, "Bizden sonraki nesillere büyük ve güçlü Türkiye bırakana kadar durmayacağız" dedi. 4 bin 775 metre derinliğine ulaşmasıyla tespit edilen 85 milyar metreküplük yeni rezerv milletimize hayırlı olmasını diliyoruz.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 18 Ekim 2020'de yapılan cumhurbaşkanı seçimini ikinci turunda Başbakan Ersin Tatar kazandı. Ulusal Birlik Partisinin (UBP) cumhurbaşkanı adayı Ersin Tatar seçimde yüzde 51,74'ünü alarak KKTC'nin cumhurbaşkanı seçildi.

27 Eylül 2020 tarihinde Ermenistan'ın Azerbaycan'a saldırması sonucu, Azerbaycan ordusunun işgal altındaki topraklarını kurtarmak için başlattığı operasyonlar sürüyor. 'Tek Millet, İki Devlet' sloganı ile başlatılan kardeşlik başta Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ve millet olarak Azerbaycan'a güçlü desteğimiz her zaman bildirilmiştir.

Mahalli İdareler Dergimizin 2020 yılı, Ekim Ay'ına ait 94. sayısını sizlerin istifadesine sunmanın mutluluğu içindeyiz. Mahalli İdareler Dergimiz www.mahalliidarelerdergisi.com.tr adresinden abonelerine **ücretsiz** dergilerimizi okuma, araştırma, inceleme hizmeti vermektedir. Bu hizmetten abone olup da yararlanamayan belediyelerimiz süreleri dolmadan "**yenüyelik**" butonunu kullanarak kayıt yapmaları yeterli olacaktır.

16/10/2020 tarih ve 31276 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa eklenen Ek Madde-3 ile "**KIRSAL MAHALLE**" uygulaması getirilmiştir. Köy veya belde belediyesi iken mahalleye dönüşen ve büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunup sosyo-ekonomik durumu, şehir merkezine uzaklığı, belediye hizmetlerine erişebilirliği, mevcut yapılaşma durumu ve benzeri hususlar dikkate alınarak ilgili ilçe belediye meclisinin kararı ve teklifi üzerine büyükşehir belediye meclisince belirlenecektir.

Dergimizde bu ay;

- Yerel yönetimlerde seçilmiş üyelerin kurum adına yapılan iş ve işlemlerinden dolayı meydana gelen kamu zararından sorumlu (diğer sorumlularla birlikte veya münferiden) tutulup tutulmayacağı ilgili yasal düzenlemeler ve Sayıştay'ın emsal kararları doğrultusunda incelenmiştir.
- **Kamu İhale Kurumu** tarafında ihale ve sözleşme uygulamalarına ilişkin düzenlemeleri içeren; Mal ve Hizmet Alımı ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliklerinde, Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği ve İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelikte, Yönetmelik eki tip idari şartnameler ve sözleşme tasarıları ile Kamu İhale Genel Tebliğinde değişiklik yapan yönetmelikler ve tebliğler 30 Eylül 2020 tarihli ve 31260 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
- Başta 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16 ncı maddesi uyarınca düzenlenen yapı kayıt belgesinin şahıslar tarafından suistimal edilmesi, kaçak yapılar için hazır beton teminin çok hızlı ve kolay olması, yıkımı gereken yapıların fiilen işgalli olması, belediyelerin yıkım işlerini yürütmek için iş makinesi, araç, gereç ve ekipmanının yetersiz kalması, büyükşehir belediyelerinin kendi yoğunluğu nedeniyle her zaman ilçe belediyelerinin yardım çağrısına karşılık verememesi, ilgili idarelerce kaçak yapılara elektrik gibi altyapı hizmetlerinin götürülmesi, yalan beyan ile yapı kayıt belgesi alan yapıların yıkılmasının yargı süreci nedeniyle uzaması gibi nedenlerin varlığı kaçak yapılarla mücadeleyi zorlaştırmaktadır. **Kaçak yapılarla mücadele kapsamında belediyelerce yerine getirilmesi gereken birtakım hususlara** ilgili mevzuat hükümleri irdelenmiştir.
- İşçinin 4857 sayılı Kanununun 24'üncü maddesinde sayılan iş sözleşmesinin haklı nedenle fesih hakkını kullanması ve evlilik, askerlik, emeklilik, ölüm gibi hallerde iş sözleşmesini feshetmesi halleri dışında 4857 sayılı Kanununun 17'nci maddesinde sayılan yasal ihbar sürelerini (iş veya toplu iş sözleşmeleri ile artırılmış süreler) dikkate almadan iş sözleşmesini fesih etmesi durumunda, işveren (idare) 4857 sayılı Kanunda belirtilen yasal ihbar sürelerine karşılık gelen tutarlar kadar ihbar tazminatını işçisinden talep etmesi zorunludur. İşverenlerin (belediye ve il özel idarelerinin) söz konusu ihbar tazminatını talep etmedikleri görülse de, tahsil etmemeleri **özellikle kamu idareleri açısından kamu zararını gündeme getirmektedir.** Kamu görevlisinin ihbar öneline uymayan işçiden ihbar tazminatını işçiden son brüt giydirilmiş ücret üzerinden hesap edileceği açıklanmıştır.

Gelecek sayıda tekrar buluşmak dileğiyle sağlıklı ve mutlu günler dileriz.

İçindekiler

MAKALE ADI	YAZAR	SAYFA
Hakemli Makale		
Şekillenmeyen Hamur: İmar Mevzuatındaki Değişiklikler İçin Bazı Tespitler	Müslüm AKINCI Murat Selim ÇEPNİ	3
Diğer Makaleler		
Belediye Meclisi ve Belediye Encümeni Üyeleri Kamu Zararından Sorumlu Tutulabilir mi?	Ahmet ARSLAN	17
Belediyelerde Özel Kalem Müdürlüğü Görevine Ve Bu Görevden Başka Görevlere Atanmada Yaşanan Sorunlar	Bülent GEÇGEL	29
30.09.2020 Tarihli Kamu İhale Mevzuatı Değişiklikleri	Hakkı YILDIRIM	36
Hazine Taşınmazlarının Belediyelere Tahsisi	Suat ŞİMŞEK	51
Kaçak Yapılarla Mücadelede Belediyelerin Sorumluluğu	Ufuk ÜNLÜ	58
Mahalli İdare Personel Şirketlerinin İşletme Konusu Dışında Başka Alanlarda Faaliyet Gösterememesi	Mustafa YAVUZ	67
İdarede Arabuluculuk Komisyonu Oluşturulması Ve Gerekçeli Rapor Örneği	Mustafa BAYSAL	74
Kamu İhale Mevzuatındaki Son Değişiklikler	Av. Necati TORUN	79
Belediye İştiraki İki Firma Arasında Yapılacak Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı İшінde Kdv Oranının Belirlenmesi	Salih ÇALAL	86
4483 Sayılı Kanun Kapsamında Kamu Görevi Ve Kamu Görevlisi Kavramı	Akın ŞİMŞEK	93
Belediye İşçisinin Günlük Azami Çalışma Süresi	Cumhur Sinan ÖZDEMİR	103
Fiyat Farkı Ödenmeyeceği Hüküm Altına Alınan Yapım İş İhalelerinde Maliyet Artışı Fiyat Farkı Talepleri	Gürkan GÜVEN	109
4857 Sayılı Kanunda İhbar Süreleri, İhbar Tazminatı Ve İhbar Tazminatının Taraflardan Tahsil Edilmesinin Zorunlu Olup Olmadığı	Mahmut ÇOLAK	114
Belediyelerin Cittaslow (Yavaş Kent) Yarışı	Elif TAGRİVERDİ	123
Mevzuat Fihristi		132
Yargı Kararları		138
Genelge, Görüşler ve Tebliğler		155
Sorular		160

PRATİK BİLGİLER

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	162	Hizmet Erbabına İşyeri Veya İşyerinin Müstemilatı Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatlere İlişkin İstisna Tutarı	180
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	163	Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	180
Belediye Başkan Ödeneği	164	Engelliler İçin Vergi İndirimi	180
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	164	Yeniden Değerleme Oranları	180
Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	165	Görevden Uzaklaştırma Halinde Ödenecek Ücret	181
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	165	Ücretli Yıllık İzinler	181
İl Encümen Brüt Ödenekleri	165	İş Akdinin Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	181
Asgari Ücretin Net Hesabı Ve İşveren Maliyeti	166	Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	182
2020 Yılı Asgari Geçim İndirimi	166	Devlet Memurlarına Hastalık Ve Refakat İzni	183
Gelir Vergisine Tabi Gelirlerin Vergilendirilmesinde Esas Alman Tarife	167	Memurlarda Açıkta Vekalette Ödenecek Ücret	184
1608 Sayılı Kanununa Göre 2020 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	167	Devlet Memurlarında Kurum Dışından Vekalette Ücret	184
2559 Sayılı Polis Vazife Ve Selahiyet Kanununa Göre 2020 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	168	Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	185
3194 Sayılı İmar Para Cezaları 2020 Yılı	169	6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	186
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları 01/01/2020-31/12/2020	171	1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	186
Gecikme Zammı Tablosu	173	Damga Vergisine Tabi Kağıtlar	187
Çeşitli Kanun Ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gerekten Parasal Sınırlara Ait Cetvel (2020 Yılı)	174	5846 Sayılı Fikir Ve Sanat Eserleri Kanunu	189
Değerli Kağıtlar (2020 Yılı)	175	7126 Sivil Savunma Kanunu	189
Amortisman Ayırmada Alt Sınır	175	Vergi Usul Kanununda Yer Alan Ve 01/01/2020 Tarihinden Geçerli Olmak Üzere Uygulanacak Olan Had Ve Tutarlar	190
Belediyelerce Verilen Faaliyetten Men Edilme Cezaları	176	Sular Hakkında Kanun	192
2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler (2020 Yılı)	177	Tahsildarların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	192
H - Cetveli 10/2/1954 Tarihli Ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu	178	Belediye Meclisi ve Encümen İçin Ulaşma Limitleri	192
Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik Ve Tazminat Tutarları	179	Çevre Temizlik Vergisi	193
Fazla Çalışma Ücretleri	179	KİK Eşik Değerler Ve Parasal Limitler	195
Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı 2020 Yılı	180	Parasal Sınırlar	196

Murat Selim ÇEPNİ

*Doç. Dr. Kocaeli Üniversitesi
Mühendislik Fakültesi
Harita Mühendisliği Bölümü*

Müslüm AKINCI

*Prof. Dr. Kocaeli Üniversitesi
Hukuk Fakültesi*

ŞEKİLLENMEYEN HAMUR: İMAR MEVZUATINDAKİ DEĞİŞİKLİKLER İÇİN BAZI TESPİTLER

Özet

Yerleşim yerlerinde kentsel değişim dinamik bir şekilde devam eden uzun bir süreçtir. Bu değişimin en büyük aracı imar planları, imar planlarının birincil uygulama aracı ise arsa düzenlemeleridir. Kentleşme sürecinin imar planlarının öngördüğü şekli ile sağlıklı bir şekilde yürütülerek, kamusal alanların ve imar parsellerinin üretiminde adalet ve güven en önemli unsurlardır. 3194 Sayılı İmar Kanununun 18. maddesine göre yapılan imar uygulamaları arsa düzenlemeleri olarak da isimlendirilir ve adalet unsurunun sağlanmasında başlıca görev bu yasa uygulamalarına düşmektedir. Bu çalışmada 7181 sayılı Tapu Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 3194 sayılı imar Kanununun ilgili maddelerinde yapılan değişiklikler irdelenmiştir.

Summary

Urban transformation in residential areas is a long term process that continues interactively. The main tool of this change is the development plans and the primarily application tool of realization is land arrangements. In order to carry out the urbanization process that based on zoning plans ,justice and trust

are the most important factors in the production of public spaces and zoning lots. The zoning plan implementations that also named as land arrangements is realized according to the 18th article of the Zoning Law numbered 3194 and the main task in ensuring justice belongs to this law article practices. In this study, the changes made with the law numbered 7181 “The Law Amending The Land Registry Law and Some Other Laws”¹ and the changes made in the relevant articles of the zoning Law No. 3194 were examined.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: İmar hukuku, arsa düzenlemeleri, hamur kuralı, düzenleme ortaklık payı (DOP), Kamu ortaklık payı(KOP), eşdeğer alan, hisse çözümlemesi (ferdileştirme)

KEYWORDS: zoning law, land arrangements, dough rule, development readjustment share, public participation share, equivalent plots, removing of ownership

1. GİRİŞ

İmar hukuku; bütünleşik bir etkileşim içinde olan insan, toplum ve çevre ilişkilerinde sağlıklı ve dengeli bir yaşam ortamı sağlamayı amaçlar. Şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararı gerekleriyle uyumlu planlama faaliyeti ile mülkiyet hakkının kişilere bahşettiği bireysel yarar ile toplum yararı dengelenmeye çalışılır. Farklı bilim disiplinlerinin çalışmalarıyla ortaya konan “şehircilik” (kentleşme) dinamik yapısıyla hukukun durağan kalıplarını zaman zaman zorlamaktadır. Doğal olarak yasa koyucu ‘yeni gerekleri ve gereksinimleri’ karşılamak üzere mevcut yasal düzenlemelerde değişikliğe gitmekte, yetersizlik olan hallerde yeni kurumlar ihdas etmektedir. İmar Kanunu Yürürlüğe girdiği 9.5.1985 tarihinden bu yana yaklaşık yirmi dokuz değişiklik geçirmiş; toplumsal gereksinimlere koşut olarak yapılan bu değişikliklerin sonuncusu olarak 4/7/2019

tarihli 7181 sayılı Kanun¹ ile bazı konularda önemli yenilikler getirilmiştir. Değişikliklerin önemli bölümü İmar kanununun 18. maddesinde yer alan arsa ve arazi düzenlemeleri ile ilgilidir. Esasen, ülkemizdeki arsa düzenlemesi metotları çok uzun yıllardır tartışılmakla birlikte imar mevzuatının arzu edilen kapsama eriştiğini söylemek zordur. Bu çalışmada kısaca 7181 sayılı yasa ile getirilen yeniliklere *arsa düzenlemeleri özelinde* bazı tespitler yapma gereği hâsıl olmuştur.

2. DONATI ALANINA ÖZEL TEŞİS YAPILMASI

7181 sayılı Kanununun 7 nci maddesinin b fıkrasında; “Düzenleme ortaklık payına konu kullanımlardan olan yol, meydan, ibadet yerleri, park ve çocuk bahçeleri hariç olmak üzere yapı yapılabilecek diğer alanlarda; “...alanla-

¹ 10.07.2019 tarih ve 30827 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanmış olan Tapu Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

rın kamuya geçişi sağlanıncaya kadar maliklerinin talebi halinde ilgili kamu kuruluşunun uygun görüşü alınarak plandaki kullanım amacına uygun özel tesis yapılabilir” denilmektedir.

Yukarıdaki fıkrada bahsedilen DOP’a konu yapı yapılabilecek alanların kapsamı aynı yasa değişikliği ile beraber genişletilmiştir. Buna göre sosyal ve kültürel tesis, sağlık tesisi, eğitim alanları gibi yerler, imar uygulaması kapsamındaki taşınmazlardan yapılacak olan DOP (Düzenleme Ortaklık Payı) kesintilerinden karşılanabilecektir. Bilindiği üzere geçmiş yıllarda yapılan imar uygulamalarında özellikle eğitim alanları DOP kapsamında tutulmamıştır. Özel mülkiyete sahip kişilerin imar uygulaması sonrası oluşan hisselerinin bir kısmı kamusal alanlardan tahsis edilmiştir. Bu nedenle, mülk sahipleri kamusal alandaki kısıtlı hisselerini değerlendiremediğinden ilgili idareye karşı kamulaştırmasız el atma davaları açmak zorunda kalıyordu.² Doğal olarak o yılın bütçesinde yeterli ödeneği bulunmayan kamu idarelerinin akçal yönden zor duruma düşmesi de söz konusu oluyordu.

Yapılan bu değişikliklerle, kamu kurumlarının bu gibi alanlara plandaki kullanım amacına uygun olarak özel tesis yapma fırsatı vermesi ile açılması muhtemel el atma davalarının bir kısmına çözüm olması beklenmektedir. Ancak burada şu hususa vurgu yapmak

gerekir; donatı alanında kalan taşınmazların müşterek mülkiyet halinde olması durumunda, hissedarların aralarında anlaşma sağlayıp sağlayamamasının el atma davalarının durumunu belirleyeceği açıktır.

Kamuya kazandırılması gereken bazı alanlara yasa değişikliği ile “özel tesis” yapılabiliyor olmasının bazı sakıncaları da potansiyel olarak barındırdığını söylemek gerekir. Özellikle eğitim, sağlık gibi temel bazı kamu hizmetlerinin toplumun geneline sunulması zorunluluğu vardır. Özel girişim gücünün hakim duruma geçmesi ile toplumun bir bölümünün kamusal hizmetlere erişiminin zaafiyete uğraması olasıdır. Bir diğer söyleyişle, dar ve orta gelirli bölge halkının bu hizmetlerden meccanen ve genellik/eşitlik anlayışıyla yararlanabilmesinin imkanı ortadan kalkabilecektir.

İlgili kamu kurumunca verilecek izin doğrultusunda yapılmış özel tesisin üzerinde bulunduğu taşınmazların, ilerleyen dönemde kamunun tasarrufuna geçmesinin zorlaşacağını; bir adım ötede, özel tesisin Kat Mülkiyeti’ne geçmesi durumunda işlerin daha da karışacağını da hatırdan uzak tutmamak gerekir.

Yapılan değişikliklerle el atma davalarının önüne geçilmesi ve kamulaştırma davalarının ileriki süreçlerde değerlendirilmesinin amaçlandığı kanaatinde olunmakla beraber, donatı alanında kalan parsellerin kamulaştırmasını yapmaktan çekinen ilgili idareye, yapılan özel tesisin de maliyeti eklenince kamuya daha fazla ek yük getireceği aşikardır. Maliyetin

² Çoruhlu Y. E., Uzun B., Yıldız O. (2020) “Zoning Plan-based Legal Confiscation Without Expropriation in Turkey in Light of ECHR Decisions”, *Land Use Policy*, Vol.95, s.104598

katmerlendiği bu durumda kamulaştırma işleminin nasıl yapılacağı ise merak konusudur.

3. DÜZENLEME ORTAKLIK PAYI (DOP) KAPSAMININ GENİŞLEMESİ

İmar mevzuatımıza göre düzenleme ortaklık payı (DOP); düzenlemeye tabi tutulan yerlerden yine bu yerlerin ihtiyacına yönelik imar planının öngördüğü donatı alanlarını karşılamak üzere yapılan kesintidir. Yasaya göre DOP kesintisi, düzenlemeye tabi tutulan yerlerin ihtiyacı olan umumi hizmetler ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka amaçlarla kullanılamaz.³

Parselasyon işlemiyle amaçlanan; “imar planı, plan raporu ve ilgili yönetmeliğe göre imar adasının tüm biçim ve boyutu, yapı düzeni, inşaat yaklaşma sınırı ve bahçe mesafeleri, yapı yüksekliği ve derinliği, yerleşme yoğunluğu, taban alanı ve kat alanı katsayısı, arazinin kullanma şekli, mülk sınırları, mevcut yapıların durumu gözönüne alınmak suretiyle” sorunsuz, üzerinde yapı yapmaya elverişli imar parseli oluşturmaktır.⁴ Parselasyon planı mülkiyet ilişkilerinin imar planına uygun şekilde yeniden yapılandırılmış biçimindedir.

Bir başka anlatımla; parselasyon işlemi ile imar planına uygun parselle-

rin oluşturulması ve yol, yeşil alan gibi kamu alanlarının imar parsellerinde oluşan değer artışı karşılığında kamunun eline geçmesi sağlanır. Dolayısıyla, parselasyon işleminin amacı imar planı ile yörenin konut, sosyal ve teknik altyapı ihtiyaçlarının belirlenmesinden sonra bu ihtiyaçların hayata geçirilmesini sağlamaktır.⁵ Bu cümleden olmak üzere parselasyon işlemlerinde asıl ve tali amaçlar güdülür.⁶ Asıl amaç, toplumun hâlihazırdaki ve gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamaya elverişli (planlı) mekânsal alan oluşturmaktır. Tali amaç ise biri genel hizmet alanlarının bedelsiz olarak DOP kesintisi yapılarak kamunun tasarrufuna geçmesi ve diğeri de resmi hizmet alanlarına ayrılan imar parsellerinin oluşturulmasıdır.

7181 sayılı Kanununun 9 uncu maddesinde; “Düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tabi tutulan yerler ile bölgenin ihtiyacı olan yol, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi, yeşil saha, ibadet yeri ve karakol, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretime yönelik eğitim tesis alanları, Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık tesis alanları, pazar yeri, semt spor alanı, toplu taşıma istasyonları ve durakları, otoyol hariç erişme kontrolünün uygulandığı yol, su yolu, resmî kurum alanı, mezarlık alanı, belediye hizmet alanı, sosyal ve kültürel tesis alanı, özel tesis yapılmasına konu olmayan ağaçlandırılacak alan, rekreasyon alanı olarak ayrılan parseller ve mesire

3 “Düzenleme ortaklık payları, düzenlemeye tâbi tutulan yerlerin ihtiyacı olan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilk ve orta-öğretim kurumları, yol, meydan, park, otopark, çocuk bahçesi, yeşil saha, ibadet yeri ve karakol gibi umumi hizmetlerden ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka maksatlarla kullanılamaz”. Danıştay 6.Daire’sinin 15.11.2017 tarih ve Esas: 2013/ 2802 Karar: 2017 / 9200 Karar sayılı kararı

4 Danıştay 6.Daire 23.12.2019 tarih ve E.2019/ 20628, K. 2019 / 14876 sayılı kararı

5 Danıştay 6.Daire 15.11.2017 tarih ve Esas: 2013/ 1530, Karar: 2017 / 9084 sayılı kararı

6 Çelik, Özgür - Kuşgöz, Cavit (2019) “Son Değişiklikler Işığında Parselasyon İşlemlerinin DOP Uygulamaları Özelindeki Dünyü ve Bugünü-İ” Mahalli İdareler Dergisi, Sayı 82 (220), s. 141

alanları gibi umumi hizmet alanlarından oluşur ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden başka maksatlarla kullanılamaz.” denilmektedir.

Değişiklik yapılmadan önceki İmar Kanunu’nda Kamu Ortaklık Payı Oranı’ndan (KOP) veya kamu mülkiyetlerinden karşılanan sağlık tesisi, resmi kurum ve sosyal ve kültürel tesis alanı, belediye hizmet alanı, mezarlık alanı gibi kamusal nitelikli alanların yeni Yasa değişikliği ile Düzenleme Ortaklık Payı’ndan karşılanacağına karar verilmiştir.⁷

Arsa düzenlemelerinin uygulama bölgesi “düzenleme sahası” olarak adlandırılır (İmar Kanununun 18. maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi ve Arsa Düzenlemesi ile ilgili Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı 4.maddesinin (a) bendi). Uygulama Yönetmeliği’nde az sayıda ölçüt ile tanımlanan düzenleme sahası sınırının tespitinde idare belirleyici konumdadır. Sınırlı bir bölgeyi ifade eden düzenleme sahası, düzenleme ortaklık payının külfeti ve donatı alanlarının nimeti arasındaki ilişkiyi temsil etmesi bakımından önemlidir.

Arsa düzenlemesine katılanlardan yapılan kesintilerle elde edilen kamusal alanların o düzenleme sahasında ikamet edenlere hizmet etmesi esastır. Yargı kararlarında da DOP’un donatıdan faydalananlardan alınması veya bir başka deyişle kamusal alandan istifade edecek-

lerin külfete katılanlar olması gerektiği tespit edilmektedir.

Uygulama İmar Planında belirlenen Sağlık Tesisi, Resmi Kurum ve Sosyal ve Kültürel Tesis Alanlarını kapsayacak şekilde yapılacak bir imar uygulamasında, tüm ilçeye hatta il’e hizmet verecek olan, sağlık tesisi, kaymakamlık veya belediye hizmet binası, emniyet müdürlük binası, büyük çapta yapılacak spor tesisi veya mezarlık alanı gibi hizmet alanları, sadece uygulamaya giren taşınmazlardan yapılacak DOP kesintisinden karşılanacaktır. Haliyle böyle bir tatbikat (sonuç itibarı ile) eşitsizlikler doğurabilecektir. Yerleşim biriminin geneline hizmet eden bir kurum/tesisin sadece bir düzenleme bölgesindeki malikler tarafından karşılanması, nimet/külfet dengesi yaklaşımı ve emsal yargı kararları ile uyumlu olmadığını belirtmek gerekir.

Daha önce DOP kapsamında olmayan bu tür donatı alanlarının karşılanmasında nimet/ külfet dengesi açısından ilkesel bir çelişkidir yani kamusal alanın hizmet verdiği çevre ile DOP kesilen taşınmazların aynı olmaması durumundan bahsetmek mümkündür.

Burada üzerinde durulması ve başka bir çalışmada daha kapsamlı olarak ele alınmasında yarar olan bir konuda, ikinci kez DOP kesintisi yapılabilmesine olanak veren değişikliktir. Nüfusa ve yapılaşma koşulundaki artışa bağlı olarak %45 e tamamlayan oranda yapılacak ikinci bir DOP kesintisi, geçmişte çok düşük DOP oranları ile düzenleme gören yerler için makul ve olumlu olarak

⁷ Yasanın getirdiği yeni düzenleme ile ilgili geniş bilgi için bkz. Bilgin, Hüseyin (2020) “7153 ve 7181 Sayılı Kanunlarla İmar Kanununda Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme” *AndHD Hukuk Fakültesi Dergisi* Cilt 6 - Sayı 2 - Temmuz 2020, s. 339-385

algılansa da kat mülkiyetine geçmiş ve emsal artışından bir yarar beklemeyen malikler için sıkıntı anlamına gelmektedir.

Her ne kadar yasa maddesinde “..bir defadan fazla DOP alınmaması esastır” denilse ve Yönetmelikle ruhsatlı yapılar için bedele dönüştürmeye işaret edilse de, emsal artışına bağlanan ikinci DOP işlemi idareler için yetki kullanımında keyfiliğe imkân verebilecek bir açıklığı da bünyesinde barındırmaktadır.

4. AĞAÇLANDIRILACAK ALANLARIN DOP KAPSAMINA ALINMASI

7181 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde yapılan değişiklik ile “Ağaçlandırılacak Alanlar” Düzenleme Ortaklık Payı kapsamına alınmıştır. Ağaçlandırılacak alanların imar uygulaması kapsamına alınması imar planlarının uygulanabilmesi bakımından olumlu katkı sağlamakla birlikte, bu alanların çoğunlukla imara elverişsiz, çok eğimli ve jeolojik açıdan sakıncalı alanlar olduğu ve dolayısıyla değerlerinin diğer taşınmazlara göre oldukça düşük kaldığı gerçeği dikkate alındığında diğer parseller nezdinde ciddi bir eşitsizliğe yol açacaktır. Çok düşük değeri bulunan taşınmazların, yapılaşmaya uygun imar adalarına tahsisi sıkışmaya sebep olmanın yanısıra, diğer maliklerin arazilerinin bir bölümünün bu kişilere tahsis edilmesi dolayısıyla vatandaş ve idare karşı karşıya gelecektir. Aynı zamanda söz konusu taşınmaz malikleri için büyük çapta bir değer artışı ortaya çıkacaktır.

Esasında, alan eşitliği tabanlı mevcut imar uygulaması podosedürü dahilinde sorunun çözümü çok da olanaklı görünmemektedir. İmar uygulamalarında yaşanan bu ve benzeri sorunlar ise arsa düzenlemelerinde, örneğin “değer bazlı arsa düzenlemesi” gibi arayışları gündemde tutmaya devam etmektedir.

5. İMAR PLANINDA KAPANAN YOLLAR

7181 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde; “Kapanan imar ve kadastro yollarının öncelikle düzenleme ortaklık payına ayrılan toplam alandan düşülmesi esastır.” denilmektedir.

3194 sayılı İmar Kanununun 11 inci maddesi ve Tapu Kanununun 21 inci maddesinde, köy veya belediye sınırları içerisindeki kapanan kadastral yolların köy veya belediye namına tescil olacağı belirtilmektedir.

İmar planında yapı adasında kalması nedeniyle kapanan yolların ihdasen belediye veya köy tüzel kişiliği adına tescil edilen parsellerden, imar uygulamasında DOP kesildikten sonra kalan miktarın imar parsellerinden tahsisinin sağlanmasında 7181 sayılı yasa öncesinde de yasalara aykırı bir durum bulunmamakla birlikte, yargı organlarınca DOP oranının vatandaş aleyhine yükselmesinden dolayı iptal kararları verilmiştir. Yasa maddesinin ihdas edilen yolların donatı alanları için kullanılması şeklinde değiştirilmesiyle birlikte idari işlemler ve yargı kararları arasındaki farklılık giderilmiş olmaktadır.

Bununla birlikte, kamu hissesinin olmadığı yerlerde yapılan imar uygulamalarında, vatandaşı vatandaş ile hisseli yapmak yerine kapanan yolların idare adına ihdas ederek uygulamada tamamlayıcı mahiyette kullanılması çözümleyici bir yaklaşımdır ve idarelerce sık kullanılan bir araçtır. Yasadaki düzenlemenin idarelere çözüm hedefli hisse kullanımının önünü açacak yaklaşımlar getirmesi idarelerin beklentileri arasında olmasına rağmen 7181 sayılı yasa kapsamında bu durumun değerlendirme konusu yapılmadığı görülmektedir.

Uygulamayı yapan idarelerin 7181 sayılı yasa değişikliği öncesinde de yargısal iptal kararlarından kaçınmak üzere kapanan kadastral yolların ihdasını imar uygulaması öncesinde yapması karşılan özel durumlar arasında bulunmaktaydı. Yasanın özü itibari ile plan uygulamasındaki bütüncül yaklaşımı bozan ve hukuki bir arka yol olarak kullanılan bu işlemin dikkatli yargı organlarınca iptal gerekçesi olarak değerlendirilmesi gerektiği düşünülmekle birlikte, yeni değişiklikler sonrası 15-16 madde uygulamalarının parselasyon planı sonrasına bırakılmasıyla bu arka yol da kapanmış olmaktadır.

6. “EŞDEĞER” MESELESİ

7181 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde; “*Düzenleme sonucu taşınmaz maliklerine verilecek parseller; öncelikle düzenlemeye alınan taşınmazın bulunduğu yerden, mümkün olmuyor ise en yakınındaki eşdeğer alandan verilir.*” hükmü eklenmektedir.

Yasa metnine eklenen “eşdeğer” ibaresi çok dikkat çekmemekle birlikte arsa düzenlemelerinde özellikle yargısal süreçlere etkisi olasıdır ve sonuçları itibari ile bazı belirsizlikleri getireceği düşünülmektedir.

Ülkemizdeki arsa düzenlemeleri alan eşitliği esasına dayanmaktadır.⁸ Tahsis işlemleri de DOP sonrası alanın bir imar parseline tahsisini öngörmektedir. Tahsis işlemine dair atıflar ise 2/11/1985 tarihli ve 18916 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İmar Kanununun 18 inci Maddesi Uyarınca Yapılacak Arazi ve Arsa Düzenlenmesi ile İlgili Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 10 uncu maddesinde yer almaktadır. Söz konusu normda “...Düzenlemeyle oluşacak imar parsellerinin mümkün mertebe aynı yerdeki veya yakınındaki eski parsellere tahsisi sağlanır” ibaresi ile tahsis ölçütü; “yakınlık” olarak tespit edilmiştir.

Ülkemiz dışındaki bazı ülkelerde arsa ve arazi düzenlemelerinin değer esaslı yapıldığı bilinmekte ve ülkemizde de akademik düzeyde “değer esaslı imar uygulamaları” uzun yıllardır tartışılmaktadır.⁹ Bununla birlikte, ülkemizde arsa düzenlemeleri son değişikliğe göre de “değer” değil “alan” ölçütüne göre yapılmakta olup konumsal yakınlık, benzer

8 Yalçır, Şükran - Ekiz, Mesut (2017), “Eşdeğerlik Esaslı Arazi Ve Arsa Düzenlemesinde Analitik Hiyerarşi Prosesinin Kullanımı” OHU Journal of Engineering Sciences, Volume 6, Number 1,(2017), 59-75

9 Köktürk, Erdal- Köktürk, Erol (2007) “Arsa Düzenlemelerinin Hukuksal Dayanağı” TBB Dergisi, Sayı 70, s.260 vd.; Yılmaz, A., Demir, H. (2017), “Değer Esaslı İmar Uygulaması Üzerinde Soru ve Cevaplar”, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, 16. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, 3-6 Mayıs 2017, Ankara. https://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/6ad-0356d1ee5046_ek.pdf, e.t. 11.06.2020

değerde olmanın bir yolu olarak benimsemiştir.

Bazı emsal kararlarda¹⁰ veya dava metinlerinde ‘eşdeğer yer’ ibaresi geçmekle birlikte 7181 sayılı yasaya kadar «eşdeğerlik» ilkesi yasada yalnızca «yakınlık» olarak karşılık bulmuştur.

7181 sayılı yasa ile İmar Kanunu¹⁸ maddesi metnine eşdeğer ibaresi eklenmişse de, yasa değişikliğinden sonra yenilenen Uygulama Yönetmeliği’nde eşdeğer ibaresine bir açılım getirilmemiştir. 22 Şubat 2020 gün ve 31047 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmış olan **Arazi Ve Arsa Düzenlemeleri Hakkında Yönetmelik**’in 17/a bendinde “*Düzenlemeye giren parsellerin tahsisi, uygulama sonucunda mümkün olduğunca düzenleme öncesi parselin bulunduğu yerden yapılır. Düzenlemeye alınan parsellerin imar planında umumi ve kamu hizmet alanlarına denk gelmesi halinde ise, diğer parsellerin bulunduğu yerden tahsisinin yapılmasından sonra, teknik zorunluluklar da dikkate alınarak en yakın ve tahsise uygun olabilecek imar parsellerine tahsisi sağlanır.*”

Değer, subjektif bir kavramdır ve “değer”in yasa ile tanımlanmış veya genel kabul görmüş bir ölçüt matrisi yoktur. Dolayısıyla, yasa maddesine eklenen eşdeğer ibaresinin yönetmelik ile de açıklığa kavuşturulmamasının bir sonucu olarak eşdeğerlik ifadesi kapalı ve somutlanamaz olarak kalmaktadır.

Tahsis işleminde esas, eski malikin

¹⁰ Örneğin bkz. Danıştay 6.Daire 19.12.2019 tarih ve Esas:2015/ 9134 Karar: 2019 / 14752 Karar, 6. Daire 12.09.2018 tarih ve Esas: 2018/ 1062 Karar: 2018 / 6675 sayılı kararları

aynı yerinde yer almasıdır. Ancak, donatı alanlarına rastlama dolayısıyla tümünün veya bir kısmının başka bir alandan tahsisi kaçınılmaz olmaktadır. Bu durumda tüze mümkün olan en yakın yer” şeklinde bir ölçüt tanımlamış ve itiraz süreçlerinde eşdeğerlik üzerinden memnuniyetsizlikler iletirse de yasal zemine sahip olmayan eşdeğerlik üzerinden bir sonuca varmak uygun değildir.

Yasa değişikliğinden sonra oluşması beklenen en olası olumsuzluk ise yasa maddesinin “eşdeğer” ifadesini kullanmasından sonra itirazların bu ibareyi dayanak alacağı ve yargı sürecinin de bu noktada güçlük yaşayacağıdır. Zira gerek bilirkişiliğin gerekse karar organının herhangi bir yasal zeminde tanımlanmamış olan eşdeğerliği saptaması dayanaksız kalacaktır.

Tahsis işlemi sayısal tabanlı mühendislik çalışmalarının yoğunlukla kullanıldığı karmaşık bir süreçtir. Burada paydaşların talep ve beklentilerinin kamu yararı gözetilerek karşılanmasına çalışılır. Bu cümleden olmak üzere tahsis işleminin mevzuata, kamu ve toplum yararına uyumluluğu ile paydaşların mülkiyet haklarının adalet ve hakkaniyet gereğiyle muamele edilmesini müzlem olduğunu kabul etmek gerekir.

Yapılan değişiklik ile ilgili kanuna eklenen hüküm iyi niyetli gibi görünse de, maalesef konu yasal zeminde tam olarak netleşmiş gözükmemektedir. Mevzuatta eşdeğer veya değere ilişkin hiçbir tanım ve ölçüt bulunmamaktadır. İmar uygulamasını yapan veya yaptıran idare

eşdeğerliği ne ile ölçülecektir? Eşdeğerlik denilince, parselin konumu, yapılaşma durumu, bakı ve eğitim gibi özellikleri mi göz önünde bulundurulacaktır? Kaldı ki, uygulama sırasında birebir eşdeğer yer sağlanamayacağından ve buna karşın parselden fazla veya eksik DOP kesintisinin de yapılması imkansız olacağından, kavramsal çerçevedeki gri renk maalesef berraklaşmamaktadır. Doğal olarak uygulamada bu durum farklı yorumlara sebep olacak; uygulamayı yapan idareye göre, mülkiyet sahibine göre ve yargı organlarının belirlediği bilirkişilere göre belirlenecek olan bir eşdeğerlik ölçütüyle öznel sonuçlara gidilebilecektir.

Toparlamak gerekirse, Türkiye'deki uygulamalar, özel mülkiyetteki parsellerden yapılan eşit orantılı toprak kesintileri, dağıtım parsellerinde eşit orantılı değer artışlarını sağlamamaktadır.¹¹ İmar uygulaması kapsamına alınan parselin uygulama öncesi konumu, niteliği, plan fonksiyonu veya değer bilgisinin imar uygulaması hesabına herhangi bir katkısı bulunmamaktadır. Çünkü, uygulamalar, değer değil alan eşitliği ilkesine dayanmaktadır.¹²

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18 inci maddesinde kullanılan eşdeğer kavramının ayaklarının yere oturması, belli bir standart kimliğe bürünmesi için; alan esaslı hamur kuralı yerine eşdeğerlik ilkesinin gereği olarak taşınmazın değeri

rini belirleyecek, yapılaşma koşulu, plan fonksiyonu, yapının cephesi, eğimi gibi özelliklerin esas alınmasını sağlayacak bir yasal değişikliğin yapılması daha yerinde bir tercih olacaktır.

7. HİSSE ÇÖZÜMLEMESİ (FERDİLEŞTİRME)

7181 nolu Kanununun 9 uncu maddesinde; *“Düzenleme alanında bulunan imar adalarında, asgari parsel büyüklüğünü karşılamak kaydıyla, imar uygulama alanında kalan hisseli arsa ve araziler; hisse sahiplerinin muvafakati hâlinde veya fiilî kullanım esasına göre müstakil hâle getirilebilir.”* denilmektedir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18'inci maddesine istinaden yapılan imar uygulamalarında değerlendirilen hisseli taşınmazların müstakil parsel haline getirilmesi 7181 sayılı Yasa öncesinde mümkün olmamıştır. Bunun nedeni de, imar uygulamalarına açılan davalar sonucunda Danıştay'ın verdiği kararların yanında, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 692, 698 ve 699 uncu maddelerine göre hisseli mülkiyetin 'ancak paydaşların tamamının rızası' veya 'mahkeme kararına' göre müstakil hale gelebilmesidir.

Hatırlanacağı üzere, 3290 sayılı Kanun ile 2981 sayılı İmar Affı Kanunu'na ek-1'inci madde eklenerek bazı şartların varlığı halinde hisse çözümü yapılmasının önü açılmıştır. Ek-1'inci madde; *“İmar planı olan yerlerde, 9/5/1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanununun 18. maddesi gereğince arsa ve arazi düzenlemelelerinde, binalı veya binasız arsa ve arazilere*

11 Köktürk, E. ve Köktürk, E. (2005). “Yeni bir imar düzeninin en önemli ögesi olarak arsa düzenlemelerinde eşdeğerlik ilkesinin oluşturulması”. 10'uncu Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, https://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/SY62_105_ek.pdf

12 Köktürk ve Köktürk, 2005

bu Kanundan önce özel parselasyona dayalı veya hisse karşılığı satın alınan yerler dikkate alınarak müstakil, hisseli parselleri veya üzerinde yapılacak binaların daire miktarları göz önünde bulundurularak kat mülkiyeti esasına göre arsa paylarını sahipleri adlarına resen tescil ettirmeye valilik veya belediyeler yetkilidir” Bu hüküm esasında, 09/11/1985 tarihinden önce özel parselasyona dayalı veya hisse karşılığı satılan yerlerin imar uygulaması ile müstakil hale getirilmesinin sağlandığı özel bir durumdur.

Kanun'daki değişikliklere bağlı olarak, 20.02.2020 tarihinde yenilenen “Arsa ve Arazi Düzenlemeleri Hakkında Yönetmeliğin 17 inci maddesi d bendinde “Düzenleme sahasında kalan hisseli arazi ve arsalar, hisse sahiplerinin muvafakatı halinde veya ilgili idarece arazideki fiili kullanım durumunun tespit edilmesi halinde muvafakat aranmaksızın; imar planında aksine bir hüküm yoksa imar mevzuatında belirtilen asgari parsel büyüklüğünü sağlamak kaydıyla müstakil hale getirilebilir...” denilerek hisse çözümlenmeye dair koşullar açıklanmıştır.

Gerek Yasa maddesi, gerekse Uygulama Yönetmeliğinde görüldüğü üzere, fiili kullanım halinde muvafakatsiz olarak hisse çözümü dolayısıyla da müstakil parsel oluşturma yolu açılmış bulunmaktadır. Oysa Türk Medeni Kanunu'nun yukarıda değinilen ilgili maddeleri hisse sahiplerinin muvafakatı olmaksızın, imar uygulamasını yapan idarenin re'sen hisse çözümlemesine izin vermemektedir.

Burada tartışılması gereken çok önemli bir durum da Yasa maddesindeki ‘muvafakat’ ve ‘fiili kullanım’ ifadeleridir. Yasa koyucu metinde muvafakate ilişkin bir tanım getirmemekle birlikte, hissedarların idareye verdikleri adi nitelikteki dilekçe veya beyanların uygulamada ‘muvafakat’ olarak nitelendikleri gözlenmektedir. Oysa gayrimenkulün “aynı” üzerindeki muvafakatlerin tapu siciline şerh edilmesi gerekmektedir. Medeni Kanunda muvafakat ile ilgili atıfların tümü tapu sicilinde, tapu sicili mevzuatına uygun olarak verilen rızayı işaret etmektedir. Tapu siciline şerh edilmemiş bir rızanın, adi nitelikli sözleşmeler üzerinden, gayrimenkulün aynı haklarının tasarrufuna etki etmesi doğru değildir. Dolayısıyla, tapu siciline işlenmemiş muvafakate dayanarak yapılacak işlemlerin de hukuka uygun olması beklenmez.

Yasa değişikliği ile fiili kullanımın muvafakatsiz ifraza olanak sağlaması da yine hukuki açıdan sakıncaları bulunan bir durum olarak değerlendirilmektedir. Öncelikle Yasa ve Yönetmelikte geçen “fiili durum” yine çok muğlak ve yorum açık bir deyimdir. Yönetmeliğin 17/d maddesinin devamında özel parselasyon krokileri, emlak vergisi kayıtları gibi bazı belgelere atıf yapılmış ve fiili durumun tutanak altına alınacağı belirtilmişse de muvafakatsiz işlem tesisinin gerektirdiği netliğin sağlandığı söylenemez.

Fiili durum ile hissedarların tümünün mü yoksa sadece birinin mi (?) zeminde oluşturduğu kullanım sınırlarının kast edildiği metinden anlaşılamamaktadır. Ayrıca; çit, duvar, tarla sınırı ve

benzeri yapı niteliğinde olmayan unsurların da fiili kullanım olarak değerlendirilmesi yasa metnine göre mümkündür. Bu durumda, paydaşlarının rızası olmadığı halde zeminde bir kullanım emaresi oluşturan hissedar lehine adil olmayan bir işlem tesisi söz konusu olabilecektir.

Yasa maddesi bu haliyle, zeminde kullanım izleri bulunmayan veya mevcut izlerden memnun olmayan, mevcut fiili duruma onay vermeyen, hatta fiili durumdan haberi olmayan hissedarların hak kaybına açık bir durum oluşturmaktadır. Dahası Yasa maddesinin bu haliyle kötüye kullanıma açık işlemlere sebebiyet verebileceği düşünülmektedir.

Tüm bu hususlar dikkate alındığında, Yasa ve Yönetmelik'teki zikredilen düzenlemelerin, Medeni Kanun'un 692, 698 ve 699 maddelerindeki "paylı mülkiyet" in özüne ve ruhuna uygun düşmediği söylenebilir.

8. İFRAZ VE TEVHİT

7181 sayılı Kanununun 8 inci maddesinde; *"İmar planı bulunan alanlarda, uygulama imar planına uygun olarak öncelikle parselasyon planının yapılması esastır. "İmar planı bulunan alanlarda, ifraz ve tevhit işlemleri, parselasyon planı tescil edilmiş alanlarda yapılabilir. "* ; *"10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda belirtilen merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin yetkisi içindeki kamu yatırımlarında veya kamu mülkiyetine ait alanlarda, parselasyon planının tatbiki mümkün olmayan meskûn alanlar ile koruma amaçlı imar planı bulunan alan-*

larda ve büyük bir kısmı uygulama imar planına uygun şekilde oluşan imar adalarının geri kalan kısımlarında bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan hükümlerde belirtilen şartlar aranmaz. " denilmektedir.

Değişiklik yapılmadan önce, 3194 sayılı İmar Kanunu 15 inci ve 16 ncı maddelerine istinaden, kanunda açık şekilde imar uygulaması yapılmayan yerlerde de mevcut uygulama imar planına göre ifraz tevhit işlemleri yapılabilmektedir. İfraz veya tevhit yapan parsellerin gerektiği takdirde imar uygulamasına alınabilmesi ve bedelsiz terklerin düzenleme ortaklık payı hesabında dikkate alınması geçmişte esas kabul edilmiştir.

Yapılan değişiklik ile ilgili kanunun 15 inci ve 16 ncı maddesine göre işlem yapılması için parselasyon planının tescil edilmiş olma şartı açık bir şekilde getirilmiştir.

Yasa koyucu yaptığı değişiklik ile imar planının tekil nitelikli uygulama biçimi olan ve tamamlayıcı uygulama aracı olması lazım gelen ifraz, tevhit, kamuya terk ve ihdas gibi işlemlerin, idareler için imar uygulamalarının temel aracı haline gelmesini engellemeye çalışmaktadır.

İmar Kanunu 15-16 ncı maddelerine dayanan tekil imar uygulaması yöntemleri, çeşitli nedenlerle parselasyon planını esas alan 18 inci madde düzenlemesini uygulamaktan imtina eden idareler için ve imar planının bütüncül uygulamasını beklemeyen parsel malikleri için öncelikli tercih olarak kullanılmıştır. Ancak, tekil uygulama olarak nitelendir-

diğimiz bu işlemlerde terk miktarları her parsel için değişmekte, parseller kamusal alanlara katılım oranında ciddi farklar oluşmaktadır.

Üstelik tekil imar uygulamalarının maliklerin ihtiyaç ve taleplerine bağlı kalması nedeniyle imar planının tümüyle hayata geçmesi çok uzun zamanlara yayılmış hatta daha büyük ölçekli kamusal alanların kamuya kazandırılması ancak kamulaştırma işlemi ile mümkün olabilmektedir.

Esasında, İmar Kanunu, imar planının yapılmasından sonraki beş yıl içerisinde imar programlarının hazırlanmasını istemiş ise de idarelerin parsel düzeyindeki düzenlemeler ile sorunu çözmeye çalışmaları dolayısıyla yasanın hedeflediği duruma varılamamıştır. Bu açıdan 7181 sayılı Yasa değişikliği ile daha adil, bütüncül ve efektif olan 18 inci madde uygulamalarına zorlayıcı olunması olumlu bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.

Kanun'da yapılan değişikliğe bakılırsa, kamu mülkiyetine ait alanlar ile koruma amaçlı imar planı bulunan alanlarda yukarıda açıklanan şartlar geçerli değildir. Kamu idarelerinin mülkiyetindeki taşınmazlar için yetki, ilgili idarelerde görevli mühendislerdedir (2019/13 Kadastro Genelgesi). Parselasyon planının tatbiki mümkün olmayan meskûn alanlarda yapılacak ifraz ve tevhit işlemleri için yukarıda açıklanan şartlar geçerli olmayıp ilgili idare tarafından alınan Encümen Kararı'nda bu durumun belirtilmesi ve buna göre işlem yapılması ile-

ride parseli bağlayıcı bir sonuç yaratabilir. Söz konusu istisnadan yararlanılarak işlem yapılmış parsel, daha sonra imar uygulamasına alınmasıyla; imar uygulaması Encümen Kararı ile ifraz ve tevhit için alınan Encümen Kararı birbiri ile uyumsuz olabilecektir. Sonuçta, ifraz ve tevhit yapılan parselde işlem yapılmasının sebebi parselasyon planının tatbiki mümkün olmamasıdır. Bu durumun aşılmasının tek yolu bölgede yapılacak imar planı değişikliği gibi duruyor ki ancak bu şekilde parselasyon planının tatbiki mümkün olmuş olup ilgili parseller hakkında imar uygulaması için Encümen Kararı alınabileceği düşüncesindeyiz.

İlgili kanundaki diğer bir istisna ise, büyük bir kısmı uygulama imar planına uygun şekilde oluşan imar adalarının geri kalan kısımlarında yapılacak ifraz ve tevhit işlemlerinde yukarıda açıklanan kısıtlamaların geçerli olmayacağıdır. Bu istisnanın daha çok eski yerleşim yerlerinde, fiili kullanıma göre imar planı çizilen yerlerde uygulanabileceği açık olup söz konusu yerlerde imar uygulaması yapılamaması nedeniyle de donatı alanlarının azlığı dikkat çekecektir.

Nihayet, yapılan yasal değişiklik ile ifraz ve tevhit işlemlerine kısıtlama getirmekle beraber, özel mülkiyete konu olan alanlarda insiyatifin ilgili belediye encümeninde olduğu açıktır.

9. SONUÇ

Kentleşme, haklar ve özgürlüklerin esas alındığı bir mühendislik tekniğidir. Sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama

hakkının kullanımına olanak verecek pozitif bilim verilerine dayalı bir planlama ile şehirciliğe yön verilebilir. Mülkiyet gibi hukukun kadim meselesi olan hakkın özüne dokunabilecek ağır müdahaleler birey yararını zedelediği gibi, kişinin isteğine bırakılacak bir serbesti anlayışının da kamu yararını zedeleyebileceği gözden ırak tutulmamalıdır. Yeni yasal düzenleme özellikle DOP oranını arttırmakla birlikte imar uygulaması ile oluşan bu alanların her bir zerresinin toplum yararına kullanılması; parselasyon yapılmakla mamur hale getirilen arazilerdeki değer artışlarının da eşitlik ilkesi gereği toplumun tabanına ve geneline yayılması; imar uygulaması sonucu yer tahsisinde hakkaniyete uygun yerlerin verilmesine dikkat edilmelidir. Yapılan toprak kesintileri ile kentin ana unsuru olan insanların; nefes ve hizmet alabileceği sosyal donatı ile teknik altyapı alanları üretilir. Ülkemizde bedelsiz toprak kesintisini öngören 1882 Ebniye Nizamnamesi ile başlayan süreç 1985 tarihli İmar Kanunu'na kadar gelmiştir. 2019 tarihli 7181 sayılı Kanun ile 3194 sayılı İmar Kanunu'nda değişiklikler yapılarak, imar uygulamalarında aksadığı bilinen bazı konulara yönelik hükümler getirilmiş ise de köklü ve kalıcı bir çözüm için arsa düzenlemesi yaklaşımının yapısal değişikliklere ihtiyacı devam etmektedir. Getirilen düzenlemenin ne ölçüde derde deva olacağını ise önümüzdeki süreçteki uygulamalar ve yargının kararları gösterecektir.

KAYNAKÇA

Bilgin, Hüseyin (2020) “7153 ve 7181

Sayıli Kanunlarla İmar Kanununda Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme” AndHD Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt 6 - Sayı 2 - Temmuz 2020, s. 339-385

Çelik, Özgür - Kuşgöz, Cavit (2019) “*Son Değişiklikler Işığında Parselasyon İşlemlerinin DOP Uygulamaları Özelindeki Dünü ve Bugünü-I” Mahalli İdareler Dergisi*, Sayı 82 (220), s. 141

Çoruhlu Y. E., Uzun B., Yıldız O. (2020) “*Zoning Plan-based Legal Confiscation Without Expropriation in Turkey in Light of ECHR Decisions*”, *Land Use Policy*, Vol.95

Hacıosmanoğlu, S., Demir, H.(2020). “*Arazi ve Arsa Düzenlemelelerinin Geri Dönüşüm İşlemlerinde Yargı Kararlarına Dayalı Öneriler*”, *Jeodezi ve Jeoinformasyon Dergisi*, Cilt 7 Sayı 1, 47-69

Kadastro Genelgesi. (2019). Talebe Bağlı İşlemler İle Tescile Konu Harita ve Planların Yapımı ve Kontrolü Genelgesi. Erişim Adresi: <https://www.tkgm.gov.tr/tr/icerik/201913-nolu-genelgede-degisiklik-hakkinda-duyuru>

Koçak H., (2009). “*İmar Uygulamasında Düzenleme Ortaklık Payı*”. 12’ci Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Erişim Adresi: https://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/213a8959a9a9658_ek.pdf

Koçak, H., Beyaz, M. (2015). “*3194 sayılı Kanununun 18’inci Maddesi Gereğince İmar Uygulamaları*”, *Sonsöz Gazetecilik, Matbaacılık, Reklamcılık, İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti., Ankara.*

Koçak, Hüseyin (2019) “7181 Sayılı Kanunla İmar Kanununda Yapılan Değişiklik – 1” bkz. [www. Tapu-kadastro.net/ index.php/makaleler/imar](http://www.Tapu-kadastro.net/index.php/makaleler/imar)

Köktürk, Erol. (2009). “Arsa Düzenlemesinin İptali ve Ardından Yapılacak İşlemler”. HKMO İstanbul Şube Bülteni, Şubat 2009, 3-6.

Köktürk, E. ve **Köktürk**, E. (2005). “Yeni bir imar tüzesisinin ve en önemli öğesi olarak arsa düzenlemelerinde eşdeğerlik ilkesinin oluşturulması”. 10’uncu Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Erişim Adresi: [https://www.hkmo.org. tr/resimler/ekler/SY62_105_ek.pdf](https://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/SY62_105_ek.pdf)

Köktürk, Erdal- **Köktürk**, Erol (2007) “Arsa Düzenlemelerinin Hukuksal Dayanağı” **TBB Dergisi**, Sayı 70

Sadıç, Ö., **Arabacı**, C. (2013). “İmar Planı Uygulamalarında Uygulama Yön-

temleri ve Yaşanan Sorunlar”, I.Kent- sel Dönüşüm Sempozyumu, [https:// www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/1a- 3995d538eaaa7_ek.pdf](https://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/1a-3995d538eaaa7_ek.pdf), e.t. 12.05.2020

Uzun, Bayram. (2009). “Using Land Readjustment Method As An Effective Urban Land Development Tool In Turkey”, **Survey Review**, vol.41, s.57-70

Yalpir, Şükran - **Ekiz**, Mesut (2017), “Eşdeğerlilik Esaslı Arazi ve Arsa Düzenlemesinde Analitik Hiyerarşi Prosesinin Kullanımı” **OHU Journal of Engineering Sciences**, Volume 6, Number 1

Yılmaz, A., **Demir**, H. (2017). “Değer Esaslı İmar Uygulaması Üzerinde Soru ve Cevaplar”, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, 16. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, 3-6 Mayıs 2017, Ankara. [https://www.hkmo.org. tr/resimler/ekler/6ad0356d1ee5046_ ek.pdf](https://www.hkmo.org.tr/resimler/ekler/6ad0356d1ee5046_ek.pdf), e.t. 11.06.2020

Ahmet ARSLAN

Denetçi

E. Muhasebat Başkanlığı

BELEDİYE MECLİSİ VE BELEDİYE ENCÜMENİ ÜYELERİ KAMU ZARARINDAN SORUMLU TUTULABİLİR Mİ?

Bilindiği üzere, belediye meclisi üyelerinin tamamı ile belediye encümeni üyelerinin yarısı seçimle iş başına gelmektedir.

Belediye meclisi ile belediye encümeninin görev ve yetkileri 5393 sayılı Belediye Kanununda sayma yoluyla düzenlenmiştir. Söz konusu görev ve yetkiler arasında mali konular da bulunmaktadır.

Bununla birlikte, belediye meclisi üyeleri ile seçimle iş başına gelen belediye encümeni üyelerinin “kamu görevlisi” sıfatına ve harcama süreçlerinde yer almadıklarından 5018 sayılı Kanundaki “sorumlular” sıfatına sahip olup olmadıkları konusunda uygulamada tereddütler bulunduğundan bunların kamu zararından

sorumlu tutulup tutulmayacakları konusunda da tereddütler bulunmaktadır.

Bu çalışmamızda, belediye meclisi ve belediye encümeni üyelerinin meydana gelen kamu zararından sorumlu (diğer sorumlularla birlikte veya münferiden) tutulup tutulmayacağı ilgili yasal düzenlemeler ve Sayıştay’ın emsal kararları doğrultusunda irdelenecektir.

1. BELEDİYE MECLİSİ İLE BELEDİYE ENCÜMENİNİN GÖREV VE YETKİLERİ

5393 sayılı Kanuna göre belediye meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Stratejik plân ile yatırım ve çalışma programlarını, belediye faaliyetlerinin ve

personelinin performans ölçütlerini görmek ve kabul etmek.

b) **Bütçe ve kesinhesabı kabul etmek**, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile **fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak**.

c) Belediyenin imar plânlarını görüşmek ve onaylamak, büyükşehir ve il belediyelerinde il çevre düzeni plânını kabul etmek. Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde il çevre düzeni planı ilgili Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan Belediye Meclisi tarafından onaylanır.

d) **Borçlanmaya karar vermek**.

e) **Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine**, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; **üç yıldan fazla kiralınmasına** ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde **sınırlı aynı hak tesisine** karar vermek.

f) Kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgili-lerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak **ücret tarifesini belirlemek**.

g) **Şartlı bağışları kabul etmek**.

h) Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbinTL'den fazla dava konusu olan **belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragat karar vermek**.

i) **Bütçe içi işletme ile Türk Ticaret Kanununa tâbi ortaklıklar kurulmasına** veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek.

j) Belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının **yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına**; belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek.

k) Meclis başkanlık divanını ve encümen üyeleri ile ihtisas komisyonları üyelerini seçmek.

l) Norm kadro çerçevesinde belediyenin ve bağlı kuruluşlarının kadrolarının ihdas, iptal ve değiştirilmesine karar vermek.

m) Belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek.

n) Meydan, cadde, sokak, park, tesis ve benzerlerine ad vermek; mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesine karar vermek; beldeyi tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerini kabul etmek.

o) Diğer mahallî idarelerle birlik kurulmasına, kurulmuş birliklere katılmaya veya ayrılmaya karar vermek.

p) Yurt içindeki ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapılmasına; kardeş kent ilişkileri kurulmasına; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis etmeye karar vermek.

r) Fahrî hemşehricilik payesi ve beratı vermek.

s) Belediye başkanıyla encümen arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak.

t) Mücavir alanlara belediye hizmetlerinin götürülmesine karar vermek.

u) İmar plânlarına uygun şekilde hazırlanmış belediye imar programlarını görüşerek kabul etmek.

Belediye encümeninin görev ve yetkileri ise şunlardır:

a) Stratejik plân ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesinhesabı inceleyip belediye meclisine görüş bildirmek.

b) Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili **kamulaştırma kararlarını almak** ve uygulamak.

c) **Öngörülmeven giderler** ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek.

d) Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.

e) Kanunlarda öngörülen **cezaları vermek**.

f) Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan **belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek**.

g) Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; **süresi üç yılı geçmemek üzere kiralınmasına karar vermek**.

h) Umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek.

i) Diğer kanunlarda belediye encümenine verilen görevleri yerine getirmek.

Görüldüğü üzere, belediye meclisi ile belediye encümeninin Kanunda sayılan görev ve yetkileri arasında mali konular

da bulunmaktadır. Mali görev ve yetkinin olması mali sorumluluğun da irdelenmesini gerektirmektedir.

2. 5018 SAYILI KANUNA GÖRE SORUMLULAR

5018 sayılı Kanunda sorumlular spesifik olarak;

1-Harcama yetkilisi,

2-Gerçekleştirme görevlileri,

3-Muhasebe yetkilisi,

şeklinde düzenlenmiştir.

5018 sayılı Kanuna göre kural olarak harcama süreci harcama yetkilisinin harcama talimatı (onay belgesi) vermesiyle başlamakta ve muhasebe yetkilisinin ödeme yapmasıyla tamamlanmaktadır. Belediye başkanı, belediye meclisi ile belediye encümeni kural olarak harcama sürecinde yer almamaktadır. Bununla birlikte, bir harcamanın söz konusu organların karar veya onayı üzerine yapılması halinde bu organlar harcama yetkisinin kullanılmasına iştirak etmiş olmaktadır.

Zira, 5018 sayılı Kanunda (Md. 31);

“Bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir.

...

Kanunların veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin verdiği yetkiye istinaden yönetim kurulu, icra komitesi, komisyon ve benzeri kurul veya komite kararıyla yapılan harcamalarda, harcama yetkisinden doğan sorumluluk kurul, komite veya komisyona ait olur.”

hükmü bulunmaktadır.

Sayıştay Genel Kurulu'nun 14.6.2007 tarih ve 5189/1 nolu kararında da;

- Kanunların verdiği yetkiye istinaden yönetim kurulu, icra komitesi, encümen gibi adlarla teşkil edilen yönetim organlarının kararı, harcama talimatının taşınması gereken unsurları taşıyor ve kurul, komisyon, komite harcama sürecinde yer alıyorsa, harcama yetkisinden doğan sorumluluğun yönetim kurulu, icra komitesi, komisyon ve benzeri kurul, komite veya komisyona ait olacağına,

- Yönetim kurulu, icra komitesi, **encümen** gibi adlarla teşkil edilen yönetim organlarının kararı, harcama talimatının taşınması gereken unsurları taşıyor, ancak kurul, komisyon, komite harcama sürecinde yer almıyorsa, yönetim kurulu, icra komitesi, komisyon ve benzeri kurul veya komitenin sadece harcama talimatının kanun, tüzük ve yönetmeliklere uygun olmasından sorumlu olacağına,

- Yönetim kurulu, icra komitesi, **encümen** gibi adlarla teşkil edilen yönetim organlarının kararı bir giderin yapılması için harcama yetkilisine izin verme şeklinde düzenlenmiş ise, bu halde kurul, komisyon veya komitenin harcamaya izin veren kararın kanun, tüzük ve yönetmeliğe uygun olmasıyla sınırlı olarak sorumlu olacağına,

denilmektedir.

Ayrıca, her ne kadar 5018 sayılı Kanunda spesifik olarak harcama yetkilisi, gerçekleştirme görevlileri ve muhasebe yetkisinin görev, yetki ve sorumluluklarından söz edilmekte ise de Kanunun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesinde;

"Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır."

şeklinde bir hüküm de bulunmaktadır. Söz konusu kanun maddesi hükmü herhangi bir sıfatla sınırlandırma yapmaksızın kamu kaynağının¹ elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olan herkesi mali açıdan sorumlu tutmaktadır.

Nitekim, Sayıştayca kamu zararlarına ilişkin olarak verilen tazmin kararlarında söz konusu kanun maddesine de atıfta bulunmaktadır.

Meclis ve encümen sadece harcamalara ilişkin değil gelir, taşınır ve taşınmaz mal işlemlerine ilişkin kararlar almak suretiyle kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görev alabilmekte ve yetki kullanabilmektedir.

5018 sayılı Kanun ile söz konusu kanuna istinaden yayımlanan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre;

- Kamu idarelerine ait malların kiraya verilmesi, tahsisi, yönetimi, kullanımı ve elden çıkarılması işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,

¹ 5018 sayılı Kanunda kamu kaynağı; Borçlanma suretiyle elde edilen imkânlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerler olarak tanımlanmıştır olarak tanımlanmıştır olarak tanımlanmıştır.

- İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,

halleri de kamu zararına yol açan hal-ler arasında sayılmıştır.

Dolayısıyla, taşınır ve taşınmaz mal yönetimi, harcama ile gelir konusunda karar alan (böylece kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görev alan ve yetki kullanan) meclis ve encümen üyelerinin sorumluluğu irdelenebilecektir.

3. BELEDİYE MECLİSİ ÜYELERİNİN SORUMLULUĞU

Belediye meclisi üyeleri 5393 sayılı Kanunda görev ve yetkileri arasında sayılan konularda karar almaktadır. Hatta bazı mali konularda harcama birimleri yasal olarak meclis kararının alınmasını gerektirmeyen ve/veya meclisin görev ve yetki alanına girmeyen konularda da meclisin kararını alma yoluna gitmektedir.

Belediye meclisinin;

- *Belediye bütçesinden belli bir harcamanın yapılması,*
- *Ücret tarifesinin belirlenmesi*
- *Taşınır ve taşınmazların devir, tahsis ve kiraya verilmesi,*

konusunda aldığı kararların kamu zararına sebebiyet vermesi halinde meclis üyeleri meydana gelen kamu zararından sorumlu olacaktır.

Nitekim, konuya ilişkin Sayıştay Temyiz Kurulunun 26.12.2018 tarih ve 45456 Tutanak Nolu kararında;

Belediyesi meclisince; nikah ücreti tarifesi belirlenirken herhangi bir yasal dayanağı olmaksızın belediye personeli ve belediye personelinin birinci derece yakını kişilerin nikâh akitlerinden ücret alınmayacağına karar verilmesihk.

“...Gerek 5393 sayılı Belediye Kanunu, gerekse diğer Kanunlarda meclisin yetkileri belirlenmiş olup, meclis ancak kendine verilen yetki çerçevesinde karar alabilir. Meclis kanunla kendisine yetki verilmeyen bir konuda karar alamayacağı gibi, kanuna aykırı karar da alamaz. Kanuna aykırı karar alınması durumunda alınan karar geçersiz olacağı gibi, alınan kararın sonuçlarından karar alanlar ve bu kararı uygulayanlar sorumlu olacaklardır. Buna göre, Belediye Meclislerine Belediyenin işlettiği kafeteryalarda, düğün ve toplantı salonlarında ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri hizmetler için tarife düzenleme yetkisi verilmekle birlikte, 4736 sayılı Kanununun 1. maddesi uyarınca belediyelerin üretilen mal ve hizmet bedellerinde herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulaması mümkün değildir.

Yapılan incelemede ... Belediyesi Meclisince 14.10.2014 tarih ve 2014/234 sayılı karar doğrultusunda, herhangi bir dayanağı olmaksızın Belediye personeli ve Belediye personelinin birinci derece yakını kişilerin nikâh akitlerinden ücret alınmayacağına karar verilmiştir. Bu karar doğrultusunda da Belediye tarafından sağlanan evlendirme merasimi hizmetlerinden, söz konusu kararda belirtilen kişiler için herhangi bir ücret tahakkuk ettirilmediği ve bu suretle belediye gelirlerinde azalmaya yol açılarak kamu zararına sebebiyet verildiği anlaşılmıştır.

Bu itibarla, sorumlu iddialarının reddedilerek 159 sayılı İlamın 6. maddesiyle ... TL'ye ilişkin olarak verilen tazmin hükmünün TASDİKİNE, oybirliğiyle Karar verildiği 26.12.2018 tarih ve 45456 sayılı tutanakta yazılı olmakla işbu ilam tanzim kılındı.”

Aynı şekilde, Sayıştay 5. Dairesinin 19.09.2019 tarih ve 227 ilam nolu kararında da;

“..Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve açıklamalar çerçevesinde söz konusu protokol hükümlerine dayanılarak özel okul binasının inşaat işlerinin belediyeye bütçesinden karşılanmasının mevzuata uyar bir yönünün bulunmadığı görülmektedir. Protokolün güncellenmek suretiyle bir takım karşılıklı edimlerin getirilmesi, Cemiyeti'nin de inşaat işleri karşılığında bazı hizmetlerde belediyeye öncelik tanıyacak olması söz konusu hukuka aykırılıkları ortadan kaldırmayacaktır. Zaten sorgu konusu edilen husus ne protokolün geçersiz olduğu iddiası ne de protokol kapsamında Cemiyetine bir yükümlülük getirilmediği iddiası değildir. Tarafların yukarıda yer alan mevzuat hükümleri uyarınca aralarında ortak hizmet projesi protokolü yapmalarında herhangi bir engel bulunmamaktadır. Burada önemli olan husus protokol ile yapılacak olan hizmetin 5393 sayılı Kanun uyarınca mahalli müşterek nitelikte olan ve söz konusu Kanunda sayılan belediyenin görev ve yetkileri arasında bulunmasıdır. Sorgu konusu yapılan olayda ise özel okula yapılan inşaat işi hem mahalli müşterek nitelikte değildir hem de 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde sayılan belediyenin görev ve sorumlulukları arasında bulunmamaktadır.

Belediye tarafından mahalli müşterek bir nitelikte olmayan özel okul binasına konferans salonu, spor salonu, çatı imalatı yapılması hususu mevzuat hükümlerine aykırıdır. Belediyeye tahsis edilen bütçenin o bölgede yaşayan insanların geneline hitap edecek hususlara harcanması gerekirken yalnızca söz konusu özel okulun öğrencileri tarafından yararlanılabilecek imalatlara harcanması hem vicdani olarak hem de hukuki olarak kabul edilebilir değildir. Ayrıca konferans salonu, spor salonu ve havuz gibi eklentiler ticari bir değer taşımakta, bu değer özel okul işletmecisi olan vakıf tarafından elde edilmektedir. Burada toplumsal bir yarardan ziyade tüzel kişiliğin şahsi menfaatinin olduğu da apaçık ortadadır.

Yukarıda yer alan açıklamalarda özetle, 5393 sayılı Kanun'un 14 ve 75'inci maddelerine istinaden mahalli ve müşterek nitelikte olmayan, belediyenin görev ve sorumluluğuna girmeyen bir konuda iş ve işlemlerin ortak hizmet projesi kapsamında yürütülmesi için belediye başkanına yetki verilmesi hususunda meclis tarafından karar alındığı, bu karara istinaden belediye başkanının Cemiyeti ile ortak hizmet projesi protokolü imzaladığı, mezkûr protokole istinaden harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisince hakedişler kapsamında ödemelerin yapıldığı anlaşılmaktadır.

Buna göre, sorgu konusu yapılan kamu zararına ilişkin mecliste alınan kararda olumlu oyu bulunan belediye meclis üyelerinin (her ne kadar sorumlulardan meclis üyesi'in Belediyesindeki meclis üyeliği esnasında, kamu yararı ve ilçe halkına hizmet ama-

cını gözetmeyen, kanuna ve hukuka aykırı, hiçbir karara katılmadığını, dolayısıyla “Evet” oyu vermediğini belirtmiş olsa da kendisinin protokole esas meclis kararında olumlu oyu bulunduğu, karara muhalif kalmadığı veya herhangi bir şerh düşmediği görülmektedir), ortak hizmet projesi protokolüne imza atan belediye başkanının ve Kanuna aykırı ödeme yapan harcama yetkilisi ile gerçekleştirme görevlisinin sorumluluğu bulunduğu aşikardır.

Bu itibarla, Belediye-since İhale kayıt numaralı “..... Yılı Belediye Bakım Onarım ve Yapım İşi” kapsamında;, parselde yer alan, mülkiyeti Cemiyetine ait bulunan ve söz konusu taşınmazı kullanmakta olan Vakfına ait Koleji olarak işletilen özel okul binasına mevzuat hükümlerine aykırı olarak çeşitli imalatlar yapılması konusunda, sayılı İlamın inci maddesi ile verilen hüküm dışı kararının kaldırılmasına, TL kamu zararının yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde Harcama Yetkilisi ve Gerçekleştirme Görevlisi ile Diğer sorumlular (Belediye Başkanı), (Meclis Üyesi), (Meclis Üyesi), (Meclis Üyesi), ...

müştereken ve müteselsilen,

6085 sayılı Sayıştay Kanununun 53 üncü maddesi gereği işleyecek faizleri ile ödettilmesine anılan Kanunun 55 inci maddesi uyarınca iş bu ilamın tebliğ tarihinden itibaren altmış gün içerisinde

Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle,”

denilmektedir.

4. BELEDİYE ENCÜMENİ ÜYELERİNİN SORUMLULUĞU

Belediye encümen üyeleri de görev ve yetki alanına giren veya girmeyen mali konularda karar alabilmektedir.

Meclis üyeleri gibi belediye encümen üyeleri de almış oldukları kamu zararına sebebiyet vermesi halinde mali açıdan sorumlu olacaktır. Nitekim, konuyla ilgili olarak Sayıştay Temyiz Kurulunun 29.1.2020 tarih ve 47168 tutanak nolu kararında;

Belediyenin yetki ve görev alanında bulunmayan mahalde, söz konusu yere ilişkin herhangi bir taşınmaz devri ya da tahsisi yapılmaksızın encümen kararına istinaden imal edilen ve ilgili mevzuat uyarınca yıkımı gereken bünfeler için yükleniciye yapılan ödemenin kamu zararı oluşturduğu hk.

“Encümen üyeleri temyiz dilekçelerinde, Belediye Encümeninin, bünfelerin yapımına ilişkin ... tarih ve ... sayılı kararının, Fen İşleri Müdürlüğünün ...tarih ve 34620402-020-E.1239 sayılı yazısı ile, Emlak ve İstimlak Müdürlüğünün görüşü üzerine Belediye Başkanlığından alınan onaya istinaden alındığını, Belediye Encümeninin görevlerine bakıldığında; bir yapının yapılmasının, Belediye Encümeninin görevi olmadığını, Encümenin almış olduğu kararın, Tıp İmar Uygulaması Yönetmeliği ve İmar Kanununa uygunluk yönünden bünfeler ile ilgili karar alındığını, Bünfelerin yapılması için ilgili Müdürlüklerin teknik bir konu olan İmar Yönetmeli-

ğinin 9. Maddesi ve 33. maddesine uygun olup olmadığına karar verdiğini, anılan encümen kararının yanlış yorumlandığını, alınan karara istinaden ilgili Müdürlüğün 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa atıfta bulunmayan Encümen kararı sebebiyle yapılan imalatlarla Encümenin ilişkilendirilmesinin yasa ve mevzuatlar çerçevesinde mümkün olmadığını, Belediye Encümeninin, Belediye bütçesinden harcama gerektiren bir görev ve yetkisinin yasal olarak mevcut olmadığını, 5393 sayılı Belediye Kanununun 34. üncü maddesinde yazılı görev alanında yer almadığını,

Belediye Encümenininin 4734 sayılı Kanunda ihale yapma veya yöntemini belirleme yetkisi olmadığını, büfenin yapım işlerine ilişkin harcamanın Destek Hizmetleri Müdürlüğü tarafından gerçekleştirildiğini, bu dosyada ... tarih ve ...nolu İhale Onayı ile 4734 sayılı İhale Kanununun 22.Maddesinin (d) bendine göre Destek Hizmetleri Müdürlüğü Harcama Yetkilisini (İhale Yetkilisi) ve Gerçekleştirme Görevlisinin ihale yöntemini belirlediğini,

Destek Hizmetleri Müdürlüğüne gönderilen dosyada Büfe yapılması için Numarataj alındığını, söz konusu Müdürlüğün, büfenin yapılacağı mahallin hangi belediyenin görev ve sorumluluk alanında olduğu konusunda yeniden değerlendirme yapması gerektiğini, İmar Müdürlüğü tarafından 31.08.2016 tarih ve 19894576-010-E.4526 sayılı yazı ile 19894576-310/9842 nolu numarataj belgesi düzenlendiğini, dolayısıyla, kamu zararının oluşması konusunda kurucu bir unsur niteliğinde olan kamu görevlisi ile yapılan işlem arasındaki illiyet bağı kesildiğinden, bahse konu Encümen üyeleri

olarak sorumlu tutulmamaları gerektiğini ifade etmişlerse de; 5018 sayılı Kanunun 31'inci maddesinin üçüncü fıkrasında, "Kanunların verdiği yetkiye istinaden yönetim kurulu, icra komitesi, komisyon ve benzeri kurul veya komite kararıyla yapılan harcamalarda, harcama yetkisinden doğan sorumluluk kurul, komite veya komisyona ait olur" denilmektedir. Sayıştay Genel Kurulu'nun 14.6.2007 tarih ve 5189 sayılı Kararında da; yönetim kurulu, icra komitesi, encümen gibi adlarla teşkil edilen yönetim organlarının kararlarının, harcama sürecinde yer alması dahi harcama talimatının taşınması gereken unsurları taşıyor ise veya bir giderin yapılması için harcama yetkilisine izin verme şeklinde düzenlenmiş ise, bu yönetim kurulu, icra komitesi, komisyon ve benzeri kurul veya komitenin kararının, kanun, tüzük ve yönetmeliklere uygun olmasından sorumlu olacağı hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla; Encümen Kararı ile yapılan söz konusu işlemde, karara imza atan Encümen üyelerinin harcama yapma yetkilerinin olmaması, söz konusu harcamanın, harcama yetkilisinin talimatı üzerine yapılması, sorumluluklarını kaldırmamaktadır. Sonuç olarak; encümen kararında imzası bulunan encümen üyelerinin sorumluluğu bulunmaktadır."

şeklinde hüküm kurulmuştur.

5. BELEDİYE MECLİSİ ÜYELERİ İLE ENCÜMEN ÜYELERİ KAMU ZARARININ HANGİ HALİNDEN DOLAYI SORUMLU TUTULABİLİR?

5018 sayılı Kanun ile söz konusu kanuna istinaden yayımlanan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Yönetmelik'de kamu zararını oluşturan haller şu şekilde sayılmıştır:

a) Yapılan iş, alınan mal veya hizmet karşılığı olarak ilgili mevzuatında belirtilen ya da mevzuatında öngörülen karar, onay, sözleşme ve benzeri belgelerde belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,

b) İlgili mevzuatında öngörülen haller dışında, iş yaptırılmadan, mal veya hizmet alınmadan önce ödeme yapılması,

c) Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,

ç) İlgili mevzuatı gereğince görevlendirilen komisyon veya kişilerce rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla iş yaptırılması, mal veya hizmet alınması,

d) Kamu idarelerine ait malların kiraya verilmesi, tahsisi, yönetimi, kullanımı ve elden çıkarılması işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,

e) Görevlilere teslim edilen taşınırın zarara uğraması,

f) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,

g) Kamu idaresinin yükümlülüklerinin mevzuatına uygun bir şekilde yerine getirilmemesi nedeniyle kamu idaresine faiz, tazminat, gecikme zammı, para cezası gibi ek malî külfet getirilmesi,

ğ) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması.

Belediye meclis üyeleri ile encümen üyeleri harcama sürecinde yer almadıklarından yukarıda belirtilen kamu zararı hallerinden sadece;

“c) Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması”

“d) Kamu idarelerine ait malların kiraya verilmesi, tahsisi, yönetimi, kullanımı ve elden çıkarılması işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması”

“f) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması”

“ğ) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması”

hali kapsamında kamu zararından sorumlu tutulabilir.

Örneğin;

- Muhtaç durumda olmayan belli bir kişi veya gruba sosyal yardım adı altında ödeme yapılması konusunda meclis veya encümen kararı alınması halinde meclis veya encümen üyeleri “*Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması*” hali kapsamında ve söz konusu kararı uygulayan belediye görevlileri ile birlikte sorumlu olacaktır.

Belediyenin taşınmaz mallarını devir ve tahsis yetkisi belediye meclisine ait bulunmaktadır. Belediye meclisi söz konusu yetkisini 5393 sayılı Kanunun 75’inci maddesine aykırı şekilde kullanırsa (örneğin kamu idaresi dışındaki kişi ve kurumlara taşınmaz devir ve tahsisi yaparsa) meydana gelen kamu zararından “*Kamu idarelerine ait malların kiraya verilmesi, tahsisi, yönetimi, kullanımı ve elden çıkarılması işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması*” hali kapsamında ve söz konusu kararı uygulayan belediye görevlileri ile birlikte sorumlu olacaktır.

- 5393 sayılı Kanuna göre ücrete tabi işlemlerle ilgili olarak ücret tarifesi belirle-

me yetkisi belediye meclisine ait bulunmaktadır. Meclis bu yetkisini kullanırken 4736 sayılı Kanun ve diğer ilgili mevzuata aykırı karar alırsa meydana gelen kamu zararından *“İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması”* hali kapsamında sorumlu olacaktır.

- 2886 sayılı Kanuna göre yapılan ihalelerde belediye encümeni ihale komisyonu olarak görev yapmaktadır. Encümen söz konusu yetkisini kullanırken rayiç bedelin altında bir bedelle taşınmazların satışını yapar ve kiraya verirse meydana gelen kamu zararından *“Kamu idarelerine ait malların kiraya verilmesi, tahsisi, yönetimi, kullanımı ve elden çıkarılması işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması”* hali kapsamında sorumlu olacaktır.

- Gerek meclis gerekse encümen üyeleri belediyenin görev ve yetkisine girmeyen bir alanda harcama veya ödeme yapılmasına ilişkin karar alırsa *“Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması”* hali kapsamında kamu zararından sorumlu olacaktır.

Bununla birlikte, meclis ve encümen üyeleri harcama ve gelir tahsilatı süreçlerinde yer almadıklarından;

- Satılma ve ihale süreçlerinin kamu ihale mevzuatına uygun şekilde yapılıp yapılmaması,
- Piyasa fiyat araştırması, yaklaşık maliyet tespiti, yeterlik değerlendirmesi, ihalenin belli bir kişi üzerinde bırakılması vb. ihale işlemlerinde yanlışlık yapılması,

- Sözleşmesinde yer alan tutardan daha fazla tutarda ödeme yapılması,
- Alacağın zamanında tahakkuk ettirilmemesi veya tahakkuk eden alacağın zamanında tahsil edilmemesi nedeniyle zamanaşımına uğraması,

gibi nedenlerle meydana gelen kamu zararından sorumlu tutulmaz.

Öte yandan, her ne kadar belediye meclisi ve encümen üyelerinin harcama ve gelir süreçlerinde yer almadıklarından kendilerinin değil, sadece bu süreçte yer alan ve kararlarını uygulayan belediye görevlilerinin kamu zararından sorumlu tutulması gerektiği iddia edilebilirse de 5393 sayılı Kanuna göre belediye başkanı vasıtasıyla belediye görevlilerinin meclis ve encümen kararlarını uygulama görev, sorumluluk ve yükümlülüğü bulunduğundan gerek kararı alan gerekse alınan kararı uygulayanların kamu zararından dolayı müştereken ve müteselsilen sorumluluğu bulunmaktadır.

6. ALINAN KARARA MUHALİF KALAN ÜYELERİN MALİ SORUMLULUĞU VAR MI?

Kamu zararından sorumluluktan söz edilebilmesi için sorumlunun mevzuata aykırı bir işleminin olması ve kamu zararı ile kasıt, kusur veya ihmal arasında bir illiyet bağının bulunması gerekmektedir. Kararın alınmasına olumlu oy kullanmayan üyenin bir işlem veya kararından söz edilemeyeceğinden meydana gelen kamu zararından dolayı sorumluluğu söz konusu olmayacaktır. Nitekim; Sayıştay 5. Dairesinin 19.09.2019 tarih ve 227 ilam nolu kararında da;

“...Buna göre, sorgu konusu yapılan kamu zararına ilişkin mecliste alınan kararda **olumlu oyu bulunan** belediye meclis üyelerinin (her ne kadar sorumlulardan meclis üyesi’in Belediyesindeki meclis üyeliği esnasında, kamu yararı ve ilçe halkına hizmet amacını gözetmeyen, kanuna ve hukuka aykırı, hiçbir karara katılmadığını, dolayısıyla “Evet” oyu vermediğini belirtmiş olsa da kendisinin protokole esas meclis kararında olumlu oyu bulunduğu, karara muhalif kalmadığı veya herhangi bir şerh düşmediği görülmektedir), ortak hizmet projesi protokolüne imza atan belediye başkanının ve Kanuna aykırı ödeme yapan harcama yetkilisi ile gerçekleştirme görevlisinin sorumluluğu bulunduğu aşıkardır.”

denilmektedir.

7. MEYDANA GELEN KAMU ZARARINDAN BELEDİYE MECLİSİ ÜYELERİ İLE ENCÜMEN ÜYELERİ TEK BAŞLARINA MI İDARİ GÖREVLİLER Mİ BİRLİKTE SORUMLU OLUR?

Belediye meclisi üyeleri ile encümen üyeleri icrai merciler değil, karar mercileridir. Bu nedenle, söz konusu organların aldıkları kararlar kendileri tarafından değil, belediyenin idari birimleri yani müdürlükler tarafından uygulanmaktadır.

İdare hukukuna göre mevzuata aykırı olarak alınan karar, eylem ve işlem den dolayı bu işlemi tesis eden ile işlemi uygulayan birlikte sorumludur.

Nitekim, konuyla ilgili olarak, Sayıştay Temyiz Kurulunun 29.1.2020 tarih ve 47160 tutanak nolu kararında şöyle denilmektedir:

Harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisi aynı mahiyetteki dilekçelerinde; büfelerin yapımının Fen İşleri Müdürlüğü’nün talebi, Emlak ve İstimlak Müdürlüğü’nün görüşü üzerine Başkanlık Oluruna istinaden alınan Encümen Kararı ile yaptırıldığını, büfenin yapım işlerine ilişkin harcamanın ise Müdürlükleri tarafından gerçekleştirildiğini, Müdürlükçe hizmetin gerekçesi ve yapılacak işle ilgili gerekli müsaade yazılarının ve Encümen Kararının alınıp resmi yazışma kanalı ile müdürlüğe gönderildiğini, Müdürlüklerine konu iletilene kadar, teknik bilgi gerektiren bir konu olan büfenin yapılacağı mahallin hangi belediyenin görev ve sorumluluk alanında olduğu konusunda yeniden değerlendirme yapmasının beklenmemesi gerektiğini, Belediye hiyerarşisi içerisinde işlerin devamlılığı açısından kamu yararı gözetilerek işlemlerin yapıldığını ifade etmişlerse de;

5018 sayılı Kanun’un 32’inci maddesine göre harcama yetkilileri, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından tam ve doğrudan sorumludur. Kanunun 32’nci maddesinde gerçekleştirme görevlilerinin, harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürüttükleri ve bu kanun çerçevesinde yapmaları gereken iş ve işlemlerden sorumlu oldukları hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla aslı bir gerçekleştirme belgesi olan ödeme emri belgesini düzenleyen sıfatıyla imzalayan gerçekleştirme görevlisi, düzenlediği belge ile birlikte harcama sürecindeki diğer bel-

gelerin doğruluğundan ve mevzuata uygunluğundan harcama yetkilisi ile birlikte sorumludur. Konunun teknik ve uzmanlık gerektiren bir konu olması, kendilerinin söz konusu işlemleri diğer birimlerin talebi, üst yöneticinin onayı ve Encümen Kararı doğrultusunda, görevlerinin bir gereği olarak yapmaları, Kanunda açıkça belirtilen sorumluluklarını ortadan kaldırmaktadır.”

denilmektedir.

Harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisinin sorumluluktan kurtulması ancak kararın uygulanmasında ilgili harcama belgesi üzerinde şerh düşmek suretiyle mümkündür.

8. SONUÇ

Yukarıda ilgili mevzuat ve emsal Sayıştay kararları ışığında yaptığımız irdelemelere göre şu hususları özetle belirtmekte fayda bulunmaktadır:

- **Harcama ve mali yönetim sürecinde yer almamasına karşın belediye meclisi ve belediye encümeni tarafından alınan ve kamu kaynağında artışa engel veya ekilmeye sebebiyet veren kararlardan dolayı meclis üyeleri ile encümen üyelerinin meydana gelen kamu zararından sorumluluğu bulunmaktadır.**
- **Kamu zararına yol açan karar veya işlemde sadece karara olumlu oy kullanan üyeler sorumlu olup, muhalif kalan (ret**

oyukullanan) üyelerin sorumluluğu bulunmamaktadır.

- **Meclis ve encümen üyelerinin kamu zararından dolayı sorumluluğuna kararlarını uygulayan harcama yetkilisi, gerçekleştirme görevlileri ve muhasebe yetkilisi de müştereken ve müteselsilen dahil olur.**
- **Alınan kararın meclisin veya encümenin görev ve yetkisi alanında olup olmamasının kamu zararından sorumluluğa herhangi bir etkisi bulunmamaktadır.**
- **Encümen üyeleri harcama ve gelir tahsilatı süreçlerinde yer almadıklarından söz konusu süreçlerin ilgili mevzuatına göre yürütülüp yürütülmediğinden sorumlu olmayıp, sadece süreci başlatan kararlarının mevzuata uygunluğundan sorumludur.**

KAYNAKÇA

Ahmet ARSLAN; Yeni Kamu Mali Yönetimi, 4. Baskı, Ankara Bilge Yayıncılık, Ocak 2018.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Sayıştay Genel Kurulu'nun 14.6.2007 tarih ve 5189/1 nolu Kararı

Sayıştay Başkanlığı Resmi Web Sitesi: www.sayistay.gov.tr

Bülent GEÇGEL

*Sayıştay Uzman Denetçisi
(Kıdemli Raportör)*

BELEDİYELERDE ÖZEL KALEM MÜDÜRLÜĞÜ GÖREVİNE VE BU GÖREVDEN BAŞKA GÖREVLERE ATANMADA YAŞANAN SORUNLAR

1. GİRİŞ

Özel Kalem Müdürlüğü görevi 657 sayılı Devlet memurları Kanunu'nun 59'uncu maddesinde düzenlenen istisnai memurluklardan biridir. Anılan Kanun hükmü uyarınca istisnai memurluklara bu Kanun'un atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve dereceye yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın tahsis edilmiş derece aylığı ile memur atanabilir.

Ancak bu imkân, memuriyete sınavsız geçiş kapısı olarak kullanılması nedeniyle, Özel Kalem Müdürlüğü görevlerine yapılan atamalarda suiistimal edilmek-

tedir. Bu göreve atananlar bununla da yetinmemektedir. Bu görevden sonra da mevzuatında öngörülen görevde yükselme ve unvan değişikliğine ilişkin hükümlere tabi tutulmadan başka görevlere atanmaktadırlar.

Bilindiği üzere 22.07.2020 tarihli ve 31193 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik'in 1 inci maddesiyle yürürlükte kaldırılan Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esasları-**

na Dair Yönetmelik'te liyakat ve kariyer ilkeleri çerçevesinde, hizmet gereklere ve personel planlaması esas alınarak, mahalli idarelerde görev yapan Devlet memurlarının görevde yükselme ve unvan değişikliklerine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiş, bu kapsamda görevde yükselme ve unvan değişikliği suretiyle atanacak kadro görevler anılan Yönetmeliklerin 5'inci maddelerinde belirtilmiş ve bu görevlere atanmada belli şartların aranması öngörülmüştü.

02.07.2020 tarihli ve 31173 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik'te de özel kalem müdürlüğü görevine atanma veya bu görevden diğer görevlere atanma ile ilgili olarak yürürlükten kaldırılan söz konusu Yönetmelik'ten farklı herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.**

Sayıştay daire ve Temyiz Kurulu kararları ile denetim raporlarını incelendiğimizde özellikle belediyelerde Özel Kalem Müdürlüğü görevinde bulunanların görevde yükselme ve unvan değişikliği ile ilgili kurallara uyulmadan atamalarının yapıldığını görmekteyiz.

Makalemizle, Özel Kalem Müdürlüğü görevine ve bu görevden diğer görevlere yapılan atamalarda yaşanan bu sorunlara değinip çözüm önerilerini okuyucuyla paylaşmayı hedefliyoruz.

2. ÖZEL KALEM MÜDÜRLÜĞÜ KADRO GÖREVİNE ATANMA

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 59'uncu maddesinde, "... Özel

Kalem Müdürlüklerine ...bu Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve dereceye yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın tahsis edilmiş derece aylığı ile memur atanabilir.

Birinci fıkrada sayılan memurların buldukları bu kadrolar emeklilik aylığının hesabında ve diğer memurluklara naklen atanmalarında herhangi bir sınıf için kazanılmış hak sayılmaz. Bu görevlerde bulunan memurların emeklilik kıdemleri yürümekte devam eder."

60'ncı maddesinde, "İstisnai Devlet memurluklarına 48 inci maddede yazılı genel şartları taşıyan kimselerden atamalar yapılabilir

..."

61'inci maddesinde ise; "(Değişik: 30/5/1974 - KHK/12: Aynen Kabul: 15/5/1975-1897/1 md.) 60 inci madde gereğince istisnai memurluklara atananlar hakkında bu Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesi dışında kalan bütün hükümleri uygulanır. Ancak istisnai bir memuriyet kadrosuna atananlar, atandıkları kadronun derece aylığının ilk kademesini kazanılmış hak olarak elde ettikleri tarihten itibaren, haklarında bu kanunun kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine dair hükümleri uygulanır.

Şu kadar ki, Başbakanlık ve Bakanlıklar özel kalem müdürlüklerine, valiliklere, büyükelçiliklere, elçiliklere, daimi temsilciliklere atananların, atandıkları derecelerde geçirdikleri süreler, kazanılmış hak sayılmamak şartıyla, kademe ilerlemesinde

(üst dereceye atanmaları halinde 161 inci maddenin A bendi uyarınca) değerlendirilir”

hükümlerine yer verilmiştir.

Anılan hükümler birlikte değerlendirildiğinde görüleceği üzere; 657 sayılı Kanun'un 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara sahip olanlar, bu Kanun'un atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın tahsis edilmiş derece aylığı ile Özel Kalem Müdürlüğü kadro görevine atanabilir.

Bu yasal imkân ne yazık ki belediyelerde kötüye kullanılmaktadır. Adeta memuriyete sınavsız geçiş kapısı olarak kullanılmaktadır.

Nitekim 04.04.2005 tarihli ve 5119/1 sayılı Sayıştay Genel Kurul kararında,

“657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 59'uncu maddesinin birinci fıkrasında, bu fıkra da unvanı sayılan kadrolara, 657 sayılı Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın tahsis edilmiş derece aylığı ile memur atanabileceği, ikinci fıkrasında ise, birinci fıkrada sayılan memurların buldukları bu kadroların emeklilik aylığı hesabında ve diğer memurluklara naklen atanmalarında herhangi bir sınıf için kazanılmış hak sayılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanunun 60'inci maddesi hükmüne göre, istisnai Devlet memurluklarına bu Kanunun 48'inci maddesinde yazılı genel şartları taşıyan kimselerden atama yapılabilmekte, Kanunun 61'inci maddesi hükmüne göre de, istisnai memurluklara

atananlar hakkında bu Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesi dışında kalan bütün hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

657 sayılı Kanunun istisnai memurluklardan ayrılanların durumunu düzenleyen 163'üncü maddesinin (a) fıkrasında, istisnai memuriyetlere, bu Kanuna tabi kurumlardan atanmış olanların, ayrıldıkları sınıfa dönmek istedikleri takdirde, istisnai memuriyette geçirilmiş olan sürenin, bu Kanunda derece terfisi için belirtilen esaslara göre girebilecekleri yeni derecenin tayininde normal derece ve kademe terfi sürelerine karşılık sayılacağı, bu gibilerin aynı şartlardan faydalanarak bu Kanunun 71'inci madde hükümlerine uyulmak kaydıyla, başka bir sınıfa da girebilecekleri; maddenin (b) fıkrasında da, bu Kanuna tabi olmayan kurumlardan istisnai memuriyetlere atanmaların ise, bu Kanuna tabi kurumlarda bir göreve atanmayı istedikleri takdirde, istisnai memuriyette geçirilen sürenin, (a) fıkrasındaki esaslara göre ve girilecek derecenin sınav veya seçmesini başarmak kaydıyla, derece ve kademe ilerlemesinde sayılacağı ve bu gibiler için adaylık hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Ancak, istisnai memuriyete açıktan atandıktan sonra, diğer memur kadrolarına atanmak isteyenlerin durumuna ilişkin olarak, 657 sayılı Kanunda açık olarak bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir.

657 sayılı Kanunun anılan 59'uncu maddesinin gerekçesinde, istisnai memurlukların bu tasarı ile de muhafaza edildiği, ancak tasarıda bu kadronun çok daraltılmış olduğundan ve bir taraftan zaruretler

kabul edilirken, öte yandan zaruretlerin zorlanması yoluyla normal bir meslek sınıfının imtiyazlı statüye sokulmaması için dikkat gösterildiği, bu memurluklara atama yapılırken tasarındaki atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesi gibi hükümlerle bağlı kalınmıyacağı, buna karşılık bu memurlar arasında kendi sınıflarından yükselerek gelmeyenlerin memurluktan ayrılışlarında almakta oldukları aylıkların veya buldukları derece ve kademelerin kazanılmış hak sayılmayacağı, yalnızca bu görevlerde geçirdikleri sürenin emeklilik sürelerine ekleneceği; bu hükümle istisnai memuriyet kadrolarına genel görünüşü ile atanmada kolaylık sağlanmasına karşılık, bu atamaya kazanılan memuriyet statüsünün garantisiz bir statü olduğu, çünkü istisnai memurluk usulünün, tasarımın sistemi içinde teşvik edilecek bir usul olarak görülmediği ifade edilmiştir. Esasen, Kanunun ilk yürürlüğe girişinde bu maddede belirtilen kadrolar çok sınırlı tutulmuşken, sonradan yapılan ilavelerle, sözü edilen 59'uncu maddenin kapsamına yeni unvanlar eklenerek bu şekilde atanabilecek kadroların sayısı artırılmıştır.

Buna karşılık, Devlet memurluğuna alınma hususu, 657 sayılı Kanunun 46-57'inci maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre, 46'ncı maddede kurumların atama yapılacak boş kadrolarını Devlet Personel Başkanlığına bildirecekleri, 47'nci maddede bu kadrolar için yapılacak sınav dahil olmak üzere kadrolarla ilgili bilgilerin duyurulacağı, 48'inci maddede Devlet memurluğuna alınacaklarda bulunması gereken genel ve özel şartların neler olduğu, 49'uncu maddede sınavlara katılma

hususunu, 50'nci maddede Devlet kamu hizmet ve görevlerine Devlet memuru olarak atanacakların açılacak Devlet memurluğu sınavlarına girmeleri ve sınavı kazanmalarının şart olduğu, 51'inci maddede sınav sonuçlarının ilan edileceği, 52'nci maddede kurumların memur ihtiyaçlarının yayımlanan sınav sonuçlarında belirlenen başarı sırasına göre ilgili kurumlarca atama yapılmak suretiyle karşılanacağı, müteakip maddelerde ise, sakatların Devlet memurluğuna alınması ile yukarıda bahsedilen prosedürlere uygun biçimde Devlet memurluğuna alınanların adaylıkları düzenlenmiştir. Dolayısıyla, bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde, asli Devlet memurluğuna atanabilmek için, atanacakların bunun için açılmış olan sınava girmesi ve bu sınavı başarmasının öncelikli şart olduğu anlaşılmaktadır.

... Saymanlığı 2002 yılı hesabının merkezde incelenmesi sırasında, bazı kişilerin anılan 657 sayılı Kanunun 59'uncu maddesi hükmüne istinaden Devlet memurluğuna atanmalarından kısa bir süre sonra, Devlet memurluklarına atanacak olanlar için yapılmış bulunan sınavlara katılmadıkları ve dolayısıyla bu sınavlarda başarılı olmadıkları halde, diğer memurluklara naklen atandıkları anlaşılmaktadır. Ancak, açıktan istisnai memurluklara atanmaların diğer memur kadrolarına naklen atanabilecekleri kabul edilse bile, bu konuda açılmış olan sınavlara girmiş ve başarılı olmuş kişilerin atanmayı bekledikleri bir durumda, bu sınavlara girmediği halde bazı kişilerin istisnai memurluklar kullanılarak diğer memurluk kadrolarına atanmaları, Devlet memurluğu alımı için duyurulan sınava katılarak başarılı olmuş ve

atanmayı bekleyen kişiler aleyhine haksız bir durum yaratmaktadır. Ayrıca, sınavlarda başarılı olarak atanmayı bekleyenler varken, istisnai memurluk kadrolarının sınavsız Devlet memuru teminine yönelik bir uygulamaya dönüştürülmesi, bu memuriyete atanmada tanınan kolaylığın istisnayı anlamına da gelmektedir. Bu da, Anayasanın kişilerin kanun önünde eşitlik ve kamu hizmetine girmede eşitlik ilkelerini ihlal edici nitelikte bulunmaktadır.

Öte yandan, 657 sayılı Kanunun temel ilkelerinden birisi de, liyakat ilkesidir. Anılan Kanun, Devlet kamu hizmetlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmış ve bu sistemin eşit imkânlarla uygulanmasında, Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmıştır. Açıkta istisnai memurluk kadrolarına atanmaların daha sonra diğer memurluk kadrolarına, Devlet memurluğuna alınma için açılmış bulunan sınava girmeden veya başarmadan naklen atanmaları durumu, naklen atandıkları görevlerin gerektirdiği niteliklere sahip olmamaları durumuna neden olabileceğinden, yukarıda ifade edilen liyakat ilkesinin ihlali anlamına da gelmektedir. Bu durumda, Devlet memurluğuna giriş için açılmış olan sınavlara girmemiş ve dolayısıyla bu sınavlarda başarılı olmamış kişilerin asli memurluk kadrolarının gerektirdiği niteliklere sahip olmadan naklen atanmış olmaları, kamu kaynaklarının etkili, verimli ve tutumlu kullanılmaması sonucunu yol açabilecektir. Dolayısıyla bu şekildeki atamaların Hazine menfaatlerini zarara uğraticı niteliği bulunmaktadır.

...

Bu itibarla, sadece hizmetin gereği olarak kullanılması gereken istisnai memurluk kadrolarının, Devlet memurluğuna girmede esas olan sınav sistemini aşmaya yönelik olarak diğer memur kadrolarına naklen atanma amacıyla kullanılması, Anayasa ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile getirilmiş bulunan kanun önünde eşitlik ve kamu görevi hizmetine girmede eşitlik ile liyakat ilkesinin ihlali anlamına geldiğinden, bu yolla Devlet memurluğu kadrolarının liyakat esasına uymayan ve bu kadroların gerektirdiği niteliklere sahip bulunmayan kişilerin atanmasına imkân sağlayabileceğinden, 657 sayılı Kanunun anılan 59'uncu maddesi hükümleri uyarınca açıktan istisnai memurluk kadrolarına atanmaların bir müddet sonra Devlet memurluğuna alınma için açılmış bulunan sınavlara katılmadan ve dolayısıyla bu sınavlarda başarılı olmadan diğer memurluk kadrolarına atanmaları hususu, uygulama ve sonuçları bakımından Hazine menfaatlerini zarara uğraticı nitelikte bulunduğundan, söz konusu hususun 832 sayılı Kanunun 25'inci maddesi hükümleri uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması gerektiğine çoğunlukla karar verildi."

denilerek bu soruna parmak basılmıştır.

Yine İçişleri Bakanlığınca düzenlenen 2009/50 sayılı Genelgede,

"Özel kalem müdürlükleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 59 uncu maddesinde sayılan istisnai memurluklardan olup, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke

ve Standartlarına Dair Yönetmelik hükümlerine göre, Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu 150.000'in üzerinde sayılan belediyelerde özel kalem müdürü istihdam edilebilmektedir.

Belediyeler ve belediyelerin bağlı kuruluşlarında özel kalem müdürlüğü kadrolarına yapılacak açıktan ve naklen atamaların, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yapılmasını sağlamak üzere, aşağıda belirtilen usul ve esaslara göre hareket edilmesi uygun bulunmuştur.

Özel kalem müdürlüğü kadrolarına atanacakların, **öncelikle** belediyede çalışan memurlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurlar arasından seçilmesi esastır. Memurlar arasından yapılacak atamalarda, Bakanlığımızdan izin alınmayacaktır.

Özel kalem müdürlüğü kadrolarına yapılacak **açıktan** atamalar, **Bakanlığımız izni ile yapılacaktır**. Bu kadrolara yapılacak açıktan atamalarda, kadro derecesi ve görevin özellikleri de dikkate alınarak **yükseköğrenim mezunlarına öncelik verilecektir**.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 59 uncu maddesi kapsamında tanınan atama yetkisi, sınırsız bir yetki olmayıp, **bu yetkinin memuriyete sınavsız girişin bir yöntemi gibi kullanımına hukuken imkân bulunmamaktadır**. Bu sebeple, özel kalem müdürlüğü kadrolarına atanacakların seçiminde, belediye başkanlarının **bir seçim dönemi boyunca çalışabilecekleri ehliyet ve liyakat sahibi kişileri seçmeleri esastır**.

Personel giderleri, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinde öngörülen oranları aşan belediyelerde, özel kalem müdürlüğü kadrolarına yapılacak açıktan ve naklen atamalarda, 5393 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinde öngörülen usule göre Bakanlığımızdan izin alınacaktır.”

denilerek söz konusu göreve yapılacak atamalarda kayırmanın önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Ancak Sayıştay web sayfasında yayımlanan kamu idaresi denetim raporlarının incelenmesi halinde de görüleceği üzere özellikle belediyelerde bu kadro görevlerinin sınavsız memuriyete geçiş kapısı olarak kullanılmasının önüne geçilemediği görülmektedir.

Bu nedenle, 657 sayılı Kanun'un 59 uncu maddesinde yapılacak bir değişiklikle istisnai memuriyet kapsamının **Özel Kalem Müdürlükleri itibarıyla daraltılması**, diğer bir ifadeyle istisnai memuriyet kapsamına alınacak Özel Kalem Müdürlüklerinin ismen sayılması ve **mahalli idarelerin bunun dışında tutulması gerektiği kanaatindeyiz**.

3. ÖZEL KALEM MÜDÜRLÜĞÜ GÖREVİNDE BULUNANLARIN DİĞER GÖREVLERE ATANMALARI

22.07.2020 tarihli ve 31193 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik'in 1'inci maddesiyle yürürlükte kaldırılan Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Un-

van Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik'in "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde; *"Bu Yönetmeliğin amacı, liyakat ve kariyer ilkeleri çerçevesinde, hizmet gerekleri ve personel planlaması esas alınarak, mahalli idarelerde görev yapan Devlet memurlarının görevde yükselme ve unvan değişikliklerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir."* denildikten sonra 5'inci maddesinde görevde yükselme ve unvan değişikliğine tabi kadrolar, 6'ncı maddesinde görevde yükselme suretiyle atanacaklarda aranacak genel şartlar, 7'nci maddesinde görevde yükselme suretiyle atanacaklarda aranacak özel şartlar, 8'inci maddesinde unvan değişikliği sınavına tabi olan kadrolara atanacaklarda aranacak genel şartlar, 9'uncu maddesinde unvan değişikliği suretiyle atanacaklarda aranacak özel şartlar ve takip eden maddelerinde de görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavına ilişkin esaslar belirtilmiştir.

Aynı hususlarda 02.07.2020 tarihli ve 31173 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik'te de düzenlemeler yapılmıştır.**

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve anılan Yönetmeliklerin hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; **istisnai**

memuriyet kadrolarının, diğer memurluklara naklen atanmalarda herhangi bir kazanılmış hak oluşturmadığı, bu kadrolarda görev yapan mahalli idareler memurlarının görevde yükselme ve unvan değişikliklerine ilişkin usul ve esaslara tabi oldukları açıktır.

Çünkü istisnai memurluklarda görev yapan veya daha önce görev yapmış olanların, anılan Yönetmelik kapsamındaki kurumlarda görevde yükselme ve unvan değişikliğine tabi kadrolara sınavsız atanabileceklerine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

4. SONUÇ

Bu çalışmamızla; öncelikle 657 sayılı Kanun'un 59'uncu maddesinde bir değişikliğe gidilmesi, yapılacak bu değişiklikle istisnai memuriyet kapsamının Özel Kalem Müdürlükleri itibariyle daraltılması, diğer bir anlatımla istisnai memuriyet kapsamına alınacak Özel Kalem Müdürlüklerinin ismen sayılması ve mahalli idarelerin bunun dışında tutulması gerektiği sonucuna vardığımızı belirtmek isteriz.

Şayet bu mümkün değilse en azında Özel Kalem Müdürlüğü görevlerinde bulunanların diğer görevlere atanmalarında **ikincil mevzuat** hükümlerine uyulmasının sağlanması gerekir.

Hakkı YILDIRIM

*Yük. İnş. Mühendisi/Hukuk Fakültesi Öğrencisi
Üsküdar Belediyesi İhale ve Satın Alma Sorumlusu*

30.09.2020 TARİHLİ KAMU İHALE MEVZUATI DEĞİŞİKLİKLERİ

1. GİRİŞ

Kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veya hut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal ve hizmet alımı ile yapım işlerinin ihalelerini düzenleyen temel kanun 4734 sayılı Kamu İhale Kanunudur. 4734 sayılı Kanuna göre yapılan ihalelere ilişkin sözleşmelerin düzenlenmesi ve uygulanması ile ilgili esas ve usulleri belirleyen kanun ise 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunudur. 4734 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde, idarelerin bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlar ve zamanda karşılanmasını ve

kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu belirtilmiştir.

4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinde Kamu İhale Kurumunun görev ve yetkileri düzenlenmiş olup, Kurumun en önemli görev ve yetkisi Kamu İhale Kanununa ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa ilişkin bütün mevzuatı, standart ihale dokümanlarını ve tip sözleşmeleri hazırlamak, geliştirmek ve uygulamayı yönlendirmektir. Bu kapsamda Kamu İhale Kurumu, anılan Kanuna göre gerçekleştirilecek ihalelerde uygulanacak usul ve esasları düzenlemek amacıyla Mal Alımı, Hizmet Alımı ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği, Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği, Kamu İhale Genel Tebliği gibi yönetmelik, tebliğ ve genel şartnameleri hazırlamıştır.

Kamu alımlarında kullanılan kaynağın kamu kaynağı olması hasebiyle kamu ihale mevzuatının, kamu kaynağının en iyi şekilde kullanılmasına matuf sıkı kurallar içermesi tabii ve beklenen bir durum olmakla beraber, bu kurallar aynı zamanda dinamik ve değişime paralel olmalı ki kamu kurumları da ihtiyaçlarını uygun şartlarda, hızlı ve kolay temin edebilsin¹. Bu doğrultuda ihale mevzuatının uygulanmasında ortaya çıkan eksiklikler ve yeni ihtiyaçlar takip edilerek gerekli düzenleme ve değişiklikler yapılmalıdır. *Bu amaçla Kamu İhale Kurumu tarafından ihale ve sözleşme uygulamalarına ilişkin düzenlemeleri içeren; Mal ve Hizmet Alımı ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliklerinde, Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği ve İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelikte, Yönetmelik eki tip idari şartnameler ve sözleşme tasarıları ile Kamu İhale Genel Tebliğinde değişiklik yapan yönetmelikler ve tebliğler 30 Eylül 2020 tarihli ve 31260 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.*

Bu yazımızda 30 Eylül 2020 tarihli ve 31260 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan kamu ihale mevzuatı yönetmelik ve tebliğlerde yapılan değişiklik ve eklemelerin incelenmesi, değerlendirilmesi ve uygulanmasına yönelik açıklamalarda bulunulmuştur.

2. MAL VE HİZMET ALIMINI İLE YAPIM İŞLERİ İHALELERİ UYGULAMA YÖNETMELİĞİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLER

Mal ve Hizmet Alımı ile Yapım İşleri

¹ YILDIRIM Hakkı, “Kamu İhale Kanunu’nun 21 inci maddesinin (b) Bendinde Yapılan Düzenlemenin Değerlendirilmesi”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S.12, 2018, s. 725

İhaleleri Uygulama Yönetmelikleri, 4734 sayılı Kanuna istinaden ve anılan Kanun kapsamındaki idarelerin bu Kanuna göre gerçekleştirecekleri mal ve hizmet alımı ile yapım işleri ihalelerinde uygulayacakları usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır. İlgili yönetmelikler, idarelerin 4734 sayılı Kanuna göre gerçekleştirecekleri ihalelerde uygulama ilkelelerinden yaklaşık maliyetin hazırlanması, ihale dokümanının hazırlanması, ihale komisyonunun oluşturulması ve ihale işlem dosyasının hazırlanması, ihale ilanı, ihaleye katılımda yeterlik kurallarının belirlenmesi hususlarını düzenlemektedir. Bununla birlikte, ihale dışı bırakılma ve ihaleye katılmayacak olanlar, başvuruların ve tekliflerin alınması, açılması ve değerlendirilmesi, ekonomik açıdan en avantajlı teklif ve ihalenin sonuçlandırılması dâhil bütün süreci kapsamaktadır.

Anılan yönetmeliklerde, idare ve isteklilerin işlemlerini kolaylaştıran, ihaleye katılımın artırılması ve rekabetin sağlanmasına yönelik düzenlemeleri içeren değişiklikler yapılarak 30 Eylül 2020 tarihli ve 31260 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Yapılan değişiklikler düzenleme öncesi ve yeni haliyle birlikte karşılaştırılarak önemli görülen hususlar sırayla açıklanmıştır.

Hizmet Alımı ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 38 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde² ve ilgili Tip İdari Şartnamenin 7.1 inci maddesinin (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde ihaleye katılanın tüzel kişi olması halinde, “*ilgisine göre tüzel kişiliğin*

² Aynı düzenleme Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer almaktadır.

ortakları, üyeleri veya kurucuları ile tüzel kişiliğin yönetimindeki görevlileri belirten son durumu gösterir Ticaret Sicil Gazetesi, bu bilgilerin tamamının bir Ticaret Sicil Gazetesinde bulunmaması halinde, bu bilgilerin tümünü göstermek üzere ilgili Ticaret Sicil Gazeteleri veya bu hususları gösteren belgeler” istenilmektedir. Ancak yapılan yeni değişiklikte birlikte ilgili bentte yer alan ibare **“bu Yönetmelik ekinde yer alan Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belge”** olarak değiştirilmiştir. Değişikliğin yürürlüğe girmesiyle birlikte tüzel kişi aday veya istekliler; tüzel kişiliğin ortakları, üyeleri veya kurucuları ile tüzel kişiliğin yönetimindeki görevlilerini belirten son durumu gösterir Ticaret Sicil Gazetesi/Gazeteleri veya bu hususları gösteren belgeler yerine **Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belge**³’yi düzenleyerek ihaleye katılacaktır. Artık tüzel kişi aday veya isteklilerin sayfalarca Ticaret Gazetesi yerine tek bir standart form aracılığıyla ortaklık bilgilerini göstermeleri mümkün hale getirilmiştir. Bu durumda tüzel kişi aday veya istekliler eksik gazete sunulması gibi durumlarla karşılaşmama- cağından hak kaybı da yaşamayacaktır. İdareler ise bu belge ile tüzel kişiliğe ait bilgileri daha kolay ve bir bütün halinde kontrol edebileceklerdir.

3 Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belge standart formunun dipnotunda not olarak “Yukarıda beyan edilen bilgilerin doğruluğunun elektronik ortamda teyit edilmesini teminen ilgili Ticaret Sicil Gazetelerinin tarih ve sayısı belirtilecektir. Anılan bilgilerin elektronik ortamda teyit edilememesi halinde bu hususları gösteren Ticaret Sicil Gazeteleri, bu hususların Ticaret Sicil Gazetelerinde bulunmaması halinde ise ilgili belgeler bu belgeye ek yapılacaktır. Ayrıca, anonim şirketler tarafından her halükarda yukarıda beyan edilen bilgileri gösteren pay defteri de bu belgeye ek yapılacaktır.” ifadeleri bulunmaktadır.

Hizmet Alımı ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 41 inci maddesinde makine, teçhizat ve diğer ekipmana yönelik belgelere ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. İlgili maddede işin yapılabilmesi için gerekli görülen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmanın sayısına ve niteliğine dokümanda yer verilebileceği, ancak tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipman için kendi malı olma şartının aranmamasının esas olduğu düzenlenmekteydi. Bununla birlikte maddenin devamında; *“...Ancak idare, işin niteliğinin gerektirdiği hallerde, ihale konusu işin yapılabilmesi için adaya veya istekliye ait olmasını gerekli gördüğü makine, teçhizat ve diğer ekipmanı yeterlik kriteri olarak belirleyebileceği, aday veya isteklinin kendi malı olması istenen ve teknik kriterlerine yönelik düzenleme yapılan, tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmana ait belgelerin de başvuru veya teklif kapsamında sunulması zorunludur.”* ibaresi yer almaktaydı. Bu maddeye istinaden ise idareler tarafından birçok araç kiralama ve çevre temizlik hizmet alımı ihaleleri ile alt yapı yol düzenleme ve asfaltın finişerle serilmesi gibi yapım işleri ihalelerinde tesis, makine, teçhizat gibi ekipmanların kendi malı olması yeterlik kriteri olarak belirlenebilmekteydi. Buna ilaveten uygulamada bazı asfalt ihalelerinde tesise yönelik il sınırı veya kilometre şartı aranabilmekte, araç kiralama hizmet alımı ihalelerinde ise yüksek sayı ve modeldeki aracın isteklinin kendi malı olması yeterlik kriteri olarak belirlenebilmekteydi. Hatta ihalelerde işin esasını oluşturmayan iş kalemlerine yönelik dahi kendi malı olma şartı getirilebilmekteydi. Bu şekilde tesis, makine ve ekipmanın yeterlik kriteri olarak

kendi malı olmasının istenmesi Kanununun temel ilkelerinden rekabetin sağlanması ilkesine aykırı olduğu gibi ihalelere katılımı zorlaştırmakta ve teklif fiyatlarının yükselmesine sebep olabilmektedir.

30 Eylül 2020 tarihinde yönetmelikte yapılan değişiklikle birlikte Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin⁴ 41 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları“(1) İhale konusu işin yürütülmesi için işyerinde bulundurulması öngörülen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin bilgilere sözleşme tasarisında yer verilir. Ancak, söz konusu tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipman yeterlik kriteri olarak belirlenemez.”

“(2) İşin niteliğinin gerektirdiği hallerde, ihale konusu işin yürütülebilmesi için kendi malı olması gerekli görülen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipman fiyat dışı unsur olarak belirlenebilir. İdari şartnamede, fiyat dışı unsur olarak belirlenen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmanın sayısı, niteliği ve teknik kriterlere yönelik düzenlemelere yer verilir. Fiyat dışı unsur değerlendirme yapılabilmemesi için, kendi malı olduğunu gösteren belgeler ile teknik kriterleri tevsik eden belgelerin teklif ile birlikte sunulması gerekir. Kendi malı

4 Hizmet Alımı ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 41 maddesinin birinci fıkrası benzer şekilde “(1) İşin yapılabilmesi için gerekli görülen makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin bilgilere sözleşme tasarisında yer verilir. Ancak, söz konusu makine, teçhizat ve diğer ekipman yeterlik kriteri olarak belirlenemez. İşin niteliğinin gerektirdiği hallerde, kendi malı olması gerekli görülen makine, teçhizat ve diğer ekipman fiyat dışı unsur olarak belirlenebilir. İdari şartnamede, fiyat dışı unsur olarak belirlenen makine, teçhizat ve diğer ekipmanın sayısı, niteliği ve teknik kriterlere yönelik düzenlemelere yer verilir. Fiyat dışı unsur değerlendirme yapılabilmemesi için, kendi malı olduğunu gösteren belgeler ile teknik kriterleri tevsik eden belgelerin teklif ile birlikte sunulması gerekir. Kendi malı makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin fiyat dışı unsurun, fiyat ve fiyat dışı unsurlar dahil hesaplanan toplam değerlendirme puanı içindeki ağırlığı yüzde biri geçemez. Söz konusu oranı arttırmaya veya azaltmaya ya da alım konusuna göre farklı oranlar belirlemeye Kurum yetkilidir.” değiştirilmiştir.

tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin fiyat dışı unsurun, fiyat ve fiyat dışı unsurlar dahil hesaplanan toplam değerlendirme puanı içindeki ağırlığı yüzde biri geçemez. Söz konusu oranı arttırmaya veya azaltmaya ya da ihale konusuna göre farklı oranlar belirlemeye Kurum yetkilidir.” şeklinde değiştirilmiştir. Buna göre, mal ve hizmet alımı ile yapım işlerinde işin yapılabilmesi için gerekli görülen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmanın kendi malı olması şartı yeterlik kriteri olarak aranmayacak; ancak, idarece bu husus fiyat dışı unsur olarak belirlenebilecektir. Bu bağlamda, tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmanın kendi malı olmasına ilişkin fiyat dışı unsurun ise, fiyat ve fiyat dışı unsurlar dâhil hesaplanan toplam değerlendirme puanı içindeki ağırlığı yüzde biri geçemeyecektir. Bu konuda yönetmelikte yapılan düzenlemeye benzer şekilde Kamu İhale Genel Tebliğinin 9.1 numaralı maddesi de “İhale konusu işte kullanılacak tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmanın, fiyat dışı unsur olarak belirlenmemesi veya danışmanlık hizmet alımlarında yeterlik kriteri olarak aranmaması durumlarında aday veya isteklilerden başvuru veya teklifleri kapsamında (taahhütname, yapı araçları taahhütnamesi, kira sözleşmesi vb.) herhangi bir belge sunmaları istenmez” şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde de makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin benzer düzenlemeler yapılmıştır. Anılan yönetmeliğin 40 ıncı maddesinin birinci ve altıncı fıkralarında“(1) Makine, teçhizat ve diğer ekipman yeterlik kriteri olarak belirle-

nemez. Ancak, özel imalat süreci gerektiren ihalelerde kendi malı olması gerekli görülen makine, teçhizat ve diğer ekipman fiyat dışı unsur olarak belirlenebilir... (6) Özel imalat süreci gerektiren ihalelerde üretimin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin bilgilere sözleşme tasarısında yer verilebilir. Bu durumda, makine, teçhizat ve diğer ekipman yüklenicinin kendi malı olabileceği gibi bunların kiralanması da mümkündür...” şeklinde yapılan değişiklikle birlikte makine, teçhizat ve diğer ekipmanın kendi malı olması şartının yeterlik kriteri aranmayacağı ancak, özel imalat süreci gerektiren ihalelerde bu hususun fiyat dışı unsur olarak belirlenebileceği düzenlenmiştir.

Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinde yapılan yeni düzenlemeler kapsamında; elektronik ihalelerde geçici teminatın sunulmasıyla ilgili Mal Alımı (58/A) ve Hizmet Alımı (59/A) ile Yapım İşleri (60/A) İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin ilgili maddesinin beşinci fıkrasının birinci cümlesi⁵ “Geçici teminat mektupları Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinin 21 inci maddesinin ikinci fıkrasına uygun olarak alınır ve mektuba ilişkin ayırt edici numara yeterlik bilgileri tablosunun ilgili bölümünde belirtilir. Bu maddeye uygun olarak alınmayan geçici teminat mektupları geçerli kabul edilmez.” şeklinde değiştirilmiştir.⁶ Bu düzenle-

5 İlgili maddelerin beşinci fıkrasının birinci cümlesi değişiklik öncesi “Geçici teminat mektuplarının Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinin 21 inci maddesinin ikinci fıkrasına uygun olarak alınması halinde, mektuba ilişkin ayırt edici numara; anılan maddeye uygun olarak alınmaması halinde ise düzenlenen mektuba ilişkin bilgiler, yeterlik bilgileri tablosunun ilgili bölümünde belirtilir.” şeklindeydi.

6 Anılan yönetmeliklerin 58/A maddesinin dokuzuncu, 59/A ve 60/A maddelerinin onuncu fıkrasında yer alan “Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinin 21 inci maddesinin ikinci fıkrasına

meyle birlikte, elektronik ihalelerde fiziki olarak geçici teminat mektubu sunulması uygulamasına son verilerek teminat mektubunun sadece elektronik olarak sunulması zorunlu hale getirilmiştir.

Elektronik eksiltme olan ihalelere yönelik anılan yönetmeliklerin sırasıyla 58/B, 59/B ve 60/B maddesinin yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümleleri⁷ de yürürlükten kaldırılmıştır. Benzer şekilde ilgili idari şartnamelerde de bu hususta düzenleme ve “Eksiltmenin her aşamasında isteklilere o andaki sıralamaları EKAP üzerinde bildirilir” şeklinde değişiklik yapılmıştır. Bu durumda eksiltmenin her aşamasında isteklilerin o andaki sıralamaları ile birlikte diğer isteklilerin sıralaması ve istekli sayısının e-eksiltmeye katılan isteklilere EKAP üzerinden gösterilmesine son verilmiş olup; istekliler sadece o andaki kendi sıralamalarını görebileceklerdir.

Mal ve Hizmet Alımı ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmelikleri eki (Ek-2) olan ilgili Tip İdari Şartnamelerin 7.5.4 üncü maddesinde yapılan yeni düzenlemeden önce “İsteklinin teklifi kapsamında sunması gerektiği teknik şartnamede belirtilen belgeler” ibaresi yer almaktaydı. Bu maddeye istinaden idareler, yeterlik kriteri olarak isteklilerden teklif kapsamında sunulmasını istediği belgeleri teknik şartnamede de belirtebilmek-

uygun olarak alınmayan geçici teminat mektubunu idarenin talebi üzerine sunmayan istekliler hakkında, Kanununun 17 nci maddesi uyarınca işlem yapılır” şeklindeki son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

7 Yürürlükten kaldırılan ikinci ve üçüncü cümleler; “İhale dokümanında belirtilmesi kaydıyla, diğer isteklilerin sıralamaları ve istekli sayısı da ayrıca bildirilebilir. Ancak elektronik eksiltme sürecinde isteklilerin kimlikleri açıklanmaz.”

teydi. Ancak isteklinin teklif kapsamında sunacağı belgelerin teknik şartnamede istenilmesi halinde, ihaleye katılabilmek için gereken belgeler ve yeterlik kriterleri ilgili idari şartnamelerin 7 nci maddesinde toplu bir şekilde düzenlenmemiş olduğundan belirsizliklere veya uyumsuzluklara sebep olabilmekteydi. 30 Eylül 2020'de yapılan değişiklik sonrası ilgili madde “*İsteklinin teklifi kapsamında sunulması gerektiği teknik şartnamede belirtilen aşağıdaki belgeler: ...*” şeklinde değiştirilmiş ve aynı şartnamelere 7.5.4 üncü maddesinden sonra gelmek üzere “7.5.5. Bu Şartname ile 7.5.4. maddesinde sayılan belgeler dışındaki belgeler tekliflerin değerlendirilmesinde yeterlik kriteri olarak dikkate alınmaz.” şeklinde madde eklenmiştir⁸. Bu durumda, **idari şartnameye eklenen 7.5.5 inci maddeyle birlikte teknik şartnamelerde istekli tarafından teklif kapsamında sunulması gerektiği belirtilen belgeler idari şartnamede de açıkça sayılmadıkça, tekliflerin değerlendirilmesinde artık yeterlik kriteri olarak dikkate alınamayacaktır.**

Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Alınacak malın teknik kriterleri ve özellikleri, ihale dokümanının bir parçası olan teknik şartnamede düzenlenir. Teknik kriterlerin ve özelliklerin, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olması, rekabeti engelleyici hususlar içermemesi ve fırsat eşitliğini sağlaması zorunludur” düzenlemesine “*Bu şartnamelerde yerli malı teklif edilmesini engelleyici düzenlemelere yer*

verilemez.” şeklinde cümle eklenmiştir. Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde de benzer düzenleme yapılmış olup, “İşin teknik ayrıntılarını ve şartlarını gösteren bir teknik şartname hazırlanarak ihale dokümanına dahil edilir. Teknik şartnamelerde belirlenecek teknik kriterlerin, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olması, rekabeti engelleyici hususlar içermemesi ve bütün istekliler için fırsat eşitliği sağlaması zorunludur” şeklinde olan 16 ncı maddesinin birinci fıkrasına “*Bu şartnamelerde yerli isteklilerin katılımını engelleyici düzenlemelere yer verilemez.*” cümle eklenmiştir. İlgili yönetmeliğin dördüncü fıkrası ise “(4) İhale konusu işte kullanılacak malzeme, araç, teçhizat, makine ve ekipmanın teknik özellikleri, öncelikle yerli malının da kullanılmasını sağlayacak şekilde belirlenir. Bunlara ilişkin kullanım kılavuzlarına yönelik teknik şartnamede düzenleme yapılabilir.” şeklinde değiştirilmiştir⁹. Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin eki Ek-7’de yer alan Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşmenin 23.5 numaralı maddesi de “*Yüklenici tarafından ihale konusu işte kullanılacak olan ve bu sözleşmenin eki “Yerli Malı Kullanılacak Makine, Malzeme ve Ekipman Listesi”nde belirtilen makine, malzeme ve ekipmanın yerli malı olması zorunludur. Ancak, her durumda 4734 sayılı Kanununun 63 üncü maddesi uyarınca ilgili Bakanlıklar tarafından belirlenen ve Kurum tarafından ilan edilen listelerde yer alan makine, malzeme ve ekipman yerli malı olacaktır.*” olarak ye-

8 Belli İstekliler Arasında İhale Usulü İle İhale Edilen İşlerde Uygulanacak Tip İdari Şartnamelerde ilgili düzenleme 7.1 inci maddenin h bendinde değişiklik yapılarak ve aynı maddeye 1 bendi eklenerek yapılmıştır.

9 Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 16 ncı maddesinin dördüncü fıkrası değişiklik öncesinde “(4) Teknik şartnamede ihale konusu işte kullanılacak makine, malzeme ve ekipmanın kullanım kılavuzlarına yönelik düzenleme yapılabilir.” şeklindedir.

niden düzenlenmiştir. Yönetmeliklerde yapılan bu değişikliklerle birlikte ihale dokümanında ihalelere yerli isteklilerin katılımını veya yerli malı teklif edilmesini engelleyici düzenlemelere yer verilmemesi, sözleşme sürecinde ise yerli ürün kullanımının sağlanması ile yapım işlerinde yerli malı kullanımının denetiminin artırılmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

Yapılan yeni düzenlemelerle Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşmenin 28 inci maddesinin başlığı “Sözleşmede bulunmayan veya fiyatı belli olmayan işlere ait birim fiyat tespiti ile iş kalemi miktarının değişmesi” şeklinde değiştirilmiştir. Yine 28.2 numaralı maddesine bağlı 24.1 numaralı dipnotta da değişiklik yapılarak iş kalemi miktarının değişmesi ve revize birim fiyat hakkında düzenleme yapılmıştır. Teklif birim fiyat sözleşmelerde ve karma sözleşmelerde iş kalemi miktarının değişmesi¹⁰ durumunda revize birim fiyat hesaplaması; “28.2.1. Herhangi bir iş kaleminin (sözleşmede yer alan ya da yeni fiyatla sözleşmeye dahil olan iş kalemi) miktarında, işin devamı sırasında sözleşmesinde yer alan iş kalemi için sözleşmede belirtilen iş kalemi miktarında; yeni fiyatla sözleşmeye dahil edilen iş kalemi için ise yeni fiyat oluşturulurken projesine göre tespit edilip idare tarafından onaylanan iş kalemi miktarında % 20’yi aşan artışın meydana gelmesi ve toplam artışın aynı zamanda sözleşme bedelinin yüzde 1’ini geçmesi halinde, artışın sözleşme bedeli içindeki payı nispetinde ilgili iş kalemine ait birim fiyat aşağıda gösterildiği şekilde revize edilir ve bu iş kaleminin yüzde yir-

mi artışı aşan kısmına revize birim fiyat üzerinden ödeme yapılır.

$$R = F \times [1 - (A \times F) / S]$$

$$S = \text{Sözleşme bedeli (TL),}$$

$$F = \text{İş kaleminin birim fiyatı (TL / ...),}$$

$$A = \text{İş kaleminde meydana gelen artış miktarı (Adet, mt, m}^2 \text{ vb.),}$$

$$R = \text{Revize birim fiyat (TL /).}$$

28.2.2. (28.2.1) maddesi uyarınca hesaplanan revize birim fiyat, o iş kalemine ait resmi analiz ve rayiçler de kullanılarak (%25 oranında kâr ve genel gider dâhil) hesaplanan birim fiyatı geçemez. İş kalemine ait resmi analiz ve rayiçlerin bulunmaması halinde ise, bu fiyat Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları dikkate alınarak hesaplanır.” şeklinde yeniden düzenlenmiştir. Yeni fiyatla sözleşmeye dâhil olan iş kaleminin miktarında; sözleşmeye dâhil edilen iş kaleminin yeni fiyat oluşturulurken projesine göre tespit edilen iş kalemi miktarında % 20’yi aşan artışın meydana gelmesi ve toplam artışın aynı zamanda sözleşme bedelinin yüzde 1’ini geçmesi halinde ilgili iş kalemine ait birim fiyatın revize edilip edilmeyeceği hususunda düzenleme bulunmadığından bu hususta belirsizlikler var olmakta, birçok idare revize birim fiyat uygulamamaktaydı. **Yapılan değişikliklerle birlikte bu belirsizlik giderilmiş olup, sözleşmede yer alan ya da yeni fiyatla sözleşmeye dâhil olan herhangi bir iş kaleminin miktarında % 20’yi aşan artışın meydana gelmesi ve toplam artışın aynı zamanda sözleşme bedelinin yüzde 1’ini geçmesi halinde, artışın sözleşme bedeli içindeki payı nispetinde ilgi-**

10 Karma sözleşmelerde ise “işin birim fiyat ile yapılan kısmındaki iş kalemi miktarının değişmesi” hakkındadır.

li iş kalemine ait birim fiyat maddede belirtilen hesaplama yöntemiyle revize edilecek ve bu iş kaleminin yüzde yirmi artışı aşan kısmına revize birim fiyat üzerinden ödeme yapılacaktır.

Kamu ihale mevzuatında değişiklik yapan ve yukarıda açıklaması yapılan Yönetmelik hükümleri, 30 Eylül 2020 tarihli ve 31260 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmasından itibaren 20 gün sonra yürürlüğe girecek olup, ilanı veya duyurusu 20 Ekim 2020 ve sonrasındaki ihaleler için uygulamaya girecektir. Ancak Elektronik ihalelerde geçici teminatın sunulmasıyla ilgili Mal Alımı (58/A) ve Hizmet Alımı (59/A) ile Yapım İşleri (60/A) İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin ilgili maddesinin beşinci fıkrasının birinci cümlesiyle ilgili olan, elektronik ihalelerde teminat mektubunun sadece elektronik olarak sunulması zorunluluğuyla ilgili değişiklik yayım tarihinden 60 gün sonra yürürlüğe girecek olup, ilanı veya duyurusu 29 Kasım 2020 ve sonrasındaki ihalelerde uygulanacaktır.

3. KAMU İHALE GENEL TEBLİĞİ-DİĞER DOKÜMANLARDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Mal ve Hizmet Alımı ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmelikleriyle birlikte Kamu İhale Genel Tebliğinde ve diğer belgelerde de değişiklik ve eklemeler yapılmıştır.

İhale Uygulama Yönetmeliklerinde isteklinin iş hacmini gösteren belgeler ile bilanço veya eşdeğer belgelerin sunulmasına yönelik mevzuat düzenlemesi hakkında Kamu İhale Genel Tebliğine madde eklenerek ihale veya son

başvuru tarihi yılın ilk dört ayında olan ihalelerde ilgili belgelerin sunulmasına yönelik genel bir düzenleme yapılmıştır. Bu konuyla ilgili anılan Tebliğe 10.5 numaralı maddesinden sonra gelmek üzere “10.6. İhale Uygulama Yönetmeliklerinde ihale veya son başvuru tarihi yılın ilk dört ayında olan ihalelerde bir önceki yıla ait belgelerini sunmayanların iki önceki yıla ait belgelerini sunabileceğine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. İlgili Yönetmeliklerde düzenlenen dört aylık süre, Kurumlar Vergisi Beyannamelerinin olağan şartlardaki verilme süreleri dikkate alınarak belirlenmiş olup, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamında vergi beyannamelerinin verilme sürelerinin uzatılması durumunda anılan Yönetmeliklerde belirlenen dört aylık süre de aynı sürelerde uzamış sayılır.” şeklinde madde eklenmiştir.

Aynı Tebliğin 10/A.1 numaralı maddesinde yer alan “sözleşmeyi imzalayanlar da dahil olmak üzere tüzel kişilikteki yönetim, temsil ve ilzama yetkili kişiler anlaşılır.” ibaresi “sözleşme imzalamaya ve sözleşmenin yürütülmesi konusunda yetkili olanlar da dahil olmak üzere; tüzel kişiliği temsile ve yönetime yetkili kişilerin ad, soyad/ticaret unvanı, T.C. kimlik numarası/vergi kimlik numarası anlaşılır. Ancak, bu bilgileri göstermek üzere teklif ekinde sunulan belgelerde T.C. kimlik numaralarının beyan edilmemesi veya beyan edilen T.C. kimlik numaralarının teyit edilememesi durumunda teklif bu gerekçe ile değerlendirme dışı bırakılmaz.” olarak değiştirilmiştir. Tüzel kişiliği temsile ve yönetime yetkili kişiler ile ortakların T.C. kimlik numaralarının beyan edilmemesi veya beyan edilen T.C.

kimlik numaralarının teyit edilememesi durumunda ilgili isteklinin teklifi bu gerekçe ile değerlendirme dışı bırakılıp bırakılmayacağı hususundaki belirsizlik anılan maddede yapılan düzenleme ile giderilmiş oldu.

Aynı Tebliğe 16.9 numaralı maddesinden sonra gelmek üzere “16.A. **İdarelerce yapılan bildirimlerde belirli bir tarihe kadar süre verilen hallerde, sürenin bitimi olarak, belirtilen tarihin içinde bulunduğu günün mesai saati esas alınır.**” şeklinde madde eklenmiştir.

Kamu İhale Genel Tebliğinin 30.3.6 numaralı maddesine istinaden Kamu İhale Kurumunun ilgili birimince, mevzuat hükümlerine göre, gerek zorunlu hususlarda gerekse seçmeli hususlarda yapılması muhtemel hataların en aza indirilmesi amacıyla, idarelerce elektronik ortamda hazırlanarak Kuruma EKAP üzerinden gönderilen ilan metinleri üzerinde, idarelere yol göstermek amacı ile ön kontrol ve kabul işlemi yapılmaktadır. Bu aşamada mevzuat hükümlerine uygun olmadığı tespit edilebilen hususların ilgili maddelerine göre açıklamalı gerekçesi ile birlikte EKAP üzerinden idarelere bilgi akışı sağlanarak ilanların tekrar gözden geçirilmesi için iade işlemi yapılmaktadır. Son değişiklikle birlikte 30.3.6 numaralı maddenin beşinci cümlesinden sonra gelmek üzere “**İlan ön kontrol sürecinde, Kurum tarafından personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı olduğu veya niteliği itibarıyla bu sonucu doğurduğu tespit edilerek iade edilen ilanlarla ilgili olarak; söz konusu alımın 4734 sayılı Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine aykırılık teşkil etmediği husu-**

suna ilişkin yazının, Bakanlıklarda ve diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde vali, belediyelerde belediye başkanı tarafından imzalı olarak Kuruma ulaşmasından sonra ilan işlemlerine devam edilir. Bu durumda Kurum, değerlendirmeleri ile birlikte gerekli görülen diğer bilgi ve belgeleri, idarenin bağlı, ilgili veya ilişkili olduğu Bakanlığa ve Sayıştay Başkanlığına bildirir.” cümleleri eklenmiştir. Bu düzenlemeyle birlikte, ihalelerin 4734 sayılı Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine aykırılık teşkil edip etmediğinin tespitine yönelik Kamu İhale Kurumunun denetim yetkisi artırılmıştır.

EKAP üzerinden doküman indirilmesiyle ilgili aynı Tebliğin 32.2.2 numaralı maddesinde yer alan “EKAP üzerinden” ibaresinden sonra gelmek üzere “**teklif vermeye davet edilmeyenlerce**” ibaresi eklenerek ilgili madde “**İlan yapılmayan ihalelerde ihale dokümanı EKAP üzerinden teklif vermeye davet edilmeyenlerce görülemez ve e-imza kullanılarak indirilemez.**” şeklini almıştır.

Aşırı düşük olarak tespit edilen tekliflerin açıklanmasıyla ilgili aynı Tebliğin 45.1.13.1 ve 79.2.2.1 numaralı maddelerinde “**...Tutanaklar fiyat teklifinin dayanağı olarak düzenlenecek olup, meslek mensubu tarafından muhafaza edilecek ve fiyat teklifinin ekinde idareye verilmeyecektir. Ancak idare veya Kurum tarafından gerekli görülmesi halinde bu tutanaklar meslek mensubundan istenebilecektir...**” hükmü bulunmaktaydı. 30 Eylül 2020 tarihli tebliğ değişikliğiyle birlikte ilgili maddelerdeki ibare “**Tutanaklar fiyat teklifinin dayanağı olarak**

düzenlenecek olup, aşırı düşük teklif açıklaması kapsamında sunulacaktır.” olarak değiştirilmiştir. Bu düzenlemeyle birlikte, meslek mensubu tarafından fiyat teklifinin dayanağı olarak düzenlenen teklife konu mal veya hizmet için maliyet tespit tutanağı (Ek-O.5) veya satış tutarı tespit tutanağı (Ek-O.6), istekli tarafından aşırı düşük teklif açıklaması kapsamında sunulacaktır. Yapım işlerinde teklifi aşırı düşük bulunan isteklilerin, tekliflerinde önemli olduğu tespit edilen bileşenler ile ilgili olarak, 4734 sayılı Kanununun 38 inci maddesi uyarınca yapacakları açıklamada, sorgulamaya konu iş kalemlerine/gruplarına ilişkin analizler ile bu analizlere dayanak teşkil eden bilgi ve belgelerin sunulmasıyla ilgili 45.1.13.1 ve 45.1.13.6 numaralı maddelerde değişiklik ve eklemeler yapılmış, aynı konuyla ilgili 45.1.13.15, 45.1.13.16 ve 45.1.13.17 numaralı maddeler eklenmiştir¹¹. Böylelikle, yapılan değişiklikler neticesinde hizmet alımı ve yapım işleri ihalelerinde aşırı düşük teklif sorgulamalarında karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik yeni düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Tebliğin 78.1.3 numaralı maddesi “Mahalli idare veya şirketlerinin bütçelerinden yapılan ve niteliği gereği süreklilik arz eden park bahçe bakım ve onarım işi, çöp toplama, cadde, sokak, meydan vb. temizlik işleri, bu işlerin karakteristik edimlerini içeren veya alt hizmetleri niteliğinde olan refüj ve yeşil alanların bakım ve onarımı, ot temizliği, çim biçimi, top- rak işleme, arazi hazırlığı, fidan üretimi, dikimi ve bakımı ile ağaç budama, sulama

11 İlgili düzenleme ve madde eklemeleri Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğin 13 üncü maddesiyle birlikte yapılmıştır. Detaylı açıklama için ilgili maddeye bakulabilir.

ve bakımı, sürücülü araç/iş makinesi kiralama vb. işler ile Kurum tarafından belirlenecek diğer işler, 78.1.1 inci maddede yer alan diğer koşullara bakılmaksızın personel çalıştırılmasına dayalı hizmet olarak kabul edilir.” şeklinde değiştirilmiştir¹². Bu kapsamda mahalli idare veya şirketlerinin bütçelerinden yapılan ve niteliği gereği süreklilik arz eden işlerden hangi iş gruplarının/iş kollarının personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı olacağı yönünde kapsam genişletilmiştir. Aynı konuda Tebliğin 78.1.4 numaralı maddesinden sonra gelmek üzere “78.1.5. İhalelerin 4734 sayılı Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine uygunluğunun tespit edilmesinde; kısmi teklif verilmesine imkan tanınan ihalelerin personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı olup olmadığına ilişkin değerlendirme, ilgili kısma ilişkin yaklaşık maliyet de dikkate alınarak her bir kısım için ayrı ayrı yapılır. Herhangi bir kısmın personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı niteliğinde olması halinde, ihale personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı olarak kabul edilir.” maddesi de eklenmiştir.

Aynı Tebliğe 97/A maddesinden sonra gelmek üzere “97/B - Fiyat Farkına İlişkin Esasların Uygulanması

Fiyat Farkına İlişkin Esaslar uyarınca fiyat farkı hesabında kullanılacak formülde yer alan temel endeksin/fiyatın/sayının tespitinde ihale tarihi olarak aşağıdaki tarihler dikkate alınır:

12 78.1.3 üncü maddenin değişiklik öncesinde “Mahalli idare veya şirketlerinin bütçelerinden yapılan, yıl boyunca devam eden, niteliği gereği süreklilik arz eden ve haftalık çalışma saatlerinin tamamının idare için kullanıldığı park ve bahçe bakım ve onarımı ile çöp toplama, cadde, sokak, meydan ve benzerlerinin temizlik işleri, 78.1.1 inci maddede yer alan diğer koşullara bakılmaksızın personel çalıştırılmasına dayalı hizmet olarak kabul edilir.” şeklindeydi.

a) Elektronik eksiltme uygulanan ihalelerde eksiltme tarihi.

b) Belli istekliler arasında ihale usulü ile ihale edilen işlerde, ön yeterliğin tespitiinden sonraki teklif tarihi.

c) Pazarlık usulü ile ihale edilen işlerde, son yazılı fiyat tekliflerinin alındığı tarih.” maddesi eklenmiştir. Fiyat farkı hesabında kullanılacak formülde yer alan temel endeksin/fiyatın/sayının tespitinde ihale tarihi olarak hangi tarihlerin dikkate alınacağı her bir ihale usulü için belirlenmiştir.

Aynı Tebliğin 42.1 numaralı “Sözleşmesinde yapım işine ait bir bedel yer almayan Yap-İşlet-Devret (YİD) modeli ile gerçekleştirilen yapım işleri için düzenlenmiş iş deneyim belgeleri, 4734 sayılı Kanun kapsamındaki yapım işleri ihalelerinde, iş deneyimini tevsik eden belge olarak kullanılamayacaktır.” hükmündeki maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Tebliğin ilgili maddesinin yürürlükten kaldırılması üzerine 30 Eylül 2020 tarihli ve 31260 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Kamu Özel İş Birliği Projeleri İle Lisanslı İşler Kapsamında Gerçekleştirilen Yapım İşlerine İlişkin İş Deneyim Belgeleri Hakkında Tebliğ” düzenlenmiştir.

Kamu Özel İş Birliği Projeleri İle Lisanslı İşler Kapsamında Gerçekleştirilen Yapım İşlerine İlişkin İş Deneyim Belgeleri Hakkında Tebliğin 1 inci maddesinde amaç ve kapsamı “Bu Tebliğin amacı, kamu özel iş birliği (KÖİ) projeleri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca verilen üretim, işletme, dağıtım ve benzeri lisanslar kapsamında gerçekleştirilen yapım işlerine ilişkin iş deneyim belgelerinin 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu

İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilen ihalelerde kullanılmak üzere düzenlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.” şeklinde tanımlanmıştır. Anılan Tebliğde kamu özel iş birliği (KÖİ) projeleri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca verilen üretim, işletme, dağıtım ve benzeri lisanslar kapsamında gerçekleştirilen yapım işlerine ilişkin; iş deneyim belgelerini düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlar, iş deneyim belgelerinin düzenlenmesi, belge için başvuru, belge tutarının tespiti, iş deneyim belgelerinin verilmesi, değerlendirilmesi ve belge tutarının güncellenmesine ilişkin esaslar düzenlenmiştir. Bu itibarla, yükleniciler yaptıkları işi veya görevi tevsik amacıyla, yapılacak iş karşılığı bedel içeren yapım sözleşmesi, yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi, ilgili sigorta müdürlüğünden onaylı iş yeri bildirgesi, sözleşmeye ilişkin fatura örnekleri veya bu örneklerin noter, yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir veya vergi dairesi onaylı suretleri, kabul tutanağı, varsa; hakediş raporları, tasfiye tutanağı, keşif artış olurları ve devir sözleşmesi ile imalat tespit tutanaklarla birlikte, Tebliğin 4 üncü maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlara başvurarak iş deneyim belgelerini alabilirler. Benzer şekilde alt yüklenici ve diğer mühendis veya mimar olarak görev alanlarda aynı Tebliğde belirtilen esas ve usullere göre iş deneyim belgelerini alabilirler. **İlgili düzenlemelerle birlikte Kamu özel iş birliği (KÖİ) projeleri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca verilen üretim, işletme, dağıtım ve benzeri lisanslar kapsamında gerçekleştirilen yapım işlerine ilişkin iş deneyim belgeleri artık Kamu**

İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilen ihalelerde kullanılabilir.

Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile Kamu İhale Genel Tebliğinde yapılan ve bu başlık altında aktarılan değişiklik ve düzenlemeler 30 Eylül 2020 tarihinde yayımlanmasından itibaren yürürlüğe girmektedir.

Kamu İhale Genel Tebliği dışında Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği ve İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelikte de bazı değişiklikler yapılmış olup, burada aktarılan değişiklikler yönetmeliklerin yayımlanmasından itibaren yürürlüğe girmektedir. Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle birlikte, doküman indirme ve teklif gönderme dâhil dinamik alım sistemi, yeterlik sistemi, ihale, sözleşme, şikâyet ve itirazın şikâyet süreçlerine ilişkin işlemlerde ve ilgili uygulama yönetmelikleri ve eklerinde e-imza ile yapılacağı belirtilen işlemlerde e-imza yerine hangi yöntemlerin kullanılacağını belirlemeye Kurum yetkili kılınmıştır. Benzer şekilde gerçek ve tüzel kişilerin EKAP'a kayıt işlemlerinin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi ile dinamik alım sistemi, yeterlik sistemi, ihale, sözleşme, şikâyet ve itirazın şikâyet gibi süreçlerde sunulması gereken bilgi ve belgelerin EKAP'a kaydedilmesi ve kullanılmasına ilişkin esas ve usuller de Kurum tarafından belirlenebilir. Aynı yönetmeliğin bildirim ve tebligat esasları başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "istekli olabileceklere" ibaresi "istekli olabilecekler ile yüklenicilere" olarak değiştirilmiş ve ilgili fıkra 30 Eylül 2020 tarihinde yapılan değişiklik

sonrasında "Kurum tarafından idarelere, Kurum ve idareler tarafından aday, istekli ve istekli olabilecekler ile yüklenicilere EKAP üzerinden yapılacak tebligatlar, teyit aranmaz ve tebligat sürecine ilişkin bildirim zamanı, konusu ve içeriği gibi bilgiler EKAP üzerinde kayıt altına alınır. Bu kapsamda, her türlü bilginin muhafazası ve bildiriminde; veri bütünlüğünün, kolay erişilebilirliğin, uyumluluğun ve eşit muamelelerin sağlanması zorunludur." şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmeliğin başvuruların şekli unsurlarıyla ilgili 8 inci maddesinin dördüncü fıkrası "(4) Elden veya posta yoluyla yapılan şikâyet başvurusu dilekçelerine, başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgeler ile imza sirkülerinin aslı veya yetkili mercilerce onaylı örneğinin eklenmesi ya da e-şikâyet ile yapılan başvurularda söz konusu belgelere ilişkin bilgilerin belirtilmesi konusunda aşağıdaki kurallar uygulanır:

a) Şikâyet başvurularına, başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgeler ile imza sirkülerinin aslı veya yetkili mercilerce onaylı örneğinin eklenmesi veyahut başvurularda bu belgelere ilişkin bilgilerin belirtilmesi gerekir.

b) E-şikâyet ile yapılan başvurularda imza beyannamesi/imza sirkülerine ilişkin bilgilerin belirtilmesi gerekmez.

c) Aday veya isteklinin başvuru belgeleri veya teklif zarfı içerisinde başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgeler ile imza sirkülerinin aslı veya yetkili mercilerce onaylı örneğinin bulunması durumunda, elden veya posta yoluyla yapılan başvurularda söz konusu belge

ler, e-şikayet ile yapılan başvurularda ise başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgelere ilişkin bilgiler aranmaz.

ç) E-ihalelerde aday veya isteklinin yeterli bilgileri tablosu içerisinde başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgelere ilişkin bilgilerin bulunması durumunda, elden veya posta yoluyla yapılan başvurularda başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgeler, e-şikayet ile yapılan başvurularda ise söz konusu belgelere ilişkin bilgiler aranmaz.” şeklinde değiştirilmiştir. Aynı maddenin on birinci fıkrasına ibare ve cümle eklenerek ilgili madde “(11) İlan ve ön yeterlik veya ihale dokümanına yönelik (Ek ibare: 30.09.2020 31260 R.G./2.md.) elden veya posta yoluyla yapılan başvurularda, şikayet dilekçesi ekine ihale konusu alanda faaliyet gösterildiğine ilişkin belge eklenmesi zorunludur. (Ek cümle: 30.09.2020-31260 R.G./2. md.) EKAP üzerinden e-imza kullanılarak (e-şikayet) gönderilen dilekçelerde ise ihale konusu alanda faaliyet gösterildiğine ilişkin EKAP’ta yer alan belge veya bu belgeye ait bilgiler dilekçe ekine EKAP’tan aktarılır.” şeklinde yeniden düzenlenmiştir. **İhalelere yönelik başvurularda e-şikâyet ile başvuru yapılması durumunda imza beyannamesi/imza sirkülerine ilişkin bilgilerin belirtilmesi gerekmeyecek olup, e-imza kullanılarak (e-şikâyet) gönderilen dilekçelerde ihale konusu alanda faaliyet gösterildiğine ilişkin EKAP’ta yer alan belge veya bu belgeye ait bilgilerin dilekçe ekine EKAP’tan aktarılabilmesi sağlanmıştır.** Aynı Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrası “(1) Şikâyet başvuruları, elden veya posta yoluyla ya da EKAP üzerinden e-imza kullanılarak (e-şikayet)

ihaleyi yapan idareye, itirazın şikayet başvuruları ise elden veya posta yoluyla Kuruma yapılır.” şeklinde değiştirilmiştir. İhaleye yönelik başvurularda e-imza ile (e-şikayet) başvuru sadece ihaleyi yapan idareye yapılabilecek, Kuruma ise e-imza kullanılarak (e-şikayet) itirazın şikayet başvurusu yapılamayacak olup, yalnızca elden veya posta yoluyla başvuru yapılabilecektir.

4. SONUÇ

İdare ve isteklilerin işlemlerini kolaylaştıran, ihaleye katılımın artırılması ve rekabetin sağlanmasına yönelik kamu ihale mevzuatında değişiklik yapılmasına dair düzenlenen Yönetmelik ve Tebliğler, 30 Eylül 2020 tarihli ve 31260 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Yapılan değişiklikler ile;

- “Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belge” standart formu aracılığıyla tüzel kişi aday veya isteklilerin yönetici ve ortaklık bilgilerini göstermeleri mümkün hale getirilmiştir. (İlanı veya duyurusu 20 Ekim 2020 ve sonrasında) ihalelerde)

- Mal ve hizmet alımı ile yapım işlerinde işin yapılabilmesi için gerekli görülen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmanın kendi malı olması şartı yeterlik kriteri olarak aranmayacak; ancak, idarece bu husus fiyat dışı unsur olarak belirlenebilecektir. Kendi malı olmasına ilişkin fiyat dışı unsurun ise, fiyat ve fiyat dışı unsurlar dâhil hesaplanan toplam değerlendirme puanı içindeki ağırlığı yüzde biri geçemeyecektir. (İlanı veya duyurusu 20 Ekim 2020 ve sonrasında) ihalelerde)

- İhale dokümanında ihalelere yerli isteklilerin katılımını veya yerli malı teklif edilmesini engelleyici düzenlemelere yer verilmemesi, sözleşme sürecinde ise yerli ürün kullanımının sağlanması ile yapım işlerinde yerli malı kullanımının denetiminin artırılmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır. (İlanı veya duyurusu 20 Ekim 2020 ve sonrasındaki ihalelerde)

- Teknik şartnamelerde istekli tarafından teklif kapsamında sunulması gerektiği belirtilen belgeler idari şartnamede de açıkça sayılmadıkça, tekliflerin değerlendirilmesinde artık yeterlik kriteri olarak dikkate alınamayacaktır. (İlanı veya duyurusu 20 Ekim 2020 ve sonrasındaki ihalelerde)

- Yapım işlerinde yeni fiyatla sözleşmeye dâhil olan herhangi bir iş kalemi, yeni fiyat oluşturulurken, projesine göre tespit edilen iş kalemi miktarında % 20'yi aşan artışın meydana gelmesi ve toplam artışın aynı zamanda sözleşme bedelinin yüzde 1'ini geçmesi halinde, artışın sözleşme bedeli içindeki payı nispetinde ilgili iş kalemine ait birim fiyat da revize edilerek bu iş kaleminin yüzde yirmi artışı aşan kısmına revize birim fiyat üzerinden ödeme yapılacaktır. (İlanı veya duyurusu 20 Ekim 2020 ve sonrasındaki ihalelerde)

- E-eksiltmenin her aşamasında isteklilerin o andaki sıralamaları ile birlikte diğer isteklilerin sıralaması ve istekli sayısının e-eksiltmeye katılan isteklilere EKAP üzerinden gösterilmesine son verilmiş olup; istekliler sadece o andaki kendi sıralamalarını görebileceklerdir. (İlanı veya duyurusu 20 Ekim 2020 ve

sonrasındaki ihalelerde)

- Elektronik ihalelerde fiziki olarak geçici teminat mektubu sunulması uygulamasına son verilerek teminat mektubunun sadece elektronik olarak sunulması zorunlu hale getirilmiştir. (İlanı veya duyurusu 29 Kasım 2020 ve sonrasındaki ihalelerde)

- İhalelere yönelik başvurularda e-şikâyet ile başvuru yapılması durumunda imza beyannamesi/imza sirkülerine ilişkin bilgilerin belirtilmesi gerekmeyecek olup, e-imza kullanılarak (e-şikâyet) gönderilen dilekçelerde ihale konusu alanda faaliyet gösterildiğine ilişkin EKAP'ta yer alan belge veya bu belgeye ait bilgilerin dilekçe ekine EKAP'tan aktarılabilmesi sağlanmıştır.

- Tüzel kişiliği temsile ve yönetime yetkili kişiler ile ortakların T.C. kimlik numaralarının beyan edilmemesi veya beyan edilen T.C. kimlik numaralarının teyit edilememesi durumunda ilgili isteklinin teklifi bu gerekçe ile değerlendirme dışı bırakılmayacaktır.

- Aşırı düşük teklif sorgulamalarında, meslek mensubu tarafından fiyat teklifinin dayanağı olarak düzenlenen teklife konu mal veya hizmet için maliyet tespit tutanağı veya satış tutarı tespit tutanağı, istekli tarafından aşırı düşük teklif açıklaması kapsamında sunulacaktır. Hizmet alımı ve yapım işleri ihalelerinde aşırı düşük teklif sorgulamalarında karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik yeni düzenlemeler yapılmıştır.

- İhalelerin 4734 sayılı Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine aykırılık teşkil edip etmediğinin

tespitine yönelik Kamu İhale Kurumunun denetim yetkisi artırılmıştır. Buna ilaveten, mahalli idare veya şirketlerinin bütçelerinden yapılan ve niteliği gereği süreklilik arz eden işlerden hangi iş gruplarının/iş kollarının personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı olduğu hususunda kapsam genişletilmiştir.

• Kamu özel iş birliği (KÖİ) projeleri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca verilen üretim, işletme, dağıtım ve benzeri lisanslar kapsamında gerçekleştirilen yapım işlerine ilişkin iş deneyim belgelerinin Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilen ihalelerde kullanılmak üzere düzenlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla “*Kamu Özel İş Birliği Projeleri İle Lisanslı İşler Kapsamında Gerçekleştirilen Yapım İşlerine İlişkin İş Deneyim Belgeleri Hakkında Tebliği*” yayımlanmıştır.

Sonuç olarak 4734 sayılı Kanun kapsamındaki ihale ve sözleşmelerin uygulanması aşamalarına yönelik idare ve isteklilerin işlemlerini kolaylaştıran, ihaleye katılımın artırılması ve rekabetin sağlanması gibi hususlarla ilgili kamu ihale mevzuatında bir takım değişiklik ve düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan bu değişikliklerle birlikte ihale ve sözleşme uygulama sürecinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi amaçlanmıştır.

KAYNAKLAR

YILDIRIM Hakkı, “Kamu İhale Kanunu’nun 21’inci Maddesinin (b) Bendinde Yapılan Düzenlemenin Değerlendirilmesi”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S.12, Ankara, 2018.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, RG Tarihi.22.01.2002, RG No:24648

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, RG Tarihi.22.01.2002, RG No:24648

Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

Kamu Özel İş Birliği Projeleri İle Lisanslı İşler Kapsamında Gerçekleştirilen Yapım İşlerine İlişkin İş Deneyim Belgeleri Hakkında Tebliğ

Suat ŞİMŞEK

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Milli Emlak Genel Müdürlüğü
Daire Başkanı*

HAZİNE TAŞINMAZLARININ BELEDİYELERE TAHSİSİ

1. GİRİŞ

Belediyeler, yapmakla yükümlü oldukları kamu hizmetleri için çeşitli taşınmazlara ihtiyaç duymaktadırlar. Bu parsellerden bir kısmı ise Hazine taşınmazlarıdır. Hazine taşınmazları, mevzuatta öngörülen şartların yerine getirilmesi durumunda belediyelere tahsis edilebilmektedir.

Kamu idarelerine ait taşınmazların bir diğer kamu idaresine tahsisi konusu, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 47. maddesinde düzenlenmiştir. Kamu idarelerinin mülkiyetlerindeki taşınmazların birbirlerine bedelsiz olarak tahsis ve devri; Hazineye ait taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kamu idarele-

rine tahsis ve devir işlemlerinin usul ve esaslarını belirlemek amacıyla da Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır.

Dolayısıyla, kamu idarelerinin mülkiyetinde bulunan taşınmazların tahsisi konusunda uygulanacak temel mevzuat, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 47. maddesi ve bu maddenin verdiği yetki çerçevesinde 10.10.2006 tarih ve 26315 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmeliktir.

Söz konusu Yönetmelik kapsamında sadece Hazinesinin özel mülkiyetindeki taşınmazların ve Devletin hüküm ve ta-

sarrufu altındaki yerlerin tahsisi işlemleri değil, aynı zamanda diğer kamu idarelerinin taşınmazlarının tahsisi işlemlerinin de genel çerçevesi çizilmiştir.

Yönetmelik Hazinesinin özel mülkiyetindeki taşınmazların ve Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin tahsisi işlemlerinin değerlendirilmesi ve neticelendirilmesinde esas alınmaktadır.

Bu çalışmamızda Hazine taşınmazlarının belediyelere tahsisi konusu irdelenecektir. Bu kapsamda öncelikle tahsis nedir, hangi taşınmazlar tahsis edilebilir, Hazine taşınmazı nedir, Hazine taşınmazlarını hangi kurum tahsis eder, hangi amaçlar için tahsis yapılabilir gibi sorulara cevap arayacağız.

2. TAHSİS NEDİR?

Tahsis kavramı sözlük anlamı itibarıyla bir şeyi birine veya bir yere ayırma olarak tanımlanmaktadır.

Kamu taşınmazlarına ilişkin ilgili kanun ve yönetmelik hükümleri kapsamında değerlendirildiğinde tahsis kavramı; Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'te "mülkiyeti malik kamu idaresinde kalmak şartıyla kamu idarelerinin özel mülkiyetindeki ya da Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki bir taşınmazın belirli bir süreyle ya da hizmetin devamı süresince kendi kanunlarında belirtilmiş olan kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere başka bir kamu idaresinin bedelsiz olarak kullanımına bırakılması" olarak tanımlanmaktadır.

Tahsis edilen kamu idaresi, taşınmazın kullanımından dolayı herhangi bir

bedel ödememektedir. Yani tahsis edilen taşınmazı kullanma bedelsizdir.

Hazinesinin özel mülkiyetindeki taşınmazların veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kamu idarelerine tahsisi yapılırken taşınmazın üzerindeki muhdesat durumu ve taşınmazın tahsis amacı göz önünde bulundurularak ön tahsis ya da kesin tahsis yoluna gidilir. **Eğer tahsis edilecek taşınmazda herhangi bir yatırım yapılması söz konusu değilse ve taşınmaz olduğu gibi kullanılacaksa kesin tahsis yapılır. Buna karşılık tahsis edilecek taşınmazın imar planının yapılması, taşınmaz üzerinde hizmet binası yapılması gibi durumlar söz konusuysa bu işlemlerin yapılması için öncelikle ön tahsis yapılır; bu işlemler yapılır ise ön tahsis kesin tahsise dönüştürülür.**

2.1. Ön Tahsis Nedir?

Kamu idarelerince üzerinde tesis yapılması planlanan taşınmazların; tahsis amacına yönelik yatırım projesinin hazırlanması, yatırım programına alınması ve tesis/bina inşaatına başlanması için öncelikle 2 (iki) yıla kadar ön tahsis işlemleri yapılır. Ön tahsis dönemi kesin tahsise hazırlık aşamasıdır.

Ön tahsis süresi içerisinde gerekli işlemler yapılmaz ise ön tahsis kendiliğinden kalkar.

2.2. Kesin Tahsis Nedir?

Tahsisi yapılan taşınmaz üzerinde yeni bir bina/tesis v.b. inşaat yapılmaksızın taşınmazın aynen kullanım durumu söz konusu olduğunda ön tahsis işlemi olmaksızın doğrudan kesin tahsis yoluna gidilir.

3. HAZİNE TAŞINMAZLARI BELEDİYELERE TAHSİS EDİLEBİLİR Mİ?

Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazlar ve Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin tahsis edilebileceği idarelerin genel çerçevesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile çizilmiştir. Bu kapsamda taşınmaz tahsisi yapılabilecek idareler bu kanun ve bu kanuna bağlı olarak çıkarılan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelikte toplam 5 cetvelde tek tek saymak suretiyle belirlenmiş olup, bu idareler dışında kalan bir idareye ya da kamu veya özel hukuk tüzel kişiliğine tahsis yapılabilmesi için bu konuda özel bir kanun hükmü bulunması gerekmektedir.

Taşınmaz tahsisi yapılabilecek idareler;

- a) Genel bütçeli idareler
- b) Özel bütçeli idareler
- c) Düzenleyici ve denetleyici kurumlar,
- d) Sosyal Güvenlik Kurumları,
- e) Mahalli idareler (belediye ile il özel idarelerine bağlı olan ya da bunların kurdukları/üye oldukları birlikler)
- f) Köy tüzel kişiliklerinden oluşmaktadır.

Dolayısıyla Hazine taşınmazları ile devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler belediyelere tahsis edilebilmektedir.

4. HANGİ TAŞINMAZLAR BELEDİYELERE TAHSİS EDİLEBİLİR? HAZİNE TAŞINMAZI NEDİR?

Türk idare hukukunda devlet, tek bir tüzel kişilikten oluşmamaktadır; mevzuatımız devletin, birbirinden bağımsız tüzel kişilikler şeklinde örgütlenmesini ve bunlardan bir kısmının kendi tüzel kişiliği olmasını öngörmüştür. İlk olarak 1050 sayılı Kanun'da yapılan bu şekilde bir tasnif, kamunun mali yapısının düzenlendiği 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda da yer almıştır. Bu Kanun da, devletin çeşitli tüzel kişiliklerden oluşmasını öngörmüştür.

5018 sayılı Kanun'da yer alan sınıflandırmaya göre devlet (genel yönetim); "merkezi yönetim", "sosyal güvenlik kurumları" ve "mahalli idareler" olmak üzere 3 kısma ayrılmaktadır. Merkezî yönetim ise "genel bütçeye dâhil idareler", "özel bütçeli idareler" ve "düzenleyici ve denetleyici kurumlar" olmak üzere 3 kısma ayrılır.

Bunlardan konumuzu ilgilendiren genel bütçeye dâhil idarelerdir. 5018 sayılı Kanun, genel bütçeye dâhil idarelerin (bunların büyük bir kısmı bakanlıklardır) ayrı ayrı tüzel kişiliği olması yerine, diğer tüzel kişiliklerden ayrı tek bir tüzel kişiliği olmasını uygun görmüştür. Bu tüzel kişiliğe, "dar anlamda devlet" veya "Hazine" (tapu sicili açısından Maliye Hazinesi) tüzel kişiliği denir.

Bu açıdan bakıldığında 5018 sayılı Kanun'un dar anlamda devlet tüzel kişiliği (genel bütçeli kuruluşlar) ile diğer kamu tüzel kişileri arasında fark gözettiğini söylemek mümkündür. İdare hukukunda

“dar anlamda devlet” ifadesi ile kastedilen de budur. Bu ayırım, 2709 sayılı 1982 Anayasası ile de uyumludur. Anayasanın bazı maddelerinde (örneğin kamulaştırmayı düzenleyen 46. maddede) “devlet ve kamu tüzelkişileri” ifadeleri yer almaktadır. Bu ifadeler de, Anayasa’nın “devlet ve diğer kamu tüzel kişilikleri” arasında tüzel kişilik yönünden bir fark gözetmediğini göstermektedir.

Aynı manada ve “dar anlamda devlet” kavramına, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 715. maddesinde de rastlarız. Madde hükmüne göre “Sahipsiz yerler ile yararı kamuya ait mallar, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.” Burada bahsedilen devlet kavramı da dar anlamda devlettir; bundan dolayı sahipsiz yerler ile yararı kamuya ait alanlar (kısaca DHTA bulunan yerler) dar anlamda devlet tüzel kişiliği adına ve Maliye Hazinesini temsilen Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından yönetilir.

İşte, genel bütçeye dâhil idareler açısından (dar anlamda) devlet tüzelkişiliğine, Hazine tüzelkişiliği denir. Yani genel bütçeli kuruluşlar, tek bir tüzel kişiliktir ve bu tüzel kişilik Hazine tüzel kişiliği olarak adlandırılmaktadır.

Hazine (devlet) tüzel kişiliğini ve devlet teşkilatı içerisindeki yerini açıkladıktan sonra, Hazine taşınmazı kavramını izaha geçelim. İdare hukukumuzda Hazine taşınmazlarını ifade etmek üzere Hazine malları”, “Hazine taşınmazları”, “Hazine’ye ait mallar”, “Milli Emlak’a ait mallar” gibi değişik ifadeler kullanılmaktadır (Gözler, 2009).

İdare hukukumuzda genel bütçeli idarelerin ayrı ayrı tüzel kişilikleri olmadığı ve bu idareler Hazine tüzel kişiliği çatısı altında bulunduğu (genel bütçeli kuruluşlar tek bir tüzel kişilik oldukları) için genel bütçeli kuruluşların taşınmazları 5018 sayılı Kanun’un 45. maddesinin 1. fıkrası gereğince Hazine adına tescil edilmektedir. Maliye Hazinesi (daha doğrusu bu Hazine’yi temsil etmekle görevli Milli Emlak Genel Müdürlüğü), tapu sicilinde Hazine adına tescil edilen bu taşınmazları yönetmekle görevlidir.

Ayrıca tapu siciline tescil edilmemekle birlikte, niteliği gereği Devletin hüküm ve tasarrufu altında olan tescil harici yerler de Hazine’yi temsilen Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından yönetilmektedir. Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik’e göre Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler, Türk Medeni Kanunu ile belirlenen ve diğer kanunlarda Devletin hüküm ve tasarrufu altında sayılan yerleri ifade eder. Bunlar tescil harici yerlerdir.

Bu açıklamalarımız çerçevesinde Hazine taşınmazı kavramını; tapu sicilinde (dar anlamda devlet tüzel kişiliğini temsilen) Maliye Hazinesi adına kayıtlı taşınmazlar ile niteliği gereği DHTA bulunan taşınmazlar olarak tarif etmek mümkündür. Bu tanım, Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelik tarafından da benimsenmiştir.

İşte Hazine adına tescilli taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler belediyelere tahsis edilebilmektedir. Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler belediyelere tahsis edilebilmesi için tapu sicilinde Hazine adına tescilli

zorunlu değildir; ancak parsel üzerinde hizmet binası yapılması planlanıyor ise parselin Hazine adına tescilinden sonra tahsis edilmesi faydalı olacaktır.

5. HAZİNE TAŞINMAZLARINI HANGİ KURUM TAHSİS EDER?

5.1. Genel Kural

1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün görevlerini düzenleyen 101. maddesi, Hazine adına tescilli taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri kamu hizmetine tahsis etme yetkisini Milli Emlak Genel Müdürlüğüne vermektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 47. maddesinde ise;

'Kamu idareleri, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için mülkiyetlerindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri, birbirlerine ve köy tüzel kişiliklerine bedelsiz olarak tahsis edebilirler. Tahsis edilen taşınmaz, amaç dışı kullanılamaz.

Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri tahsis etmeye, kamu ihtiyaçları için gerekli olmayanların tahsisini kaldırmaya **Maliye Bakanlığı**; diğer taşınmazları tahsis etmeye ve tahsisini kaldırmaya ise maliki kamu idaresi yetkilidir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esas ve usûller Maliye Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Kanunlardaki özel hükümler saklıdır; hüküm yer almaktadır. Ancak bu hüküm

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçmeden önce konulmuş bir hükümdür.

Milli Emlak Genel Müdürlüğü, 13.12.1983 tarihli ve 178 Sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 8. maddesinde Maliye Bakanlığı ana hizmet birimleri arasında sayılmış ve 13. maddesinde de görevleri belirtilmişti. 09.07.2018 tarihli ve 30473 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 703 Sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 13. maddesi ile 178 Sayılı KHK yürürlükten kaldırılmıştır.

10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığı teşkilatı düzenlenmiş ve 217 ilâ 253 üncü maddelerinde Hazine ve Maliye Bakanlığı teşkilatına yer verilmiş, ancak 219. maddede sayılan Hazine ve Maliye Bakanlığı hizmet birimleri arasında Milli Emlak Genel Müdürlüğüne yer verilmemiştir. Milli Emlak Genel Müdürlüğü, aynı Kararname'nin 97 ilâ 126 ncı maddelerinde yer verilen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı hizmet birimleri arasında sayılmış ve 101. madde de Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün görevleri düzenlenmiştir.

15.07.2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Atıflar başlıklı 798 inci maddesi 1/b fıkrasında da "Milli Emlak Genel

Müdürlüğünün görevleriyle ilgili olarak Maliye Bakanlığına veya birimlerine yapılmış olan atıflar Çevre ve Şehircilik Bakanlığına veya birimlerine, Maliye Bakanına veya Maliye Bakanlığı görevlilerine yapılmış olan atıflar Çevre ve Şehircilik Bakanına veya Çevre ve Şehircilik Bakanlığı görevlilerine yapılmış sayılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Bu çerçevede, her ne kadar 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 47. maddesinde “Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazlarla Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri tahsis etmeye, kamu ihtiyaçları için gerekli olmayanların tahsisini kaldırmaya **Maliye Bakanlığı**” ibaresi yer almak ise de **Hazine taşınmazlarını ve Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri tahsise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü yetkilidir.**

Tahsis yetkisi, genel anlamda Milli Emlak Genel Müdürlüğüne ve taşra teşkilatına aittir. Ancak, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik’e göre ilgili kanunlarında tahsis yetkisine ilişkin özel hüküm bulunduğu hallerde tahsis işlemi, yetki verilen kurum, kuruluş veya kamu idaresi tarafından yapılır. Bu kapsamda farklı dönemlerde çıkarılan çeşitli kanunlarla Bakanlığımız dışındaki kamu kuruluşlarına da taşınmaz tahsisi hususunda özel yetki verildiği görülmektedir. Bu yetkiler genel yetki olmayıp, sadece yapılmış olan düzenlemenin konusuyla sınırlı bulunmaktadır.

5.2. Yalova Termal Kaplıcalarının İdaresi ve İşletilmesi Hakkında Kanun Kapsamında Kalan Alanlarda Tahsis Yetkisi

3653 sayılı Yalova Termal Kaplıcalarının İdaresi ve İşletilmesi Hakkında Kanunun 1. maddesine göre, Yalova dahilinde olup Bakanlar Kurulunca onaylanmış haritasında gösterilen sınır içindeki Devlete ait sıcak ve soğuk su kaynakları ile kaplıcaların ve bunlara ait binaların, kaplıcalar tesisatının ve arazinin değerlendirilmesi, intifa ve idaresi Sağlık Bakanlığına ait olup, kaplıcalar bu bakanlıkça teşekkül ettirilecek İşletme İdaresi marifetiyle yönetilecek olup gerektiğinde harita dışında kalan ve Devlete ait bulunan araziden lüzum görülecek kısımlar **Cumhurbaşkanı Kararıyla** bu kuruluşun yönetimine devredilecektir.

5.3. Meralarda Tahsis Yetkisi

Tarım ve Köyişleri Bakanlığının tahsis yetkisi 4342 sayılı Mera Kanununun 6’ncı maddesinde yer almaktadır. Bu kanuna göre mera, yaylak ve kışlakların tespit, tahdit ve tahsisi işlemleri Tarım ve Orman Bakanlığınca yapılır. Bu amaçla valinin görevlendireceği bir vali yardımcısının başkanlığında valilik onayı ile kurulan ve çeşitli kamu idarelerinin temsilcilerinden oluşan bir komisyon vasıtasıyla bu işlemler yürütülür ve neticelendirilir.

Bu madde gereğince mera, yaylak ve kışlakların belediye veya köylere tahsisine Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilidir.

Ancak Mera Kanunu kapsamında mera komisyonu tarafından yapılan

bu tahsisin, doğrudan belediye tüzel kişiliğine yapılan bir tahsis olmadığı, beldede yaşayan halkın meradan yararlanmasını sağlamak üzere tüm belde halkına yapılan bir tahsis niteliğinde olduğu dikkatlerden kaçmamalıdır.

5.4. Ormanlarda Tahsisi Yetkisi

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 6. maddesine göre Devlet ormanlarına ve Devlet ormanı sayılan yerlere ait her çeşit işler Orman Genel Müdürlüğüne yapılır ve yaptırılır. Bu hüküm karşısında, tapuda Hazine adına kayıtlı ormanların Orman Genel Müdürlüğüne tahsisi gerekmekte olup, ormanlar bu kuruluş dışındaki kurum ve kuruluşlara verilemez.

Bu yerlerle ilgili her türlü işler anılan Orman Genel Müdürlüğüne bırakılmıştır. Dolayısıyla ormanların belediyelere tahsisi ancak Orman Genel Müdürlüğü tarafından yapılabilecektir.

5.5. Su Kaynaklarının Tahsisi

3202 sayılı Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanunun 2'nci maddesinin (e)

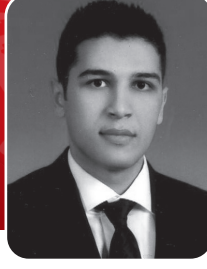
bendi ile Ek 2'nci maddesine göre;

Köy tüzel kişiliklerine ve askeri garnizonlara su kaynaklarının tahsisi hususunda yetkili idare İstanbul ve Kocaeli İllerinde Büyükşehir Belediyeleri, diğer illerde ise İl Özel İdareleridir.

Köy tüzel kişilikleri ve askeri garnizonlar dışında kalan idarelerin su kaynağı tahsis talepleri ise Bakanlığımızca değerlendirilerek sonuçlandırılmaktadır.

5.6. Köy İçme Sularının Tahsisi

7478 sayılı Köy İçme Suları Hakkında Kanun'un 11. maddesine göre, bu kanunun tatbikini temin için umuma ait sular ile hususi kanunlarla köye veya köylere devir ve tahsis edilmiş veya köyün veya köylerin öteden beri intifaında bulunmuş olan suları, köyün, köylerin veya meskûn mahallerin içme suyu ihtiyacına göre tevziye, kısmen veya tamamen başka köyün, köylerin veya meskûn mahallerin ihtiyacına tahsis etmeye veya tahsis şeklini değiştirmeye DSİ Umum Müdürlüğü yetkilidir.

Ufuk ÜNLÜ

Cumhurbaşkanlığı Denetçisi

KAÇAK YAPILARLA MÜCADELEDE BELEDİYELERİN SORUMLULUĞU

1. GİRİŞ

Kaçak yapı, kendisine veya başkasına ait bir arsa üzerinde yetkili kurumlardan hukuksal olarak inşaat ruhsatı alınmaması veya ruhsat alındıysa bile ruhsata aykırı bir şekilde inşaatın yapılması durumlarında söz konusu olmaktadır. Bir yapının kaçak olmaması için mutlaka inşaat ruhsatı alınarak yapımına başlanması ve en son iskân ruhsatı alınarak oturma uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

Başta 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16 ncı maddesi uyarınca düzenlenen yapı kayıt belgesinin şahıslar tarafından suistimal edilmesi, kaçak yapılar için hazır beton teminin çok hızlı ve kolay olması, yıkımı gereken yapılan fiilen işgalli olması, belediyelerin yıkım işlerini yürütmek için iş makinesi, araç, gereç

ve ekipmanının yetersiz kalması, büyükşehir belediyelerinin kendi yoğunluğu nedeniyle her zaman ilçe belediyelerinin yardım çağrısına karşılık verememesi, ilgili idarelerce kaçak yapılara elektrik gibi altyapı hizmetlerinin götürülmesi, yalan beyan ile yapı kayıt belgesi alan yapıların yıkılmasının yargı süreci nedeniyle uzaması gibi nedenlerin varlığı kaçak yapılarla mücadeleyi zorlaştırmaktadır.

Bu çalışmada, kaçak yapılarla mücadele kapsamında belediyelerce yerine getirilmesi gereken birtakım hususlara ilgili mevzuat hükümleri kapsamında değinilecektir.

2. KAÇAK YAPILARLA İLGİLİ MEVZUAT VE YARGI KARARLARI

Ülkemizde özellikle 1950 sonrasında yaşanan hızlı kentleşme ve sanayileş-

me sürecinde göç ve aşırı nüfus artışı-
nın etkisiyle büyük kentlerimizde arsa
ve konut talebi hızla artarken, imar ve
yapılaşmaya ilişkin yasalar, kentsel arsa
ve konut üretimine ilişkin politikalar
ve kaynak üretme araçları ile yeterince
desteklenmemiş; mevzuatın biçimledi-
ği merkezi ve yerel kurumsal yapılan-
malar, kentlerimizde imar ve yapılaşma
konularında nicelik ve nitelik olarak
karışıklaşan sorunların büyüklüğü
ve çeşitliliği ile orantılı/uyumlu arsa ve
konut üretim süreçlerinin geliştirilme-
si konusunda yetersiz kalmıştır.¹ Bu ge-
lişmeler ülkemizde birçok yapının kaçak
yapı ya da gecekondular olarak oluştu-
masına neden olmuştur.

Bilindiği üzere, 775 sayılı Gecekon-
du Kanunu'nun **1 inci maddesi** "Mevcut
gecekonduların ıslahı, tasfiyesi, yeniden
gecekonduların yapılarının önlenmesi ve bu
amaçlarla alınması gereken tedbirler hak-
kında bu kanun hükümleri uygulanır."
hükmünü,

2 nci maddesi "Bu kanunda sözü ge-
çen (Gecekondular) deyimi ile, imar ve yapı
işlerini düzenleyen mevzuata ve genel hü-
kümlere bağlı kalmaksızın, kendisine
ait olmıyan arazi veya arsalar üzerinde,
sahibinin rızası alınmadan yapılan izinsiz
yapılar kastedilmektedir." hükmünü,

18 inci maddesi "Bu kanunun yü-
rürlüğe girdiği tarihten sonra, belediye
sınırları içinde veya dışında, belediyelere,
Hazineye, özel idarelere, katma bütçeli da-
irelere ait arazi ve arsalarda veya Devletin
hüküm ve tasarrufu altında bulunan yer-
lerde yapılacak, daimi veya geçici bütün

izinsiz yapılar, inşa sırasında olsun veya
iskan edilmiş bulunsun, hiçbir karar alın-
masına lüzum kalmaksızın, belediye veya
Devlet zabıtası tarafından derhal yıktırılır.

Yıkım sırasında lüzum hasıl olduğun-
da, belediyeler ilgili mülkiye amirlerine
başvurarak yardım istiyebilirler. Mülkiye
amirleri, Devlet zabıtası ve imkanların-
dan faydalanmak suretiyle, izinsiz yapılar-
ın yıkım konusunda yükümlüdürler.

Özel kişilere veya bu maddenin 1 inci
fıkrasında sözü geçenler dışındaki tüzel
kişilere ait arazi ve arsalar üzerinde ya-
pılacak izinsiz yapılar hakkında, arsa sa-
hiplerinin yazılı müracaatları üzerine ve
mülkiyet durumlarını tevsik etmeleri şar-
tiyle bu madde hükümleri, aksi halde ge-
nel hükümler ve 3194 sayılı İmar Kanunu
hükümleri uygulanır." hükmünü,

37 nci maddesi "Bu Kanun hüküm-
lerinden faydalanmak amacıyla yalan
beyanda bulunan veya hakikate aykırı
beyanname verenler ile bu Kanunun ya-
yımından sonra belediye sınırları içinde
veya dışında belediyelere, Hazineye, özel
idarelere veya katma bütçeli dairelere ait
arazi ve arsalar üzerinde veya Devletin
hüküm ve tasarrufu altında bulunan yer-
lerde izinsiz yapı yapanlar, yaptıranlar, bu
gibi yapıları satanlar, bağışlayanlar, rehin
edenler veya diğer şekillerde devredenler
ve bilerek devir ve satın alanlar, Türk Ceza
Kanunu hükümlerine göre cezalandırılır.

Özel kişilere veya bu maddenin 1 inci
fıkrasında sözü geçenler dışında ki tüzel
kişilere ait arazi ve arsalar üzerinde ya-
pılacak izinsiz yapılar hakkında ise arsa
sahibinin mülkiyet durumlarını vesika-
landırımları şartıyla yazılı müracaatları
halinde bu madde hükümleri uygulanır.
Bu kanun hükümlerine aykırı olarak iş-

¹ TMMOB (2004), "Kaçak Yapılaşma İle İlgili Süreçler, Sorun-
lar, Çözüm Önerileri" Değerlendirme Raporu, Erişim: [http://
www.spo.org.tr/resimler/ekler/6072631582fc240_ek.pdf](http://www.spo.org.tr/resimler/ekler/6072631582fc240_ek.pdf)

galde bulunanlarla oturma hakkını kaybedenler, ilgili belediyelerce 6126 sayılı Kanunda belirtilen şekilde tahliye ettirilirlir. ...” hükmünü,

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 184 üncü maddesi “(1) Yapı ruhsatiyesi alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapan veya yaptıran kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Yapı ruhsatiyesi olmadan başlatılan inşaatlar dolayısıyla kurulan şantiyelere elektrik, su veya telefon bağlantısı yapılmasına müsaade eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır...

(4) Üçüncü fıkra hariç, bu madde hükümleri ancak belediye sınırları içinde veya özel imar rejimine tabi yerlerde uygulanır.

(5) Kişinin, ruhsatsız ya da ruhsata aykırı olarak yaptığı veya yaptırdığı binayı imar planına ve ruhsatına uygun hale getirmesi halinde, bir ve ikinci fıkra hükümleri gereğince kamu davası açılmaz, açılmış olan kamu davası düşer, mahkum olunan ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar.

(6) (Ek: 29/6/2005 – 5377/21 md.) İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz.” hükmünü,

5442 sayılı İl İdaresi Kanunu’nun 9 uncu maddesinin,

“... C) (Değişik: 2/7/2018 – KHK/703/138 md.) Vali, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve diğer mevzuatın neşir ve ilanını ve uygulanmasını sağlamak ve talimat ve emirleri yürütmekle ödevlidir. Bu işlerin gerçekleştiril-

mesi için gereken bütün tedbirleri almaya yetkilidir. ...” hükmünü,

11 inci maddesi,

“... C) İl sınırları içinde huzur ve güvenliğinin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufla müteallik emniyetinin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindedir. (Ek cümle: 25/7/2018-7145/1 md.) Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır.” hükmünü,

3194 sayılı İmar Kanunu’nun 3 üncü maddesi “Herhangi bir saha, her ölçekteki plan esaslarına, bulunduğu bölgenin şartlarına ve yönetmelik hükümlerine aykırı maksatlar için kullanılamaz...

Vali, kamu düzenini ve güvenliğini veya kişilerin can ve mal emniyetini sağlamak amacıyla aldığı tedbir ve kararların uygulanması için adli kuruluşlar ile (D) fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla askerî kuruluşlar dışında, mahallî idareler dâhil bütün kamu kurum ve kuruluşlarının itfaiye, ambulans, çekici, iş makinesi ve tedbirlerin zorunlu kıldığı diğer araç ve gereçlerinden yararlanabilir, personeline görev verebilir. Kamu kurum ve kuruluşları, valinin bu konudaki emir ve talimatlarını yerine getirmek zorundadır. Aksi takdirde vali, emir ve talimatlarını kolluk aracılığıyla uygular. Bu fıkradaki yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya geciktirilmesi sebebiyle oluşan kamu zararı ile gerçek ve tüzel kişilerin Devlet tarafından karşılanan zararları ilgili idarece genel hükümlere göre sorumlu kamu görevlilerinden tazmin edilir. ...” hükmünü,

20 nci maddesi “Yapı:

a) Kuruluş veya kişilerce kendilerine ait tapusu bulunan arazi, arsa veya parsellerde,

b) Kuruluş veya kişilerce, kendisine ait tapusu bulunmamakla beraber kamu kurum ve kuruluşlarının vermiş oldukları tahsis veya irtifak hakkı tesis belgeleri ile,

İmar planı, yönetmelik, ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılabilir.” hükmünü,

21 inci maddesi “Bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için 26 ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatıyesı alınması mecburidir.

Ruhsat alınmış yapılarda herhangi bir değişiklik yapılması da yeniden ruhsat alınmasına bağlıdır. Bu durumda; bağımsız bölümlerin brüt alanı artmıyorsa ve nitelik değişmiyorsa ruhsat, hiçbir vergi, resim ve harca tabi olmaz. ...” hükmünü,

30 uncu maddesi “Yapı tamamen bittiği takdirde tamamının, kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığı takdirde bu kısımlarının kullanılabilmesi için inşaat ruhsatını veren belediye, valilik bürolarından; 27 nci maddeye göre ruhsata tabi olmayan yapıların tamamen veya kısmen kullanılabilmesi için ise ilgili belediye ve valilikten izin alınması mecburidir. Mal sahibinin müracaatı üzerine, yapının ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen bakımından mahzur görülmediğinin tespiti gerekir. ...” hükmünü,

31 inci maddesi “İnşaatın bitme günü, kullanma izninin verildiği tarihtir. Kullanma izni verilmeyen ve alınmayan yapılarda izin alınmaya kadar elektrik, su ve kanalizasyon hizmetlerinden ve tesislerinden faydalandırılmazlar. Ancak, kullanma izni alan bağımsız bölümler bu hizmetlerden istifade ettirilir.” hükmünü,

32 nci maddesi “Bu Kanun hükümlerine göre; ruhsat alınmadan yapıya

başlanıldığı veya ruhsat ve eklerine veya ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılarda projelerine ve ilgili mevzuatına aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur. (Ek cümleler:14/2/2020-7221/10 md.) Yapının imar mevzuatına aykırı olduğuna dair bilgi, tapu kayıtlarının beyanlar hanesine kaydedilmek üzere ilgili idaresince tapu dairesine en geç yedi gün içinde yazılı olarak bildirilir. Aykırılığın giderildiğine dair ilgili idaresince tapu dairesine bildirim yapılmadan beyanlar hanesindeki kayıt kaldırılmaz.

Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. (Değişik cümle:14/2/2020-7221/10 md.) Bu tebligatın bir nüshası muhtara bırakılır, bir nüshası da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne gönderilir.

Bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibi, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak, belediyeden veya valilikten mühürün kaldırılmasını ister.

Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir.

Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir. (Ek cümleler:14/2/2020-7221/10

md.) Yapı tatil tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde yapı sahibi tarafından yapının ruhsata uygun hale getirilmediğinin veya ruhsat alınmadığının ilgili idaresince tespit edilmesine rağmen iki ay içinde hakkında yıkım kararı alınmayan yapılar ile hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen altı ay içinde ilgili idaresince yıkılmayan yapılar, yıkım maliyetleri döner sermaye işletmesi gelirlerinden karşılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabilir veya yıktırılabilir. Yıkım maliyetleri %100 fazlası ile ilgili idaresinden tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilememesi halinde ilgili idarenin 5779 sayılı Kanun gereğince aktarılan paylarından kesilerek tahsil olunur. Tahsil olunan tutarlar, Bakanlığın döner sermaye işletmesi hesabına gelir olarak kaydedilir.

(Ek fıkra:29/11/2018-7153/15 md.) İdare tarafından ruhsata bağlanamayacağı veya aykırılıkların giderilemeyeceği tespit edilen yapıların ruhsatı üçüncü fıkrada düzenlenen bir aylık süre beklenmeden iptal edilir ve mevzuata aykırı imalatlar hakkında beşinci fıkra hükümleri uygulanır.” hükmünü,

42 nci maddesi “... 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müelliflerine ve gözetmenlerine, fenni mesullere, yapı müteahhidine ve şantiye şefine, ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere ikibin Türk Lirası, bu fiillerin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde dörtbin Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde altıbin Türk Lirası idari para cezası verilir. ...” hükmünü,

Geçici 11 inci maddesi “Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapı (inşaat) ruhsatı alınmış ve buna göre yapılmış olup, kullanma izni verilmeyen ve alınmayan yapılara; yol, elektrik, su, telefon, kanalizasyon, doğal gaz gibi alt yapı hizmetlerinden birinin veya birkaçının götürüldüğünün belgelenmesi halinde, ilgili yönetmelikler doğrultusunda fenni gereklerin yerine getirilmiş olması ve bu maddenin yayımı tarihinden itibaren başvurulması üzerine, kullanma izni alınıncaya kadar ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su ve/veya elektrik bağlanabilir. Bu kapsamda, ilgili belediyeden dağıtım şirketlerine elektriğin kesilmesi talebinin söz konusu olması halinde aboneliği iptal edileceğinden, su ve/veya elektrik bağlanması herhangi bir kazanılmış hak teşkil etmez. Ancak, yapı (inşaat) ruhsatı alınmış ve buna göre yapılmış olma şartı 12/10/2004 tarihinden önce yapılmış olan yapılarla ilgili olarak uygulanmaz.” hükmünü,

Geçici 16 ncı maddesi “Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla, 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yetkilendireceği kurum ve kuruluşlara 31/10/2018 tarihine kadar başvurulması, bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31/12/2018 tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halinde Yapı Kayıt Belgesi verilebilir. Başvuruya konu yapının ve arsasının mülkiyet durumu, yapı sınıf ve grubu ve diğer hususlar Bakanlık tarafından hazırlanan Yapı Kayıt Sistemine yapı sahibinin beyanına göre kaydedilir..”

Yapı Kayıt Belgesi yapının kullanım amacına yöneliktir. Yapı Kayıt Belgesi alan yapılara, talep halinde ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilir. ...

Yapı Kayıt Belgesi, yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerlidir. Yapı Kayıt Belgesi düzenlenen yapıların yenilenmesi durumunda yürürlükte olan imar mevzuatı hükümleri uygulanır. Yapının depreme dayanıklılığı hususu malikin sorumluluğundadır. ...”

Hükmünü amir olup aynı Kanun’un 42 nci maddesinde imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve haller için idari müeyyideler belirlenmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7 nci maddesi,

“... c) Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak. ...

z) (Değişik: 12/11/2012-6360/7 md.) Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etme ve yıkım konusunda ilçe belediyelerinin talepleri hâlinde her türlü desteği sağlamak. ...

İlçe (...) belediyelerinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kanunlarla münhasıran büyükşehir belediyesine verilen görevler ile birinci

fıkra da sayılanlar dışında kalan görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak, ...

d) Birinci fıkra da belirtilen hizmetlerden; 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak,

f) Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkmak.” hükmünü,

11 inci maddesi “Büyükşehir belediyesi, ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetlemeye yetkilidir. Denetim yetkisi, konu ile ilgili her türlü bilgi ve belgeyi istemeyi, incelemeyi ve gerektiğinde bunların örneklerini almayı içerir. Bu amaçla istenecek her türlü bilgi ve belgeler en geç onbeş gün içinde verilir. İmar uygulamalarının denetiminde kamukurum ve kuruluşlarından, üniversiteler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından yararlanılabilir.

Denetim sonucunda belirlenen eksiklik ve aykırılıkların giderilmesi için ilgili belediyeye üç ayı geçmemek üzere süre verilir. Bu süre içinde eksiklik ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesi eksiklik ve aykırılıkları gidermeye yetkilidir.

Büyükşehir belediyesi tarafından belirlenen ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılar, gerekli işlem yapılmak üzere ilgili belediyeye bildirilir. Belirlenen imara aykırı uygulama, ilgili belediye tarafından üç ay içinde giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesi 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 32 ve 42 nci maddelerinde belirtilen yetkilerini kullanma hakkını haizdir. Ancak 3194 sayılı Kanunun 42 nci madde kapsamındaki konulardan dolayı iki kez ceza verilemez.” hükmünü amirdir.

Öte yandan 5237 sayılı Kanun'un 184 üncü maddesinin birinci fıkrasının madde gerekçesi "Birinci fıkradaki suç, yapı ruhsatı alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapmak veya yaptırmakla oluşur. Böylece, sadece binayı inşa eden yüklenici, taşeron, usta veya kalfa değil; inşaatın sahibi de, bu suçtan dolayı fail olarak sorumlu tutulacaktır. Ayrıca, bu tür inşa faaliyetlerine kontrol ve denetim hizmeti veren teknik kişiler de bu suçtan dolayı fail sıfatıyla cezalandırılacaktır." şeklinde belirtilmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 23/12/2009 tarihli E:2009/4-561 K:2009/577 sayılı kararında; "... Dava, belediye encümeni tarafından 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 32 nci maddesi uyarınca yıkımına karar verilmiş olan binanın ruhsatsız kısımlarının nüfus ve eşya bakımından tahliyesine izin verilmesi istemine ilişkindir. ...

Görüldüğü üzere, İmar Kanunu 32 nci maddesi hükmünün son fıkrası; önceki fıkraların öngördüğü prosedür çerçevesinde yıkım koşulları gerçekleştiğinde, yıkım işleminin gerçekleştirilmesi görev ve yetkisini ilgili belediye veya valiliğe vermiştir. Bu düzenlemenin gereği ve doğal sonucu olarak, somut olaydaki gibi, yıkımın yapılabilmesi için insan ve/veya eşyanın dışarı çıkartılmasının gerektiği durumlarda, bu işlemler de, herhangi bir mahkeme kararına gerek olmaksızın, kanunun verdiği yetkiye dayanılarak ve o yetki çerçevesinde kamu gücü kullanılarak, uygun hukuki yol ve yöntemlerle, yine aynı makam tarafından yerine getirilecektir. ..." hükmü,

Yargıtay 15 inci Hukuk Dairesinin 21.09.2011 tarihli E:2011/3395 K:2011/5238 sayılı kararında; "... 3194

Sayılı İmar Yasası'nın 21 inci maddesi gereğince aynı Yasanın 26 ncı maddesinde gösterilen istisnalar hariç her türlü inşaat yapımı ilgisine göre belediye veya valiliklerden alınacak yapı ruhsatına tabidir. Ruhsat alınmış yapılarda herhangi bir değişiklik yapılması da yeniden ruhsat alınmasına bağlıdır. İstisnalar dışında ruhsat alınmadan yapıya başlanması kaçak yahut ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapılması durumunda 3194 Sayılı Yasa'nın 32 nci maddesi uyarınca yerel idarelerce yıktırılır ve aynı Yasa'nın 42 nci maddesi gereğince de yapı sahibine ve yükleniciye ceza yaptırımı uygulanır. İmar mevzuatındaki kurallar kamu düzeni gereği uyulması zorunlu ve emredici hukuk kurallarıdır. ..." hükmü tesis edilmiştir.

3. KAÇAK YAPILARLA MÜCADELE

İmar Kanunu'nun 32 nci maddesi hükmünün son fıkrası; önceki fıkraların öngördüğü prosedür çerçevesinde yıkım koşulları gerçekleştiğinde, yıkım işleminin gerçekleştirilmesi görev ve yetkisini ilgili belediyeye veya valiliğe vermiştir.

Bu düzenlemenin gereği ve doğal sonucu olarak, yıkımın yapılabilmesi için insan ve/veya eşyanın dışarı çıkartılmasının gerektiği durumlarda, bu işlemlerin de, herhangi bir mahkeme kararına gerek olmaksızın, kanunun verdiği yetkiye dayanılarak ve o yetki çerçevesinde kamu gücü kullanılarak, uygun hukuki yollar ve yöntemlerle, yine aynı makam tarafından yerine getirileceği açıktır. Bu durumda belediyenin gerek yıkım gerekse onun öncesinde yapılması gereken tahliye işlemlerini bizzat yapma yetkisine sahip olduğu kuşkusuzdur.

Öte yandan, 3194 sayılı Kanun'un 21 inci maddesi gereğince aynı Kanun'un 26 ncı maddesinde gösterilen istisnalar hariç her türlü inşaat yapımı ilgisine göre belediye veya valiliklerden alınacak yapı ruhsatına tabidir. İstisnalar dışında ruhsat alınmadan yapıya başlanması, kaçak yahut ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapılması durumunda mevcut yapı 32 nci madde uyarınca yerel idarelerce yıktırılır ve 42 nci madde gereğince de ceza yaptırımı uygulanır. Bu bakımdan, İmar Mevzuatındaki kurallar kamu düzeni gereği uyulması zorunlu ve emredici hukuk kurallarıdır. Yıkım işlerinin gerçekleştirilmesinde birinci derecede sorumluluk ve yetki ilçe belediyesinde olmakla birlikte, belediyenin yapı sahasında karşılaştığı muhtelif fiili engeller ve engellemeler nedeniyle yıkım ve tahliye işlemlerini tek başına yürütmesinin mümkün olmadığı hallerde büyükşehir belediyesinden ve dahi mülki idare amirinden gerektiğinde kolluk, iş makinesi, araç, gereç ve ekipman temini dahil yardım isteyerek ve bunların koordinasyonunda, tahliye ve yıkım işlemlerini gerçekleştirmesi gerekmektedir. **İlçe belediyesinin tahliye ve yıkım işlemini tek başına yürütmesinin mümkün olmadığına sabit olması halinde tahliye ve yıkım işlemleri için talep edilen yardımın kaçak yapılar için mülki idare amirince, can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan yapılar için ise büyükşehir belediyesince karşılanması yasal zorunluluktur.**

Ayrıca gerek ilçe belediyesince gerekse büyükşehir belediyesince, 3194 sayılı Kanun'a aykırılık nedeniyle süresi içinde hakkında yıkım kararı alınmayan yapılar ile hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen yıkılmayan yapılar

hakkında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin resen yıkım hakkı saklıdır.

5237 sayılı Kanun uyarınca yapı ruhsatı olmadan başlatılan inşaatlar dolayısıyla kurulan şantiyelere elektrik, su veya telefon bağlantısı yapılmasına müsaade eden kişiye hapis cezası öngörülmüştür. Diğer taraftan yapı ruhsatı olmayan kaçak yapılara geçici de olsa elektrik, su, doğalgaz, telefon vb. altyapı hizmetlerinin bağlanabileceğine dair bir Kanun hükmü bulunmamaktadır. Bu bakımdan, yapı ruhsatı olmadan başlatılan inşaatlar için kurulan şantiyelere elektrik, su veya telefon bağlantısı yapıldığı tespit edilen yerler için 5237 sayılı Kanun kapsamında suç duyurusunda bulunulabileceği değerlendirilmektedir. Öte yandan, anılan hizmetlerden sorumlu idarelerle de gerekli görüşmelerin yapılarak yapı ruhsatı olmayan şantiye veya yapılara anılan hizmetlerin götürülmesinin yasal olarak mümkün olmadığı yönünde bilgi verilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte, gerek 5237 sayılı Kanun gerekse 3194 sayılı Kanun hükümleri yapının yapılması veya yaptırılması yönünde yetki ve sorumluluğu olan kişiler ile bunları kontrol edecek ve denetleyecek kişiler açısından bir sorumluluk öngörmektedir. Bunları ise yapının mevzuata uygun olarak inşasından sorumlu olan ve yapının mevzuata uygunluğunu bilme yükümlülüğü olan kişiler olarak; yapı veya parsel sahibi, harita, plan, etüt ve proje müellifleri ve gözetmenleri, fenni mesuller, yapı müteahhidi, şantiye şefi, taşeron, usta, kalfa şeklinde sıralamak mümkündür. Ancak yapılara hazır beton temin eden kişiler bunların arasında sa-

yılmamıştır. Dolayısıyla, ilçe belediyelerinin uhdesinde mezkûr sebepten dolayı anılan kişilere yaptırım uygulama yetkisi bulunmamaktadır.

4. SONUÇ

Kaçak yapılarla mücadelede belediyelere birtakım sorumluluklar düşmektedir. Bu anlamda, kaçak ve ruhsatsız yapıların tahliyelerinin hangi kurum ve kuruluşlarca hangi kanunun ve yönetmelikler çerçevesince yapılacağı, altyapı iptallerine ilişkin gerekli yazışmalar yapıldığı halde ilgili kurumlar tarafından altyapı men işlemlerinin gerçekleştirilmemesi durumunda belediyelerce yapılması gereken işlemlerin neler olduğu, ve ilçelerdeki tüm beton santrallerinin ruhsatsız yapılara beton dökümünün engellenmesi, konteynır ve prefabrik yapı satan firmaların ruhsatsız alana bu imalatların yapılmasının caydırıcılığı açısından kaçak ve ruhsatsız olarak yapılan yapılara beton, konteynır ve prefabrik yapı temiz eden firmalara herhangi bir yaptırım uygulanıp uygulanamayacağı hususları yazımız içerisinde açıklığa kavuşturulmuştur. Kaçak yapıların yıkım işlemlerinin; araç-gereç ve ekipman eksikliklerinin il sınırları içerisindeki diğer belediyeler ya da büyükşehir belediyesinden ya da Valilikten karşılanarak veyahut hizmet alımı yapılarak öncelikle ilgili belediyesince gerçekleştirilmesi, ilgili belediyesince herhangi bir işlem yapılmaması durumunda Büyükşehir Belediye Başkanlığınca işlemlerin sonuçlandırılması, ilgili idarelerce herhangi bir işlem yapılmaması ya da işlemlerin sonuçlandırılmaması halinde gerekli iş ve işlemlerin Valilikçe

(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) sonuçlandırılması gerekmektedir.

Ayrınca yapı kayıt belgesi 31.12.2017 tarihinden önce yapılmış (yapımı tamamlanmış) yapılar için geçerli olan bir belge olup bu belgeye sahip olmayan veya bu tarihten sonra mevzuata aykırı olarak inşa edilen ya da bu belgeye Kanun'un öngördüğü usul ve şartlar dışında sahip olan kişiler açısından bir hak tesis etmemektedir.

KAYNAKÇA

TMMOB (2004), "Kaçak Yapılaşma İle İlgili Süreçler, Sorunlar, Çözüm Önerileri" Değerlendirme Raporu, Erişim: http://www.spo.org.tr/resimler/ekler/6072631582fc240_ek.pdf.

775 sayılı Gecekondu Kanunu – 30.07.1966 tarih ve 12362 sayılı Resmi Gazete.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu – 12.10.2004 tarih ve 25611 sayılı Resmi Gazete.

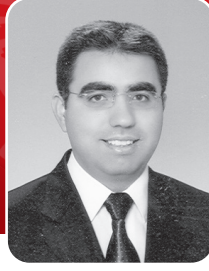
5442 sayılı İl İdaresi Kanunu– 18.06.1949 tarih ve 7236sayılı Resmi Gazete.

3194 sayılı İmar Kanunu– 09.05.1985 tarih ve 18749sayılı Resmi Gazete.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu– 23.07.2004 tarih ve 25531sayılı Resmi Gazete.

Yargıtay 15 inci Hukuk Dairesinin 21.09.2011 tarihli E:2011/3395 K:2011/5238 sayılı kararı.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 20.07.2020 tarih ve 71188846/250/135017 sayılı görüşü.

Mustafa YAVUZ
Gümrük ve Ticaret Uzmanı

MAHALLİ İDARE PERSONEL ŞİRKETLERİNİN İŞLETME KONUSU DIŞINDA BAŞKA ALANLARDA FAALİYET GÖSTEREMEMESİ

1. GİRİŞ

Kamuoyunda “taşeron işçi” olarak isimlendirilen çalışanların kadroya geçirilmesine ilişkin düzenleme, 2017 yılının sonlarında 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname¹ ile yapılmıştır. Söz konusu düzenlemeyle birlikte, merkezi idare kapsamındaki kurumlarda çalışanlar bu kurumların sürekli işçi kadrolarına geçi-

¹ 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 24.12.2017 tarihli ve 30280 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış ve aynı zamanda bu KHK, 08.03.2018 tarihli ve 30354 sayılı mükerrer Resmî Gazete’de yayımlanan 7079 sayılı Kanunla kabul edilmiştir.

rilmiş; il özel idareleri ve belediyeler ile bunların bağlı kuruluşlarında ve üyesi oldukları mahalli idare birlikleri ile şirketlerinde çalışanlar ise bu idarelerin ortağı olduğu şirketlerde işçi statüsünde istihdam edilmiştir.

Anılan KHK ile taşeron işçilerin istihdamı yanında ayrıca, mahalli idarelerin personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerini 4734 sayılı Kamu İhale Kanunundaki² sınırlamalara tabi olmaksızın doğrudan hizmet alımı suretiyle mevcut şirketlerinden birine, böyle bir şirketi bulunmu-

² 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 22.01.2002 tarihli ve 24648 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

yorsa münhasıran bu amaçla kuracakları bir şirkete gördürebilmesine imkan sağlanmıştır. Buna bağlı olarak, İçişleri Bakanlığınca yayımlanan 11.01.2018 tarihli ve 1075 sayılı Genelge³ doğrultusunda, mevcut bir şirketi bulunmayan mahalli idareler tarafından yüzlerce anonim ve limited şirket kurulmuştur. Adı geçen Bakanlıkça hazırlanan ve mahalli idarelerce de kabul edilen örnek esas sözleşmelere⁴ göre ise yeni kurulan şirketlerin faaliyet alanını sadece personel istihdamı ve personel çalıştırmaya dayalı hizmetlerin doğrudan bu şirketlere gördürülmesi oluşturmaktadır.

Ancak, yeni kurulan mahalli idare personel şirketleri yalnızca belirtilen alanlarda faaliyet gösterebilmekte iken, önceden kurulmuş şirketler ise personel istihdamı yanında diğer alanlarda da faaliyet göstermeye devam etmektedir. Buna ek olarak, yeni şirket kurmuş olan birçok mahalli idarenin, bu şirketler eliyle başka alanlarda da faaliyette bulunma ihtiyacı hâsıl olmuştur. Bu bağlamda, sonradan kurulan mahalli idare personel şirketlerinin, başka alanlarda faaliyet gösterip gösteremeyeceği, böyle bir imkan varsa bunun için ne yapılması gerektiği kamuoyunda tartışılmaya başlanmıştır.

İşte bu çalışmada, mahalli idare personel şirketlerinin işletme konusu dışında başka alanlarda faaliyette bulunup bulunamayacağı hususu detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

3 <http://marmara.gov.tr/696-sayili-khk-kapsaminda-sirket-bilgileri-ve-yeni-kurulacak-sirketler-12878> (Erişim -27.09.2020).

4 Bu çalışmada geçen "esas sözleşme" ibaresiyle, anonim şirketlerde " esas sözleşme", limited şirketlerde de "şirket sözleşmesi" kastedilmiştir.

2. GENEL OLARAK PERSONEL ŞİRKETLERİ VE BU ŞİRKETLERİN İŞLETME KONUSU

696 sayılı KHK ile 375 sayılı KHK'ya eklenen geçici 24 üncü maddenin birinci fıkrasında, il özel idareleri ve belediyeler ile bağlı kuruluşlarında ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinde, birlikte veya ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşlarına ait şirketlerde 4734 sayılı Kanun ve diğer mevzuat hükümleri uyarınca personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmeleri kapsamında yükleniciler tarafından 04.12.2017 tarihi itibarıyla çalıştırılmakta olanların, mezkûr fıkra da sayılan şartları taşımak kaydıyla anılan maddenin yürürlüğe girdiği 01.01.2018 tarihinden itibaren on gün içinde hizmet alım sözleşmesini yapan idareye veya şirkete, ek 20 nci madde kapsamındaki şirketlerinde işçi statüsünde çalıştırılmak üzere yazılı olarak başvurabileceği hükme bağlanmıştır.

Atıf yapılan söz konusu ek 20. madde yine 696 sayılı KHK ile 375 sayılı KHK'ya eklenmiş olup, anılan ek maddenin birinci fıkrasında, "İl özel idareleri, belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri, personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın doğrudan hizmet alımı suretiyle birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası bu idarelere ait ve halen bu kapsamda hizmet alımı yaptığı mevcut şirketlerinden

birine, bu nitelikte herhangi bir şirketi bulunmuyorsa münhasıran bu amaçla kurucakları bir şirkete gördürebilir.” denilmektedir.

Bahsi geçen hükümler gereğince, düzenlemenin yürürlüğe girmesinden önce şirketi bulunan mahalli idareler, taşerondan işçi kadrosuna geçirilenleri bu şirketlerde istihdam etmiş ve personel çalıştırmaya dayalı hizmetlerini de yine bu şirketler eliyle yürütmüştür.

Buna karşın herhangi şirketi olmayan veya şirket ortaklığı %50’den az olan belediyeler ve diğer mahalli idareler ise yeni şirketler kurmuştur. Bilindiği üzere, 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun⁵ 26/4 üncü maddesi uyarınca, belediyeler ve diğer mahalli idareler ile bunların kurdukları birlikler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunulması Cumhurbaşkanının (9 Temmuz 2018 tarihi öncesinde Bakanlar Kurulunun) iznine tabidir. **Bu bağlamda, İçişleri Bakanlığının 11.01.2018 tarihli ve 1075 sayılı Genelgesindeki usul ve esaslar çerçevesinde Bakanlar Kurulunun 21.03.2018 tarihli ve 2018/11541 sayılı kararıyla⁶ 845 mahalli idare personel anonim/limited şirketi kurulmuştur.**

⁵ 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun, 27.11.1994 tarihli ve 22124 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

⁶ <https://www.tbb.gov.tr/basin-ve-yayin/mevzuat-duyurulari/20180328-bakanlar-kurulunun-il-ozel-idareleri-belediyeler-ile-bagli-kuruluslari-ve-bunlarin-uyesi-oldugu-mahalli-idare-birliklerinin-sirket-kurmasina-dair-201811541-sayili-karari> (Erişim-27.09.2020).

Zikredilen İçişleri Bakanlığının 11.01.2018 tarihli Genelgesi ekinde, örnek esas sözleşmelere de yer verilmiş ve mahalli idarelerin esas sözleşmelerini örneğe uygun olarak hazırlamaları istenmiş olup, bu sözleşmelerin tamamında şirketlerin amaç ve konusu, “Şirketin amacı, 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamemin 126 ncı maddesi ile 27.06.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek Madde 20 ve 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamemin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslara ilişkin tebliğin 28 inci maddesi doğrultusunda il özel idareleri, belediyeler ile bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri ve belediye bağlı kuruluşlarında 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi ve Kamu İhale Genel Tebliği 78 nci madde hükümleri kapsamında personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı yöntemiyle çalıştırılan personelin işçi statüsünde istihdam edilebilmelerini sağlamaya ve/veya bu kapsamda işçi statüsünde personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri yürütmeye ilişkin işlemleri gerçekleştirmektir.” şeklinde belirlenmiştir.

Ancak bu durumda, eski mahalli idare şirketleri ile yeni kurulan mahalli idare personel şirketleri arasında önemli bir farklılık oluşmuştur. Zira 696 sayılı KHK öncesi kurulan şirketler her alanda faaliyet gösterebilmekte iken, anılan KHK sonrası kurulan personel şirketlerinin faaliyet alanı sadece personel istihdamı ve personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerin yürütülmesiyle sınırlı olmuştur.

Bunun temelinde yatan en önemli sebep ise 696 sayılı KHK'da personel şirketlerinin belirtilen işler için “**münhasıran**” kurulacağını ifade edilmiş olmasıdır. Türk Dil Kurumu Sözlüğünde⁷ “**münhasıran**” ibaresi, “**yalnız, özellikle**” şeklinde açıklanmıştır. Buradan da, kanun koyucunun, personel şirketlerinin başka alanlarda faaliyet göstermesini istemediği sonucuna ulaşılmaktadır.

3. PERSONEL ŞİRKETLERİNİN ESAS SÖZLEŞMEDE YER ALMAYAN KONULARDA FAALİYET GÖSTERİP GÖSTEREMEYECEĞİ

6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanununda⁸ (ETTT) yer alan ve ultra vires ilkesi olarak bilinen şirketlerin esas sözleşmesinde yazılı işletme konusu dışında faaliyet gösteremeyeceğine dair ilke, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu⁹ (TTK) ile birlikte kaldırılmıştır. Bu durumda şirketlerin, esas sözleşmelerinde yazmayan konularda da faaliyet gösterebilmesi mümkün hale gelmiştir. Buna bağlı olarak, temsile yetkili olanların üçüncü kişilerle işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlamaktadır. Ancak, işletme konusuna aykırı davranılması halinde şirket rücu hakkına sahiptir.

Dolayısıyla, personel şirketlerinin, başka alanlarda faaliyet göstermesi kanuna aykırı olmamakla birlikte, bu şirketlerin neredeyse tamamında sermayelerinin yüzde yüzüne mahalli idarelerin

sahip olduğu dikkate alındığında, şirketlerin bu faaliyetlerinden dolayı zarar etmesi halinde yöneticiler hukuki ve mali sorumlulukla karşı karşıya kalabilecektir. Ayrıca Sayıştay denetimlerinde de bahsi geçen husus eleştiri konusu yapılabilecektir. ***Bu halde, hali hazırda mevcut esas sözleşmelerde değişiklik yapılmaksızın personel şirketlerinin, başka alanlarda faaliyet göstermesi uygun ve doğru görülmektedir.***

Peki, personel şirketleri, esas sözleşmelerinde değişiklik yapmak suretiyle işletme konularını genişletebilir mi?

3.1. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Konuya İlişkin 25 Temmuz 2019 Tarihli Görüş Yazısı

Personel şirketlerinin esas sözleşmelerinde değişiklik yapmak suretiyle başka alanlarda faaliyet göstermesinin mümkün olup olmadığını, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 25 Temmuz 2019 tarihli yazısı doğrultusunda cevaplamak uygun olacaktır. Nitekim personel şirketlerinin esas sözleşmesine yeni faaliyet alanları eklenip eklenemeyeceği ile eklenmesinin mümkün olması halinde 4046 sayılı Kanunun 26. maddesi uyarınca Cumhurbaşkanlığı Kararı alınmasına gerek olup olmadığı hususlarında mahalli idareler tarafından adı geçen Bakanlığa görüş sorulmuş ve bu görüşe verilen 25.07.2019 tarihli ve 163309 sayılı görüş yazısında,¹⁰

- Konuya ilişkin Cumhurbaşkanlığı

7 <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim-27.09.2020).

8 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu, TTK'nın 1533. maddesiyle 01.07.2012 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırılmıştır.

9 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

10 Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 25.07.2019 tarihli ve 163309 sayılı yazısı. (<https://yeryonetimler.csb.gov.tr/belediye-gorusleri-i-98891>) (Erişim-27.09.2020).

Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğünün görüşünün talep edildiği ve alınan görüşte; personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri yürütmek üzere kurulacak mahalli idare şirketlerinin faaliyet alanının, Türk Ticaret Kanununun genel hükümleri dışında, 375 sayılı KHK'nın ek 20. maddesi kapsamında özel olarak düzenlenmesi ve aynı maddede yer alan “..münhasıran bu amaçla kuracakları bir şirkete gördürebilirler.” hükmü uyarınca söz konusu şirketlerin, yetkili organları tarafından doğrudan veya izin almak suretiyle de olsa faaliyet alanlarını genişletemeyeceği, aksine bir uygulama için ise kanun değişikliğine ihtiyaç bulunduğu belirtilmiştir.

- Mevzuat hükümleri ve alınan görüş çerçevesinde; 375 sayılı KHK'nın ek 20. maddesi kapsamında personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri yürütmek amacıyla kurulan şirketlerin esas sözleşmelerine yeni bir faaliyet alanı eklenmesinin mümkün olmadığı,

ifade edilmiştir.

Görüldüğü üzere, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, personel şirketlerinin esas sözleşme değişikliği yapmak suretiyle faaliyet alanlarını genişletmesine olumlu bakmamaktadır. Bu görüş esasen, doğrudan olmasa da dolaylı olarak personel şirketlerinin başka alanlarda faaliyet gösteremeyeceği anlamına gelmektedir.

Peki, bu durumda sadece personel şirketi bulunan belediyelerin ne yapması gerekmektedir? Personel çalıştırmaya yönelik hizmetler dışında başka konuları da şirket eliyle yerine getirmek isteyen belediyelerin önünde **tek seçenek kalmaktadır. O da, söz konusu mahalli**

idarelerin yeni bir şirket sahibi olmasıdır. Hali hazırdaki mevcut duruma göre mahalli idarelerin yeni şirket edinimi, 4046 sayılı Kanununun 26. maddesi çerçevesinde Cumhurbaşkanından izin almak şeklinde olabildiği¹¹ gibi üçüncü kişilerce kurulmuş bir şirketin belediyeye hibe edilmesi şeklinde de olabilmektedir.¹²

3.2. Personel Şirketlerinin Esas Sözleşmesinin Amaç ve Konu Maddesi Dışında Diğer Hükümlerinde Değişiklik Yapabilmesi

Yeri gelmişken, personel şirketlerinin esas sözleşmesinin amaç ve konu maddesi dışında diğer hükümlerinde değişiklik yapıp yapılamayacağı hususunda kısaca bilgi vermek uygun olacaktır.

Anonim ve limited şirketler, ihtiyaçları bağlamında ve TTK'da öngörülen usul ve esaslara riayet etmek şartıyla esas sözleşmenin tüm maddelerini kural olarak değiştirebilir. Ancak, bir önceki bölümde açıklanan 375 sayılı KHK'nın ek 20 nci maddesi, personel şirketlerinin esas sözleşmesinin tüm maddelerinde değişiklik yapılmasını engellemektedir. Keza esas sözleşmede bulunması zorunlu olan şirketin amaç ve konusu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün görüşü doğrultusunda bu şirketler için faaliyet alanı genişletilecek şekilde değiştirilememektedir. Buna mukabil, esas sözleşmenin amaç ve konu maddesinde söz konusu gayeye matuf olmayan değişiklikler yapılabilir.

11 Mustafa Yavuz, Belediye Şirketlerinin Kuruluşunda Cumhurbaşkanının İzininin Alınma Usulü, Mahalli İdareler Dergisi, Y.8(22), S.88(220), Nisan 2020, s.104.

12 Mustafa Yavuz, Belediyelerin Hibe Yoluyla Şirket Edinme Usulü, Mali Yönetim ve Denetim Dergisi, Temmuz-Ağustos 2016.

Öte yandan, personel şirketlerinin amaç ve konusu kural olarak değiştirilememekle birlikte, genel kurul tarafından esas sözleşmenin diğer maddelerinde (şirketin unvanı, süresi, sermaye ve pay senetlerinin türü, payların itibari değeri ve miktarları, yönetim organı ve genel kurulun oluşumu, genel kurulun toplantıya çağırılma usulü, şirketin temsili, şirkete ait ilanların yapılma şekli ve hesap dönemi gibi) her zaman değişiklik yapılabilir. Ayrıca, esas sözleşme değişikliği için Cumhurbaşkanından izin alınması ve sermaye artırımını dışında belediye meclisinin/il genel meclisinin karar alması şart değildir.

4. SONUÇ

696 sayılı KHK ile yapılan düzenleme uyarınca, mahalli idareler ve bağlı kuruluşlarında ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinde ve şirketlerinde çalışan taşeron işçiler, 2018 yılı itibarıyla söz konusu idarelerin mevcut şirketlerinden birinde, bu nitelikte bir şirketi bulunmayan mahalli idareler ise münhasıran bu amaçla kurdukları şirketlerde istihdam edilmeye başlanmış, ayrıca anılan idareler personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunundaki limit ve şartlar ile sınırlamalara tabi olmaksızın doğrudan hizmet alımı suretiyle bahsi geçen şirketlere gördürebilme imkanına kavuşmuştur.

Bu kapsamda, Bakanlar Kurulu kararıyla kurulan yeni personel şirketlerinin tek amacı, personel istihdam etmek ve personel çalıştırmaya dayalı hizmetleri yürütmektedir. Bununla birlikte,

hem eski hem de yeni şirketlerde hakim ortak mahalli idarelerdir ve ayrıca şirket ortağı tüm mahalli idarelerin en temel gayesi belde sakinlerinin/il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamaktır. Hal böyle iken, hali hazırda önceden kurulmuş olan mahalli idare şirketleri hem işçi istihdam etmekte hem de diğer alanlarda faaliyet gösterebilmekte iken, yeni kurulan mahalli idare personel şirketleri sadece işçi istihdamı için kullanılmaktadır. Bu durumda, bahsi geçen şirketler esas sözleşme değişikliği yaparak faaliyet alanlarını genişletmek istemektedir.

Ancak, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 25 Temmuz 2019 tarihli görüş yazısında;375 sayılı KHK'nın ek 20. maddesi kapsamında personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri yürütmek amacıyla kurulan şirketlerin esas sözleşmelerine yeni bir faaliyet alanı eklenmesinin mümkün olmadığı ve dolayısıyla bu şirketlerin faaliyet alanlarını genişletmeyeceği belirtilmiştir. Bu durum karşısında, personel şirketi dışında başka şirketi olmayıp da, diğer hizmetlerini şirketler eliyle gördürmek isteyen mahalli idarelerin önünde tek seçenek, yeni şirket kurmak kalmaktadır.

Bununla birlikte, personel istihdam eden eski ve yeni şirketler açısından ortaya çıkan eşitsizliğin giderilmesi bakımından, 2018 yılında kurulan personel şirketlerinin başka alanlarda da faaliyet gösterebilmesine imkan sağlanması uygun olacaktır.

KAYNAKÇA

6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu (09.07.1956 tarihli ve 9353 sayılı R.G.)

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun (27.11.1994 tarihli ve 22124 sayılı R.G.).

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu (22.01.2002 tarihli ve 24648 sayılı R.G.).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (24.12.2017 tarihli ve 30280 sayılı R.G.).

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Ye-

rel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 25.07.2019 tarihli ve 163309 sayılı yazısı. (<https://yerelyonetimler.csb.gov.tr/belediye-gorusleri-i-98891>).

Yavuz, Mustafa, Belediye Şirketlerinin Kuruluşunda Cumhurbaşkanlığı İzininin Alınma Usulü, Mahalli İdareler Dergisi, Y.8(22), S.88(220), Nisan 2020.

Yavuz, Mustafa, Belediyelerin Hibe Yoluyla Şirket Edinme Usulü, Mali Yönetim ve Denetim Dergisi, Temmuz-Ağustos 2016.

<https://sozluk.gov.tr/>

<http://marmara.gov.tr>

<https://www.tbb.gov.tr>

Mustafa BAYSAL

*Adana Büyükşehir Belediyesi
İç Denetçi/E.İş Müfettişi*

İDAREDE ARABULUCULUK KOMİSYONU OLUŞTURULMASI VE GEREKÇELİ RAPOR ÖRNEĞİ

1. GİRİŞ

2018 öncesinde işçi ile işveren arasında yaşanan uyuşmazlıkların, tarafların anlaşamaması halinde doğrudan iş mahkemesi nezdinde çözümlenmesi mümkündür. İşçinin ya da işverenin doğrudan dava açabilmesini sağlayan bu sistem değişti ve artık dava şartı olarak zorunlu arabuluculuk sistemi hayatımıza girdi.

Bu kapsamda kamu idareleri de aynı zamanda 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında birer işveren olduğuna göre, bu idareler de zorunlu arabuluculuk sistemine dahil olacak ve işçiler ile aralarında yaşanan uyuşmazlıkların dava konusu edilebilmesi için öncelikle zorunlu arabuluculuk adınının yerine getirilmesi gerekecektir.

Bu doğrultuda idarelerce kurulması gereken arabuluculuk komisyonunun niteliği ve bu komisyonca hazırlanması gereken raporun içeriği makalede paylaşılacak; ayrıca idarelerce kullanılacak bir arabuluculuk raporu örneği de paylaşılacaktır.

2. DAVA ŞARTI OLARAK ZORUNLU ARABULUCULUK

Dava şartı olarak zorunlu arabuluculuk 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 3'üncü maddesinde kendisine yer bulmuştur.

Dava şartı olarak zorunlu arabuluculuk; kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan

davalarda, arabulucuya başvurulmasının bir dava şartı olarak kabul edilmesidir.

Bunun anlamı; davacının, arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılmadığına ilişkin son tutanağın aslını veya arabulucu tarafından onaylanmış bir örneğini dava dilekçesine eklemek zorunda olmasıdır.

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 18/A maddesinde ifade edilen bu kurala göre; bu zorunluluğa uyulmaması hâlinde mahkemece davacıya, son tutanağın bir haftalık kesin süre içinde mahkemeye sunulması gerektiği, aksi takdirde davanın usulden reddedileceği ihtarını içeren davetiye gönderilir. İhtarın gereği yerine getirilmez ise dava dilekçesi karşı tarafa tebliğe çıkarılmaksızın davanın usulden reddine karar verilir. Arabulucuya başvurulmadan dava açıldığının anlaşılması hâlinde herhangi bir işlem yapılmaksızın davanın, dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilir.

Bunun doğal sonucu ise; 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında bir işçi veya işveren alacağı ya da tazminatı ya da işe iade talebi söz konusu olduğunda; dava açmak isteyen tarafın arabulucu sürecinin atlamasının mümkün olmamasıdır.

3. ARABULUCULUK SÜRECİNDE İDARENİN GÖREVLERİ

Arabuluculuk sisteminin var oluş amacı, işçi ile işveren taraflarını bir araya getirmek ve dava aşamasına geçmeden tarafların uzlaşmasını sağlamaktır. Böylece mahkemelerin yükünün hafiflemesi ve yaşanan ihtilafın en kısa sürede çözülmesi amaçlanır.

İdare bir şahıstan ibaret olmasa da haliyle arabuluculuk sürecine fiilen katılmakla yükümlüdür. Çünkü arabuluculuk süreci tarafların birebir görüştüğü ve orta yolu bulmaya çalıştığı bir süreçtir.

Bu sürecin bir tarafında işçi varken diğer tarafında da işveren vardır ve kamu kurumunun mutlaka gerçek kişilerce burada temsil edilmesi gerekir. O halde idarenin kendi bünyesinde yapması gereken ilk iş, kurumda hangi personelin arabuluculuk sürecine katılacağını belirlemek olmalıdır.

4. İDAREYİ ARABULUCULUK SÜRECİNDE HANGİ GÖREVLİLER TEMSİL EDER?

Hemen yukarıda da belirtildiği üzere, bir tüzel kişilik olan idareyi arabulucu nezdinde gerçek kişilerin temsil etmesi gerekir. Bunların kim olacağı konusunda takdir yetkisi idarede olmakla birlikte, buna ilişkin birtakım emredici hükümler 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Komisyonu Kanunu'nun 15'inci maddesinde belirtilmiştir.

Maddeye göre; arabuluculuk müzakerelerinde idareyi, üst yönetici tarafından belirlenen iki üye ile hukuk birimi amiri veya onun belirleyeceği bir avukat ya da hukuk müşavirinden oluşan komisyon temsil eder.

O halde arabuluculuk müzakere sürecinde görevlendirilecek kamu görevlileri bakımından aşağıdaki kurallar dahilinde seçim yapılacaktır:

- İdarenin müzakerecilerini üst yönetici belirler
- Müzakere heyeti üç kişiden oluşur

- Üyelerden en az biri hukuk birimi amiri veya onun belirleyeceği bir avukat ya da hukuk müşaviri olarak belirlenir
- Diğer iki üye, konuyla ilgileri dikkate alınarak kamu görevlileri arasından seçilir

Ayrıca yukarıdaki görevlilere ek olarak, idarece yedek üyelerin de belirlenmesi gerekir. Nitekim 02/06/2018 tarih ve 30439 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği’nin 18’nci maddesinde de “*Yedek komisyon üyeleri de aynı usulle seçilir. Komisyon kendisini vekil ile temsil ettiremez.*” denilerek bu durum açıklanmıştır.

5. KOMİSYON ÜYELERİNİN SORUMLULUKLARI

İdareyi arabuluculuk müzakerelerinde temsil eden komisyon üyeleri, yaptıkları görev itibarıyla hukuken elbette sorumludur. Lakin bu sorumluluğun kapsamı, komisyon üyelerinin lehine olmak üzere bir miktar azaltılmıştır.

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Komisyonu Kanunu’nun 15’inci maddesine göre; komisyon üyelerinin arabuluculuk faaliyeti kapsamında yaptıkları işler ve aldıkları kararlar sebebiyle açılacak tazminat davaları, ancak Devlet aleyhine açılabilir.

Devlet ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan üyelere ödeme tarihinden itibaren bir yıl içinde rücu eder. Haliyle bir yılın geçmesiyle birlikte, komisyon üyelerinin mali sorumlulukları da sona erecektir.

Ayrıca komisyon üyelerinin, görevleri uyarınca aldıkları kararlar ve yaptıkları işlemler nedeniyle görevinin gereklerine aykırı davrandıkları gerekçesiyle mali ve idari yönden sorumlu tutulabilmeleri için mahkeme kararı gerekmektedir.

6. İDARE ARABULUCULUK KOMİSYONU RAPORU

Üst yönetici tarafından görevlendirilen komisyon arabuluculuk müzakere faaliyetini yürüttükten sonra gerekçeli bir rapor düzenler ve bu rapor beş yıl boyunca saklanır.

Raporun nasıl düzenlenmesi gerektiğine veya muhtevasına dair mevzuatta bir hüküm bulunmamaktadır. Buna rağmen; düzenlenecek raporun aşağıdaki bilgileri içermesi gerektiği, arabuluculuk müzakere süreci göz önüne alındığında, tabii kabul edilmelidir:

- Arabuluculuk bürosuna ait bilgiler
- Arabulucuya ait bilgiler
- Taraflara ait bilgiler
- Uyuşmazlık konusu ve talep
- Komisyonun talebe cevapları
- Arabuluculuk sonucu

7. KOMİSYON RAPORU ÖRNEĞİ

Mevzuatta içeriği ve örneği yer almayan idare arabuluculuk komisyonu raporunun tarafımda hazırlanmış bir şablonunu aşağıda bulabilirsiniz. Bu şablon idare tarafından geliştirilmeye müsait olsa da birçok idare için yeterli ve yararlı olacaktır.

ARABULUCULUK MÜZAKERESİ GEREKÇELİ RAPORU

.../.../20...

Arabuluculuk Bürosu :
Büro Dosya Numarası :
Arabuluculuk Numarası :

Arabulucunun

Adı Soyadı :
Sicil No :

Taraf 1

Adı Soyadı :
TC No :
Adresi :

Taraf 2

Unvanı :
Komisyon Üyeleri :
Uyuşmazlık Konusu : Örneğin işçi/işveren uyuşmazlığıvb..
Arabuluculuk Süresi :/...../..... - .../...../..... Tarihleri arası

I- UYUŞMAZLIK KONUSU VE TALEP

Burada arabulucuya başvuran kişi tarafından, uyuşmazlık konusu yapılan talep özetle yazılır.

II- KOMİSYONUN TALEBE CEVABI

Buraya komisyon tarafından arabulucuya iletilen sözlü ya da yazılı cevap yazılır.

III- ARABULUCULUK SONUCU

Buraya son tutanak ile kayıt altına alınan sonuç aynen yazılır.

IV- DEĞERLENDİRME

Raporun II numaralı bölümünde açıklanan nedenlerle arabuluculuk başvurusu yapan taraf ile, yine aynı bölümde belirtilen gerekçelerle ANLAŞILMIŞTIR/ANLAŞILMAMIŞTIR. (Gerekirse, ayrıntılı olarak uzlaşma ya da uzlaşmama sebebi açıklanmalıdır.)

22/06/2012 tarih ve 28331 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6325 sayılı Hukuk uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 15/8 maddesi uyarınca hazırlanan ve aynı madde gereğince 5 yıl boyunca saklanması gereken işbu gerekçeli rapor tarafımızca suret olarak düzenlenmiştir.

Üye Adı Soyadı
Unvanı

Üye Adı Soyadı
Unvanı

Üye Adı Soyadı
Unvanı

Ek 1: Komisyon görevlendirme yazısı
Ek 2: Arabuluculuk son tutanağı

8. İDARE ARABULUCULUK MÜZAKERELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Dava şartı olarak arabuluculuk faaliyetleri kapsamında idarece yürütülecek olan müzakereler, oluşturulması gereken komisyon ve oluşturulması gereken rapora ait genel bilgiler, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği kapsamında şu şekilde sıralanabilir:

- İdare, arabuluculuk davetlerinin yapılacağı adres, kayıtlı elektronik posta adresi ve telefon numarasını internet sitesinde yayınlır. Arabulucular görüşmeler kapsamında yapacakları davetlerde öncelikle bu bilgileri esas alır.
- Komisyonunda 2 yıl süreyle görev yapmak üzere asıl ve yedek üyeler belirlenir. İdare merkezde veya taşra teşkilatlarında komisyonlar kurulabilir
- Süresi dolan üye yeniden seçilebilir. Asıl üyenin katılmadığı toplantıya yedek üye katılır. Komisyon kararlarını oy birliği ile alır.
- Belirlenen komisyon üyeleri arabuluculuk sürecinde karar alma konusunda tam yetkilidir.
- Komisyonun sekretarya hizmetlerini yürüten birim tarafından gerekçeli raporların saklanması ilişkin gerekli tedbirler alınır.
- Komisyonun ve sekretaryasının çalışma usul ve esasları idareler tarafından belirlenir.

- Komisyon üyeleri bu madde kapsamındaki görevleri uyarınca ilgili özel ve kamu kurum ve kuruluşları ile sekretarya aracılığıyla yazışma yetkisine sahiptir. Kurum ve kuruluşlar tarafından komisyona ivedi olarak cevap verilir

9. SONUÇ

İşçi-işveren ilişkisi sonucunda ortaya çıkan alacak ve tazminat ile işe iade talebinden kaynaklanan uyuşmazlıkların, dava konusu edilmeden önce zorunlu olarak arabulucuya götürülmesi gerekir.

Mahkemelerin dava yükünü azaltmak ve uyuşmazlıkların kısa sürede çözülmesini sağlamak amacıyla güden bu zorunlu arabuluculuk sistemi, kamu idareleri için de aynen geçerlidir.

Ancak kamu idarelerinin zorunlu arabuluculuk müzakerelerini yürütürken komisyon oluşturması ve müzakerelere sonucunu rapora bağlaması gerekir. Unutulmamalıdır ki; düzenlenecek bu gerekçeli raporlar en az 5 sene boyunca idare bünyesinde muhafaza edilmelidir.

KAYNAKÇA

T.C. Yasalar (07/06/2012). 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu. Ankara : Resmi Gazete (28331sayılı)

T.C. Yasalar (12/10/2017). 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu. Ankara : Resmi Gazete (30221sayılı)

Av. Necati TORUN

İhale Hukuku Uzmanı

KAMU İHALE MEVZUATINDAKİ SON DEĞİŞİKLİKLER

1. GİRİŞ

Kamu ihaleleri idare ile istekli arasında kuralları 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yer alan ve ihalelerin sonuçlanmasını müteakip 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeler Kanunu'ndaki maddelerin uyguladığı, ayrıca bu Kanunların hizmet, mal, yapım ve danışmanlık için ayrı ayrı ihale uygulama yönetmelikleri ve tebliğleri ile devasa bir alt mevzuatı bulunmaktadır.

Bu mevzuatta zaman zaman Danıştay kararları ile yeni içtihatların oluşması ve yahut ihale süreçlerinde yeni ihtiyaçların ortaya çıkmasıyla değişiklikler olabilmektedir. Bu değişikliklerin sonuncusu geçtiğimiz günlerde, 30 Eylül tarihinde gerçekleşmiştir.

Kamu ihale mevzuatında değişiklik yapan Yönetmelik ve Tebliğler 30 Eylül 2020 tarihli ve 31260 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. Makalemizin konusunu söz konusu ihale uygulama yönetmeliği ve Kamu İhale Genel Tebliği'ndeki değişiklikler arzedecektir.

2. GENEL İHALE HUKUKU DEĞİŞİKLİKLERİ

Resmi Gazete'de yayımlanan bu değişikliklerin bir kısmı Genel İhale Hukukuna ilişkindir.

2.1. Yapım işleri, hizmet ve mal alımlarında işin yapılabilmesi için gerekli görülen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmanın kendi malı olması şartının yeterlik kriteri olarak arana-

mayacağı, ancak, idarece bu hususun fiyat dışı unsur olarak belirlenebileceği düzenlenmiştir.

Kamu ihalelerinde zaman zaman idareler ihaleyi yürütülecek olan firmaların kendilerine ait makine, teçhizatlarla ihaleye katılabilmelerine dair düzenleme yapabilmektedir.

Örneğin bir asfaltlama ihalesinde firmanın kendisine ait asfalt plant tesisi sahibi olması istenebiliyordu kamu idarelerince.

Hatta zaman zaman Kamu İhale Kurulu ve idare mahkemelerini karşı karşıya getiren asfalt plantinin o işin yapılacağı yerin bulunduğu il sınırları içinde olma zorunluluğu dahi istenebiliyordu.

Yine araç kiralama ihalelerinde idarenin ihtiyacı olan araçlardan bazılarının istekli firma bünyesinde olması talep ediliyordu. Misal 40 adet aracın kiralanaacağı bir ihalede zaman zaman 10 aracın firmanın kendisine ait olması gerektiği belirtiliyor ve firmalarda bu konuda sıklıkla rekabet ilkesinin ihlal edildiği gerekçeyle Kamu İhale Kurulu'na başvurmaktaydılar.

Bu değişikliklerle sıklıkla rekabet ilkesinin ihlal edilmesi iddiaları böylelikle ortadan kalkacaktır.

2.2. Kamu özel iş birliği (KÖİ) projeleri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca verilen üretim, işletme, dağıtım ve benzeri lisanslar kapsamında gerçekleştirilen yapım işlerine ilişkin iş deneyim belgelerinin Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilen ihalelerde kullanılmak üzere düzenlenmesi ve de-

ğerlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

Yapım işi ihale uygulama yönetmeliği iş deneyim belgesi açısından hizmet alım ve mal alım ihale uygulama yönetmeliği ile farklı düzenlemelere tabidir. Şöyle ki hizmet ve mal alım ihale uygulama yönetmeliğinde özel sektöre gerçekleştirilen işler fatura ve sözleşmeleri ile birlikte iş deneyim belgesi olarak değerlendirilirken yapım işi ihalelerinde istekliler çeşitli koşulları sağlamaları halinde sadece iş deneyim belgeleri veya diplomaları ile iş deneyim belgesi olarak ihaleye katılabilmektedirler.

Kamu Özel Ortaklığı iş birliği modeli esasen 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde yapılsa da Kanuni düzenlemeleri ve kamu kaynağı bulunması sebebiyle ve Kanunla düzenlenen ihale süreçleri ile tamamen serbest bir şekilde gerçekleştirilmemektedir.

Kamu Özel İş Birliği modeli ile yapılan yapım işlerinin iş deneyim belgesi olarak ortaya konulabilmesi için 4734 sayılı Kanundaki **özel sektöre gerçekleştirilen yapım işlerinde olduğu üzere** dokümantasyona gereklilik bulunmaktaydı.

Gerçekleştirilen bu değişikliklerle kamu kaynağı ile gerçekleştirilen işler olduğundan ötürü Kamu Özel İş Birliği Modeli ile gerçekleştirilen yapım işlerinin de 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde iş deneyim olarak kullanılacak şekilde değerlendirilmesinin önündeki engeller kaldırılmıştır.

2.3. Hizmet alımı ve yapım işleri ihalelerinde aşırı düşük teklif sorgu-

lamalarında karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

Aşırı düşük açıklaması kanuni temeline 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 38'inci maddesinde bulan ve ayrıntılarına Kamu İhale Genel Tebliğ'nde yer verilen ve sıklıkla da sorunlu bir alandır.

Bu alandaki sorunları azaltabilmek amacıyla aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır.

- Daha önce fiyat teklifini sunan isteklinin Mali Müşaviri tarafından sunulmak zorunda olmayan tutanaklar fiyat teklifinin dayanağı olarak düzenlenecek olup, aşırı düşük teklif açıklaması kapsamında sunulacaktır.
- Yapım işlerinde fiyat teklifini veren kişi tarafından son veya bir önceki geçici vergi beyanname döneminde ihale konusu işte kullanılması öngörülen fiyat teklifi konusu mamul/mal/hizmet miktarının en az 1/20'si kadar satış yapılmış olması zorunluluğu getirilmiştir.
- Sözleşme veya eklerinde, taş, kum, çakıl, gravye, balast, stabilize vb. yapı malzemelerinin idarenin belirlediği ocaklardan temininin öngörüldüğü haller dışında, bu Tebliğin 45.1.2 maddesi gereğince nakliye girdilerine ilişkin idarece belirtilen mesafelerden daha düşük mesafe kullanarak açıklama yapan isteklilerin, ihale konusu işe özgü alanlara ilişkin

açıklamalarını kamu kurum ve kuruluşları tarafından düzenlenen veya onaylanan belgeler ile tevsik etmeleri gerekmektedir

2.4. Teknik şartnamelerde yeterlik kriteri olarak düzenlenen belgelerin idari şartnamelerde açıkça sayılmadıkça, tekliflerin değerlendirilmesinde yeterlik kriteri olarak dikkate alınmacağı düzenlenmiştir.

Uzun yıllardan beridir Kamu İhale Kurulu ile idare mahkemelerini karşı karşıya getiren bir konudur bu konuda.

İdari şartnamelerde ihaleye katılım için kriterler belirtilirken; teknik şartnamede ise işin yürütümü esnasında istenilen kriterlere yer verilmekteydi. Ancak ihalelerde idarelerce teknik şartnamelerin çeşitli bölümlerinde bazı evrakların teklif zarfında sunulmalıdır tarzında düzenlemeler yapılmaktaydı.

Haliyle isteklilerde teknik şartnamede dahi düzenlense istenilen bu evrakları teklif dosyasında sunmak zorunda kalmaktaydı. Gerçekleştirilen bu düzenleme ile söz konusu tartışma alanı sonlandırılmıştır.

2.5. İhalelerin 4734 sayılı Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine aykırılık teşkil edip etmediğinin tespitine yönelik Kamu İhale Kurumunun denetim yetkisi artırılmıştır.

Geçtiğimiz yıllarda 696 sayılı KHK ile yapılan değişiklik ile personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım ihalelerinde çalışan personel sürekli daimi işçi kadrolarına geçirilmişti. Ve yeniden aynı sorunun yaşanmaması amacıyla bu şekilde yeni ihaleye çıkılması yasaklanmıştı.

Ancak kamu idareleri tarafından hala benzer nitelikli ihalelere çıkılması sebebiyle Kamu İhale Kurulu yeni önlemler almak zorunda kalmıştır.

Mahalli idare veya şirketlerinin bütçelerinden yapılan ve niteliği gereği süreklilik arz eden park bahçe bakım ve onarım işi, çöp toplama, cadde, sokak, meydan vb. temizlik işleri, bu işlerin karakteristik edimlerini içeren veya alt hizmetleri niteliğinde olan refüj ve yeşil alanların bakım ve onarımı, ot temizliği, çim biçimi, toprak işleme, arazi hazırlığı, fidan üretimi, dikimi ve bakımı ile ağaç budama, sulama ve bakımı, sürücülü araç/iş makinesi kiralama vb. işler ile Kurum tarafından belirlenecek diğer işler, 78.1.1 inci maddede yer alan diğer koşullara bakılmaksızın personel çalıştırılmasına dayalı hizmet olarak kabul edilecektir.

İhalelerin 4734 sayılı Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine uygunluğunun tespit edilmesinde; kısmi teklif verilmesine imkan tanınan ihalelerin personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı olup olmadığına ilişkin değerlendirme, ilgili kısma ilişkin yaklaşık maliyet de dikkate alınarak her bir kısım için ayrı ayrı yapılır. Herhangi bir kısmın personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı niteliğinde olması halinde, ihale personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı olarak kabul edilecektir.

İlan ön kontrol sürecinde, Kamu İhale Kurumu tarafından personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı olduğu veya niteliği itibarıyla bu sonucu doğurduğu tespit edilmesi durumunda ilan iade edilecektir.

Akabinde söz konusu alımın 4734 sayılı Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine aykırılık teşkil etmediği hususuna ilişkin yazının, Bakanlıklarda ve diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde vali, belediyelerde belediye başkanı tarafından imzalı olarak Kamu İhale Kurumuna ulaşmasından sonra ilan işlemlerine devam edilecektir.

Ancak Kurum, değerlendirmeleri ile birlikte gerekli görülen diğer bilgi ve belgeleri, idarenin bağlı, ilgili veya ilişkili olduğu Bakanlığa ve Sayıştay Başkanlığına bildirilecektir.

2.6. Tüzel kişi aday veya isteklilerin bir standart form aracılığıyla ortaklık bilgilerini göstermeleri mümkün hale getirilmiştir.

İhale uygulama yönetmeliklerinde istekli firmanın ortaklarına ve ortaklık durumlarına dair bilgilerin yer verildiği Ticaret Sicil Gazete'sinin sunulması zorunlu kılınmıştır. Ancak bir çok firmanın Ticaret Sicil Gazetelerinde ortakların oranı veya ortaklıklarının TC Kimlik No'su yer almadığından değerlendirme dışı kalmaktaydı.

Bu değişiklik ile istekli firmaların Standart bir form aracılığı ile ortaklık bilgilerini sunmaları zorunlu hale getirilmiştir.

2.7. İhale dokümanında ihalelere yerli isteklilerin katılımını, yerli malı teklif edilmesini engelleyici düzenlemelere yer verilmemesi, sözleşme sürecinde yerli ürün kullanımının sağlanması ile yapım işlerinde yerli malı kullanımının denetiminin artırılması-

na yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

Kamu ihalelerinde yerli malı kullanımına ilişkin ayrıntılı düzenlemeler gerek 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda gerekse ihale uygulama yönetmeliklerinde yer almaktadır.

Son değişiklikler ile **şartnamelerde yerli malı teklif edilmesini engelleyici düzenlemelere yer verilemeyeceği** ve ihale konusu işte kullanılacak malzeme, araç, teçhizat, makine ve ekipmanın teknik özellikleri, öncelikle yerli malının da kullanılmasını sağlayacak şekilde belirleneceği ihale uygulama yönetmeliklerinde düzenlenmiştir.

2.8. Fiyat Farkına İlişkin Esaslar uyarınca fiyat farkı hesabında kullanılacak formülde yer alan temel endeksin/fiyatın/sayının tespitinde hangi tarihin alınacağı belirlenmiştir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu gereğince hesaplanacak olan Fiyat farkı hesabında ihale tarihi olarak aşağıdaki tarihler dikkate alınacaktır.

a) Elektronik eksiltme uygulanan ihalelerde eksiltme tarihi.

b) Belli istekliler arasında ihale usulü ile ihale edilen işlerde, ön yeterliğin tespiti sonrakı teklif tarihi.

c) Pazarlık usulü ile ihale edilen işlerde, son yazılı fiyat tekliflerinin alındığı tarih.

2.9. Şikayet Başvurularında Sorun Yaratan Birkaç Alan İle İlgili Düzenlemeler Gerçekleştirilmiştir.

Şikayet başvurularına, başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgeler ile imza sirkülerinin aslı veya yetkili

mercilerce onaylı örneğinin eklenmesi veyahut başvurularda bu belgelere ilişkin bilgilerin belirtilmesi gerekecektir.

E-şikayet ile yapılan başvurularda imza beyannamesi/imza sirkülerine ilişkin bilgilerin belirtilmesi gerekmez.

Aday veya isteklinin başvuru belgeleri veya teklif zarfı içerisinde başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgeler ile imza sirkülerinin aslı veya yetkili mercilerce onaylı örneğinin bulunması durumunda, elden veya posta yoluyla yapılan başvurularda söz konusu belgeler, e-şikayet ile yapılan başvurularda ise başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgelere ilişkin bilgiler aranmayacaktır.

E-ihalelerde aday veya isteklinin yeterlik bilgileri tablosu içerisinde başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgelere ilişkin bilgilerin bulunması durumunda, elden veya posta yoluyla yapılan başvurularda başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgeler, e-şikayet ile yapılan başvurularda ise söz konusu belgelere ilişkin bilgiler aranmayacaktır.

3. ELEKTRONİK İHALE VE EKAP DEĞİŞİKLİKLERİ

Özellikle pandemi sürecinde Kamu İhale Kurulu elektronik ihalelere yönelik olarak süreci hızlandırmış olup son olarak aşağıdaki değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

3.1. Şikayet başvurularının elektronik ortamda yapılabilmesi amacıyla düzenlemeler yapılarak, Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) iş-

lemlerinde kimlik doğrulaması için kullanılacak yöntemler artırılmıştır.

Pandemi sürecinde ihalede gerçekleştirilen hukuka aykırı iş ve işlemler ile ilgili olarak idareye şikayet başvurularının EKAP üzerinden gerçekleştirilmesi sağlanmış sadece şikayet başvuru süreci ile ilgili olarak başvuran kişiye yönelik sorunlar yaşanmaktaydı. Son değişiklik ile başvuran kişiye yönelik olarak sorun ortadan kaldırılmıştır.

3.2. Elektronik ihalelerde teminat mektubunun elektronik olarak sunulması zorunlu hale getirilmiştir.

Elektronik ihalelerde geçici teminat vermek isteyen istekliler daha önce idare veznesine veya banka teminat mektubunun bilgilerini yeterlilik bilgileri tablosuna girerek veya elektronik teminat mektubunu bankalardan alarak ihaleye katılmaktaydılar. Ancak bu sürecin doğurduğu bazı sıkıntılar bulunmaktaydı.

Yeni süreçte eğer ihale elektronik ihale ise istekli elektronik geçici teminat mektubu almak zorundadır.

4. SONUÇ

Kamu alımları piyasasının düzenlendiği ana mevzuat 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'dur. Ayrıca bu Kanunların hizmet, mal, yapım ve danışmanlık için ayrı ayrı ihale uygulama yönetmelikleri ve tebliğleri ile devasa bir alt mevzuatı bulunmaktadır.

Bu mevzuatta zaman zaman Danıştay kararları ile yeni içtihatların oluşması veya ihale süreçlerinde yeni ihtiyaçların

ortaya çıkmasıyla değişiklikler olabilmektedir. Bu değişikliklerin sonuncusu geçtiğimiz günlerde, 30 Eylül tarihinde gerçekleşmiştir.

30 Eylül 2020 tarihli ve 31260 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan giren maddemizde ayrıntılarına yer verdiğimiz değişiklikler ile;

- *Yapım işleri, hizmet ve mal alımlarında işin yapılabilmesi için gerekli görülen tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmanın kendi malı olması şartının yeterlik kriteri olarak aranmayacağı, ancak, idarece bu hususun fiyat dışı unsur olarak belirlenebileceği düzenlenmiştir.*

- *Kamu özel iş birliği (KÖİ) projeleri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca verilen üretim, işletme, dağıtım ve benzeri lisanslar kapsamında gerçekleştirilen yapım işlerine ilişkin iş deneyim belgelerinin Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilen ihalelerde kullanılmak üzere düzenlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.*

- *Hizmet alımı ve yapım işleri ihalelerinde aşırı düşük teklif sorgulamalarında karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik düzenlemeler yapılmıştır.*

- *Teknik şartnamelerde yeterlik kriteri olarak düzenlenen belgelerin idari şartnamelerde açıkça sayılmadıkça, tekliflerin değerlendirilmesinde yeterlik kriteri olarak dikkate alınmayacağı düzenlenmiştir.*

- *İhalelerin 4734 sayılı Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine aykırılık teşkil edip etmediğinin*

tespitine yönelik Kamu İhale Kurumunun denetim yetkisi artırılmıştır.

- Tüzel kişi aday veya isteklilerin bir standart form aracılığıyla ortaklık bilgilerini göstermeleri mümkün hale getirilmiştir.

- İhale dokümanında ihalelere yerli isteklilerin katılımını, yerli malı teklif edilmesini engelleyici düzenlemelere yer verilmemesi, sözleşme sürecinde yerli ürün kullanımının sağlanması ile yapım işlerinde yerli malı kullanımının denetiminin artırılmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

- Şikayet Başvurularında Sorun Yaratıcı Birkaç Alan İle İlgili Düzenlemeler Gerçekleştirilmiştir.

- Fiyat Farkına İlişkin Esaslar uyarınca fiyat farkı hesabında kullanılacak formülde yer alan temel endeksin/fiyatın/sayının tespitinde hangi tarihin alınacağı belirlenmiştir.

- Şikayet başvurularının elektronik ortamda yapılabilmesi amacıyla düzenlemeler yapılarak, Elektronik Kamu Alımları Platformu (EKAP) işlemlerinde kimlik doğrulaması için kullanılacak yöntemler artırılmıştır.

- Elektronik ihalelerde teminat mektubunun elektronik olarak sunulması zorunlu hale getirilmiştir.

KAYNAKÇA

www.resmigazete.gov.tr

Salih ÇALAL

Müfettiş

BELEDİYE İŞTİRAKİ İKİ FİRMA ARASINDA YAPILACAK PERSONEL ÇALIŞTIRILMASINA DAYALI HİZMET ALIMI İŞİNDE KDV ORANININ BELİRLENMESİ

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere belediye, bir şehir veya ilçenin temizlik, aydınlatma, su ve elektrik gibi ortak ihtiyaçlarını ve hizmetlerini gören örgüttür. Söz konusu hizmetlerin yerine getirilmesindeki farklı usuller belediye şirketi kavramını ortaya çıkarmıştır. 5393 sayılı Kanun'un "şirket kurulması" başlıklı 70'inci maddesinde, "**belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilir**" hükmü yer almaktadır. Belediyeler, vatandaşlara sunulacak hizmetin en hızlı, en verimli ve en ihtiyaca uygun şekilde ya-

pıldığı örgütlerdir. Ancak kimi zaman bu hizmetlerin sunumunda yaşanan yasal prosedür zorlukları, hizmetlerin daha esnek bir alanda sunulması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu ihtiyacı karşılamak üzere belediye tarafından kurulan şirketler, ilgili belediyeye özel sektör esnekliği, kabiliyeti ve geniş hareket alanı kazandırmış ve hizmet sunumunda vatandaş ihtiyacını daha hızlı ve verimli karşılayan bir alan yaratmıştır.

Bu çalışmada, belediye iştiraki olan şirketin yine aynı belediyenin iştiraki olan başka bir şirkete sunacağı personel çalıştırılmasına dayalı hizmete, uygulan-

ması gereken katma değer vergisi (KDV) oranının nasıl belirleneceği üzerinde durulacaktır.

2. BELEDİYE İŞTİRAKLERİ

Belediyelerin görev ve sorumluluklarının düzenlendiği 14'üncü maddede ise Belediyelere mahalli müşterek ihtiyaç olmak şartıyla bazı görevler verilmiş, bunlardan bazıları “yapar veya yaptırır” denilmek suretiyle zorunlu tutulmuşken, diğerleri “yapabilir” ifadesi ile Belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliğine göre yerine getirilip getirilmeyeceğine karar verilmesi serbest bırakılmıştır. Bu maddede bizim konumuzu ilgilendiren ifade “yapar veya yaptırır” ifadesidir. Görüldüğü üzere belediyenin mecburi işlerini dahi kendi eliyle yerine getirmesi gerekmemekte, bunları “yaptırması” da mümkün kılınmaktadır. Aynı şekilde belediyelerin yetki ve imtiyazlarını düzenleyen 15'inci maddesinde de öncelikle belediyelere “belde sakinlerinin mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde” bulunma yetkisi verilmiş ve daha sonra bazı yetkilerin, “yapmak veya yaptırarak; işletmek veya işlettirmek; kurmak veya kurdurmak” ifadeleri ile yine seçimli olarak kendileri tarafından yerine getirilebileceği gibi başkasına devredilebileceği düzenlenmiştir.¹

Belediye iştirakleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre kurulmakta ve faaliyet göstermektedir. Bu sebeple özel hukuk tüzel kişisidir fakat üstlendiği kamusal görevler ve pay sahiplerinin kamu

tüzel kişisi olmasından dolayı herhangi bir şirketten farklıdır. Mevzuatla da belediye şirketleri kâr amacı güden alelade şirketlerden farklı hükümlere tabi tutularak kamu hizmeti sunma ve merkezî idarenin vesayet denetimi altında bulunma vasfı vurgulanmıştır. Anayasa Mahkemesi (E.2011/63, K.2013/28) de belediyenin görev ve hizmet alanlarında faaliyet göstermesi ile belediyelerin bu şirketlerin sermayelerinin çoğunluğuna sahip olmaları sebebiyle yönetimlerine hâkim olmasını göz önünde bulundurularak, belediye şirketlerinin, diğer özel şirketlerden farklı bir hukuki niteliğe sahip olduğunu belirtmiştir.² Bu kapsamda belediye şirketleri kimi yerel hizmetlerin yürütülmesi amacıyla belediyeler tarafından kurulan ya da yönetiminin elde edilmesi koşuluyla belediyelerce ortak olunan, bağımsız bütçeli, özel hukuk tüzel kişileridir.³ Belediyelerin kurduğu ya da ortak olduğu şirketler için iştirak kavramı da kullanılmaktadır. Hatta belediyelerin kendi hissedar oldukları şirketlerle ilgili birimler, İştirakler ya da İşletme ve İştirakler gibi unvanlarla kurulmaktadır.

Belediyelerin, alternatif hizmet sunma yöntemlerinin basında gelen belediye şirketlerinin genel özellikleri şu biçimde sıralanabilir:⁴

- **Belediye tarafından kurulur veya belediyece ortak olunurlar,**
- **Özel hukuk tüzel kişisidirler,**

2 Ahmet, Cilavdaroğlu, Personel Hizmeti Sunan Belediye Şirketleri, Sayıştay Dergisi, Sayı:113, 2019, s.186.

3 Sayan, İpek Özkal ve Kışlalı, Murat, “Belediyelerde Şirketleşmenin Yararı Var mı? Hürufeler ve Gerçekler”, 2008, Çağdaş Yerel Yönetimler, 17(1), s.60.

4 Nuri Tortop, “Güçlü Mahalli İdare Anlayışının Gelişmesi”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt.7, Sayı.1,(Ocak 1998), s.91.

1 Fatma Didem Gençay, Belediye Şirketlerinin Hukuki Statüsü, TBB Dergisi, Sayı:134, s.154.

- *Yönetimlerinde belediyenin ağırlığı söz konusudur,*
- *Belediye bütçesinden bağımsız bir bütçeye sahiptirler ve bütçeleri, ticari faaliyetleri sonucu elde ettikleri gelirlerden oluşur,*
- *Genel olarak belediyenin görev alanına giren bir konuda faaliyet gösterirler.*

Ülkemizde belediyelerin, şirket kurmaları ya da şirketlere ortak olmaları önceden beri uygulanan bir yöntem olmakla beraber yerel hizmet sunum modeli olarak yaygın şekilde uygulanması 1984'ten itibaren olmuştur. Nitekim 1984'ten sonra başta büyükşehir belediyeleri olmak üzere belediyelerin, kendi aralarında ya da dışarıdan özel bir kuruluşla ortaklık kurarak farklı alanlarda faaliyet gösteren anonim veya limited türünde şirketler kurmaya başladıkları görülmektedir. Özellikle de büyükşehir belediyelerinin şirketleşme modelini tercih ettiği ve hemen hemen her alanda şirketlerin faaliyet gösterdiği görülmektedir.⁵

Belediye şirketlerinin belediye ile olan ilişkileri, belediyelerde şirketleşme konusunun en riskli alanlarından birini oluşturmaktadır. Belediyelere doğrudan veya dolaylı bir şekilde ait olan şirketler, parasal veya yönetsel etkililik açısından taşıdıkları önem nedeni ile belediyelerin orta ve üst yöneticilerinin ilgi odakları haline gelmişlerdir. Mevzuattan ve uygu-

lamadan kaynaklanan kolaylıklar, ayrıcalıklar ve benzeri unsurlar, belediye şirketlerini, yöneticileri açısından diğer kamu kurumlarına göre daha rahat bir yönetim faaliyeti gerçekleştirdikleri işletmeler haline getirmiştir.⁶

Genel olarak belediyeler ile belediye şirketleri arasındaki ilişkiler belediye bünyesinde kurulan "iştirakler daire başkanlığı" bünyesinde yürütülmektedir.

Öte yandan, belediye iştiraki şirketler ile belediye idareleri arasındaki ilişkiler belediyeler arasında uygulama bakımından farklılıklar göstermektedir. Örneğin, İstanbul Büyükşehir Belediyesinde iştiraklerin belediye yönetimi ile bağlantısı, Büyükşehir Belediyesi bünyesinde bulunan Kaynak Geliştirme ve İştirakler Daire Başkanlığı vasıtası ile sağlanmaktadır. Bursa'da da Büyükşehir Belediyesi ile şirketler arasında koordinasyonu sağlamak üzere İştirakler Daire Başkanlığı kurulmuş olmakla birlikte; faaliyet konusuna göre şirketlerin belediyedeki ilgili daire başkanlığı ve genel sekreter yardımcılığı ile daha koordineli çalışmaları ifade edilmektedir. Diğer yandan, 5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu 26 ncı maddesine göre, genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilmektedirler. Böylece belediye ile belediye şirketleri arasında yönetim, denetim ilişkisi kurulmaktadır.⁷

5 Tunay Köksal, "Belediye Şirketlerinin Hukuki Rejimi ve Şirketleşme Uygulamaları", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, S. 6, C. 2, 1993, s. 57 - 58, aktaran; Vuslat Güneş, "Türkiye'de Belediye Şirketleri Ve Bursa Büyükşehir Belediyesi Şirketlerinin Mali Açından Değerlendirilmesi", Uludağ Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014, s.43.

6 Emre Okutan, "Belediye Şirketlerinde Yolsuzluk Riski Taşıyan Alanlar ve Sayıştay Denetimi", Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012, s.44.

7 Hasan Özçelik, "Avrupa Birliğinde Ve Türkiye'de Belediye Şirketleri:İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şirketleri Üzerinde Bir İnceleme", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ya-

Belediye şirketlerinin yönetim kurulları ile benzer yönetim mekanizmaları belediye yönetimince atanmakta ve genellikle buralarda belediyenin orta ve üst düzey yöneticilerine yer verilmektedir. Belediye şirketlerinde belediye bünyesinde kurulan birimlerden de yararlanılmaktadır. Örneğin İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde Kaynak Geliştirme ve İştirakler Daire Başkanlığı, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nde İşletme ve İştirakler Daire Başkanlığı, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nde Şirketler ve Kuruluşlar Şube Müdürlüğü, bir yandan belediye ve belediye şirketleri arasında eşgüdüm sağlarken, diğer yandan hizmet, politika ve stratejilerin oluşturulması işlevini üstlenmiştir.⁸

Belediye şirketleri özel hukuk tüzel kişisi olmakla birlikte hisselerinin %50'den fazlası belediyelere ait olduğu için sıradan bir özel sektör kuruluşu olarak değerlendirilmemektedir. Belediyelerin %50'den fazla hisseye sahip olması belediyeleri bu şirketlerin patronu yapmakta ve yönetimlerinde belediyelere önemli yetkiler sağlamaktadır. Örneğin; yasal zorunluluk olmamasına rağmen belediye şirketlerinin yönetim kurulları belediyelerce belirlenerek uygulanacak politikalar belediyeler tarafından şekillendirilmektedir.⁹

Belediye şirketlerinin belediyeler ile olan mali ilişkilerinde önemli olan bir husus, belediye şirketlerini sermayesinin

büyük ortağı olduğu belediyelerin açtıkları ihalelere katılımı konusudur. Birçok belediyede rekabet ilkesi gözetilmeksizin şirketlerin yönetim kurulu başkanlığını kurucu belediyenin belediye başkanının yaptığı ve denetim organlarında belediye yöneticilerinin bulunduğu şirketlerin belediyeler tarafından açılmış olan ihaleye ya tek başlarına katıldığı ya da sonuçta ihaleyi kazanmış olduğu görülmektedir.¹⁰

Belediyeler ile belediye şirketlerinin borçlanma konusu 5393 sayılı Belediye Kanunu ile düzenlenmiştir. 5393 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin (d) ve (e) bentlerine kapsamında;

“Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz. Bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanır.”

“Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı belediye meclisinin kararı; yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı ile uygulanır.”

ynlanmamış Doktora Tezi, 2010, s.147.

8 Sayan ve Kışlalı, a.g.m.,s.66.

9 Gürbüz Özdemir, “Belediye İktisadi Teşebbüslerinin Kuruluş Amacı, Hukuki Dayanakları ve Güncel Durum”, Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, sayı:22, 2011, s.72.

10 M. Şakir Başaran, Selçuk Kendirli, Hakana Turan, “Belediye İşletme ve Şirketlerinin Dış Denetimi”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16/1, 2014, s. 36.

Belediyeler ile belediye şirketleri arasındaki mali ilişkilerin bir başka boyutu da sermaye artışlarıdır. Belediyeler, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra 5393/18 ve 5216/28 inci madde hükmüne göre, iştiraklerinin sermaye artırımlarına, Belediye Meclisinin "sermaye artımına iştirak" ile ilgili olarak aldığı kararlar çerçevesinde iştirak etmektedir. 5393 sayılı Belediye Kanununun 18 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (i) bendinde yer alan hüküm ile belediyelerin iştirak ettiği şirketlerdeki sermaye artırımlarına katılım konusunda karar verme yetkisi ve görevi Belediye Meclisine verilmiştir.¹¹

3. BELEDİYE İŞTİRAKI İKİ FİRMA ARASINDA YAPILACAK PERSONEL ÇALIŞTIRILMASINA DAYALI HİZMET ALIMINI İŞİNDE KDV ORANI

Birtakım nedenlerden ötürü belediyelerde taşeron işçi çalıştırılması usulü kullanılmaktadır. Taşeron işçi hizmetinin alımında belediye iştiraklerinden yararlanılmakta ve hatta bir iştirakte çalışacak taşeron işçilere yönelik alım, aynı belediyenin bir diğer iştirakinden karşılanmaktadır.

Belediyeler için de taşeron çalıştırmadaki esas amaç maliyetleri azaltmaktır. Aynı hizmetlerin belediye teşkilatı içinde sunulması, özellikle belediyenin kadrolu işçilerinin özel sektör işçilerine kıyasla görece yüksek ücretler alması sebebiyle, daha pahalıya mal olmaktadır. Bunun yanı sıra pek çok mevzuattan kaynaklı olarak işverenle-

rin sorumlulukları doğmaktadır. Örneğin, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca sigorta primleri; 4857 sayılı İş Kanunu uyarınca işçilerin fazla çalışma ücretleri ile işten ayrılan işçilerin ihbar ve kıdem tazminatları; 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca işyerinde alınacak iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri ile işçilerin kişisel koruyucu donanımlarının temini; Biyosidal Ürünlerin Kullanım Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik uyarınca eğitim ve izin alınması ve mesul müdür görevlendirilmesi; 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun uyarınca faaliyet izni alınması gibi idari işlemlerden kaynaklı idari yükler belediyeler tarafından alt işverenler üzerine bırakılmaktaydı. Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımlarında bu gibi külfetler kamu ihale mevzuatına göre genel yönetim giderleri içinden alt işveren (taşeron firma) tarafından karşılanılmaktaydı. İdari yükleri yerine getirmek için belediyelerin personel çalıştırması, yazışmalar yapması ve bazı somut tedbirler alması gerekir.¹²

Bilindiği üzere, KDV oranları 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 28 inci maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak yayımlanan 2007/13033 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (BKK) eki (I) sayılı listede yer alan teslim ve hizmetler için % 1, (II) sayılı listede yer alan teslim ve hizmetler için % 8, bu listelerde yer almayan vergiye tabi işlemler için % 18 olarak tespit edilmiştir.

Sözü edilen BKK eki (I) sayılı listenin 20 nci sırasında; «İl özel idareleri, bele-

11 Özçelik, a.g.t., s.150.

12 Cilavdaroğlu, a.g.m., s.183-184.

diyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerine, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası bunlara ait şirketler tarafından doğrudan sunulan 04.01.2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belirtilen personel çalıştırılmasına dayalı hizmetler” hükmüne yer verilmiş ve bu hizmetlere % 1 oranında KDV uygulanması öngörülmüştür.

Bu itibarla, bu sıra kapsamına girilebilmesi için personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerin “il özel idareleri, belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerine” sunulması gerekmektedir.

Buna göre, 2007/13033 sayılı BKK eki (I) sayılı listenin 20 inci sırası kapsamında olmadığından belediye iştiraki olan şirketin yine aynı belediyenin iştiraki olan başka bir şirkete sunacağı personel çalıştırılmasına dayalı hizmete genel oranda (% 18) KDV uygulanması gerekmektedir.

4. SONUÇ

5393 sayılı Kanun’un “şirket kuruluması” başlıklı 70’inci maddesinde, “belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilir” hükmü yer almaktadır. Bu kapsamda belediye şirketleri kimi yerel hizmetlerin yürütülmesi amacıyla belediyeler tarafından kurulan ya da yönetiminin elde edilmesi koşuluyla belediyelerce ortak olunan, bağımsız bütçeli, özel hukuk tüzel kişileridir. Ülkemizde belediyelerin, şirket kurmaları ya

da şirketlere ortak olmaları önceden beri uygulanan bir yöntem olmakla beraber yerel hizmet sunum modeli olarak yaygın şekilde uygulanması 1984’ten itibaren olmuştur. Nitekim 1984’ten sonra başta büyükşehir belediyeleri olmak üzere belediyelerin, kendi aralarında ya da dışarıdan özel bir kuruluşla ortaklık kurarak farklı alanlarda faaliyet gösteren anonim veya limited türünde şirketler kurmaya başladıkları görülmektedir. Özellikle de büyükşehir belediyelerinin şirketleşme modelini tercih ettiği ve hemen hemen her alanda şirketlerin faaliyet gösterdiği görülmektedir

Belediyeler için de taşeron çalıştırmadaki esas amaç maliyetleri azaltmak idi. Aynı hizmetlerin belediye teşkilatı içinde sunulması, özellikle belediyenin kadrolu işçilerinin özel sektör işçilerine kıyasla görece yüksek ücretler alması sebebiyle, daha pahalıya mal olmaktaydı. Bunun yanı sıra pek çok mevzuattan kaynaklı olarak işverenlerin sorumlulukları doğmaktadır. Bu kapsamda, belediye iştiraki olan şirketin yine aynı belediyenin iştiraki olan başka bir şirkete sunacağı personel çalıştırılmasına dayalı hizmete genel oranda (% 18) KDV uygulanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Ahmet, Cilavdaroğlu, “Personel Hizmeti Sunan Belediye Şirketleri”, Sayıştay Dergisi, Sayı:113, 2019.

Emre Okutan, “Belediye Şirketlerinde Yolsuzluk Riski Taşıyan Alanlar ve Sayıştay Denetimi”, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012.

Fatma Didem Gençay, Belediye Şirketlerinin Hukuki Statüsü, TBB Dergisi, Sayı:134.

Gürbüz Özdemir, "Belediye İktisadi Teşebbüslerinin Kuruluş Amacı, Hukuki Dayanakları ve Güncel Durum", Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomi Konferans Dergisi, sayı:22, 2011.

Hasan Özçelik, "Avrupa Birliğinde Ve Türkiye'de Belediye Şirketleri: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şirketleri Üzerinde Bir İnceleme", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2010.

M. Şakir Başaran, Selçuk Kendirli, Hakana Turan, "Belediye İşletme ve Şirketlerinin Dış Denetimi", Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Dergisi, 16/1, 2014.

Nuri Tortop, "Güçlü Mahalli İdare Anlayışının Gelişmesi", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt.7, Sayı.1, (Ocak 1998).

Sayan, İpek Özkal ve Kışlalı, Murat, "Belediyelerde Şirketleşmenin Yararı Var mı? Hurafeler ve Gerçekler", 2008, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 17(1).

Tunay Köksal, "Belediye Şirketlerinin Hukuki Rejimi ve Şirketleşme Uygulamaları", *Çağdaş Yerel Yönetimler*, S. 6, C. 2, 1993.

Vuslat Güneş, "Türkiye'de Belediye Şirketleri Ve Bursa Büyükşehir Belediyesi Şirketlerinin Mali Açından Değerlendirilmesi", Uludağ Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014.

Akın ŞİMŞEK
Kamu Yönetimi Uzmanı

4483 SAYILI KANUN KAPSAMINDA KAMU GÖREVİ VE KAMU GÖREVLİSİ KAVRAMI

1. GİRİŞ

Memurların yargılanmaları ile ilgili 1913 yılında kabul edilerek yürürlüğe konulan Memurun Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat getirdiği sistemdeki soruşturma aşamalarının çokluğu ve bu aşamalarda görev alanların yetersizliği sebebiyle soruşturmaların uzamasına ve sürüncemede kalmasına neden olmuştur. Bu kapsamda kamu yönetimini zaafa uğratmadan memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri iddia olunan suçlarda yargılama aşamasına geçilmeden yapılacak soruşturmanın basit, etkili ve süratli biçimde işlemesini sağlamak ve suçların cezasız kalmasını engellemek amacıyla memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle

işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili mercileri belirtmek ve izlenecek usulü düzenlemek amacıyla 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun¹ çıkarılmıştır.

Bazı kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan memurlar ile diğer kamu görevlileri ise kurumların özel kuruluşlarında yer alan düzenlemeleri gereğince 4483 sayılı Kanun kapsamı dışında tutulmuştur. Bu kurum ve kuruluşlarda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında ise genel hükümlere göre soruşturma ve yargılama işlemleri yürütülmektedir.

¹ 04 Aralık 1999 tarih ve 23896 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

4483 sayılı Kanun kapsamında kamu görevi ve kamu görevlisi kavramları çoğu zaman tartışma konusu olabilmekte ve konu özellikle yargı kararları ile şekillenmiştir. Bu makalede 4483 sayılı Kanun kapsamındaki kamu görevlileri kimlerdir, kamu görevi nedir bu soruların cevabı Kanun ve yargı kararları çerçevesinde değerlendirilecektir.

2. 4483 SAYILI KANUNUN KAPSAMI

4483 sayılı Kanunun kapsamı Kanunun 2 nci maddesinde yer almakla birlikte madde gerekçesinde de belirtildiği üzere getirilen sistemle görev sebebiyle işlenen suçlarda adli kovuşturmaya geçilmeden önce yetkili merci tarafından izin verilmesi öngörülmüştür. Sözü edilen sistemin hangi memur ve kamu görevlileri hakkında uygulanacağı **maddenin birinci fıkrasında** açıklanmış bunların kamu hizmetinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlileri olduğu vurgulanmıştır. **Maddenin ikinci fıkrasında** ise görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usulüne tâbi olanlarla çeşitli kanunlardaki soruşturma ve kovuşturma usulüne ilişkin hükümlerin saklı tutulduğu belirtilmiştir. Bu çerçeve içinde örneğin Silâhlı Kuvvetler mensupları, hâkimler ve savcılar, yükseköğretim elemanları hakkında bu Kanun değil, özel kanunlarındaki hükümler uygulanmaktadır. Maddenin üçüncü fıkrasında ağır cezayı gerektiren suçüstü halinin genel hükümlere tâbi olduğu belirtilmiş, dördüncü fıkrasında idari işleyişle ilgili disiplin hükümleri saklı tutulmuştur.

4483 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde de açıkça belirtildiği üzere bu Kanun, Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar hakkında uygulanmaktadır.

Görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin kanun hükümleri ile suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümler saklı tutulmuştur.

Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali genel hükümlere tabidir. Ağır cezayı gerektiren suçların tanımı ve kapsamı ile ilgili olarak 5237 sayılı Kanunda bir tanımlama yapılmamıştır. Ancak 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 12 nci maddesinde ağır ceza mahkemelerinin görevinin kapsamı belirlenirken ağır cezanın kapsamı da ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda 5235 sayılı Kanunun “Ağır ceza mahkemesinin görevi” başlıklı 12 nci maddesi “*Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, Türk Ceza Kanununda yer alan yağma (m. 148), irtikâp (m. 250/1 ve 2), resmî belgede sahtecilik (m. 204/2), nitelikli dolandırıcılık (m. 158), hileli iflâs (m. 161) suçları, Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısımının Dört, Beş, Altı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar (318, 319, 324, 325 ve 332 nci maddeler hariç) ve 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle*

Mücadele Kanununun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davalar ile ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis ve on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçlarla ilgili dava ve işlere bakmakla ağır ceza mahkemeleri görevlidir. Anayasa Mahkemesi ve Yargıtayın yargılayacağı kişilere ilişkin hükümler, askerî mahkemelerin görevlerine ilişkin hükümler ile çocuklara özgü kovuşturma hükümleri saklıdır.” hükmünü amirdir. Dolayısıyla bu maddede yazılı suçlar ile ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis ve on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçlar ağır cezayı gerektiren suçlar olarak kabul edilebilir.

4483 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde disiplin hükümleri de saklı tutulmuştur. Bu kapsamda memurlar hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca yapılacak disiplin soruşturmalarına esas eylem veya fiillerin soruşturulması 657 sayılı Kanunun disiplin hükümleri çerçevesinde yürütülecektir. Dolayısıyla 4483 sayılı Kanuna göre ön inceleme yapılması, aynı fiil veya eylem nedeniyle kişi hakkında disiplin soruşturması yapılmasına engel teşkil etmemektedir.

Eski 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 243² ve 245³ inci maddeleri ile eski 1412

sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 154 üncü maddesinin dördüncü fıkrası⁴ kapsamında açılacak soruşturma ve kovuşturmalarda 4483 sayılı Kanun hükümleri uygulanmaz.

4483 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde bu Kanunun uygulanmayacağı belirtilen Eski 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 243 ve 245 inci maddeleri karşılığı olarak niteliklerinin değerlendirilmesinde yeni 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “İşkence” başlıklı 94, “Neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış işkence” başlıklı 95 ve “Eziyet” başlıklı 96 ncı maddeleri karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca;

- *Hakkında soruşturma yürütülecek kişi 4483 sayılı Kanun kapsamında olsa da işlediği suç kişisel nitelikte olan, bu Kanun kapsamında olmayan,*
- *3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu,*
- *5816 Sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun,*
- *298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun,*

2 Madde 243 - Mahkemeler ve meclisler reis ve azalarından ve sair hükümet memurlarından biri maznun bulunan kimselerin cürümlerini söylemek için inşeken ederse beş seneye kadar ağır hapis ve müebbetten veya muvakkaten memuriyetten mahrumiyet cezası ile mahkum olur.

Bunun maiyet memurları mafevkında bulunan amirlerinin emir ve teşvikiyle yapmış olsa dahi cezadan kurtulamaz.

Amirler cürümde fer'anzimet hal sayılır.

İşkence olunan kimse bundan mütesiren ölürse fail 452 nci madde ile cezalandırılır. Ve eğer işkence bir uzvun katı veya amelden sukutunu veya diğer daimi bir maluliyet veya mayubiyeti mucip olursa faili 456 ncı madde mucibince cezalandırılır.

3 Madde 245 - Kuvvei cebriye imaline memur olanlar ve bilumum zabta ve ihzar memurları memuriyetlerini icrada ve ma-

fevkinde bulunan amirinin emrini infazda kanun ve nizamın tayin ettiği ahvalden başka surette bir kimse hakkında suumua-meleye veya cismen eza verecek hale cüret eder yahut ol kimseyi darp ve cerh eyler ise bir aydan üç seneye kadar hapis ve muvakkaten memuriyetten mahrumiyet cezası ile cezalandırılır. Eğer işlediği cürüm bu fiillerin fevkinde ise o cürümlere terettüp eden cezaya üçte birden bir miktarı zammolunur.

4 Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye müteallik vazife veya işlerde suüstimal veyahut ihmal ve terahileri görülen Devlet memurlarile Cumhuriyet Müddeiumumiliginin şifahi veya yazılı taleb ve emirlerini yapmakta suüstimal veya terahileri görülen zabta amir ve memurları hakkında Müddeiumumilikçe doğrudan doğruya takibatta bulunulur.

- 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu,
- Zimmet, irtikap, rüşvet,
- Görev sırasında veya görevden dolayı kaçakçılık, resmi ihale ve alım ve satımlara fesat karıştırma,
- 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu

Kapsamındaki suçlar da 4483 sayılı Kanunun kapsamı dışında sayılabilmektedir.

3. KAMU GÖREVİ VE KAMU GÖREVLİSİ KAVRAMLARI

Kamu görevi ve kamu görevlisi kavramları ile ilgili olarak mevzuatımızda açık bir tanımlama veya net bir ayırım bulunmamaktadır. Gerek anayasal zeminde gerekse ilgili mevzuatında kapsama göre farklı düzenlemeler içerisinde bir zemine kavuşturulmaya çalışılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının (2709 sayılı Kanun) 39 uncu maddesinde kamu görev ve hizmetinde bulunanlara karşı, bu görev ve hizmetin yerine getirilmesiyle ilgili olarak yapılan isnatlardan dolayı açılan hakaret davalarında, sanığın isnadın doğruluğunu ispat hakkına sahip olduğu ve bunun dışındaki hallerde ispat isteminin kabulü, ancak isnat olunan fiilin doğru olup olmadığının anlaşılmasında kamu yararı bulunmasına veya şikayetçinin ispata razı olmasına bağlı olduğu hükme bağlanmıştır.

Anayasanın 128 inci maddesinde devlet, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukla-

rı kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği belirtilerek kamu görevlileri kavramına yer verilmiştir. Bu düzenlemeden kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yerine getiren veya getirmek üzere görevlendirilmiş, seçilmiş kişilerin kamu görevlisi olarak kabul edileceği anlamı da çıkarılabilmektedir.

Anayasanın 129 uncu maddesi gereğince de memurlar ve diğer kamu görevlileri Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlüdürler. Memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları mensuplarına savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemez. Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir. Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlıdır.

4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun ile getirilen sistemle görev sebebiyle işlenen suçlarda adli kovuşturmaya geçilmeden önce yetkili merci tarafından izin verilmesi öngörülmüştür. 4483 sayılı Kanun, devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği

asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar hakkında uygulanmaktadır. Görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olan Türk Silahlı Kuvvetler mensupları, hâkimler ve savcılar, yükseköğretim elemanları hakkında suçun niteliği yönünden özel kanunlarında gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümler uygulanmaktadır. Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali genel hükümlere tabidir. Kanunla disiplin hükümleri de saklı tutulmuştur. Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu subay ve astsubaylar açısından 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, hakim ve savcılar açısından 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu, yüksek öğretim elemanları açısından ise 2914 sayılı Yüksek Öğretim Personel Kanunu bulunmaktadır. Ayrıca 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamındaki kamu iktisadi teşebbüslerinin genel müdür ve yönetim kurulu üyeleri hariç diğer personeli, BDDK, Rekabet Kurumu, RTÜK gibi kurumların personeli özel yasalarında hüküm bulunduğundan 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna tabi değildirler.

Kamu görevlisi tanımına 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 6 ncı maddesinde de kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi olarak yer verilmiştir.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu kapsamında devletin veya diğer kamu tüzel

kişilerinin yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel, katma ve özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı kuruluşlarda kamu iktisadi teşebbüslerinde, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan banka ve teşekküller ile bunlara bağlı kuruluşlarda ve diğer kamu kurum veya kuruluşlarında işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlileri sayılmıştır. **Bu kanunun uygulanmasında da “Kamu görevlisi” bu Kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların kadro veya pozisyonlarında istihdam edilenlerden işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlileri olarak tanımlanmıştır.**

Esasen 4483 sayılı Kanun kapsamındaki kamu görevlisi sayılan kişilerin Kanunun izin vermeye yetkili mercilerin açıklandığı 3 üncü maddesinde açıklığa kavuşturulduğu da söylenebilmektedir.

Kamu görevlisi veya kamu görevi kavramı zaman zaman yargı kararlarıyla da açıklığa kavuşturulabilmektedir. Örnek olarak verilebilecek ve yargıya intikal etmiş bir olayda geçici işçilerle ilgili olarak hakkında ön inceleme yapılarak soruşturma izni verilmeyenler arasında bulunan kişinin geçici işçi statüsünde bulunmasına karşın inşaat mühendisi olarak Fen İşleri Müdürlüğünde görevli olduğu, dolayısıyla kamu görevi ifa eden adı geçenin de 4483 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerektiği karara⁵ bağlanmıştır.

5 Danıştay, Birinci Daire, 21.10.2009 tarih ve Esas: 2009/963, Karar: 2009/1433 sayılı kararı.

4483 sayılı Kanunun kapsamına bazen özel kanunlarında yer alan hükümler nedeniyle dahil edilen çalışan veya meslek grupları da bulunmaktadır. Örneğin Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler tarafından açılacak özel öğretim kurumlarına kurum açma izni verilmesi, kurumun nakli, devri, personel çalıştırılması, kurumlara yapılacak malî destek ve bu kurumların eğitim-öğretim, yönetim, denetim ve gözetimi ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarının; eğitim-öğretim, yönetim, denetim, gözetim ve personel çalıştırılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla çıkarılan ve Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişilerce açılan özel öğretim kurumları ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarını kapsayan 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 9 uncu maddesi ile kanun kapsamındaki kurumlarda görev yapan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticilerin 5580 sayılı Kanun hükümleri saklı kalmak üzere 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerine tâbi olduğu belirtilmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinde kamu hizmetlerinin memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürüleceği belirtilmiştir. Maddede istihdam şekilleri olarak da;

“A) Memur:

Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler, bu Kanunun uygulanmasında memur sayılır.

Yukarıdaki tanımlananlar dışındaki kurumlarda genel politika tespiti, araştırma, planlama, programlama, yönetim ve denetim gibi işlerde görevli ve yetkili olanlar da memur sayılır.

B) Sözleşmeli personel:

Kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan, zaruri ve istisnai hallerde münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde, Cumhurbaşkanınca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde, ihdas edilen pozisyonlarda, mali yılla sınırlı olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileridir.

Ancak, yabancı uyrukluların; tarihi belge ve eski harflerle yazılmış arşiv kayıtlarını değerlendirenlerin mütercimlerin; tercümanların; Millî Eğitim Bakanlığında norm kadro sonucu ortaya çıkan öğretmen ihtiyacının kadrolu öğretmen istihdamıyla kapatılamaması hallerinde öğretmenlerin; dava adedinin azlığı nedeni ile kadrolu avukat istihdamının gerekli olmadığı yerlerde avukatlarını, kadrolu istihdamın mümkün olmadığı hallerde tabip veya uzman tabiplerin; Adli Tıp Müessesesi uzmanlarının; Dev-

let Konservatuvarları sanatçı öğretim üyelerinin; İstanbul Belediyesi Konservatuvarı sanatçılarının; bu Kanuna tâbi kamu idarelerinde ve dış kuruluşlarda belirli bazı hizmetlerde çalıştırılacak personelin de zorunlu hallerde sözleşme ile istihdamları caizdir.

Sözleşmeli personel seçiminde uygulanacak sınav ile istisnaları, bunlara ödenebilecek ücretlerin üst sınırları ile verilecek iş sonu tazminatı miktarı, kullanılacak izinler, pozisyon unvan ve nitelikleri, sözleşme hükümlerine uyulmaması hallerindeki müeyyideler, sözleşme fesih halleri, pozisyonların iptali, istihdamına dair hususlar ile sözleşme esas ve usulleri Cumhurbaşkanınca belirlenir. Bu şekilde istihdam edilenler, hizmet sözleşmesi esaslarına aykırı hareket etmesi nedeniyle kurumlarınca sözleşmelerinin feshedilmesi veya sözleşme dönemi içerisinde Cumhurbaşkanınca kararı ile belirlenen istisnalar hariç sözleşmeyi tek taraflı feshetmeleri halinde, fesih tarihinden itibaren bir yıl geçmedikçe kurumların sözleşmeli personel pozisyonlarında istihdam edilemezler.

Bir yıldan az süreli veya mevsimlik hizmet olduğuna Cumhurbaşkanınca karar verilen görevlerde sözleşme ile çalıştırılanlar da bu fıkra kapsamında istihdam edilebilir.

Özelleştirme uygulamaları sebebiyle iş akitleri kamu veya özel sektör işverence feshedilen ve 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun kapsamında diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakil hakkı bulunmayan personel de bu fıkra

kapsamında yaşlılık veya malullük aylığı almaya hak kazanıncaya kadar istihdam edilebilir. Bu kapsamda istihdam edileceklerin sayısı, öğrenim durumlarına göre çalışma şartları ve bunlara ödenecek ücretler ile diğer hususlar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

C) Mülga

D) İşçiler:

(A), (B) ve (C) fıkralarında belirtilenler dışında kalan ve ilgili mevzuatı gereğince tahsis edilen sürekli işçi kadrolarında belirsiz süreli iş sözleşmeleriyle çalıştırılan sürekli işçiler ile mevsimlik veya kampanya işlerinde ya da orman yangınıyla mücadele hizmetlerinde ilgili mevzuatına göre geçici iş pozisyonlarında altı aydan az olmak üzere belirli süreli iş sözleşmeleriyle çalıştırılan geçici işçilerdir. Bunlar hakkında bu Kanun hükümleri uygulanmaz.” olarak belirtilmiştir.

Bu maddenin (A) bendinde sayılan memurlardan tabi bulunduğu kurumun teşkilat kanunu esas alınarak suçlarının soruşturulmasında Memurun Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatın uygulanacağı veya 4483 sayılı Kanuna tabi olduğu yönünde hüküm mevcut ise 4483 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi uyarınca, kapsam dahilinde kabul edilmelidir. Kuruluş kanunlarında bu kanunlara tabi olmadıklarına dair hüküm varsa 4483 sayılı Kanun kapsamı dışındadırlar. Kuruluş kanunlarında bu kanunlara tabi oldukları veya olmadıkları yönünde bir düzenleme bulunmuyorsa bu durumda da 4483 sayılı Kanun kapsamına bakarak değerlendirme yapmak gerekmektedir.

Ceza hukuku uygulamasında ve idare hukukundaki genel kabul görmüş nazariyelere göre Devletin asli fonksiyonları ‘kamu görevi’, tali, tamamlayıcı ve yardımcı nitelikteki fonksiyonları ‘kamu hizmeti’ olarak tanımlanmakta; ‘**kamu görevi**’ yapanlar ‘memur’ ve ‘diğer kamu görevlisi’ olarak; kamu hizmeti yapanlar ‘amme hizmetiyle muvazzaf olanlar’ ya da ‘müstahdem’ olarak adlandırılmaktadır. Dolayısıyla ‘asli ve sürekli görev’ kavramının öncelikle, ceza hukuku ve idare hukuku terminolojisindeki ‘kamu görevi’ olarak anlaşılması gerekmektedir. 1982 Anayasası ile yeni bir anlam kazanan kamu görevlileri deyi mi kamu hukukuna göre çalıştırılan görevliler anlamına geldiğinden, ‘kamu görevi’ de kamu hukukuna göre verilen görevler olup kamu kesiminde de olsa, özel hukuk alanındaki İş Kanunu veya özel hizmet akitleri uyarınca verilen görevler ‘kamu görevi’ sayılmamaktadır. Bunların dışında, görevin ‘asli ve sürekli’ niteliği o görevin bir kadroya bağlı olması gereğini de ortaya çıkarmaktadır. İdarenin asli ve sürekli görevleri ancak memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülür. Hukukumuzaya göre, bu gibi görevlerin yürütülmesi, özel hukuk hükümlerine göre çalıştırılan işçilere verilemez. Asli ve sürekli hizmetleri yürütecek olan memur ve kamu görevlilerin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri yasa ile düzenleneceğine göre, burada sözkonusu olan memur ve diğer kamu görevlileri işçiler olamaz. Çünkü burada idare ile memur ve diğer kamu görevlileri arasındaki ilişki yasal bir ilişkidir.

Kamu hukukuna göre düzenlenmiştir. Burada ‘statüter’ bir durum söz konusudur. 4483 sayılı Kanunun 2. maddesinde sözü edilen kamu görevlileri, kamu hizmetine ilişkin asli ve sürekli görevleri yürüten kimselerdir. 4483 sayılı Kanun kapsamında yer almak için, bir kimsenin genel idari usullere göre yürütülen asli ve sürekli işi yapıyor olması yeterli olmayıp, aynı zamanda bu kişilerin memur veya diğer kamu görevlisi olması da gerekmektedir. Diğer yandan, Ceza Kanunu bakımından kamu görevlisi sayılan her kişinin 4483 sayılı Kanun kapsamında ceza kovuşturmasında da kamu görevlisi (memur) sayılmasına imkan yoktur. Zira Ceza Kanununun kamu görevlisi saydığı kişiler devlet veya kamu kuruluşu çalışmanı olabileceği gibi devlete veya böyle bir kuruluşa bağlı olmadan çalışan kimselerde olabilir. Örneğin, 5237 sayılı TCK’nun “kamu görevlisi” kavramının tanımının yapıldığı 6. maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin gerekçesinde belirtildiği üzere tanıklar tanıklık faaliyeti kapsamında kamu görevlisi sayıldıkları halde, bu kişiler hakkındaki ceza soruşturma ve kovuşturması 4483 sayılı Kanuna göre yapılmayacaktır⁶.

Sözleşmeli personelden gerek 657 sayılı Kanunun 4/B maddesi, gerekse 657 sayılı Kanuna tabi 4/B sözleşmeli personele ilişkin hükümler uygulanan kurumların kuruluş kanunları ile 5393 sayılı Kanun hükmü gereğince çalıştırılan sözleşmeli personel yıllık sözleşme ile çalıştırıldığından yani kamu görevinde asli işlerde ve süreklilik arz eden görevde

6 Yargıtay, Ceza Genel Kurulu, 07.05.2014 tarih ve Esas: 2014/120, Karar: 2014/291 sayılı kararı.

bulunmadıkları kabul edildiğinden 4483 sayılı Kanuna tabi olmadıkları sonucuna varılmaktadır. Ancak kurumlarının özel kanunlarında 4483 sayılı Kanuna tabi olduklarına dair özel hüküm bulunan sözleşmeli personelin özel düzenleme nedeniyle, kurumlarda kadro karşılığı çalıştırılan sözleşmeli personel devletin asli ve sürekli işlerini yaptıklarından 4483 sayılı Kanuna tabi oldukları sonucuna varılabilmektedir.

Yargıtayın emsal bir kararında kişinin bir kadro karşılığı gösterilmek suretiyle çalıştırılan sözleşmeli personel statüsünde olup olmadığının kesin olarak tespit edilmesi, kadro karşılığı çalıştırıldığına anlaşılması halinde 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna göre hakkında soruşturma izni alınmak üzere durma kararı verilmesi gerektiği belirtilmiştir⁷. İşçiler ve geçici işçiler de bir kadroya bağlı olarak çalışmadıklarından 4483 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmemektedirler.

657 sayılı Kanununun 36 ncı maddesinde Yardımcı Hizmetler Sınıfının kurumlarda her türlü yazı ve dosya dağıtmak ve toplamak, müracaat sahiplerini karşılamak ve yol göstermek; hizmet yerlerini temizleme, aydınlatma ve ısıtma işlerinde çalışmak veya basit iklim rasatlarını yapmak; ilaçlama yapmak veya yaptırmak veya tedavi kurumlarında hastaların ve hastanelerin temizliği ve basit bakımı ile ilgili hizmetleri yapmak veya kurumlarda koruma ve muhafaza hizmetleri gibi ana hizmetlere yardımcı mahiyetteki görev-

lerde her kurumun özel bünyesine göre ve yine bu mahiyette olmak üzere ihdasına lüzum gördüğü yardımcı hizmetleri ifa ile görevli bulunanlardan 4 üncü maddenin (D) bendinde tanımlananların dışında kalanları kapsayacağı hükme bağlanmıştır. Kamu kurum ve kuruluşlarında Yardımcı Hizmetler Sınıfı kadrolarında görev yapanların kamusal faaliyetlerin yürütülmesinde yardımcı oldukları yardımcı hizmetlerin mutlaka memurlar eliyle yürütülmesi zorunluluğu da bulunmamaktadır. Nitekim maddede ayrıca bu sınıfa dahil personel tarafından yerine getirilmesi gereken hizmetlerden hizmet yerlerinin ve tedavi kurumlarının temizlenmesi, tesisatın bakım ve işletilmesi ve benzeri nitelikteki hizmetlerin üçüncü şahıslara ihale yoluyla gördürülmesinin mümkün olduğu da belirtilmiştir. Bu nedenlerle uygulamada yardımcı hizmetler sınıfında görevli personelin yaptığı işin kamu görevi değil, kamu hizmeti olduğu kabul edilmektedir. Memur sayıldıkları halde devletin asli görevleri ile ilgili görev yapmayan Yardımcı Hizmetler Sınıfında görevli personelin 4483 sayılı Kanun kapsamına girmediği genel olarak kabul görmüştür.

4. SONUÇ

Asli ve sürekli görevler, genel idare esaslarına göre, kamu gücü kullanılarak yürütülen görevlerdir. Bu görevlerde kamu gücünü kullanarak çalışanlar ise, kamu görevlileridir. Kamu görevlileri, kamu hizmetinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerde yönetime kamu hukuku ilişkisi ile bağlı olarak çalışan, kendilerine kadro tahsis edilen, bütçeden ödeme

⁷ Yargıtay, Beşinci Ceza Dairesi, 10/07/2017 tarih ve Esas: 2014/9035, Karar: 2017/3088 sayılı kararı.

yapılan ve haklarında yasalarda belirlenen özel kurallar uygulanan memurlar ile diğer kamu görevlileridir. Bu durumda, genel idare esaslarına göre asli ve sürekli görevlerde çalışmayan, kamu gücünü kullanma yetkisi olmayan personel 4483 sayılı Yasa kapsamına girmemektedir. Nitekim bunlar, yaptıkları hizmet kamu görevi olarak kabul edilmediğinden Türk Ceza Kanununun uygulamasında memur sayılmaktadır. Maddi ceza hukuku yönünden memur sayılmayan ve memur suçlarıyla cezalandırılmayan bu kişileri usul hukuku yönünden ayrıcalıklı bir duruma getirip memurlar gibi soruşturmaya tabi tutmak düşünülmez⁸.

Sonuçta 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu kapsamında 4483 sayılı Kanun kapsamına girebilecek bazı suçlara aşağıda yer verilmiştir.

“Haksız arama”, Madde 120

“Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi”, Madde 121

“Nefret ve ayrımcılık”, Madde 122

“Özel hayatın gizliliğini ihlal”, Madde 134

“Kişisel verilerin kaydedilmesi”, Madde 135

“Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme”, Madde 136

“Nitelikli haller”, Madde 137

“Verileri yok etmeme”, Madde 138

“İmar kirliliğine neden olma”, Madde 184

“Mühürde sahtecilik”, Madde 202

“Resmi belgede sahtecilik”, Madde 204

“Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek”, Madde 205

“Görev sırasında din hizmetlerini kötüye kullanma”, Madde 219

“Denetim görevinin ihmali”, Madde 251

“Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması”, Madde 256

“Görevi kötüye kullanma”, Madde 257

“Göreve ilişkin sırrın açıklanması”, Madde 258

“Kamu görevlisinin ticareti”, Madde 259

“Kamu görevinin terki veya yapılmaması”, Madde 260

“Kişilerin malları üzerinde usulsüz tasarruf”, Madde 261

“Kamu görevinin usulsüz olarak üstlenilmesi”, Madde 262

“Kamu görevine ait araç ve gereçleri suçta kullanma”, Madde 266

“Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi”, Madde 279

“Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme”, Madde 281

“Suçluyu kayırma”, Madde 283

“Tutuklu, hükümlü veya suç delillerini bildirmeme”, Madde 284

“Gizliliğin ihlali”, Madde 285

8 Danıştay, Birinci Daire, 17.04.2000 tarih ve Esas: 2000/29, Karar: 2000/59

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

*Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
İş Başmüfettişi*

BELEDİYE İŞÇİSİNİN GÜNLÜK AZAMI ÇALIŞMA SÜRESİ

1. GİRİŞ

Çalışma süresi, işçinin çalıştırıldığı işte geçirdiği süre olarak tanımlanabilir. İş Kanununa göre, genel bakımdan çalışma süresi haftada en fazla 45 saattir. Toplu iş sözleşmesinde veya iş sözleşmesinde aksi kararlaştırılmamışsa haftalık çalışma süresi olan 45 saat, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünür ve günlük çalışma saati tespit edilir. Tarafların anlaşması ile bu normal çalışma süresinin, haftanın çalışılan günlerine günde on bir saati aşmamak koşulu ile farklı şekilde dağıtılabileceği ilkesi benimsenmiştir. İş Kanunu'nun, 41'inci maddesine göre fazla çalışma, Kanunda yazılı koşullar çerçevesinde haftalık 45 saati aşan çalışmalar olup, 63'üncü madde hükmüne

göre denkleştirme esasının uygulandığı hallerde, işçinin haftalık çalışma süresi, normal haftalık iş süresini aşmamak koşulu ile bazı haftalarda toplam 45 saati aşsa dahi bu çalışmalar fazla çalışma sayılmaz. Yargıtayın yerleşik uygulamasına göre, bir işçinin günde en fazla fiilen 14 saat çalışabilecektir.

2. ÇALIŞMA SÜRESİ

4857 sayılı İş Kanunu'nun, 63'üncü maddesinde çalışma süresi haftada en çok 45 saat olarak belirtilmiştir. Aksi kararlaştırılmamışsa bu süre, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanır. Yer altı maden işlerinde çalışan işçilerin çalışma süresi; günde en çok yedi buçuk, haftada en çok otuz yedi buçuk saattir.

2.1. Denkleştirme

Tarafların yazılı anlaşması ile haftalık normal çalışma süresi, işyerinde haftanın çalışılan günlerine günde onbir saati aşmamak koşuluyla farklı şekilde dağıtılabilir. Bu halde, yoğunlaştırılmış iş haftası veya haftalarından sonraki dönemde işçinin daha az sürelerle çalıştırılması suretiyle, toplam çalışma süresi, çalışması gereken toplam normal süreyi geçmeyecek şekilde denkleştirilir. Denkleştirme iki aylık süre içinde tamamlanacak, bu süre toplu iş sözleşmeleri ile dört aya kadar artırılabilir. Denkleştirme dönemi içinde günlük ve haftalık çalışma süreleri ile denkleştirme süresi uygulamasının başlangıç ve bitiş tarihleri işverence belirlenir. Turizm sektöründe dört aylık süre içinde işçinin haftalık ortalama çalışma süresi, normal haftalık çalışma süresini aşamaz; denkleştirme süresi toplu iş sözleşmeleri ile altı aya kadar artırılabilir.

2.2. Kısmi Süreli ve Telifi Çalışması

İşyerinde tam süreli iş sözleşmesi ile yapılan emsal çalışmanın üçte ikisi oranına kadar yapılan çalışma kısmi süreli çalışmadır. Zorunlu nedenlerle işin durması, ulusal bayram ve genel tatillerden önce veya sonra işyerinin tatil edilmesi veya benzer nedenlerle işyerinde normal çalışma sürelerinin önemli ölçüde altında çalışılması veya tamamen tatil edilmesi ya da işçinin talebi ile kendisine 4857 sayılı İş Kanunu, iş sözleşmeleri ve toplu iş sözleşmeleri ile öngörülen yasal izinleri dışında izin verilmesi hallerinde, işçinin çalışmadığı bu sürelerin telifi için işçiye yaptırılacak çalışma, telifi çalışmasıdır. Telifi çalışması yaptıracak işveren;

bu çalışmanın 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 64'üncü maddesinde sayılan nedenlerden hangisine dayandığını açık olarak belirtmek, hangi tarihte çalışmaya başlanacağını, ilgili işçilere bildirmek zorundadır. Telifi çalışması, kaynağını oluşturan zorunlu nedenin ortadan kalkması ve işyerinin normal çalışma dönemine başlamasını takip eden 2 ay içerisinde yaptırılır. Telifi çalışması, günlük en çok çalışma süresi olan 11 saati aşmamak koşulu ile günde 3 saatten fazla olamaz. Telifi çalışması, tatil günlerinde yaptırılamaz.

2.3. Gece Çalışması

İş Kanunu'nun, 69'uncu maddesine göre çalışma hayatında gece en geç saat 20:00'de başlayarak en erken saat 06:00'ya kadar geçen ve her halde en fazla onbir saat süren dönemdir. İşçilerin gece çalışmaları yedibuçuk saati geçemez. Ancak, turizm, özel güvenlik ve sağlık hizmeti yürütülen işlerde işçinin yazılı onayının alınması şartıyla yedi buçuk saatin üzerinde gece çalışması yaptırılabilir.

2.4. Çalışma Süresinden Sayılan ve Sayılmayan Süreler

İş Kanunu'nun, 66'ncı maddesine göre; madenlerde, taşocaklarında yahut her ne şekilde olursa olsun yeraltında veya su altında çalışılacak işlerde işçilerin kuyulara, dehlizlere veya asıl çalışma yerlerine inmeleri veya girmeleri ve bu yerlerden çıkmaları için gereken süreler;

- işçilerin işveren tarafından işyerlerinden başka bir yerde çalıştırılmak üzere gönderilmeleri halinde yolda geçen süreler;

- işçinin işinde ve her an iş görmeye hazır bir halde bulunmakla beraber çalıştırılmaksızın ve çıkacak işi bekleyerek boş geçirdiği süreler;
- işçinin işveren tarafından başka bir yere gönderilmesi veya işveren evinde veya bürosunda yahut işverenle ilgili herhangi bir yerde meşgul edilmesi suretiyle asıl işini yapmaksızın geçirdiği süreler;
- çocuk emziren kadın işçilerin çocuklarına süt vermeleri için belirtilecek süreler;
- demiryolları, karayolları ve köprülerin yapılması, korunması ya da onarım ve tadili gibi, işçilerin yerleşim yerlerinden uzak bir mesafede bulunan işyerlerine hep birlikte getirilip götürülmeleri gereken her türlü işlerde bunların toplu ve düzenli bir şekilde götürülüp getirilmeleri esnasında geçen süreler;

işin niteliğinden doğmayıp da işveren tarafından sırf sosyal yardım amacıyla işyerine götürülüp getirilme esnasında araçlarda geçen süre çalışma süresinden sayılmaz.

2.5. Çalışma Sürelerinin İşyerinde İlanı

İş Kanunu'nun 67'nci maddesine göre günlük çalışmanın başlama ve bitiş saatleri ile dinlenme saatleri işyerlerinde işçilere duyurulur. İşin niteliğine göre işin başlama ve bitiş saatleri işçiler için farklı şekilde düzenlenebilir.

2.6. Ara Dinlenmesi

İşçinin günlük iş süresi içinde kesintisiz olarak hiç ara vermeden çalışması beklenemez. Gün içinde işçinin yemek, çay, sigara gibi ihtiyaçlar sebebiyle ya da dinlenmek için belli bir zamana ihtiyacı vardır.

Ara dinlenme 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 68'inci maddesinde düzenlenmiştir. Anılan hükümden ara dinlenme süresi, günlük çalışma süresine göre kademel bir şekilde belirlenmiştir. Buna göre dört saat veya daha kısa süreli günlük çalışmalarda ara dinlenmesi en az onbeş dakika, dört saatten fazla ve yedibuçuk saatten az çalışmalar için en az yarım saat ve günlük yedibuçuk saati aşan çalışmalar bakımından ise en az bir saat ara dinlenmesi verilmelidir. Uygulamada yedibuçuk saatlik çalışma süresinin çok fazla aşıldığı günlük çalışma sürelerine de rastlanılmaktadır.

İş Kanunu'nun, 63'üncü maddesi hükmüne göre, günlük çalışma süresi onbir saati aşamayacağından, 68'inci maddenin belirlediği yedibuçuk saati aşan çalışmalar yönünden en az bir saatlik ara dinlenmesi süresinin, günlük en çok onbir saate kadar olan çalışmalarla ilgili olduğu kabul edilmelidir. Başka bir anlatımla günde onbir saate kadar olan (on bir saat dahil) çalışmalar için ara dinlenmesi en az bir saat, onbir saatten fazla çalışmalarda ise en az birbuçuk saat olarak verilmelidir. İşçi, ara dinlenme saatinde tamamen serbesttir. Bu süreyi işyeri içinde ya da dışında geçirebilir. İşyerinde geçirmesi ve bu süre içinde çalışmaya devam etmesi durumunda ara

dinlenmesi verilmemiş sayılır. Ancak işçi işyerinde kalsa bile, ara dinlenmesi süresini serbestçe kullanabilir, bu süre içinde çalışmaya zorlanamaz. Ara dinlenmesi için ücret ödenmesi gerekmez. Ancak, bu süre işçiye dinlenme zamanı olarak tanınmamışsa, işçinin normal ücretinin ödenmesi gerekir. Bu sürenin haftalık 45 saati aşan kısmını oluşturması halinde ise, zamlı ücret ödenmelidir. Ara dinlenme süreleri kural olarak aralıksız olarak kullanılır. Ara dinlenmesinin kaldırılması zorunlu ise de, bunun kullanılacağı zamanı belirlemek işverenin yönetim hakkıyla ilgilidir. İşçilerin tamamı aynı anda ara dinlenme zamanını kullanılabileceği gibi, belli bir plan dahilinde sırayla kullanmaları da mümkündür. Ancak ara dinlenme süresinin, işe, ara dinlenme süresi kadar geç başlama veya aynı süreyle erken bırakma şeklinde kullanılması doğru olmaz. Ara dinlenme süresinin günlük çalışma içinde belli bir zamanda amaca uygun şekilde kullanılması gerekir.

Nitekim konuya ilişkin Yargıtay¹ "... Somut uyuşmazlıkta; davacı işçinin çalışma düzenininin 24 saat çalışma 48 saat dinlenme şeklinde olduğu, lehine her ay 21 saat fazla mesai karşılığı alacak tahakkuk ettirildiği konularında uyuşmazlık bulunmamaktadır. Davalı işveren, savunmasında belirttiği ara dinlenmelerin davacıya kullanıldığını da usulünce ispat edememiştir. Bahsedilen çalışma düzenine göre davacının aylık fazla mesaisi toplamda 30 saat olmaktadır. 21 saat fazla mesainin ödendiği kabul edildiğinden bakiye 9 saat fazla mesai karşılığı alacağın

1 Yargıtay 9.HD-E:2015/15363-K:2017/17435-T:06.11.2017

hüküm altına alınması gerekirken emsal kararlar olduğu gerekçesi ile aylık 7 saat fazla mesai karşılığı alacağı hükmedilmesi hatalıdır..."kararında da belirtildiği üzere çalışma sürelerinin ara dinlenmesinde dahil tam olarak tespit edilmesi gerekir.

3. İŞÇİ GÜNDE EN FAZLA KAÇ SAAT ÇALIŞABİLİR?

Çalışma süresi, işçinin çalıştırıldığı işte geçirdiği süre olarak tanımlanabilir. İş Kanununa göre, genel bakımdan çalışma süresi haftada en fazla 45 saattir. Toplu iş sözleşmesinde veya iş sözleşmesinde aksi kararlaştırılmamışsa haftalık çalışma süresi olan 45 saat, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünür ve günlük çalışma saati tespit edilir.

Örneğin; haftada 5 gün çalışan ve Cumartesi ve Pazar günü çalışma yapılmayan bir işyerinde, günlük çalışma süresi $45:5=9$ saattir. *İşçilere verilen ara dinlenme süreleri çalışma süresinden sayılmaz.* Haftanın bir (iş) günü kısmi çalışma yapılan işyerlerinde, kısmen çalışma süresi haftalık çalışma süresinden düşüldükten sonra kalan sürenin çalışılan gün sayısına bölünmesi suretiyle günlük çalışma süresi belirlenir.

Örneğin; haftada 5 gün tam, Cumartesi günü yarım gün çalışılan ve Pazar günü çalışılmayan bir işyerinde, Cumartesi günü 08:00-13:00 saatleri arasında 5 saat çalışıldığını varsayarsak, hafta içindeki diğer günlerde 8 saat çalışma yapılması halinde $(5 \times 8 = 40 + 5 = 45)$ haftalık çalışma süresi 45 saati aşmaz. İşçinin normal çalışma ücretinin sözleşmelerle haftalık kırbeş saatin altında belirlenmesi halinde, işçinin bu süreden fazla, ancak

kırkbeş saate kadar olan çalışmaları “fazla sürelerle çalışma” olarak adlandırılır. Bu şekilde fazla saatlerde çalışma halinde ücret, normal çalışma saat ücretinin yüzde yirmibeş fazlasıdır. İş Kanunu’nun, 41’inci maddesinin dördüncü fıkrası, işçiye isterse ücreti yerine serbest zaman kullanma hakkı tanımıştır. Bu süre, fazla çalışma için her saat karşılığı bir saat otuz dakika, fazla süreli çalışmada ise bir saat onbeş dakika olarak belirlenmiştir. Bu sürelerin de sözleşmelerle atırılması mümkündür. Fazla çalışmaların aylık ücret içinde ödendiğinin öngörülmesi ve buna uygun ödeme yapılması halinde, yıllık 270 saatlik fazla çalışma süresinin ispatlanan fazla çalışmalardan indirilmesi gerekir. Fazla çalışmaların uzun bir süre için hesaplanması ve miktarın yüksek çıkması halinde Yargıtay’ca son yıllarda takdiri indirim yapılması gerektiği istikrarlı uygulama halini almıştır². Ancak fazla çalışmanın tanık anlatımları yerine yazılı belgelere ve işveren kayıtlarına dayanması durumunda böyle bir indirimle gidilmemektedir. Yapılacak indirim, işçinin çalışma şekline ve işin düzenlenmesine ve hesaplanan fazla çalışma miktarına göre takdir edilmelidir. Hakkın özünü ortadan kaldıracak oranda bir indirimle gidilmemelidir³.

Yargıtayın yerleşik uygulamasına göre, bir işçinin günde en fazla fiilen 14 saat çalışabileceğinin kabulü gerekir. Bu durumda 24 saat çalışıp 24 saat dinlenme usulüyle yapılan çalışmalarda bir hafta 3 gün diğer hafta ise 4 gün çalışma

yapılacağından, İş Kanunu’nun, 63’üncü maddesi hükmü gereğince, haftalık normal çalışma süresi dolmamış olsa dahi günlük 11 saati aşan çalışmaların fazla çalışma sayılması nedeniyle, bu çalışma sisteminde işçi ilk bir hafta (3x3=) 9 saat, takip eden hafta ise (4x3=) 12 saat fazla çalışma yapmış sayılmalıdır. Çalışma şeklinin 24 saat mesai 48 saat dinlenme şeklinde olduğu durumlarda ise, işçi birinci hafta 3 gün ikinci ve üçüncü haftalar 2 gün dördüncü hafta yine 3 gün çalışacağından, ilk hafta (3x3=) 9 saat, ikinci ve üçüncü haftalarda (2x3=) 6 saat, dördüncü hafta ise yine (3x3=) 9 saat fazla çalışmış sayılacaktır. 4857 sayılı İş Kanunu’nun, 41’inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, fazla çalışma saat ücreti, normal çalışma saat ücretinin yüzde elli fazlasıdır. İşçiye fazla çalışma yaptığı saatler için normal çalışma ücreti ödenmişse, sadece kalan yüzde elli kısmı ödenir. Kanunda öngörülen yüzde elli fazlasıyla ödeme kuralı nispi emredici niteliktedir. Tarafların sözleşmeyle bunun altında bir oran belirlemeleri mümkün değilse de, daha yüksek bir oran tespiti olanaklıdır. Fazla çalışma ücretinin son ücrete göre hesaplanması doğru olmayıp, ait olduğu dönem ücretiyle hesaplanması gerekir. Yargıtay kararları da bu yöndedir⁴. Bu durumda fazla çalışma ücretlerinin hesabı için işçinin son ücretinin bilinmesi yeterli olmaz. Fazla çalışma yapılan dönemler açısından da ücret miktarlarının tespit edilmesi gerekir. İşçinin geçmiş dönemlere ait ücretinin belirlenmemesi halinde, bilinen ücretin asgari ücrete oranı yapılarak buna göre tespiti gerekir. Ancak

2 Yargıtay 9.HD-E:2007/25857-K:2008/20636-T:18.07.2008 & 9.HD-E:2008/17722-K:2010/3192-T:11.02.2010

3 Yargıtay 9.HD-E:2009/48913-K:2012/9400-T:21.03.2012

4 Yargıtay 9.HD-E:2006/20318-K:2006/3820-T:16.02.2006

işçinin işyerinde çalıştığı süre içinde terfi ederek çeşitli unvanlar alması veya son dönemlerde toplu iş sözleşmesinden yararlanılması gibi durumlarda, ilgili meslek kuruluşundan bilinmeyen dönemler için ücret araştırması yapılması gerekir.

4. SONUÇ

Çalışma süresi, işçinin çalıştırıldığı işte geçirdiği süredir. 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 66'ncı maddesinde yazılı süreler de çalışma süresinden sayılır. Aynı Kanunun 68'inci maddesi uyarınca verilen ara dinlenmeleri ise çalışma süresinden sayılmaz. Ara dinlenmeleri, iklim, mevsim, yöredeki gelenekler ve işin niteliği göz önünde tutularak, yirmidört saat içinde kesintisiz oniki saat dinlenme süresi dikkate alınarak düzenlenir. İş Kanunu'nda çalışma süreleriyle ilgili olarak öngörülen sınırlamalar, işyerleri ya da yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkindir. Uygulamada görüldüğü üzere işçi ile işveren arasında oluşan ihtilafların çoğu çalışma süreleriyle ilgilidir. Çalışma süreleri konusunda işçi ile işveren arasında bir menfaat çatışması söz konusudur. İşveren daha fazla çalıştırmak isterken, işçide kanuni süreleri içinde çalışmak veya fazla çalışma halinde ücretinin ödenmesini istemektedir.

İş Kanunu'nun, 63'üncü maddesinde çalışma süresi haftada en çok 45 saat olarak belirtilmiştir. Ancak tarafların anlaşması ile bu normal çalışma süresinin, haftanın çalışılan günlerine günde onbir saati aşmamak koşulu ile farklı şekilde dağıtılabileceği ilkesi benimsenmiştir.

İş Kanunu'nun,41'inci maddesine göre fazla çalışma, kanunda yazılı koşul-

lar çerçevesinde haftalık 45 saati aşan çalışmalar olup, 63'üncü madde hükmüne göre denkleştirme esasının uygulandığı hallerde, işçinin haftalık çalışma süresi, normal haftalık iş süresini aşmamak koşulu ile bazı haftalarda toplam 45 saati aşıya dahi bu çalışmalar fazla çalışma sayılmaz.Yargıtayın yerleşik uygulamasına göre, bir işçinin günde en fazla fiilen 14 saat çalışabileceğinin kabulügerekir.

KAYNAKÇA

4857 sayılı İş Kanunu

İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği

İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği

Sarper SÜZEK, İş Hukuku, Eylül 2019

Hamdi MOLLAMAHMUTOĞLU-Muhittin ASTARLI , İş Hukuku, Ekim 2014

Ercan AKYİĞİT, İş Kanunu Şerhi, Mart 2008

Cumhur Sinan ÖZDEMİR,İçtihatlı İş Mevzuatı Rehberi, Maliye Hesap Uzmanları Derneği, Mayıs 2011

Yargıtay 9.HD-E:2007/25857-K:2008/20636-T:18.07.2008

Yargıtay 9.HD-E:2008/17722-K:2010/3192-T:11.02.2010

Yargıtay 9.HD-E:2009/48913-K:2012/9400-T:21.03.2012

Yargıtay 9.HD-E:2015/15363-K:2017/17435-T:06.11.2017

Gürkan GÜVEN

Mühendis

Yapım İşi İhaleleri Uzmanı

FİYAT FARKI ÖDENMEYECEĞİ HÜKÜM ALTINA ALINAN YAPIM İŞİ İHALELERİNDE MALİYET ARTIŞI FİYAT FARKI TALEPLERİ

1. GİRİŞ

Yapım işi ülkemiz ekonomisinin en önemli itici güçlerinden hatta genel deyişle lokomotifidir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun da yapım işleri "Bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işleri" olarak tanımlanmakta olup yıllık 100

milyar TL'lik bir yapım işleri alımları bu doğrultuda gerçekleştirilmektedir.

Kamu ihalelerinde ihale üzerinde kalan firmaya ihale sürecinde hesaba katılmayacak maliyetlerin ödenmesini sağlayacak sistemin adı fiyat farkıdır. Son yıllarda artan ve ihale öncesi tahmin edilemeyecek olan maliyetlerin, yüklenici firmalara fiyat farkı olarak ödenip ödenmeyeceği makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. FİYAT FARKI NEDİR HUKUKİ DAYANAĞI NEDİR?

Fiyat farkı, gerek özel sektör gerekse kamu idarelerinde kamu ihalelerinde uygulaması olan bir kavramdır. Kısaca önceden öngörülemeyen maliyetlerin sonradan fiyatlara yansıtılmasıdır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilen ihalelerde istekli firmalar, ihale sürecinde yapım işi özelinde idarenin önceden hazırladığı projeleri inceleyerek bir fiyat teklifi sunmaktadırlar. İşte ihale sürecinde öngörülmesi zor olan maliyetlerin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında ihaleyi kazanan firmalara ödemesini sağlayan sisteme fiyat farkı denilmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilen ihalelerin sözleşme sürecine ilişkin usul ve esaslar 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda düzenlenmektedir. Bu Kanun'un "**Fiyat Farkı Verilebilmesi**" başlıklı 8 nci maddesinde fiyat farkı ödemeleri ile ilgili temel düzenlemeler aşağıdaki gibidir.

"Sözleşme türlerine göre fiyat farkı verilebilmesine ilişkin esas ve usulleri tespit etmeye yetkili olan Kamu İhale Kurumunun teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığı (Eski düzenlemede Bakanlar Kurulu) yetkilidir.

Sözleşmelerde yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz."

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki ihalelerde ödenecek fiyat farkına ilişkin ayrıntılı düzenlemelere ise "**Fiyat Farkı Kararnameleri**" denilmekte olup Bakanlar Kurulu tarafından düzenlenerek yürürlüğe girmiştir. Yapım, hizmet ve mal alımlarına yönelik olarak farklı farklı fiyat farkı kararnameleri bulunmaktadır.

3. FİYAT FARKI YÜKLENİCİLERE MUHAKKAK ÖDENİR Mİ?

Yapım işi ihalelerinde uygulanacak fiyat farkına ilişkin esaslar 31.08.2013 tarih ve 27.06.2013 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu usul ve esasların "Uygulama Esasları" başlıklı 6 ncı maddesinde aşağıdaki hüküm bulunmaktadır.

"Uygulama esasları

MADDE 6- (1) Bu Esaslara tabi yapım işi ihalelerinde fiyat farkı uygulanabilmesi için, söz konusu işlerin ihalelerine ilişkin idari şartname ve sözleşmelerde, bu Esaslara göre fiyat farkı hesaplanacağı belirtilmiş olması gerekir. Sözleşmelerde yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz."

Madde metninden de görüleceği üzere ihaleye çıkarken fiyat farkı ödeneceğinin idari şartname ve sözleşmelerinde belirtilmiş olması gerekmektedir. Eğer ihale dokümanında, ilgili yapım işine ilişkin olarak fiyat farkı ödenmeyecektir hükmü yer alıyorsa kamu idaresi tarafından yükleniciye fiyat farkı ödemesi yapılmayacaktır.

4. İNŞAAT MALİYET ARTIŞLARI VE YÜKLENİCİLERİN İDARELERDEN FİYAT FARKI TALEPLERİ

Yapım işi inşaatları karakterleri itibarıyla uzun süren işlerdir. **İnşaat süreci 1 yıldan uzun sürebilmektedir.** Yüklenim süresinin uzun sürmesi kaynaklı olarak da ihale öncesi yüklenici firmaların maliyet hesapları yüklenim süresinin uzun sürmesi kaynaklı olarak değişebilmektedir.

Örnek vermek gerekirse inşaat maliyetinin ana kalemlerini oluşturan kum, çimento, demirde yüzde 10 ila yüzde 25 arasında son 1 yıl içinde artışlar olmuştur.

Demir fiyatlarında da yüzde 30'a yakın bir artış meydana gelmiştir.

Durum böyle olunca yüklenici firmalar özellikle idareden kaynaklı süre uzatmalarının meydana gelmesi durumunda idareden fiyat farkı talebinde bulunmaktadırlar.

5. FİYAT FARKI ÖNGÖRÜLMİYEN BİR İŞTE İDARE TEK TARAFLI OLARAK FİYAT FARKI ÖDEMESİ YAPABİLECEK MİDİR?

Yukarıda belirtmiş olduğumuz üzere istekliler ihalelere girmeden önce ihale dokümanında yani sözleşme tasarısında fiyat farkının ödenip ödenmeyeceğine dair hüküm ihale dokümanında yer almaktadır.

İstekliler fiyat farkının ödenmeyeceği doğrultusunda tekliflerini hazırladıkları sonra sözleşme yürütümü esnasında yükleniciye idare tarafından fiyat farkı ödemesinin yapılması şüphesizdir ki diğer istekliler açısından ihale öncesi öngörülebilir bir durum olmayacaktır. Bu durum da 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun Temel İlkeler başlıklı 5 inci maddesindeki eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edecektir.

Nitekim 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun Fiyat Farkı başlıklı 8'inci maddesinde bu durum

Sözleşmelerde yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde sözleşme imzalandıktan sonra değişiklik yapılamaz

Olarak kendine yer bulmuştur.

6. MEVZUATTA SÖZLEŞMENİN YENİDEN UYARLANMASI

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu kısa bir Kanun olarak her hususu düzenlememiştir. Ancak Kanun'un 36 ncı maddesinde "Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır" diyerek sözleşme sü-

resinde hangi hükümlerin uygulanabileceğine yönelik olarak farklı bir uygulama alanı bırakmıştır.

Sözleşmenin değişen şart ve durumlara uyarlanmasına, sözleşmenin uyarlanması denir. Sözleşmenin değişen koşullara uyarlanması sözleşmeye konulacak bir hükümle olabileceği gibi sözleşmede uyarlamayla ilgili bir düzenleme bulunmaması halinde kanunda düzenlenen kurallara göre de yapılması mümkündür. Türk Borçlar Kanunu'nda (TBK'da) aşırı ifa güçlüğü durumunda 138 inci maddede genel olarak, 480/II. maddesinde de götürü bedelli eser sözleşmelerinde özel olarak uyarlama ile ilgili düzenleme yapılmıştır.

TBK'nın 480 inci maddesinde götürü bedel belirlenmiş olması halinde uyarlama hususu düzenlenmiş olup birinci fıkrada bedel götürü olarak belirlenmiş ise yüklenicinin eseri o bedelle meydana getirmekle yükümlü olduğu, eser öngörülenden fazla emek ve masrafı gerektirmiş olsa bile, yüklenicinin belirlenen bedelin artırılmasını isteyemeyeceği belirtildikten sonra aynı maddenin ikinci fıkrasında, ancak başlangıçta öngörülmeyen veya öngörülüp de taraflarca gözönünde tutulmayan durumlar, taraflarca belirlenen götürü bedel ile eserin yapılmasına engel olur veya son derece güçleştirirse yüklenicinin hakimden sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını isteme, bu mümkün olmadığı veya karşı taraftan beklenmediği takdirde sözleşmeden dönme hakkına sahip olduğu hükmü getirilmiştir.

Aşırı ifa güçlüğü başlıklı 138 inci maddede de, sözleşmenin yapıldığı sırada taraflarca öngörülmeyen ve öngörülmesi de beklenmeyen olağanüstü bir

durum, borçludan kaynaklanmayan bir sebeple ortaya çıkar ve sözleşmenin yapıldığı sıradaki mevcut olguların kendisinden ifanın istenmesini dürüstlük kurallarına aykırı düşecek derecede borçlu aleyhine değiştirir ve borçlu da borcunu henüz ifa etmemiş veya ifanın aşırı ölçüde güçlenmesinden doğan haklarını saklı tutarak ifa etmiş olursa, hakimden sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını isteme, bu mümkün olmadığı takdirde sözleşmeden dönme hakkına sahip olduğu şeklinde düzenleme yapılmıştır.

TBK'nın 480/II. maddesine göre götürü bedelli eser sözleşmesinin uyarlanmasının istenmesi ve uyarlanması mümkün olup, götürü bedelli olmayan eser sözleşmeleri ve diğer sözleşmelerde işin özelliği ile koşulların gerçekleşmesi halinde genel kural niteliğinde olan TBK'nın 138 inci maddesine göre uyarlama talep edilmesi ve sözleşmenin uyarlanması mümkündür.

7. YARGITAY KARARI ÇERÇEVESİNDE FİYAT FARKI ÖNGÖRÜLMİYEN İHALEDE FİYAT FARKI ÖDEMESİ YAPILABİLİR Mİ?

Makalemize örnek olan bir olay geçtiğimiz aylarda Yargıtay 15.Hukuk Dairesi 2019/ 3771 E. 2020 / 1216 K. Ve 02.06.2020 tarihli kararı ile netliğe kavuşturulmuştur.

7.1. Talebin Özeti

İhale dokümanında yer verilmemekle birlikte idareden kaynaklı bir süre uzatımı meydana gelmiş ve bu süre uzatımı kaynaklı olarak ise yüklenici firmaya fiyat farkı ödenmesine dair bir talepte bulunulmuş idare tarafından reddedilmesi sonucunda da yüklenici firma dava açmıştır.

7.2. Yargıtay Kararı

Davacı, davasında ruhsat alımındaki gecikme, numunelerin incelenmesinde geçen süre, hakedişlerdeki gecikme, anıtlar kurulunca projenin onaylanmasındaki gecikme, çalışılmayan günler ve iş artışı nedeniyle süre uzatımına hak kazanılıp davalı iş sahibince verildiği ve bunun sonucu olarak işin yapım ve teslim süresinin uzaması nedeniyle sabit birim fiyat uygulanması nedeniyle sözleşmenin 14.2 nci maddesindeki düzenlemenin sözleşme uyarlanarak değiştirilmesini talep etmiştir. Dosya kapsamı ve alınan bilirkişi raporunun davalı iş sahibince davacıya belirtilen nedenlerle toplam 538 gün süre uzatımı verilecek işin bitirilmesi süresinin 24.07.2016 tarihine uzadığı anlaşılmaktadır.

TBK'nın 480/II. Maddesindeki uyarlamaya ilişkin düzenleme ve hükmün götürü bedelli işlerde uygulanması mümkün olup, taraflar arasındaki sözleşmenin 6 ncı maddesindeki düzenlemeden sözleşmenin birim fiyatlı sözleşme olduğu anlaşıldığından TBK'nın 480/II. maddesine göre bu sözleşmede uyarlama yapılması mümkün değildir. Birim fiyatlı eser sözleşmelerinde koşulları mevcut olduğu takdirde TBK'nın 138. Maddesindeki düzenlemeye göre uyarlama talep edilmesi ve mahkemece uyarlama kararı verilmesi mümkün olabilir.

Uyarlama talebinin dayanağı olarak gösterilen ve davalının süre uzatımı verdiği, ruhsat alımındaki gecikme, numunelerin incelenme süresi, hakediş ödemelerindeki gecikme, anıtlar kurulunca projenin onaylanmasındaki gecikme, iş artışı ile mevsim nedeniyle çalışılmayan günler, iş artışı ve özellikle Anıtlar Yüksek Kurulu'nun denetimine tabi eser söz-

leşmelerindeki gecikme ve süre uzatımları sözleşmenin yapıldığı sırada işinin ehli olup basiretli bir tacir gibi hareket etmesi gereken yüklenici tarafından öngörülme- yen ve öngörülmesi de beklenmeyen olağanüstü bir durum niteliğinde değildir. Davacıya bu haller için süre uzatımları verilerek aleyhine sözleşmenin gecikme- ye ilişkin hükümleri uygulanmamıştır. İş artışı ile ilgili davacının bedel talebi de bulunmamaktadır.

Bu durumda mahkemece, genel kural niteliğindeki TBK'nın 138 inci maddesindeki uyarılama koşullarının bulunmaması sebebiyle davanın reddi gerekirken kabulü doğru olmamış, kararın bozulması uygun bulunmuştur.

8. SONUÇ

Yapım işi ihaleleri ülkemizdeki yol, köprü, kamu kurumu inşaatları, şehir hastaneleri gibi devasa projeler çerçevesinde düşünüldüğünde kamu ihaleleri içersinde belki de en fazla ehemmiyet verilen bir alandır.

Döviz artışının son 1 yıl içinde muazzam bir biçimde seyrettiği ülkemizde inşaat maliyetleri de döviz artışı kaynaklı artmıştır.

Kamu ihalelerinde inşaat maliyetlerindeki artışın yüklenicilere ödenebilmesine yönelik adına fiyat farkı denilen bir hukuki düzenleme bulunmaktadır. Ancak fiyat farkının yüklenicilere ödenebilmesi için ihale sürecinde ihale dokümanlarında bu hususa yönelik düzenleme yapılması gerekmektedir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmele- ri Kanunu'nun 8'nci maddesi doğrultusunda eğer ihale dokümanında fiyat farkı ödenmeyecektir doğrultusunda bir düzenleme mevcut ise, o zaman kamu

idarelerince yüklenicilere maliyetler ne kadar artarsa artsın ek bir ödeme yapılamayacaktır.

Makalemizde yer vermiş olduğumuz Yargıtay 15. Hukuk Dairesi 2019/ 3771 E. 2020 1216 K. Ve 02.06.2020 tarihli kararında da Yargıtay benzer nitelikli bir dava da idareden kaynaklı süre uzatımlarında yükleniciye fiyat farkı ödemesi yapıp yapılamayacağını Borçlar Kanunu çerçevesinde değerlendirmiştir. Sonuç olarak da ihale dokümanında fiyat farkı ödemesi yapılmayacağına dair hüküm bulunan hallerde idare tarafından 538 gün dahi uzatılan bir ihalede fiyat farkı ödemesi yapılmayacağına karar vermiştir.

Ancak bu karar hukuki olsa da yüklenici firmalar açısından sorun çok büyüktür. Devlet kamu ve özel hukuk kişilerinin bütünüdür. Birisi olmadan diğeri olmayacaktır. Ve makalemizde belirtilen sorun ülkemizde her geçen gün inşaat sektöründe çalışanlar için sorun oluşturmaktadır. İdarenin süre uzatımından bıkan fiyat farkı ödemesi alamayacağını bilen firmalar kesin teminatlarını yakma ve ihalelerden yasaklanma pahasına olsa sözleşmelerinin feshini talep etmektedirler idarelerden.

Bu nedenle Fiyat Farkı kararnamelerinde “ Yükleniciden kaynaklı olmayan idare kaynaklı süre uzatımlarında yükleniciye süre uzatımı kaynaklı fiyat farkı ihale dokümanında fiyat farkı ödemesi yapılmayacaktır düzenlemesi olsa dahi gerçekleştirilecektir” doğrultusunda bir düzenleme yapılması bu sorunun adaletli bir şekilde çözeceği tarafımızca değerlendirilmektedir.

Mahmut ÇOLAK
Sosyal Güvenlik Başmüfettişı

4857 SAYILI KANUNDA İHBAR SÜRELERİ, İHBAR TAZMİNATI VE İHBAR TAZMİNATININ TARAFLARDAN TAHSİL EDİLMESİNİN ZORUNLU OLUP OLMADIĞI

1. GİRİŞ

İş Hukukunda işçi ve işveren ilişkileri uzun süre devam edebileceği gibi kısa süre de devam edebilir. Mahalli idareler ve şirketlerinde çalıştırılan işçiler emekli olana kadar veya emeklilik hakkını elde edene kadar çalışmalarını sürdürmekte bazen de bu tarihten önce iş sözleşmesi değişik nedenlerle son bulmaktadır.

İhbar tazminatı; işçinin ihbar süresi bitiminden önce işten çıkartılması veya işçinin haber vermeksizin işten ayrılması durumunda işveren tarafından işçiye veya işçi tarafından da işverene ödenmesi gereken tazminattır.

İhbar süresinden amaç, tarafların bu süre içerisinde işçi açısından genelde yeni bir iş bulmada, işveren açısından ise yeni bir işçi bulmada yardımcı olmaktır. İhbar süresi ile taraflar açısından süpriz işten ayrılma veya işten çıkarılma engellenmiş olur.

Bu çalışmamızda, ihbar süreleri, ihbar tazminatı ve bildirim sürelerine uymaksızın işten çıkartılan işçiye işverenin veya işten ayrılan işçiden işverenin bildirim süresine ait ihbar tazminatı talep etmesinin zorunlu olup olmadığı, talep etmesinin zorunlu olduğunun ortaya konulması durumunda talep etmemesi fiilinin kamu zararı oluşturup oluşturmadığı yargı ka-

rarları ışığında ortaya konulacaktır. yargı kararları ışığında ortaya konulacaktır.

2. İHBAR SÜRELERİ VE TAZMİNATININ YASAL DAYANAĞI

4857 sayılı İş Kanunu'nun "sürelî fesih" başlıklı 17'nci maddesinde ihbar süreleri ve ihbar tazminatı düzenlenmiştir.

Sürelî fesih

Madde 17 - Belirsiz süreli iş sözleşmelerinin feshinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerekir.

İş sözleşmeleri;

a) İş altı aydan az sürmüş olan işçi için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak iki hafta sonra,

b) İş altı aydan birbuçuk yıla kadar sürmüş olan işçi için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak dört hafta sonra,

c) İş birbuçuk yıldan üç yıla kadar sürmüş olan işçi için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak altı hafta sonra,

d) İş üç yıldan fazla sürmüş işçi için, bildirim yapılmasından başlayarak sekiz hafta sonra,

Feshedilmiş sayılır.

Bu süreler asgari olup sözleşmeler ile artırılabilir.

Bildirim şartına uymayan taraf, bildirim süresine ilişkin ücret tutarında tazminat ödemek zorundadır.

İşveren bildirim süresine ait ücreti peşin vermek suretiyle iş sözleşmesini feshedebilir.

İşverenin bildirim şartına uymaması veya bildirim süresine ait ücreti peşin ödeyerek sözleşmeyi feshetmesi, bu Kanununun 18, 19, 20 ve 21 inci maddesi hükümlerinin uygulanmasına engel olmaz. 18 inci maddenin birinci fıkrası uyarınca bu Kanununun 18, 19, 20 ve 21 inci maddelerinin uygulanma alanı dışında kalan işçilerin iş sözleşmesinin, fesih hakkının kötüye kullanılarak sona erdirildiği durumlarda işçiye bildirim süresinin üç katı tutarında tazminat ödenir. Fesih için bildirim şartına da uyulmaması ayrıca dördüncü fıkra uyarınca tazminat ödenmesini gerektirir.

Bu maddeye göre ödenecek tazminatlar ile bildirim sürelerine ait peşin ödenecek ücretin hesabında 32 nci maddenin birinci fıkrasında yazılan ücrete ek olarak işçiye sağlanmış para veya para ile ölçülmesi mümkün sözleşme ve Kanundan doğan menfaatler de göz önünde tutulur.

3. İHBAR SÜRELERİNİN OLDUĞU SÖZLEŞME TÜRÜ

İhbar süresi, belirsiz süreli iş sözleşmelerinin feshinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerekir. Belirsiz iş sözleşmeleri işçi tarafından feshedilebileceği gibi işveren (idare) tarafından da feshedilebilir. Belirsiz süreli iş sözleşmelerinin taraflarca feshedilmesinde ihbar sürelerine uyulması zorunludur.

Belirli süreli iş sözleşmelerinde ihbar süresi söz konusu değildir. Kamu İhale Kurulu kararında, ihbar tazminatının belirsiz süreli işler için söz konusu olabileceğinden, **ihale edilen ve sözleşmesinin bitiş tarihi belli olan işlerde ihbar tazminatı doğmayacağına karar vermiştir.**¹

1 KİK, T.02.04.2005, 2005/UY.Z-890

4. İHBAR SÜRELERİ, ARTIRILABİLMESİ, AZALTILABİLMESİ VE TAVANI

İhbar süreleri o işyerindeki hizmet süresine (kıdemine) göre aşağıda belirtildiği üzere en az 2, 4, 6 ve 8 hafta olarak belirlenmiştir. Örneğin; 696 sayılı KHK ile mahalli idare şirketlerine geçirilen işçilerde Yüksek Hakem Kurulu tarafından belirlenen toplu iş sözleşmesinde aşağıda yer alan süreler 1 hafta artırılarak uygulanmaktadır.

- Hizmet süresi 6 aya kadar (hariç) olanlarda ihbar süresi 2 hafta (2 x 7 = 14 gün)
- Hizmet süresi 6 aydan (dahil) 1,5 yıla kadar (hariç) olanlarda ihbar süresi 4 hafta (4 x 7 = 28 gün)
- Hizmet süresi 1,5 yıldan (dahil) 3 yıla kadar (hariç) olanlarda ihbar süresi 6 hafta (6 x 7 = 42 gün)
- Hizmet süresi 3 yıldan (dahil) fazla olanlarda ihbar süresi 8 hafta (8 x 7 = 56 gün)

Bu süreler nisbi emredici hüküm olduğundan belirsiz süreli iş sözleşmeleri veya toplu iş sözleşmeleri ile artırılabilir, **ancak azaltılamaz**. Bu hizmet süresi aralıkları işçi lehine düzenlenebilir.

Hatta işçi için farklı işveren için farklı tespit edilebilir. **Ancak, işçi için öngörülen bildirim süresi işveren için öngörülenden uzun olmamalıdır**. Aksi halde, işçinin korunması ilkesine aykırı davranılmış olur.²

Burada bu artırma işveren için söz konusu olup, işçi yönünden geçerli olamaz.

2 ŞAKAR Müjdat, İş Kanunu Yorumu, Yaklaşım Yayıncılık 2009, Sayfa: 201

Başka bir deyişle, bildirim şartına uymayan davalı işçi yukarıda yer alan bildirim sürelerine ilişkin ücret tutarında tazminat ödemek zorunda olup, toplu iş sözleşmesi ile artırılan bildirim sürelerine ilişkin ücret tutarıyla sorumlu değildir. Mahkemenin davalı işçiyi toplu iş sözleşmesinde artırılan önele ait ücret tutarında tazminata yükümlü tutmuş olması yerleşmiş Yargıtay İçtihatlarına aykırıdır.³

Kanunda ihbar sürelerinin ne şekilde artırılacağı düzenlenmiş iken **üst sınır (tavan) öngörülmemiştir**. Dairemiz tarafından, üst sınırı hâkimin belirlemesi gerektiği kabul edilmektedir. **Üst sınırın en çok ihbar ve kötüniyet tazminatlarının toplamı kadar olabileceği belirtilmelidir**. Başka bir ifadeyle yasal ihbar tazminatına kötü niyet tazminatının eklenmesiyle bulunacak tutar tavan tutar olarak kabul edilir.⁴ 4857 sayılı Kanunun 17'nci maddesine göre, kötü niyet tazminatı ihbar tazminatının 3 katıdır. Buna göre, ödenebilecek tavan tutar ihbar süresi 2 hafta olanlarda 6 haftalık ücreti tutarına 2 hafta ilave edilerek 8 hafta tutarında, 4 hafta olanlarda 12 haftalık ücreti tutarına 4 hafta ilave edilerek 16 hafta tutarında, 6 hafta olanlarda 18 haftalık ücreti tutarına 6 hafta ilave edilerek 24 hafta tutarında, 8 hafta olanlarda 24 haftalık ücreti tutarına 8 hafta ilave edilerek 32 hafta tutarında olacaktır.

5. İHBAR SÜRELERİ KULLANDIRILMAK SURETİYLE FESİHLERDE FESİH İŞLEMİNİN TAMAMLANMA ZAMANI

Belirsiz süreli iş sözleşmeleri yukarı-

3 Yrg. 9. HD., T.07.10.1985, 6513/9139

4 Yrg. 9. HD., T.21.03.2006, E. 2006/109, K. 2006/7052 / Yrg. 9. HD., T.14.07.2008, E. 2007/24490, K. 2008/20203 / Yrg. 9. HD., T.12.03.2009, E. 2007/41150, K. 2009/6661

daki asgari süreler veya sözleşmelerle belirlenen sürelerden sonra yani 2, 4, 6, 8 hafta sonra feshedilmiş sayılır. Yani fesih, bu süreler geçtikten sonra hüküm doğuracaktır.

6. İHBAR SÜRELERİNİN BÖLÜNEMEZLİĞİ

Dairemizin yerleşik kararlarına göre, ihbar öneli verilerek iş sözleşmesinin feshi halinde iş sözleşmesi önelin bitiminde feshedilmiş olur. Önelin bitiminden önce fesih halinde ise, önel verilmemiş sayılır ve bu suretle iş sözleşmesini fesheden taraf diğer tarafa ihbar öneline ait ücretin tamamını tazminat olarak ödemek zorunda kalır. **İhbar önelinin bölünmezliği ilkesi** ya da sözleşmede öngörülen öneler bakımından farklı uygulanmaz. Sözleşme ile artırılan süre dâhil olmak üzere ihbar öneli bütünlük arz eder ve bölünerek uygulama yapılmaz.⁵

7. İHBAR SÜRELERİNE UYULMASI GEREKMEYEN DURUMLAR

İhbar öneline, genel olarak 4857 sayılı Kanunun 24'üncü maddesinde yer alan işçinin haklı nedenle iş sözleşmesini feshetmesi ve 4857 sayılı Kanunun 25'inci maddesinde yer alan işverenin haklı nedenle iş sözleşmesini feshetmesi durumlarında uyulmaz ve dolayısıyla ihbar tazminatı da söz konusu olmaz.

Bunun yanında yargı kararları ile askerlik, emeklilik ve evlilik hallerinde de ihbar öneli verilmez.⁶ İşçinin ölümü halinde de işçinin varisleri işverenden ihbar tazminatı isteyemezler.

5 Yrg. 9. HD., T.13.01.2005, E. 2004/33705, K. 2005/996

6 Yrg. 9. HD., T.08.03.2004, E.2003/15708, K.2004/4284 / Yrg. 9. HD., E.2007/41150, K.2009/6061 / Yrg. 9. HD., T.04.07.2006, E.2005/35059, K.2006/19707 / Yrg. 9. HD., T.20.06.2006, E.2005/38639, K.2006/1816

8. İSTİFA HALİNDE VEYA İSTİFAFA ZORLANAN İŞÇİYE VE DOĞUM NEDENİYLE İŞTEN AYRILAN İŞÇİYE İHBAR TAZMİNATI ÖDENİP ÖDENEMEYECEĞİ

İhbar tazminatı iş sözleşmesini fesheden tarafın karşı tarafa ödemesi gereken bir tazminat olduğu için, iş sözleşmesini fesheden (istifa eden) tarafın ihbar tazminatına hak kazanması mümkün olmaz.⁷ Bilakis işçi işverene tazminat ödemekle karşı karşıya kalır. Ancak, istifaya zorlanan işçiye işveren ihbar tazminatı ödemek zorundadır. İstifa dilekçesini kendi rızasıyla imzalayan birinin hemen ertesi gün suç duyurusunda bulunmasının hayatın olağan akışına aykırı olduğu, dolayısıyla istifa dilekçesini kendi rızası olmadan imzaladığı anlaşılmıştır.⁸

Aynı şekilde bir başka yargı kararında; mobbinge maruz kalan davacı işçinin, iş sözleşmesini feshettiğinden bahisle “*Bu halde, işçinin kıdem tazminatına hak kazandığı sabittir. İhbar tazminatı talebine gelince, her ne kadar fesih işçi tarafından yapılmış ise de, işverenin uyguladığı mobbing sonucu işçinin iradesinin feshe yönlendirildiği sabit olduğundan, ihbar tazminatına da hak kazanılmıştır*” sonucuna ulaşılmıştır.⁹

Kadın işçinin doğum nedeniyle işinden kendi isteğiyle ayrılması halinde ihbar tazminatına hak kazanamaz. Bilakis işçi ihbar süresine uymadığından dolayı işverene ihbar tazminatı ödemekle yükümlü olur.

7 Yrg. 22. HD., T.23.05.2019, E.2017/22691, K.2019/11524

8 Yrg. 22. HD., T.10.10.2018, E.2017/14521, K.2018/21752

9 Yrg. 22. HD., T.31.05.2016, E. 2015/11958, K. 2016/15623

9. İŞÇİNİN İŞVERENE İHBAR TAZMİNATI ÖDEMEKLE YÜKÜMLÜ OLDUĞU DURUMLAR

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin bir kararında¹⁰, davalı işçinin eğitim düzeyi ve yaptığı iş dikkate alındığında istifanın sonuçlarını bilemeyeceği söz konusu olmadığına göre, Mahkemece davalının soyut savunmasına itibar edilmeden istifaya değer verilerek ihbar tazminatına yönelik talebin kabul edilmesi gerekirken hatalı değerlendirmeye talebin reddi **bozmayı** gerektirmiştir şeklinde hüküm tesis ettirirken ihbar süresine uymayan işçinin işverene ihbar tazminatı ödemekle yükümlüdür.

İşçi işten ayrıldığında önel vermemişse, işçi işverene önele ilişkin ücret tutarında tazminat ödemesi icab eder.¹¹

İhbar süresine dikkat etmeden ve bir sebebe dayanmadan istifa eden işçiye karşı, işverenin ihbar tazminatı isteme hakkı doğar.¹²

İstifa durumunda işçinin işverene ihbar tazminatı ödemesi yükümü ortaya çıkabileceğinden, istifa türündeki belgelerin titizlikle ele alınması gerekir.¹³

10. İHBAR TAZMİNATININ ÖDENMESİNİN ZORUNLU OLUP OLMADIĞI

İhbar sürelerine uymayan taraf ister işçi olsun isterse işveren olsun, “tarafının zarar görüp görmediklerine bakılmaksızın” bu sürelerle tekabül eden tutar tazminat (ihbar tazminatı) olarak uyma-

yan tarafa ödenmesi zorunludur. **Kanun koyucu özellikle “ödemek zorundadır” şeklinde bir düzenleme yapmıştır.** Aslında burada tarafların mutlak emredici olan bu kanun hükmüne uymaları gerekir. Amaç, gerek işçi açısından gerekse de işveren açısından oluşacak mağduriyetin (bu mağduriyet parasal olabilir, nitelikli personelin işten ayrılması olabilir, iş sözleşmesinin artık dayanılmaz hale gelmiş olabilir) önlenmesidir, caydırıcı olmasıdır.

Burada 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu’nun “dava şartı olarak arabuluculuk” başlıklı 3’üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ve işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulması dava şartı olarak zorunlu kılınmıştır. Bu düzenleme kapsamında sadece işçi alacağı ve tazminatı değil, işveren alacağı ve tazminatı da kapsamındadır. **Dolayısıyla, işçi ihbar öneline uymadığı takdirde işveren ihbar tazminatını işçiden talep eder, ödemediği takdirde önce arabulucuya gider daha sonra iş mahkemesinde dava açar.**

Ancak uygulamada işverenlerin, bildirim önellerine uymadan işi bırakan işçilerden ihbar tazminatı talep etmelerine nadiren karşılaşılmaktadır.¹⁴

11. İŞVEREN İHBAR SÜRESİNE AİT ÜCRETİ PEŞİN VERMEK SURETİYLE İŞ SÖZLEŞMESİNİ FESHEDİP FESHEDEMEYECEĞİ

İşveren ihbar (bildirim) süresine ait ücreti peşin vermek suretiyle de iş söz-

10 Yrg. 9. HD., T.12.03.2018, E.2015/11505, K.2018/4979

11 Yrg. 9. HD., T.21.03.1991, 12595/6272

12 Yrg. 9. HD., T.26.05.2005, E.2004/29476, K.2005/19397

13 Yrg. 9. HD., T.15.01.2018, E.2015/26859, K.2018/84

14 GÜNER Erol, İhbar Tazminatı Nedir? Yaklaşım Dergisi, Ocak 2006

leşmesini feshedebilir. İşçinin ihbar süresine ait ücreti peşin olarak ödemek suretiyle iş sözleşmesini fesh etmesi kanunda düzenlenmemiştir.

İşverenin ihbar süresine uymaması veya ihbar süresine ait ücreti peşin ödeyerek iş güvencesi kapsamında olan işçinin (4857 sayılı Kanununun 18-19-20-21 maddeleri kapsamında 30 veya daha fazla işçi çalıştıran işyerleri iş güvencesi kapsamındadır) iş sözleşmesini feshetmesi, işçinin arabulucuya, özel hakeme veya iş mahkemesine gitmesine engel teşkil etmez, işe iadesi ile ilgili yargı yolunu kullanmasını kısıtlamaz.

12. İHBAR TAZMİNATI VE İHBAR SÜRESİNE İLİŞKİN PEŞİN ÖDENECEK ÜCRETİN HESABI

Gerek ihbar tazminatı gerekse de ihbar süresine ait peşin ödenecek ücretin hesabında, 4857 sayılı Kanununun 32'nci maddesinin birinci fıkrasında “*genel anlamda ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır.*” hükmünde yazılan ücrete ek olarak işçiye sağlanmış para veya para ile ölçülmesi mümkün sözleşme ve kanundan doğan menfaatler de göz önünde tutulur. Başka bir ifade ile, **söz konusu ödemeler çıplak ücret üzerinden değil giydirilmiş ücret üzerinden son ücreti dikkate alınarak ödenmesi gerekir.**

İhbar tazminatının giydirilmiş ücret üzerinden hesaplanması gerektiği yönünde yargı kararları da bulunmaktadır.¹⁵

İhbar tazminatının hesabında örne-

¹⁵ Yrg. 9. HD., T.25.03.2008, E.2007/37200, K. 2008/6387 / Yrg. 9. HD., T.12.06.2008, E.2007/21422, K.2008/15336

ğin; işyerinde yemek verilmesi, işçilerin işyerine işveren tarafından sağlanan servis aracı ile getirilip götürülmesi, işçilere kömür verilmesi, erzak yardımı yapılması gibi parasal değeri belirlenebilen tüm aynı yardımlar da tazminatın hesabına dahil edilecektir. “**Para ve parayla ölçülmesi mümkün menfaatler**” ifadesi, işçiye yapılan her türlü ödemenin dikkate alınacağı gibi bir sonucu ortaya koymakla birlikte, ihbar tazminatının hesabında hangi ödemelerin dikkate alınacağı hususu Yargıtay kararlarıyla şekillenmiştir. Buna göre aşağıda sayılan aynı veya nakdi tüm ödemelerin dikkate alınması gerekmektedir.

- Sosyal yardım amacına dayanan.
- Devamlılık arzeden.
- Kazanılması şarta bağlanmamış olan.
- Fiili çalışmaya dayalı olmayan.

Buna karşılık; aşağıdaki ödemeler ihbar tazminatının hesabında dikkate alınmayacaktır.

- Sosyal yardım amacı dışında işyerinde kullanılmak üzere verilen iş elbisesi, havlu, sabun gibi yardımlar.
- Devamlılık arz etmeyen taltif primi, komisyon ücreti, satış primi, sefer (yol) primi, yolluk.
- Miktarı gösterilen başarı ve verime bağlı olarak belirlenen verimliliği teşvik primi-kar payı, doğum, ölüm, evlenme yardımları, gibi kazanılması şarta bağlı ödemeler.
- Fazla çalışma ücretleri, genel tatil ve ulusal bayram günü çalışma ücretleri,

hafta tatili çalışma ücretleri, gece zammı gibi devamlılık arz etmemesinin yanında fiili çalışmaya bağlı olan ödemeler.

• Asgari geçim indirimi, bir kimşenin vergi ödeme gücünün ancak, o kimsenin fizyolojik varlığını sürdürebilecek gerekli vasıtalar sağlandıktan sonra söz konusu olabileceği noktasından hareket ederek vergilendirmede sosyal adaleti sağlama amacına yönelik olarak ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda asgari geçim indirimi, işçiye işveren tarafından sağlanan nakdi bir yardım olarak kabul edilemez. Bu nedenle de tazminata esas giydirilmiş ücretin hesaplanmasında asgari geçim indirimi miktarı çıplak ücrete dahil edilemez. Bir başka anlatımla asgari geçim indirimi giydirilmiş ücretin bulunmasında nazara alınamaz.¹⁶ Asgari geçim indirimi ücretin bir parçası olmayıp, kaldırılan vergi iadesinin yerine konulan bir ödeme türü olduğunu, bunun giydirilmiş ücretine eklenmesi sureti ile hesaplanan ihbar tazminatının hüküm altına alınması hatalıdır.¹⁷

13. İHBAR SÜRESİNE AİT PEŞİN ÖDENEN ÜCRET İLE İHBAR TAZMİNATINDAN YAPILACAK KESİNTİLER, ZAMANAŞIMI VE UYGULANACAK FAİZ TÜRÜ

İhbar süresine ait **peşin ödenen ücretten** sigorta primi, işsizlik sigortası primi, gelir ve damga vergileri kesilir, ihbar **tazminatından ise** sigorta primi, işsizlik sigortası primi kesilmez, gelir ve damga vergisi kesilir.

İhbar tazminatından prim kesilmemesi, sigortalının işyeri ile hukuki ilişkisi

iş sözleşmesinin feshi ile sona ermiş olduğu ve ücret niteliğinde olmadığı içindir.

İhbar tazminatının gelir vergisine tabi olması 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun "tazminat ve yardımlarda" başlıklı 25'inci maddesinde istisna edilecek tazminat ve yardımlar arasında sayılmamasından kaynaklanmaktadır.

Gelir İdaresi Başkanlığı İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı Gelir Kanunları Gelir Vergileri Grup Müdürlüğü tarafından verilen 03.04.2019 tarihli E.113444 sayılı Özelgesinde " işten ayrılan personelinize ödeyeceğiniz ihbar tazminatının, tamamının ücret olarak değerlendirilerek Gelir Vergisi Kanununun 61, 63, 94, 103 ve 104 üncü maddeleri uyarınca vergilendirilmesi gerekmektedir." denilerek ihbar tazminatından gelir vergisinin kesilmesi gerektiği belirtilmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "zamanaşımı süresi" başlığını taşıyan ve 12.10.2017 tarihli 7036 sayılı Kanunun 15'inci maddesiyle eklenen Ek 3'üncü maddesinde; **iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan tazminatın (ihbar tazminatı) zamanaşımı süresi 5 yıl olarak hükme bağlanmıştır.**

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin kararında; ihbar tazminatına temerrüt veya dava tarihinden itibaren **yasal faiz** yürütülmelidir şeklinde hüküm tesis edilmiştir.¹⁸

İhbar tazminatının ödenmemesi durumunda 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un 1'inci maddesine göre **yıllık kanuni faiz oranı %9 olarak** belirlenmiştir.

16 Yrg. 7. HD., T.18.06.2013, E. 2013/4101, K. 2013/11443

17 Yrg. 9. HD., T.02.04.2013, E. 2010/44199, K. 2013/3913

18 Yrg. 9. HD., E. 2004/1883, K. 2004/13318

14. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bu yapılan açıklamalara göre; işçinin 4857 sayılı Kanununun 24'üncü maddesinde sayılan iş sözleşmesinin haklı nedenle fesih hakkını kullanması ve evlilik, askerlik, emeklilik, ölüm gibi hallerde iş sözleşmesini feshetmesi halleri dışında 4857 sayılı Kanununun 17'nci maddesinde sayılan yasal ihbar sürelerini (iş veya toplu iş sözleşmeleri ile artırılmış süreler) dikkate almadan iş sözleşmesini feshetmesi durumunda, işveren (idare) 4857 sayılı Kanunda belirtilen yasal ihbar sürelerine karşılık gelen tutarlar kadar ihbar tazminatını işçisinden talep etmesi zorunludur.

Ancak, uygulamada işverenlerin söz konusu ihbar tazminatını talep etmedikleri görülse de tahsil etmemeleri **özellikle kamu idareleri açısından kamu zararını gündeme getirmektedir.**

Söz konusu ihbar tazminatı ödeme yükümlülüğü işçi açısından olduğu gibi işveren açısından da geçerlidir. İhbar öneline uymayan işçi ise işverene, işveren ise işçisine ihbar öneli kadar tazminat ödemek zorundadır. Uygulamada işveren işçisine genellikle ihbar tazminatı ödemekte, ancak işçiden ihbar tazminatını talep etmemektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71'inci maddesi ve bu madde gereğince yayımlanan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükmünde kamu zararı, kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunma-

sından doğan zarar olarak tarif edilmiştir. Öyle ise kamu kaynağı nedir? Kamu kaynağı, borçlanma suretiyle elde edilen imkanlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerlerdir. Olaya münhasıran kamu zararının belirlenmesinde "idare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması" esas alınmalıdır. Bu bağlamda, ilgili kamu görevlisinin ihbar öneline uymayan işçiden ihbar tazminatını işçiden son brüt giydirmiş ücret üzerinden hesap edeceği tutarı, gelir ve damga vergisini düşmeden tahsil etmeli, daha sonra gelir ve damga vergilerini vergi dairesine beyan etmelidir.

KAYNAKÇA

Kanunlar

4857 sayılı İş Kanunu Kabul Tarihi : 22/5/2003 Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 10/6/2003 Sayı: 25134

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu Kabul Tarihi: 12/10/2017 Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 25/10/2017 Sayı : 30221

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu Kanunlar Tertip: 4 Resmî Gazete Tarihi: 06.01.1961 Sayısı: 10700 Kabul Tarihi: 31.12.1960

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu Kabul Tarihi : 10/12/2003 Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 24/12/2003 Sayı : 25326

Yönetmelikler

Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetme-

lik Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi : 27/9/2006 No: 2006/11058 Dayandığı Kanunun Tarihi : 10/12/2003 No: 5018 Yayınlandığı R. Gazetenin Tarihi : 19/10/2006 No: 26324

Makaleler

GÜNER Erol, İhbar Tazminatı Nedir? Yaklaşım Dergisi, Ocak 2006

Kitaplar

ŞAKAR Müjdat, İş Kanunu Yorumu, Yaklaşım Yayıncılık 2009, Sayfa: 201

Kurumların Görüşleri

KİK, T.02.04.2005, 2005/UY.Z-890

Gelir İdaresi Başkanlığı İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı Gelir Kanunları Gelir Vergileri Grup Müdürlüğü tarafından verilen 03.04.2019 tarihli E.113444 sayılı Özelgesi

Yargıtay Kararları

Yrg. 9. HD., T.07.10.1985, 6513/9139

Yrg. 9. HD., T.21.03.2006, E. 2006 /109, K. 2006/ 7052

Yrg. 9. HD., T.14.07.2008, E. 2007 / 24490, K. 2008 / 20203

Yrg. 9. HD., T.12.03.2009, E. 2007 / 41150, K. 2009/6661

Yrg. 9. HD., T.13.01.2005, E. 2004 / 33705, K. 2005/996

Yrg. 9. HD., T.08.03.2004, E.2003 / 15708, K.2004/4284

Yrg. 9. HD., E.2007/41150, K.2009 / 6061

Yrg. 9. HD., T.04.07.2006, E.2005 / 35059, K.2006/19707

Yrg. 9. HD., T.20.06.2006, E.2005 / 38639, K.2006/1816

Yrg. 22. HD., T.23.05.2019, E.2017 / 22691, K.2019/11524

Yrg. 22. HD., T.10.10.2018, E.2017 / 14521, K.2018/21752

Yrg. 22. HD., T.31.05.2016 , E. 2015 / 11958, K. 2016/15623

Yrg. 9. HD., T.12.03.2018, E.2015 / 11505, K.2018/4979

Yrg. 9. HD., T.21.03.1991, 12595/6272

Yrg. 9. HD., T.26.05.2005, E.2004 / 29476, K.2005 / 19397

Yrg. 9. HD., T.15.01.2018, E.2015 / 26859, K.2018/84

Yrg. 9. HD., T.25.03.2008, E.2007 / 37200, K. 2008/6387

Yrg. 9. HD., T.12.06.2008, E.2007 / 21422, K.2008/15336

Yrg. 7. HD., T.18.06.2013, E. 2013 / 4101, K. 2013/11443

Yrg. 9. HD., T.02.04.2013, E. 2010 / 44199, K. 2013/3913

Yrg. 9. HD., E. 2004/1883, K. 2004 / 13318

Elif TAGRİVERDİ

Çevre ve Şehircilik Uzmanı

BELEDİYELERİN CİTTASLOW (YAVAŞ KENT) YARIŞI

1. GİRİŞ

İçinde yaşadığımız Dünya her geçen gün hızlanmaya çalışıyor. Her geçen gün en son üretilenden daha hızlı otomobiller, en son teknolojilerle donatılmış cep telefonları insanoğlunun hayatına girdiğinden beri bizler de yaşadığımız evrene uyum sağlayabilmek adına hızlanmak zorunda kaldık. Öyle ki yeme içme alışkanlıklarımız bile değişerek fastfood oldu veya uzun kahve sohbetlerini gel kahve bardağını al işine okuluna giderken de iç haline gelmişken nereden çıktı bu 'yavaş' kentler diyebilirsiniz.

Modern Dünyanın dayattığı bu hayat tarzı insanlarda depresyon, kanser gibi hastalıklara neden olduğu ve bunun sürdürülemez olduğu noktada cittaslow (yavaş kent) doğdu.

Cittaslow felsefesi yaşamın, yaşamaktan zevk alınacak bir hızda yaşanmasını savunmaktadır. Cittaslow hareketi, insanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri, kendine yeten, sürdürülebilir, el sanatlarına, doğasına, gelenek ve göreneklerine sahip çıkan ama aynı zamanda alt yapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynakları kullanan, teknolojinin kolaylıklarından yararlanan kentlerin gerçekçi bir alternatif olacağı hedefiyle yola çıkmıştır.

Bizim kültürümüzde komşuluk, yerel esnaflık, el emeği ile yapılan ürünler, yazdan hazırlanan kışlıklar önemli bir yere sahip olduğundan cittaslow felsefesi ile uyum sağlamak kentlerimiz açısından zor değildir.

Bu hareketin kentlere sağladığı kentin herhangi bir doğal güzelliğini, geleneksel sanatını, bölgeye özgü turistik ve doğa aktivitelerini veya yöresel yemeklerini tanıtır kılmak suretiyle ulusal ve uluslararası ilgiyi toplayarak kent ekonomilerini kalkındırmak ve kentleri geliştirmektedir.

**1999 yılında İtalya'nın Greve in Chi-
anti kentinde kurulan Cittaslow Birliği
nüfusu 50.000 altında olan kentlerin
üye olabildiği uluslararası bir belediye-
ler birliğidir.** Birliğe üye olmak için bir-
liğin belirlediği kriterleri gerçekleştirmek
için projeler geliştirmek ve uygulamak
gerekmektedir. **Cittaslow (Yavaş Kent)**

2. CİTTASLOW (YAVAŞ KENT) NEDİR?

Artık insanlar hafta sonu tatillerini yaşadıkları kente bir o kadar yakın, yaşadıkları kentten ise bir o kadar farklı yerlerde geçirmek, kentin hava kirliliğinden uzaklaşıp temiz hava almak, bilmedikleri kentleri keşfetmek, oralara özgü yemekleri yemek, varsa gittikleri yere özgü spor, kültürel vb. aktivitelerde bulunmak yaşadıkları kente dönerken de oraya özgü domates, şeftali, lavanta gibi doğal ürünleri, kadınların yaptığı mantı, tarhana, erişte gibi ürünleri ve sabun, bakır gibi geleneksel el sanatları satın alarak dönmek istiyorlar. Konaklamayı tercih edenler ise, klasik otel odalarından oldukça farklı otantik, taş veya ağaç odalarda veya köy evlerinde kalmayı istemektedir.

Burada oluşan ekonomi ise kentleri ekonomik olarak kalkındırmakta ve geliştirmektedir. Cittaslow pastasından pay almak isteyen belediyeler ise yarış içerisine girerek kentlerini tanıtarak yerli ve

yabancı turistlerin dikkatini çekmeye çalışmaktadır.

Cittaslow hareketinin kuruluş amacı kentlerin kendi kimliklerine sahip çıkarak küreselleşme sonucu ortaya çıkan kentlerin birbirine benzemesine, aynılaşmasının önüne geçilmesidir. Kentlerin yönetilirken yerel yemeklerine, yöresel mimarisine, geleneklerine, göreneklerin, zanaatlarına, esnafına sahip çıkılması ve desteklenmesi, birliğin üye kentler için ortaya koyduğu kriterler vasıtasıyla sağlanmaya çalışılmaktadır.¹

Ayrıca insanların birbirleriyle iletişim kurabilmeleri, yerel değerlere sahip çıkılması, yaşam kalitesinin yükseltilmesi, tarihi ve doğal esarlara önem verilmesi, alt yapı sorunlarının ortadan kaldırılması, geri dönüşüme ve yenilenebilir enerjiye ağırlık verilmesi de sakin şehir akımının amaçları arasında yer alıyor.²

Bir şehrin Cittaslow unvanına sahip olması için şehrin sürekli kontrolünün sağlanması ve belirli periyotlarla görevliler aracılığıyla denetlenmesi gerekmektedir. Yavaş şehir logosu ise turuncu renkli salyangoz böceğidir (Günerhan, Erdem, Günerhan, 2010). Salyangoz yavaşlık ve dinlenmeyi temsil eder (Weiner, 2005). Evini her yere taşıyabilmesi, yol alabilmek için oldukça fazla çaba harcaması ve acele etmemesi en belirgin özelliğidir.

Logonun üstündeki binalar donuk, ruhsuz ve zevksiz betonarme binaları ifade ederken, önünde bulunan salyangoz bu ifadeyi protesto etmek amacıyla sembolleştirilmiştir. Yemek kültüründen

1 <https://tr.wikipedia.org/>

2 <https://blog.flypgs.com/>

şehir planlamasına kadar her bir detayın geleneklere ve tarihi miraslara da uygun olacak şekilde sakinlik esasına göre olması gerektiğini ifade eder.³

Dünyada 30 ülkeden 264, Türkiye’de 18 kentin cittaslow belediyeler birliğine üyeliği bulunmaktadır. Ayrıca üyelik başvurusu olan bir çok kentimiz var.

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer ise, Uluslararası Cittaslow Başkan Yardımcısıdır.

Türkiye’nin cittaslow kentleri şöyledir; Ahlat, Akyaka, Eğirdir, Gökçeada, Gerze, Göynük, Gündül, Halfeti, Mudurnu, Perşembe, Şavşat, Seferihisar, Taraklı, Uzundere, Vize, Yalvaç, Yenipazar.

Cittaslow Seferihisar, kentini örnek olarak inceleyecek olursak; oklavadan sıyırma, yuvalaça, ekmek dolması, mandalina tatlısı, samsades tatlısı, enginar dolması, nohutlu mantısı, geleneksel armola gibi yerel lezzetleriyle ön plana çıkarken; tohum takas şenliği, Can Yücel tohum merkezi, doğa okulu, kadın emeği evleri, Sefertası lokantası ve bisiklet garajları gibi önemli projeleri bulunmakla birlikte kentte gezilecek onlarca yer bulunmaktadır.

3. CİTTASLOW ÜYELİK KRİTERLERİ

1999 yılında İtalya’nın Greve in Chianti kentinde kurulan Cittaslow Birliği nüfusu 50.000 altında olan kentlerin üye olabildiği uluslararası bir belediyeler birliğidir. Birliğe üye olmak için birliğin belirlediği kriterleri gerçekleştirmek için

projeler geliştirmek ve uygulamak gerekmektedir. Kentlerin kriterler çerçevesinde yaptığı çalışmalar puanlanmakta ve bir kentin üye olması için 50 ve üzerinde puan alması gerekmektedir. 1999 yılında birliğin belirlediği kriterler, birliğin sadece İtalya veya Avrupada değil bütün dünyada yayılması sonucu daha evrensel bir hale getirilmeye çalışılmıştır. Uluslararası Bilim Komitesi tarafından yapılan çalışmanın Birlik tarafından onaylanmasının ardından geçerli olan yeni kriterler ilk aşamada deneme amaçlı bir sene deneme süresine tabi tutulacaktır.

- **Yeni kriterlerin eskilerinden en önemli farklılıklarından biri perspektif ve zorunlu kriterlere yer verilmesidir.** Zorunlu kriterler o konuda yapılan çalışmaların mevcudiyetinin zorunlu olduğu kriterlerdir ve kriter listesinde bir asteriks (*) ile belirtilirler. Perspektif kriterler ise iki asteriks ile belirtilen (**) ve aday kent tarafından geleceğe yönelik daha kesin ve imtiyazlı taahhütlerin benimsendiği kriterlerden oluşmaktadır. Perspektif kriterler, gerçekleştirilmeleri durumunda, yer aldıkları kriter başlıklarında %15 oranında puan artışı sağlarlar.

- Belediyenin gerçekleştirdiği veya başlattığı projeler, programlar veya planlar üzerinden değerlendirilen kriterlerin puanlamasında projenin ne zaman başlatıldığı, ne kadar başarılı olduğu dikkate alınacaktır.

- Başvuru dosyası word formatında, kriterin adı ve altında o kriter çerçevesinde yapılanların yer alacağı şekilde hazırlanmalıdır. Kriterler çerçevesinde gerçekleştirilen etkinlikler hakkında fotoğrafların kullanılması gerekmektedir.

3 Numanoğlu, Göçer; 2018

- Başvuru dosyası hazırlanırken kriterler hakkında gerçekleştirilen faaliyetler belgelenmelidir. Belediyenin yaptığı yazışmalar, meclis kararları, alınan raporlar, düzenlenen toplantı tutanakları veya fotoğrafları ek belge olarak ayrıca sunulmalıdır. Bu belgeler ait oldukları kriterin numarasını belirtecek şekilde bir ek klasöre yerleştirilmelidir. Örneğin başvuru dosyasında su temizliğinin belgelenmesi kriteri çerçevesinde ilgili kurumdan alınan su analiz raporlarına 1.2 başlığı altında ek dosyada yer verilecektir. Ek dosyadaki bu belgeler taratılarak bir cd/dvd içinde de teslim edilecektir. Ek dosyası İngilizceye çevrilmeyecektir.

- Kriterlerin puanlanmasında o kriter çerçevesinde yapılan çalışmaların seviyesi de dikkate alınmaktadır.

- Örneğin hava kirliliği için hiçbir şey yapmayan kent puan alamayacak, hava ölçümü yapıp, havanın temizliğini analiz raporlarıyla belgeleyen kent tam puan alabilecektir. Hava ölçümü yapılması için meclis kararı alan ancak henüz yapmayan kentler veya hava ölçümü takvimlendirilmiş ama henüz gerçekleşmemiş kentler ara puanlar alacaklardır. Her halükarda yapılan faaliyetler hakkında meclis kararları, yazışmalar, raporlar ve benzeri belgeler kanıtlayıcı belge olarak sunulmak durumdadır.

- Yeni kriter sisteminin getirdiği yeniliklerden biri de ulusal ağırlara verilen kriter ekleme yetkisidir. Her ülke kendi şartları doğrultusunda kriter başlıklarına, o başlığın puan değerinin %20'sini geçmeyecek oranda ulusal kriter ekleyebilecektir. Cittaslow Türkiye olarak bu

çalışma henüz gerçekleşmemiştir gerçekleştirildiği zaman kriter listesinde yer alacaktır.

4. ÜYELİK SÜRECİ

Uluslararası Cittaslow Birliğine başvuru sürecini Cittaslow Türkiye Ağı sekretaryası ve koordinatörlüğü yürütmektedir. Birliğe başvuracak kentlerin nüfuslarının 50.000'den az olması ve kent yönetiminin Cittaslow felsefesiyle uyumlu olmaları gerekmektedir. Üyelik başvuruları için koordinatord@cittaslowturkiye.org adresinden bilgi alabiliyor.

4.1. Başvuru Mektubunun Sunulması

Aday kent, Cittaslow Türkiye ağına üye olma niyetini gerekçeleriyle birlikte açıklayan başvuru mektubunu Cittaslow Türkiye Koordinatörlüğü'ne sunar (Adres: Cittaslow Türkiye Koordinatörlüğü Seferihisar Belediyesi Seferihisar/İZMİR).

4.2. Başvuru Mektubunun Değerlendirilmesi

Başvuru mektubu, kentin Cittaslow Felsefesi ve Cittaslow Kriterleri'ne uyumu açısından bütünsel olarak değerlendirilir. Değerlendirme sonucu, gerekçeleriyle birlikte kente bildirilir.

4.3. Adaylık Değerlendirme Ziyareti Ve Raporu

Başvuru mektubunun olumlu değerlendirilmesi durumunda, Cittaslow Türkiye Koordinasyonu (Cittaslow Türkiye Bilim Komitesi ve Yavaş Yaşamı Destekleme Derneği) kente Adaylık Değerlendirme Ziyareti'nde bulunur

ve Adaylık Değerlendirme Raporu hazırlar. Kent, Adaylık Değerlendirme Raporu'nun olumlu olması durumunda, Aday Kent ilan edilir. Adaylık Değerlendirme Raporu'nun olumsuz olması durumunda, başvuru reddedilir.

4.4. Adaylık Süreci Ve Hazırlık Raporu

Cittaslow Türkiye Koordinasyonu tarafından, kentin Cittaslow Kriterleri'ne ilişkin eksikliklerini belirten bir Hazırlık Raporu düzenlenir. Hazırlık Raporu'nda, kentin Cittaslow Kriterleri gereğince yapılması gerekenler belirtilir. Raporda belirtilen eksiklikler bir yıl içinde tamamlanır. Belirtilen sürede eksikliklerini gidermeyen kentin adaylığı iptal edilir. Adaylığı iptal edilen kent, bir yıl geçmeden tekrar başvuruda bulunamaz.

4.5. Üyelik Değerlendirmesi Ve Başvuru Dosyası

Adaylık sürecinde, Hazırlık Raporu'nda belirtilen eksiklikleri giderdiğini belirten kent, Cittaslow Türkiye Koordinasyonu (Cittaslow Türkiye Bilim Komitesi ve Yavaş Yaşamı Destekleme Derneği) tarafından tekrar ziyaret edilir. Koordinasyon, eksiklerin giderilip-giderilmediğini ve adaylık sürecinde gerçekleştirilen faaliyetleri değerlendirir. Koordinasyon değerlendirmesinin olumlu olması durumunda, kent Başvuru Dosyası'nı hazırlar ve üyelik başvurusunda bulunur.

4.6. Cittaslow Genel Merkez Değerlendirmesi

Değerlendirmeyi geçen kentin dosyası, Cittaslow Genel Merkezi'ne (Cittaslow International-İtalya) iletilir ve Genel

Merkez'in değerlendirmesi sonucunda Cittaslow üyeliği onaylanır.

5. CİTTASLOW POLİTİKALARI

5.1. Çevre Politikaları

- Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi *
- Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi *
- Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması
- Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması *
- Endüstriyel ve evsel kompostlaşmanın desteklenmesi
- Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması *
- Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu
- Kamunun yenilebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi
- Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması
- Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması *
- Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi
- Biyo çeşitliliğin korunması.

5.2. Altyapı Politikaları

- Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları*
- Mevcut bisiklet yollarının araç

yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması *

- Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri *

- Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlanması *Elektirikli otobüs, dik yokuşlarda yürüyen merdivenler vb.

- Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması *

- Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler *Kent merkezlerinde ve/veya hastanelerde hamileler için özel park yeri ayrılması gibi

- Sağlık hizmetlerine onaylanmış ulaşılabilirlik

- Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı* Tarihi kent merkezlerinde mal dağıtımı için havayı kirleten araçlar yerine elektrikli veya motorsuz taşıtlar gibi kirlilik yaratmayan taşıtların tercih edilmesi

- Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı *

5.3. Kentsel Yaşam Politikaları

- Kentin direnci için planlama ** Kentlerin çağımızda karşılaştığı krizlere karşı dirençlerini arttırmak Cittaslow hareketinin odak noktalarından biri haline gelmiştir.

- Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar *Sokak mobilyaları, turizm levhaları, kentsel peyzaj ve korunması

- Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması **

- Kentsel yaşanabilirliğin artırılması * Kentin daha yaşanabilir olması için çalışmalar yapmak. Örnek olarak işe gidiş ve çıkış saatlerinde oluşan trafik sıkışıklığını azaltmak için okulların veya kamu kurumlarının mesai saatlerini kaydırmak. İş yerlerinde kreş açılmasını teşvik etmek de örnek verilebilir

- Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması *

- Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması *

- Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması *Biyomimari vb.

- Kentin internet ağına sahip olması *Fiber optik, kablosuz sistemler

- Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması *Gürültü, elektrik sistemleri vb

- Tele çalışmanın geliştirilmesi * Bilgisayar bağlantısıyla evden çalışma

- Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki * Pasif ev vb

- Sosyal altyapıyı desteklemek

- Kamusal sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki *Pasif ev vb

- Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerlendirilmesi **

- Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması *

- Atölyelerin korunması ve değerlerinin arttırılması – doğal/yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması * Tarihi kent merkezlerinde yer alan geleneksel kasap, fırın, bakkal vb. dükkanların desteklenmesi

- Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı * Metre küp olarak

5.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Yönelik Politikalar

- Agroekolojinin geliştirilmesi ** Agroekoloji'den kastedilen tarımda ekolojik prensiplerin uygulanması. Bu bağlamda asıl amaç kimyasal ürünlere ve fosil yakıtlara mümkün olduğunca az bağımlı bir "agrosistem" oluşturmak. Yerel ürünlerin sertifikalandırılması, kültür müzeleri kurulması

- El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkar ürünlerinin korunması *

- Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin arttırılması *

- Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini arttırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak *Bölgedeki halkın hizmetlere ulaşımını arttırmak

- Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb) yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması *Mümkünse yerel organik ürünlerin kullanılması. Okul kantinleri vb

- Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi *

- Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin arttırılması *

- Otel kapasitelerin arttırılması *Yatak sayısının nüfusa yıllık oranının değerlendirilmesi

- Tarımda GDO kullanımının yasaklanması

- Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı

5.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim Politikalar

- İyi karşılama *Kenti ziyaret edenlere yönelik çalışacak bir karşılama/ tanıtım görevlisinin belirlenmesi, görevlendirilmiş kişilerin eğitimi, yönlendirme levhaları, ziyaretçilere uygun altyapı olanakları ve tanıtım ofisleri gibi bu alanda çalışan noktaların mesai saatlerinin düzenlenmesi

- Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını arttırmak * Fiyatların ve tarifelerin açık bir şekilde sergilenmesi

- Yavaş güzergahların mevcut olması * Basılı olarak veya internet sayfasında ve web üzerinde

- Önemli yönetsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi

- Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların Cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim görmesi **

- Sağlık eğitimleri * Obezite, diyabet vb. sorunlara yönelik çalışmalar

- Yöre halkına Cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek *
- Cittaslow üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı
- Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi *
- Cittaslow logosunun internet sayfasında ve antetli kağıt üzerinde kullanımı *

5.6. Sosyal Uyum

- Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar
- Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması
- Azınlıkların veya farklı etnisiteye sahip kesimlerin yaşadıkları mahallelerde yaşayan insanların yerleşim yoğunluğu değerlendiriliyor. Örneğin şehrin "normal" bir mahallesinde kilometrekare başına 100 kişi düşerken şehrin "etnik" mahallesinde 300 kişi düşmesi, yerel yönetimin entegrasyon konusunda başarısız olduğu anlamına geliyor ve aday kentin bu kriterden düşük puan almasına neden oluyor.
- Engelli kişilerin entegrasyonu
- Çocuk bakımının desteklenmesi
- Genç neslin istihdam durumu
- Yoksulluk
- Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşların mevcudiyeti
- Farklı kültürlerin entegrasyonu
- Politikaya katılım

- Belediyenin kamu konut yatırımı
- Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü bir alanların ve bir gençlik merkezinin mevcudiyeti

5.7. Ortaklıklar

- Slowfood aktiviteleri ve kampanyaları için destek
- Doğal ve geleneksel yiyecekleri Slowfood veya diğer kurumlar ile desteklemek
- Eşleştirme projelerini desteklemek ve gelişmekte olan ülkelerin Cittaslow ve Slowfood felsefelerinin yayılmasını da sağlayacak şekilde gelişmeleri için işbirliği yapmak

6.YEREL YÖNETİMLERE FİKİR OLMASI AÇISINDAN AŞAĞIDAKİ ÖRNEKLER VERİLEBİLİR

- Kamu binaların enerji tüketimini azaltmak ve özel binaların tüketimlerin azaltılmasını teşvik etmek.
- Yerel yenilenebilir enerji kaynaklarına ulaşılabilirliği çoğaltıp, içilebilir suyun gereksiz kullanımını azaltmak.
- Petrol bazlı ürünlerin kullanımını azaltmak.
- Yerel kompostlamayı teşvik etmek
- Verimli bitkiler dikmek (ceviz, elma, fındık, akça ağacı – karbon emisyonu emen yerel bitkiler)
- Yerel yiyecek üretimini teşvik etmek.
- Üretim/dağıtım zincirini kısaltabilmek için her ekonomik sektörde yerel üretimi teşvik etmek.

- Permakültür ilkelerini benimsemek.

- Kentin kendine yeterliliğini göz önüne almak (Örneğin kentin bağımlı olduğu sistemlerden birinin durması sonucu alternatifte sahip olup olmaması. Ulaşım sisteminin bir arıza sonucu birkaç gün durmasının kentin geneline olan etkisinin azaltılmasına yönelik çalışmalar gibi).

- Mevcut kriz temalarında çözümlerinin tartışılmasını teşvik etmek ve sonuçları plan haline getirmeden halka sunarak düşüncelerini değerlendirmek. Halkın aktif katılımı çok önemli, bu sayede insanların gruplar oluşturarak toplumun kalanının farkındalıklarının arttırılmasında aktif olarak çalışabilir. Günümüzdeki baskın hayat tarzının insan psikolojisinde gösterdiği etki hafife alınmamalı.

7. SONUÇ

Kent hayatının hızından ve koşuşturma açısından sıkılan insanlar özellikle hafta sonları tatil yapabilecekleri ve bozulmamış bir doğada, el emeği ürünleriyle ön plana çıkan ve kadınlarımızın yaptıkları yöresel yemeklerle buluşmak istemektedir. **Cittaslow birliği içinde yer**

almak kentlerin tanıtımına büyük katkılar sağlayarak yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmeyi hedeflemektedir. Böylece kentler doğal yapılarını, kültürlerini koruyarak ekonomik anlamda güçlenmektedir.

Ülkemizin her beldesinin, her yöresinin apayrı güzelliklerinin olduğu tartışılmaz. Önemli olan bu güzelliklerin görünür kılınmasıdır. Burada belediyelerimize kendi kentlerini ulusal ve uluslararası bir marka haline getirmek için tabiatlarını, kültürel değerlerini, geleneksel el yapımı ürünlerini tanıtmak, kentleri yöresel yemekleri ile gastronomi kenti haline getirmek gibi önemli görevler düşmektedir. İlerleyen süreçte cittaslow belediyelerin her açıdan diğer belediyelerin çok önünde olacağı açıktır.

KAYNAKÇA

Numanoğlu, E. Güçer, E. Journal of Multidisciplinary Academic Tourism, 2018, Vol. 3, No. 2, pp: 11-22

<https://cittaslowturkiye.org/> Erişim tarihi:08.07.2020

<https://tr.wikipedia.org/> Erişim tarihi:08.07.2020

<https://blog.flypgs.com/> Erişim tarihi:08.07.2020

MEVZUAT FİHRİSTİ

19/09/2020-19/10/2020 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUNLAR

- Kanun Adı** : Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- Kanun Tarihi ve No. :** 16/10/2020 -31276 (Mükerrer)
- R.G. Tarih ve Sayısı :** 16/10/2020-7254
- Konusu** : 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda değişiklik yapılmıştır.

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- Karar Sayısı** : 2953
- Adı** : İlçelere Doğal Gaz Ulaştırılması Amacıyla BOTAŞ Genel Müdürlüğünün Görevlendirilmesine İlişkin Karar
- R.G. Tarih ve Sayısı :** 24/09/2020 tarih ve 31254
- Konusu** : Doğal gazın ülke genelinde yaygınlaştırılması hedefi doğrultusunda merkez nüfusu 20.000 ve üzerindeki ilçelere doğal gaz ulaştırılmasını sağlamak üzere yapılacak yatırımlara ilişkin usul ve esasların belirlenmiştir. İlçelere doğalgaz ulaştırılmasının teminen gerekli şehir besleme hattı yatırımları Boru Hatları ile petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ) Genel Müdürlüğü veya doğal gaz dağıtım şirketleri tarafından gerçekleştirilir. Büyükşehirlerde yer alan ilçeler kapsam dışıdır. Yeterlilik sağlayan ilçeler, BOTAŞ Genel Müdürlüğünün önerisi, EPDK'nın görüşü ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının onayı ile belirlenecektir.
- Karar Sayısı** : 2952
- Adı** : Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Esaslar
- R.G. Tarih ve Sayısı :** 24/09/2020- 31254
- Konusu** : 6/61978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 8 inci maddesinin birinci fıkrasındaki ibare: "(Dava

vekili, haftanın bazı günlerinde ya da günün belirli saatlerinde çalıştırılacak avukat, herkim ve uzman hekim) şeklinde değiştirilmiştir. Sözleşmeli Personel Pozisyon Unvanları ile Asgari Nitelikleri Gösterir Cetvel'e "*Havacılık Sertifikasyon Uzmanı*" ve "*Niteliği*" belirlenmiştir.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : - Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,
- Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,
- Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,
- Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,
- İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,
- Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,
- Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik.
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 30.09.2020 – 31260
- Konusu** : Yukarıdaki yönetmeliklerde yapılan değişiklikler ile; yapılan değişiklikle birlikte makine, teçhizat ve diğer ekipmanın kendi malı olması şartının yeterlik kriteri aranmayacağı ancak, özel imalat süreci gerektiren ihalelerde bu hususun fiyat dışı unsur olarak belirlenebileceği düzenlenmiştir. - Elektronik ihalelerde fiziki olarak geçici teminat mektubu sunulması uygulamasına son verilerek teminat mektubunun sadece elektronik olarak sunulması zorunlu hale getirilmiştir.- eksiltmenin her aşamasında isteklilerin o andaki sıralamaları ile birlikte diğer isteklilerin sıralaması ve istekli sayısının e-eksiltmeye katılan isteklilere EKAP üzerinden gösterilmesine son verilmiş olup; istekliler sadece o andaki kendi sıralamalarını görebileceklerdir. - idari şartnameye eklenen 7.5.5 inci maddeyle birlikte teknik şartnamelerde istekli tarafından teklif kapsamında sunulması gerektiği belirtilen belgeler idari şartnamede de açıkça sayılmadıkça, tekliflerin değerlendirilmesinde artık yeterlik kriteri olarak dikkate alınamayacaktır. - Yönetmeliklerde yapılan bu değişikliklerle birlikte ihale dokümanında ihalelere yerli isteklilerin katılımını veya yerli

malı teklif edilmesini engelleyici düzenlemelere yer verilmemesi, sözleşme sürecinde ise yerli ürün kullanımının sağlanması ile yapım işlerinde yerli malı kullanımının denetiminin artırılmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

Yönetmeliğin Adı : **Yapı Mütahhitlerinin Sınıflandırılması Ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 03.10.2020 – 31263

Konusu : 2/3/2019 tarihli ve 30702 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapı Mütahhitlerinin Sınıflandırılması ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmeliğin **çeşitli maddelerinde değişiklik yapılmıştır. “k) Yapı sınır bedeli yeniden tanımlanmıştır.**

Yetki belgesi grupları, mesleki ve teknik yeterlikler ile ekonomik ve mali yeterlikler esas alınarak; A, B, B1, C, C1, D, D1, E, E1, F, F1, G, G1, H ve geçici olmak üzere gruplandırılır. Bu gruplandırmaya göre 12 nci ve 13 üncü maddelerde sayılanlarla birlikte, yeterliklerin sağlanması gerekir:

Yönetmeliğin Adı : **Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği İdari Usuller Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**

R.G. Tarih ve Sayısı : 07.10.2020 – 31267

Konusu : 10/10/2009 tarihli ve 27372 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği İdari Usuller Tebliğinde değişiklik yapılmıştır. 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununa, 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 103 üncü maddesine ve Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğininin 37 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır. Tebliğin 5 inci maddesininin birinci fıkrasında yer alan Tablo 1.a’nın altına cümle eklenmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Numune Alma Ve Analiz Metodları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**

R.G. Tarih ve Sayısı : 07.10.2020 – 31267

Konusu : 10/10/2009 tarihli ve 27372 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Numune Alma ve Analiz Metodları Tebliğininin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.

- Yönetmeliğin Adı** : **Tarım Makineleri Ve Tarım Teknolojisi Araçlarının Deney Ve Denetim Esaslarına İlişkin Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09.10.2020 – 31269
- Konusu** : Tarımsal faaliyetlerde kullanılan, tarım makineleri ve tarım teknolojisi araçlarının Bakanlık uygulamaları kapsamındaki deney, belgelendirme ve piyasa denetimleri; deney kurumlarının yetkilendirilmesi ve denetimleri ile Bakanlık uygulamalarına konu olan bu araçlara ait destekleme, hibe ve projelerin etkin bir şekilde yönetilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Bu Yönetmelik, imal ve/veya ithal edilerek, Bakanlık ve ilgili kuruluşların uygulamalarına konu tarım makineleri ve tarım teknolojisi araçlarının deney, belgelendirme ve denetimi ile ilgili usul ve esaslarını kapsar.
- (2) Bu Yönetmelik, 2/4/2011 tarihli ve 27893 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Zirai Mücadele Alet ve Makineleri Hakkında Yönetmelik kapsamındaki zirai mücadele alet ve makineleri ile mekanizasyon araçlarını kapsamaz
- Yönetmeliğin Adı** : **Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul Ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09.10.2020 – 31269
- Konusu** : Yönetmeliğin adı: “Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik” şeklinde değiştirilmiştir. Yönetmeliğin bazı maddelerinde değişiklikler yapılmıştır. Tanımlardan j) **Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS)’in tanımı yeninde yapılmıştır.** “j) **Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS):**Ticaret sicili işlemlerinin elektronik ortamda yürütüldüğü, ticaret sicili kayıtları ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulduğu, Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdinde oluşturulan ve işletilen merkezi ortak veri tabanını da içeren bilgi sistemini,”
- Yönetmeliğin Adı** : **Sebze Ve Meyve Ticareti Ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09.10.2020 – 31269
- Konusu** : 7/7/2012 tarihli ve 28346 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmeliğin 4, 44 ve 45. Maddelerinde değişiklik yapılmıştır.

- Yönetmeliğin Adı** : Emeklilik Gözetim Merkezi Çalışma Esasları Yönetmeliği
R.G. Tarih ve Sayısı : 09.10.2020 – 31269
Konusu : Kurum tarafından görevlendirilen emeklilik gözetim merkezinin kuruluş, teşkilat, yönetim ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : İçme Suyu Temin Ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
R.G. Tarih ve Sayısı : 23.09.2020 – 31253
Konusu : 16/7/2015 tarihli ve 29418 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliğinde değişiklik yapılmıştır.
- Tebliğin Adı** : Hukuk Muhakemeleri Kanunu Gider Avansı Tarifesi
R.G. Tarih ve Sayısı : 24.09.2020 – 31254
Konusu : 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu gereğince dava açılırken mahkeme veznesine yatırılacak olan gider avansının miktarı ile avansın ödenmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Tebliğin Adı** : Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hakem Ücret Tarifesi
R.G. Tarih ve Sayısı : 24.09.2020 – 31254
Konusu : 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununa göre tahkim yoluyla görülen dava ve işlerde, taraflarla hakem veya hakem kurulları arasında ücretin belirlenmesi konusunda anlaşmaya varılamaması veya tahkim anlaşmasında bir hüküm bulunmaması ya da taraflarca bu konuda yerleşmiş kurallara veya kurumsal tahkim kurallarına yollama yapılmaması hallerinde hakem veya hakem kuruluna ödenecek ücretin miktarı ile ödenmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

ANLAŞMAZLIK KONUSU DEĞER	ÜCRET	
	TEK HAKEM	3 VEYA DAHA FAZLA SAYIDA HAKEM
İlk gelen 500.000,00 TL için	% 5	% 8
Sonra gelen 500.000,00 TL için	% 4	% 7
Sonra gelen 1.000.000,00 TL için	% 3	% 6
Sonra gelen 3.000.000,00 TL için	% 2	% 4
Sonra gelen 5.000.000,00 TL için	% 1	% 2
10.000.000,00 TL’den yukarısı için	% 0,1	% 0,2

- Tebliğın Adı** : **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Tanık Ücret Tarifesi**
R.G. Tarih ve Sayısı : 24.09.2020 – 31254
Konusu : 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ge-reğince tanığa ödenecek ücret ve giderlerin miktarı ile bunların ödenmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Tanığa, tanıklık nedeniyle kaybettiğı zamanla orantılı olarak 25,00 ilâ 50,00 TL arasında ücret ödenir. Tanık, hazır olabilmek için se-yahat etmek zorunda kalmışsa yol giderleriyle tanıklığa çağrıldığı yerdeki konaklama ve beslenme giderleri de karşılanır. Tanığa bu Tarifeye göre ödenmesi gereken ücret ve giderler hiçbir vergi, re-sim ve harca tabi değildir.
- Tebliğın Adı** : **Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğı (Sıra No: 520)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 24.09.2020 – 31254
Konusu : Sahte belge düzenleme riski yüksek olan mükelleflerin İdare tara-fından bir an önce tespit edilerek bu fiillerinin sonlandırılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda, 213 sayılı Kanununun 160/A maddesinin uygulamasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi bu Tebliğın ko-nusunu oluşturmaktadır. Sayılı Kanununun 160/A Maddesi Kapsamında Mükellefiyet Kaydı-nın Re’sen Terkini
 - Teminat Uygulaması
 - Vergi İncelemesi Sonucunda Düzenlenen Rapora Göre Tesis Edilecek İşlemler
 - Teminat Verilerek Tesis Edilen Mükellefiyetin İnceleme Ra-porunun Vergi Dairesine İntikal Etmesinden Önce Sonlandı-rılması
 - Vergi Borcu Tutarının Teminat Tutarının %10’unu Aşması
 - Elektronik Belge Düzenleme ve Tevsik Zorunlulukları ile Bunların Duyurulması
 hususları açıklanmıştır.

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

TÜZEL KİŞİ İŞVERENLERİNİN ORTAK VE YETKİLİLERİNİN KAMU ALACAKLARININ SORUMLULUĞU¹

Tüzel kişi işverenlerin ortak ve yetkilerinin kamu alacaklarından sorumluluğuna ilişkin olarak, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcilerinin Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olduklarının kabul edildiği, kanun koyuncunun mülga 506 sayılı Kanun'un 80. Maddesi, 5510 sayılı Kanun'un 88'inci maddesi, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 35'inci ve mükerrer 35'inci maddesinde de belirtilen yasal düzenlemeler ile Kurumun prim alacağının tahsiline Kurum lehine düzenlemeler getirdiği ve özellikle 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle işverenler ile birlikte özel hukuk tüzel kişilerinin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcilerinin kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu oldukları esas kabul edilmiştir.

(506 s. SSK m. 80), (5510 s. SSGSSK m. 88), (6183. S. AAK m. 35, Mükerrer m. 35)

(...)

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Dava, Kurma borçlu olunmadığının tespiti ile ödeme emrinin iptali istemine ilişkindir.

Davacılar vkeili; A... inş. Ve Tic. A.Ş.'nin 1997/5 dönemine ait prim borçları nedeniyle müvekkillerinin TL asıl . TL gecikme zammı olmak üzere toplam . prim borcunu içeren ödeme emri tebliği edildiğini, ancak müvekkillerinin bir dönem borçlu şirket artığı iken 1996 yılında hisselerini devrettiklerini, bu nedenle ödeme emrine konu 1997/05 dönemine ait prim borcu nedeniyle müvekkillerinin borçlu olmasının söz konusu olmadığını, kaldı ki ödeme emrine konu alacağın da zamanaşımına uğ-

¹ T.C. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu E:2015/10-1382, K:2019/352, T:26.03.2019

radığını ileri sürerek ödeme emrinden dolayı müvekkillerinin borçlu olmadıklarını tespiti ile ödeme emrinin iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

(...)

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık, somut olayda dava konusu ödeme emirlerinin başlık kısmında takip borçlusu olarak dava dışı “A... İnş. Ve Tic. A.Ş.” nin yazılı olduğu dikkate alındığında davacıların menfi tespit talebi yönünden dava açmakta hukuki yararlarının bulunup bulunmadığı noktasında toplanmaktadır.

Sosyal güvenlik “sosyal risk” olarak adlandırılan bazı durumların bireyler üzerinde yarattığı etkileri etkileri düşüncesi üzerine kuruludur. (Güzel /Okur/Canikoğlu: Sosyal Güvenlik Hukuku, 16. Baskı, İstanbul 2016,s.3) Sosyal riskleri gidermeye çalışan sosyal güvenlik kavramı sosyal güvenlik politikalarının ve sistemlerinin gelişim ve genişlemesine etken olmuş, bu gelişme ve genişleme sosyal güvenlik politikalarının ve istemlerinin finansmanının düzenli ve güvenceli gelir kaynaklarından giderilmesini gerekli kılmıştır.

Türk sosyal sigortalar sistemi, sosyal güvenlik politikalarını ve sistemlerinin finansmanını ağırlıklı olarak prim rejimine dayandırmaktadır. Bu nedenledir ki sosyal Güvenlik Kurumunun sosyal güvenlik politikalarını oluşturabilmesi, sosyal güvenlik sistemlerinin işlerliğini devam ettirebilmesi ve oluşan sosyal riskler yönünden gerekli sosyal sigorta yardımlarının sağlanması en önemli gelir kaynağı olan sigorta primlerinin zamanında ve eksiksiz olarak ödenmesine bağlıdır. Kanun koyucu 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık sigortası Kanunu’nun 79’uncu maddesinde “kısa ve uzun vadeli sigortalar ile genel sağlık sigortası için, bu Kanunda öngörülen her türlü ödemeler ile yönetim giderlerini karşılamak üzere Kurum prim almak, ilgililer de prim ödemek zorundadır.” Hükmüne yer vererek sosyal güvenlik içerisinde prim ödememin önemine vurgu yapmıştır.

Sosyal sigortalara yönelik harcamalar yönünden önemli bir gelir kaynağı olan primlerin ödeme yükümlüsü ise mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu’nun 73’üncü maddesinde ve 5510 sayılı Kanunun 87 nci maddesinde düzenlenmiştir. Mülga 506 sayılı Kanunun 73 üncü maddesine göre prim ödeme yükümlüsü işverenlerdir. Keza 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanunun 87’nci maddesinde de benzer bir düzenlemeye gidilmiş ve Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine ve 5 inci maddenin (a) bendine tabi olanlar için bunların işverenlerinin prim ödeme yükümlüsü olduğu belirtilmiştir.

Öncesinde de üzerinde durulduğu üzere Kurumun sosyal sigortalar yardımlarını devam ettirebilmesi öncelikle sigorta primlerinin zamanında ve eksiksiz olarak ödenmesine bağlıdır. Bu nedenle Kanun prim ödemeleri bakımından işverenin sorumlu olması ile yetinmemiş, primlerin tahsil edilebilmesi amacıyla tüzel kişilik içerisinde

bazı kişilerin de işveren ile birlikte sorumlu olmalarını öngörmüştür. Burada ki temel amaç alacaklı olan Kurumun en önemli gelir kaynaklarından olan primlerinin tahsilini güvence altına almasından ibarettir.

Primlerin zamanında ve düzenli olarak tahsilini sağlamak amacıyla işveren ile birlikte sorumlu olanlar yönünden kanun koyucu tarafından mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nda, 01.07.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda ve aynı zamanda 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da bir kısım düzenlemeler getirilmiştir.

506 sayılı Kanun'un 80'inci maddesine göre işveren, bir ay içinde çalıştırdığı sigortalıların primlerine esas tutulacak kazançlar toplamı üzerinden 506 sayılı Kanun gereğince hesaplanacak prim tutarlarını ücretlerinden kesmeye ve kendisine ait prim tutarlarını da bu miktara ekleyerek en geç ertesi ayın sonuna kadar Kuruma ödemeye mecburdur. Süresinde ödenmeyen prim ve diğer kamu alacakları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uyarınca Kurumca tahsil edilecektir.

Öte yandan 506 sayılı Kanununun 80 inci maddesinde tüzel kişi işverenlerin ortak ve yetkililerinin kamu alacaklarından sorumluluğu da düzenlenmiş ve "Sigorta primlerini haklı sebepleri olmaksızın, birinci fıkrada belirtilen süre içerisinde tahakkuk ve tediyeye etmeyen kamu kurum ve kuruluşlarının tahakkuk ve tediyeye ile görevli kamu görevlileri mesul muhasip, sayman ile tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri kuruma karşı, işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur." hükmüne yer verilmiştir.

01.07.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanununun 77 inci maddesinde ise "... Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 51 inci, 102 nci ve 106 ncı maddeleri hariç, diğer maddeleri uygulanır. Kurum, 6183 sayılı Kanununun uygulanmasında Maliye Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşları ve mercilere verilen yetkileri kullanır. Kurumun sigorta primleri ve diğer alacakları haklı bir sebep olmaksızın bu Kanunda belirtilen sürelerde ödenmez ise kamu idarelerinin tahakkuk ve tediyeye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur. Kurum, kamu idarelerinde iş yerinin özelliği nedeniyle primlerin farklı zamanlarda ödeme süresini belirlemeye yetkilidir. Prim alacaklarını tahsili için muacceliyet tarihinde itibaren en geç bir yıl içinde icra yoluna başvurmayan kurum yetkili personeli hakkında genel hükümlere göre kovuşturma yapılır (ek fıkra: 10.09.2014-6552/52 md.) Sigortalılar ile tüzel kişilerin kasıt, kusur, hata veya yanıltıcı beyanından kaynaklanmaması şartıyla, sigortalılarca ödenen prim ve prime ilişkin borcun noksan tahakkuk ettirildiğinin Kurumca sonradan tespit edilmesi halinde tespit edilen fark

prime ilişkin borç aslına, tebliğ tarihinden itibaren 89 uncu maddenin ikinci fıkrasına göre gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

şeklinde bir düzenlemeye yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere 506 sayılı Kanununun 80 inci maddesinde olduğu gibi 5510 sayılı Kanununun 88 inci maddesinde de **tüzel kişi işverenlerin ortak ve yetkililerinin kamu alacaklarından sorumluluğuna ilişkin bir düzenlemeye gidilmiş ve tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici ve yetkilileri ile kanuni temsilcileri kuruma karşı işverenleri el birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu kabul edilerek**, primlerin tahsilinin güvence altına alınması ve prim ödeme işinin özendirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Diğer yandan tüzel kişi işverenlerin ortak ve yetkililerinin kamu alacaklarından sorumluluğu mülga 506 sayılı Kanununun 80 inci, 5510 sayılı Kanununun 88 inci maddelerinin yanı sıra 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 35 inci ve mükerrer 35 inci maddelerinde de düzenlenmiştir.

6183 sayılı Kanununun 35 inci maddesine göre **Limited şirket ortakları, şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olurlar ve 6183 sayılı Kanun hükümleri gereğince takibe tabi tutulurlar.**

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun mükerrer 35 inci maddesinde ise, “Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüze kişiliği olmayan teşekküllerin mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacakları, kanuni temsilcilerin ve tüzel kişiliği olmayan teşekkülü idare edenlerin şahsi mal varlıklarından bu Kanun hükümlerine göre tahsil edilir” düzenlemesi bulunmaktadır.

Sonuç itibariyle kanun koyucu belirtilen yasal düzenlemeler ile Kurumun prim alacağını tahsilinde Kurum lehine düzenlemeler getirmiş ve özellikle 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle işverenler ile birlikte özel hukuk tüzel kişilerinin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumluluğu esasını benimsemiştir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında somut olay değerlendirildiğinde, dava konusu 2010/17 nolu ödeme emrinin ... düzenlendiği, ancak bir dönem şirketin ortakları olan davacılar tebliğ edildiği, bu nedenle Kurumca şirket adına düzenlenen ödeme emrinin davacıların adlarının yazılı olduğu tebligat parçası ile davacıların adresine gönderilmesinin davacıların hukuki durumun güncel (halilazır) ve ciddi bir tehlike ile tehdit edilmesine sebep olduğu, öte yandan Kurum tarafından mahkemeye verilen cevap

dilekçesi ile prim alacağıının davacıların şahsi mal varlığından karşılanacağına vurgu yapıldığı bu haliyle davacıların hukuki durumu tereddüt içinde olup kendilerine ödeme emri gönderilmesinin davacılara zarar verebilecek nitelikte bulunduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla davacıların menfi tespit talebi yönünden dava açmalarında hukuki yararları bulunmaktadır.

BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCISININ SPOR KLÜBÜNE YARDIM SAĞLAMAK AMACIYLA YETKİLİ OLMADIĞI BİR İŞLE YARAR SAĞLAMA²

Aynı zamanda spor külümü başkanı da olan belediye başkanı ve yardımcısının **benzin istasyonu sahiplerine spor kulübüne yardım etmedikleri takdirde benzin istasyonu bağlantı sağlayan D100 karayolu üzerindeki orta refüj aralığını kapatacaklarını söyleyerek spor kulübüne yardım yapmalarının sağlandığı** olayda; D100 karayolu üzerinde sanıkların görevlerine girmeyen ve yetkili olmadıkları bir işi yapabilecekleri kanaati uyandırarak yarar sağladıklarından eylemlerinin görevi kötüye kullanma suçunu oluşturacağı gözetilmeden yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama suçundan mahkumiyetlerine karar verilmesi isabetli görülmüşken; **sanıklara isnat edilen yetkili olmadığı iş için yarar sağlama suçu CMK'nın 135. maddesinde sayılan katalog suçlar arasında yer almadığından** iletişim tespiti tutanakları bu suç için delil olarak kullanılamayacak olup, bunun dışında sanıkların mahkumiyetlerine yeterli her türlü şüpheden uzak ve kesin delil bulunmadığından haklarında beraat kararı verilmesi gerektiği gözetilmelidir. (5237 s. TCK m. 255/1, 257/3), (5271 s. CMK m. 135)

TÜRK MİLLETİ ADINA

YARGITAY İLAMI

.... Başkan yardımcısı olarak görev yaptığı, sanık ... aynı zamanda . Belediye Spor Kulübü başkanlığını yürüttüğünü, sanıkların ... ilçesinde faaliyet gösteren ... petrol istasyonunun sahipleri olan ... ve yardım etmedikleri takdirde sahibi buldukları istasyona bağlantı sağlayan D100 karayolu üzerindeki orta refüj aralığını kapacaklarını söylemek suretiyle Spor Kulübüne yardım yapmalarını sağladıkları, D100 Devlet Karayolu üzerinde sanıkların herhangi bir tasarruf yetkileri olmadığından eylemlerinin rüşvet alma suçunu oluşturmadığı, sanıkların eylemleri ile görevlerine girmeyen ve yetkili olmadıkları bir işi yapabilecekleri kanaatini uyandırarak yarar sağladıkları iddia ve kabul edilen somut olayda; alınan iletişimin denetlenmesi kararının, CMK'nın 135/8. Madde ve fıkrasındaki katalog suçlardan olan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin, iddianameye konu edilen telefon görüşmelerinin ise tesadüfen elde edilen delil niteliğinde olduğu, Ceza Genel Kurulunun 03.07.2018 tarihli

² T.C. Yargıtay Beşinci Ceza Dairesi E:2017/1941, K:2020/9134, T:25.02.2020

ve 2015/1-396 Esas, 2018/323 sayılı kararında da belirtildiği üzere, telefon dinlemesi sırasında suçun da CMK'nın 135. Maddesinde sayılan katalog suçlardan birisine uygun olması gerektiği, sanıklara isnat edilen yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama suçu CMK'nın 135/8. Madde ve fıkrasında belirtilen katalog suçlar arasında yer almadığından aynı Kanununun 138/2. Madde ve fıkrası gereğince iletişim tespit tutanaklarının bu suçun delili olarak kullanılamayacağı, elde edildikleri tarihte yürürlükte bulunan kanunlara uygun şekilde tespit edilmeyen kanıtların hukuka uygun delil kabul edilemeyeceği gözetilerek hukuka aykırı deliller dışlandıktan sonra dosyada mevcut diğer deliller, tanık beyanları, sanık savunmaları ve tüm dosya kapsamına göre de söz konusu paranın bağış olarak verildiği, orta refüj aralığını kapatacaklarını söyleyerek yardım yapmaya zorladıklarına dair delil bulunmadığı gözetilmeden, atılı suçtan beraatleri yerine yazılı şekilde mahkumiyetlerine karar verilmesi,

Kabule göre de;

Sanıkların sübutu kabul edilmeyen eylemlerin suç tarihinde yürürlükte bulunan TCK'nın 25703. Maddesinde düzenlenen görevi kötüye kullanma suçunu oluşturacağı gözetilmeden, yazılı şekilde yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama suçundan mahkumiyetlerine karar verilmesi,

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 19.06.2007 tarihli ve 2007/10-108 Esas, 2007/152 Karar sayılı ilamında belirtildiği gibi yasa koyucunun ayrıca adli para cezası öngördüğü suçlarda, hapis cezasının alt sınırdan tayin halinde mutlak surette adli para cezasının da alt sınırdan tayin gerektiği yönünde bir zorunluluk bulunmamakta ise de yeterli ve yasal gerekçe gösterilmeksizin adli para cezasının alt sınırın üzerinde 30 gün olarak tayin edilmesi,

Kanuna aykırı, sınıklar müdafin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden hükümlerin 5320 sayılı Kanununun 8/1. Maddesi de gözetilerek CMUK'ın 321 Ve 326/son maddeleri uyarınca BOZULMASINA

DANIŞTAY KARARLARI

RUHSAT VE EKLERİNE AYKIRI YAPI YAPILDIĞINDAN BAHİSLE, 3194 SAYILI İMAR KANUNUNUN 42. MADDESİ UYARINCA VERİLEN İMAR PARA CEZASININ TAHSİLİ AMACIYLA DÜZENLENEN ÖDEME EMRİNİN İPTALİ İSTEMİ¹

YARGILAMA SÜRECİ:

Dava konusu istem: ... sayılı taşınmaz üzerinde ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığından bahisle, 3194 sayılı İmar Kanununun 42. maddesi uyarınca verilen TL imar para cezasının tahsili amacıyla düzenlenen 12/05/2014 günlü ödeme emrinin iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: Temyize konu kararda; dava konusu ödeme emrinin dayanağı olan 30/01/2014 tarih ve 25 sayılı ...Belediye Encümeni kararı ile verilen imar para cezasının iptali istemiyle Mersin 1. İdare Mahkemesinin E:2014/1283 sayılı dosyasında dava açıldığı, ödeme emrinin düzenlendiği tarih itibarıyla ortada kesinleşmiş bir kamu alacağı bulunmadığı, kesinleşmeyen idari para cezasının tahsili amacıyla düzenlenen dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Belirtilen gerekçelerle hukuka aykırı bulunan dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

İLGİLİ MEVZUAT VE HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

5326 sayılı Kabahatler Kanununun 2. maddesinde; "Kabahat" deyiminin, kanunun karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlamına geldiği belirtilmiş; aynı Yasanın "Genel Kanun Niteliği" başlıklı 3. maddesinde ise; "Bu Kanunun; a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır." düzenlemesine yer verilmiştir.

5326 sayılı Kanunun 5560 sayılı Kanunla değişik 17. maddesinde; 10/12/2003 tarihli 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri tarafından verilen idari para cezalarının Genel Bütçeye gelir kaydedileceği, Genel Bütçeye gelir kaydedilmesi gereken idari para cezalarına ilişkin kesinleşen kararların, 6183 sayılı Yasa hükümlerine göre tahsil edilmek üzere Maliye Bakanlığınca belirlenecek tahsil dairelerine gönderileceği, diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen ve Genel Bütçeye gelir kaydedilmesi gerek-

¹ T.C. DANIŞTAY, ALTINCI DAİRE, Esas No : 2019/5346, Karar No : 2020/4641/ İstem Konusu: Mersin 2. İdare Mahkemesinin 07/08/2015 tarih ve E:2014/1282, K:2015/1065 sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

meyen idarî para cezalarının, ilgili kanunlarında özel hüküm bulunmadığı takdirde genel hükümlere göre tahsil olunacağı hükme bağlanmıştır.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 55. maddesinde; amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, 7 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumunun bir ödeme emriyle tebliğ olunacağı belirtilmiş, 58. maddesinde ise, kendisine ödeme emri tebliğ olunan şahsın, böyle bir borcu olmadığı veya kısmen ödediği veya zamanaşımına uğradığı hakkında tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde dava açabileceği hükme bağlanmıştır.

Maliye Bakanlığınca hazırlanıp 12/5/2007 tarih ve 26520 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 442 sayılı "Tahsilat Genel Tebliği"nde; 5326 sayılı Yasa hükümleri gözetilerek "İdari Para Cezalarının Kesinleşmesi" konusunda açıklama yapılmış ve genel bütçeye gelir kaydedilmesi gereken idari para cezalarının 6183 sayılı Yasaya göre takip ve tahsil edilebilmesi için, bu cezalara ilişkin idari yaptırım kararlarının kesinleşmesinin gerektiği, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna başvurulmaması veya kanun yoluna başvurulması halinde yargılama aşamalarının son bulması neticesinde idari para cezalarının takip edilebilir aşamaya gelmesinin, idari para cezasının kesinleşmesi anlamına geleceği ifade edilmiştir.

Tebliğde ayrıca, genel bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmeyen ve süresinde ödemeyen idari para cezalarının takip ve tahsilinde idari yaptırım kararlarının kesinleşme şartının aranmayacağı belirtilmiştir.

Bu durumda; imar para cezalarının, yukarıda belirtilen düzenlemeler uyarınca, ödeme emrinin dayanağını teşkil eden belediye encümeni kararının kesinleşme şartı aranmaksızın, takip ve tahsil edilebilmesi mümkündür.

Dosyanın incelenmesinden; dava konusu ödeme emrinin dayanağı 30/01/2014 tarih ve 25 sayılı ...Belediye Encümeni kararının iptali istemiyle açılan davada; Mersin 2. İdare Mahkemesi'nin 14/08/2014 gün ve E:2014/1283, K:2015/1201 sayılı kararıyla kısmen para cezasının iptaline, kısmen davanın reddine karar verildiği, anılan kararın Danıştay Altıncı Dairesinin 03/06/2020 tarih ve E:2019/5347, K:2020/4640 sayılı kararıyla onandığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda; söz konusu kısmen onama, kısmen bozma kararı üzerine, oluşacak yeni hukuki duruma göre bakılmakta olan davada yeniden bir karar verilmesi gerekeceğinden, dava konusu işlemin iptali yolundaki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamıştır.

KHK İLE KAPATILAN VE DAHA SONRA KİRAYA VERİLEN KİRACI ŞİRKET TARAFINDAN KULLANILIRKEN İMARA AYKIRILIK TESPİTİ²

YARGILAMA SÜRECİ:

.... parsel sayılı taşınmazda, ruhsat ve eki projelere aykırı imalatlar tespit edildiğinden bahisle, 3194 sayılı İmar Kanununun 42. maddesi uyarınca 37.804,13 TL idari para cezası verilmesine ilişkin 21/12/2015 tarih ve 1067 sayılı ... Belediye Encümeni kararı ile bu kararın davacı şirkete bildirilmesine ilişkin 06/01/2016 tarih ve 63 sayılı genel tahakkuk fişinin iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: Temyize konu kararda; İdare Mahkemesince, dava konusu projeye aykırı imalatların kim tarafından yapıldığının tespit edilemediği, idari para cezasının hali hazırda davaya konu yapıda kiracı olan davacı şirket adına tesis edildiği görüldüğünden para cezasına konu fiili işleyen tespit edilmeksizin tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle söz konusu işlemlerin iptaline karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI : Ruhsat ve proje eklerine aykırı imalatların, dava konusu yapının davacı şirket tarafından fiilen kullanıldığı sırada tespit edildiği, bu nedenle davacı şirket bahse konu ruhsat ve proje eklerine aykırı imalatların kendisi tarafından yapılmadığı iddiasında ise bu iddiasını ispat etme külfetinin kendisine düştüğü, bahse konu şirkete ait dersanenin FETÖ terör örgütüyle iltisaklı olduğu gerekçesiyle 667 sayılı KHK ile kapatıldığı hususları ileri sürülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Dosyanın incelenmesinden; 21/11/2016 günlü, 9202 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilan ile davacı şirketin, ticaret sicil kaydının 15/11/2016 tarihinde resen terkin edildiği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, davacı şirketin tüzel kişiliği ortadan kalktığından 2577 sayılı Kanunun 26. maddesinin 1. fıkrasında sözü edilen yasal şartların oluştuğunun kabulü gerekmektedir.

Ceza sorumluluğunun şahsi olması ve idari para cezasının bir başka şahısdan tahsilinin mümkün olmaması nedeniyle, dava konusu idari para cezasının yalnızca tüzel kişiliği ortadan kalkan davacıyı ilgilendirdiği anlaşıldığından, İdare Mahkemesince, 2577 sayılı Kanunun 26. maddesinin 2. fıkrası uyarınca dilekçenin iptali yönünde yeniden bir karar verilmesi gerekmektedir.

2 T.C. DANIŞTAY ALTINCI DAİRE Esas No : 2019/7131 Karar No : 2020/5753 İstem Konusu : Kocaeli 1. İdare Mahkemesinin 30/06/2016 tarih ve E:2016/202, K:2016/831 sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

TAŞINMAZDA, AÇIK TERASIN KAPATILMASINA İLİŞKİN İMAR AYKIRILIK TESPİTİ³

YARGILAMA SÜRECİ:

Dava konusu istem: ... taşınmazda ruhsata aykırı imalatlar yapıldığından bahisle, 3194 sayılı İmar Kanununun 32. maddesi uyarınca yıkımına ve yıkım tarihinden bir gün önce elektrik ve suyunun kestirilmesine ilişkin 14.04.2015 tarih ve 2611.13 sayılı ve aynı Kanunun 42. maddesi uyarınca para cezası verilmesine ilişkin 12.03.2015 tarih ve 1755.13 sayılı Belediye Encümeni kararlarının iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: Temyize konu kararda; uyuşmazlık konusu taşınmazda, açık terasın kapatıldığı hususunun davalı idare elemanlarınca tutulan 02.03.2015 tarihli tutanakla sabit olduğu, ruhsat alınmadan inşa edilen yapının 3194 sayılı İmar Kanununun 32. maddesi uyarınca yıkımında hukuka aykırılık bulunmadığı; para cezası yönünden ise, davalı idarece, uyuşmazlığa konu imalatın, çevre ve görüntü kirliliği yarattığını açık ve kesin olarak ortaya koyan bir tespitte bulunulmadığı, bu artırım nedeninin uygulanma gerekçelerine ilişkin herhangi bir bilgi ve belgenin dosyada mevcut olmadığı anlaşıldığından, 3194 sayılı Kanunun 42. maddesinin (c) bendinin 13. numaralı alt bendi uyarınca verilen para cezasında hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle para cezasının tamamının iptaline karar verilmiştir.

(...)

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Uyuşmazlıkta; idarece uyuşmazlığa konu imalat için, 3194 sayılı İmar Kanununun 42. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendi uyarınca, 58,75 m² aykırılıktan etkilenen alan ve 3/B yapı sınıf ve grubu esas alınarak temel para cezasının belirlendiği ve c/5., 12. ve 13. alt bentleri uyarınca artırım uygulandığı; **İdare Mahkemesince ise, uyuşmazlığa konu imalatın, çevre ve görüntü kirliliği yarattığını açık ve kesin olarak ortaya koyan bir tespitte bulunulmadığı, bu artırım nedeninin uygulanma gerekçelerine ilişkin herhangi bir bilgi ve belgenin dosyada mevcut olmadığı gerekçesiyle dava konusu para cezasının anılan temel para cezası ve artırımların hukuka uygun olup olmadığı hususu değerlendirilmeden tamamının iptaline karar verildiği anlaşılmaktadır.**

Bu durumda; dava konusu para cezası hakkında işin esasına girilerek anılan temel para cezası ve artırımların mevzuata uygunluğunun değerlendirilerek karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ve araştırma ile verilen dava konusu para cezasının iptaline ilişkin temyize konu İdare Mahkemesi kararının bu kısmında hukuki isabet bulunmamaktadır.

³ T.C. DANIŞTAY, ALTINCI DAİRE, Esas No : 2019/4435 Karar No : 2020/7507

İstemin Konusu: Ankara 15. İdare Mahkemesinin 09/03/2016 tarih ve E:2015/1353, K:2016/885 sayılı kararının iptale ilişkin kısmının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

SAYIŞTAY KARARLARI

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ ARASINDAN BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCISI OLARAK GÖREVLENDİRİLENLERE SOSYAL DENGE ÖDEMESİ YAPILAMAZ¹

Sayıştay Savcısının sözlü açıklamalarının dinlenmesinden ve dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra,

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ

126 sayılı İlamin 3 üncü maddesi ile; Belediyesi meclis üyeleri arasından Belediye Başkan Yardımcısı olarak görevlendirilen' e sosyal denge adı altında TL ödemede bulunulması nedeniyle kamu zararına hükmedilmişse de, söz konusu kamu zararının 11.06.2018 gün ve 778959 numaralı tahsilat makbuzu ile ilgisinden tahsil edildiği anlaşıldığından konu hakkında ilişilecek bir husus kalmadığına hükmedilmiştir.

6289 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 15'inci maddesinde özetle, "Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebilir. ... denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49 uncu maddesinde;

"Belediyelerde belediye meclis üyelerinin belediye başkanının onayı ile belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilebileceği, bu şekilde görevlendirilen meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3'ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenen aylık ödeneğin verileceği ve kendilerinin taleplerine göre bir sosyal güvenlik kurumu ile ilişkilendirilebileceği, ancak yapılan görevlendirmenin, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dâhil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmeyeceği ve yapılan görevlendirmenin belediye meclisinin görev süresini aşmayacağı hükme bağlanmıştır.

.... Belediyesi ile Sendikası (...-Sen) arasında 08.01.2016 tarihinde imzalanan ve 01.01.2016- 31.12.2017 tarihleri arasında geçerli sözleşmenin Mali Haklar Başlıklı altıncı bölümünde;

"Madde 21-İyileştirme Zammı:

a)SEN üyesi çalışanlara almakta oldukları aylıklarına ilave olarak her ayın 15'inde 657 sayılı Devlet Memuruna aylık net 700 TL (yedi yüz TL) iyileştirme zammı ödenir.

¹ Temyiz Kurulu Kararı Tarih : 22.01.2020 No : 47152

b)-SEN üyesi sözleşmeli olarak çalışan personele her ayın 15'inde aylık net 300 TL (üç yüz TL) iyileştirme zammı ödenir.

Madde 22- İkramiye ve Sosyal Haklar

a) Ramazan Bayramında net 350 TL (üç yüz elli TL) ve Kurban Bayramında net 700 TL (yedi yüz TL) ödeme yapılır.

.....

c) Meclis üyesi iken Başkan Yardımcılığı görevine getirilenler Başkan Yardımcılığı görevinde kaldıkları süre boyunca sözleşme hükümlerinden faydalanırlar. hükümleri yer almaktadır.

5393 sayılı Kanun'un yukarıda da yer verilen 49 uncu maddesi uyarınca, meclis üyesi iken belediye başkan yardımcısı olarak atananlara belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3'ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenen aylık ödenek verilebilecektir. **Bunun haricinde meclis üyesi başkan yardımcılarında ödeme yapılabileceğine dair bir hüküm bulunmamaktadır.** Yine 6289 sayılı Kanun'un 33 üncü maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 15 inci madde, belediyelerce kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebileceği hüküm altına alınmıştır. **Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, sosyal denge tazminatı belediyede kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine ödenebilecektir. Meclis üyeleri arasından atanan başkan yardımcılarını herhangi bir kadro veya pozisyon karşılığında görev yapmamaklardır ve belediye başkan yardımcılığı görevleri belediye başkanının görev süresi ile sınırlıdır. Bu bağlamda söz konusu kişilere sosyal denge tazminatı ödenebilme olanağı bulunmamaktadır. Bunlara ödeme yapılabileceğine dair toplu iş sözleşmesine konulan hüküm ise geçersizdir.**

Söz konusu durum Devlet Personel Başkanlığının istişari yazısında da teşvik edilmiştir. Devlet Personel Başkanlığının "Mahalli idarelerde sözleşme" konulu 10.04.2015 gün ve 55921223-450.01-E.2475 sayı ile İçişleri Bakanlığına (Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü) yazılan yazıda,

"...5393 sayılı Kanununun 49'uncu maddesinin yedinci fıkrası kapsamında meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcılarının belediye norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın görevlendirildikleri ve kamu kurum ve kuruluşlarının kadro ve pozisyonlarında istihdam edilmeyenlerin 4688 sayılı Kanun kapsamında kamu görevlisi olarak değerlendirilemeyeceği açıktır.

Bu itibarla, mahalli idare genel seçimleri ile belediye meclis üyeliğine seçilen ve belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenlerin, belediye başkan yardımcısı

kadrosunda istihdam edilmemeleri nedeniyle 4688 sayılı Kanun kapsamında kamu görevlisi olarak değerlendirilemeyeceği, bu sebeple sosyal denge tazminatı oranını belirlemek üzere imzalanan mahalli idarelerdeki sözleşme hükümlerinden faydalandırılmayacakları değerlendirilmektedir.” denilmektedir.

Sorumlularca yapılan savunmalarda, bazı kanunlar açısından belediye başkan yardımcılarının da memur konumunda değerlendirildiği, meclis üyesi kökenli başkan yardımcılarının memur kökenli başkan yardımcılarını ile aynı işleri yaptığı ve aynı sorumluluklara sahip oldukları ifade edilmiştir. Her kanunda yer alan kamu görevlisi ifadesi yine o kanundaki düzenlemeler için hüküm ifade eder. Zira geniş anlamda memur kavramının içerisine Cumhurbaşkanlığı makamı bile girebilmektedir. Bu sebeple, 657 sayılı Kanun çerçevesinde değerlendirilemeyecek kamu görevi yapan kişilerin bu kapsamda değerlendirilerek sosyal denge ödemesinden faydalanabilme olanağı bulunmamaktadır. Meclis üyesi kökenli başkan yardımcılarının memur kökenli başkan yardımcılarını ile aynı iş yükü ve sorumluluğa sahip olduğu konusunda ise, her iki başkan yardımcısı için de ne kadar ödeme yapılabileceği ilgili Kanunlarında belirlenmiştir. Dolayısıyla, meclis üyesi kökenli başkan yardımcısına 5393 sayılı Kanun’un 49 uncu maddesinde belirlenen ödenekten fazla bir ödemede bulunabilme olanağı bulunmamaktadır.

Belediye Başkanı ... ile Başkan Yardımcısı ve ...söz konusu ödeme evraklarında imzalarının bulunmaması sebebiyle sorumluluklarının bulunmadığını iddia etmiş iseler de, imzalamış buldukları sözleşme yukarıda yapılan açıklamalar gereğince mevzuata aykırı olarak düzenlenmiş bulunduğundan yapılan ödemeden de sorumludurlar.

Diğer taraftan; sorumlular, haklarında verilen tazmin hükmünün kaldırılmasını veya düzeltilmesini talep etmekte iseler de 126 nolu İlamın 3’ üncü maddesinde, söz konusu kamu zararının 2018 yılında ilgililerinden tahsil edildiğinden bahisle, konu hakkında ilişilecek bir husus kalmadığına karar verilmiştir.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNCE HİZMET BİNASI VE MEYDAN ÇEVRE DÜZENLEMESİ MİMARİ VE KENTSEL TASARIM PROJE YARIŞMASINDA JÜRİ ÜYELERİNE ÖDEME²

Mimari ve Kentsel Tasarım Proje Yarışmasına Ait Jüri Üyesi Ödemelerinde Bütçe Kanunu’na Ekli (K) Cetveli Hükümlerinde Öngörülen Tutardan Fazla Ödemede Bulunulamayacağı Hk.

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ

² Temyiz Kurulu Kararı Tarih : 29.01.2020 No : 47157

, Büyükşehir Belediyesi Hizmet Binası, Meydan ve Çevresinin Düzenlenmesi Mimari ve Kentsel Tasarım Proje Yarışması'na ait jüri üyesi ödemelerinde 2015 yılı Bütçe Kanunu'na ekli (K) cetveli hükümlerinde öngörülen tutardan fazla ödemede bulunulması neticesinde TL'ye verilen tazmin hükmünün 10.10.2018 tarih ve 45169 sayılı Temyiz Kurulu Kararıyla tasdikine karar verilmiştir.

2015 yılı Bütçe Kanunu'na ekli (K) Cetvelinin "IV. Diğer Ödemeler" başlıklı bölümünün dördüncü fıkrasında;

"Genel yönetim kapsamında bulunan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar ve özel kanunlarla kurulmuş fonlar tarafından yapılacak her türlü etüt, plan, proje, güzel sanatlarla ilişkin yarışmalarda jüri üyesi veya raportör olarak görevlendirilen 657 sayılı Kanunun 87'nci maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlarda çalışan personele, her bir asli jüri üyeliği veya raportörlüğü için 1.410 Türk Lirasını geçmemek üzere Maliye Bakanlığının görüşü alınarak kurumlarınca belirlenecek tutarda ücret ödenir.

Bu personelden, - Danışman jüri üyeliği görevi yapanlara aynı koşullarla, yukarıda belirtildiği şekilde tespit edilen tutarın 1/2 'si,

- Yedek jüri üyelerine ön ve soru-cevap toplantılarına katılmaları halinde yedeği oldukları danışman jüri veya asli jüri üyelerine ödenen tutarın 1/4 'ü,

- Asli jüri üyesinin zorunlu bir nedenle çalışmalara devam edememesi halinde kendisine yedek jüri üyesi ücreti, asli jüri üyesinin yerini alacak yedek jüri üyesine de asli jüri üyesi ücreti,

- Raportör yardımcılarının raportörlere ödenen tutarın 1/5 'i, ödenir. Anılan jüri-lerde üye veya raportör olarak görev yapan ve yukarıda belirtilen kapsama girmeyen 657 sayılı Kanunun 87'nci maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlarda çalışan personel dışındaki kişilere ise, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 23 ve 53'üncü maddeleri uyarınca yayımlanmış olan Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği hükümlerine göre ücret ödenir. Ancak verilecek tutar, bu maddenin birinci cümlesinde belirtilen tutarın iki katından fazla olamaz.;"

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 87'nci maddesinde; "Memurlara;

a) Bu Kanuna tabi kurumlarda, b) Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi kurumlar ile sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait bankalarda,

c) Özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan banka ve kuruluşlarda,

ç) Yukarıdaki bentlerde yazılı idare, kuruluş ve bankalar tarafından sermayelerinin yarısından fazlasına katılmak suretiyle kurulan kuruluşlarla bunların aynı oranda katılmaları ile vücut bulan kurumlarda,

İkinci görev verilemez; bu kurumlardan her ne ad ile olursa olsun para ödenemez ve yarar sağlanamaz.

Ancak, bu Kanunun memurlara ikinci görev verilmesini öngören hükümleri ile hakem, tasfiye memuru ve bilirkişilere takdir olunan İl Genel Meclisi ve İl Daimi Encümeni başkanları, özel kanunlarla kurulan ve asli görevlerinin devamı niteliğinde olmayan çeşitli kurul, komisyon, heyet ve jüri çalışmalarına, Üniversiteler, Akademiler, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü ve Özel Kanunlarla kurulan araştırma kurumları tarafından idareyle ilgili olarak yapılan inceleme ve araştırma çalışmalarına katılanlar için özel kanunlarınca gösterilen veya bu kanunlara dayanılarak tespit edilen ücretlerin ödenmesine ilişkin hükümler saklıdır.”;

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki idarelerin, mimarlık, peyzaj mimarlığı, mühendislik, kentsel tasarım projeleri, şehir ve bölge planlama ve güzel sanat eserleri ile ilgili bir plan veya tasarım projesi elde edilmesine yönelik olarak yaptıracakları yarışmalara ilişkin esas ve usulleri düzenlemek amacıyla 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 23 ve 53'üncü maddelerine dayanılarak hazırlanan ve 24.12.2002 tarih 24973 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir Ve Bölge Planlama Ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği”nin Jüri üyelerinin tespiti başlıklı 38'inci maddesinde ise;

“Yarışmalarda görev alan danışman ve asli jüri üyeleri ile raportörlerin her birine, yarışmacılara verilecek ödüllerin toplam tutarının %4'ünü geçmemek üzere idarece belirlenecek miktarda ücret ödenir.

Hazırlık çalışmalarına katılıp soru-yanıt ve değerlendirme çalışmalarına katılmayan jüri üyelerine ücretin 1/3'ü,

Hazırlık ve soru-yanıt toplantılarına katılıp değerlendirme toplantılarına katılmayan veya değerlendirme toplantılarına katılıp önceki toplantılara katılmayan jüri üyelerine ücretin 1/2'si,

Yedek jüri üyelerine, danışman ve asli jüri üyelerine ödenen miktarın 1/2'si, Raportör yardımcılarının (Teknik ressam, daktilo ve benzeri) raportör ücretlerinin 1/5'i, hizmetlilere ise 1/10'u,

ödenir.” hükümleri yer almaktadır.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; belediyelerin bir plan veya tasarım projesi elde edilmesine yönelik olarak yaptıracakları yarışmalarda görev

alan jüri üyelerine yapılacak ödemelerde, görevlendirilen kişinin görevinin niteliği ve 657 sayılı Kanun'un 87'nci maddesinde sayılan kurumlarda çalışıyor olup olmaması kriterlerine göre farklı miktarlarda bir tavan limit getirilmiştir.

Bu doğrultuda;

657 sayılı Kanunun zikredilen 87'nci maddesinde belirtilen kurumlarda çalışan asli jüri üyeleri ve raportörlereTL'yi geçen miktarlarda ödeme yapılması mümkün değildir.

Rapor dosyası ve eki belgelerin incelenmesi neticesinde; Büyükşehir Belediyesi Hizmet Binası, Meydan ve Çevresinin Düzenlenmesi Mimari ve Kentsel Tasarım Proje Yarışması'na ait 'Jüri Üyesi' ödemelerinde;

..... TL tutarında ödemede bulunulduğu görülmüştür.

Sorumlu; 657 sayılı Kanuna tabi olan üyelere Bütçe Kanununa ek "K" cetveli hükümlerine göre, 657 sayılı Yasa dışında kalan üyelere ise ilgili yarışma yönetmeliği ve başkanlık oluru doğrultusunda ödeme yapıldığını bu sebeple mevzuata aykırı bir husus bulunmadığını ve verilen kararın yapılan projenin özellikli bir proje olması, görevlendirilen kişilerin seçkin ve konularında uzman kişiler olduğunu, yoğun bir çalışma temposu içerdiğini, ayrıca konu ile ilgili olarak 11.03.2003 tarih ve 26180 nolu Temyiz Kurulu Kararında benzer yarışma konusu ile ilgili çıkan tazmin hükmünün kaldırılması yönünde karar verildiğini, adı geçen kararda ödemelerin "Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir Ve Bölge Planlama Ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği" ne istinaden yapıldığını ve harcanan efor, jüri üyelerinin sıfatları ve bu evsafa daha düşük ücretlerle jüri üyelerinin görevlendirilmesinin mümkün olmamasından dolayı yapılan uygulamayı destekler nitelikte karar verildiğini belirtmiştir.

657 sayılı Kanununun 87. maddesinde sayılan kurumlarda çalışmasına rağmen bazı jüri üyelerinin İş Kanunu, Belediye Kanunu hükümlerine göre çalıştığı varsayılarak farklı oranlarda ücret belirlenmiş, ancak 87. maddede hangi kurumların kapsam dahilinde olduğu tek tek sayılmıştır, bu sebeple bu kişileri 87. madde kapsamı dışında kabul ederek ödeme yapma olanağı bulunmamaktadır. Bunun yanında, 2015 yılı Bütçe Kanunu'nun "K" cetvelinin dördüncü fıkrasının son bendinde açıkça 657 sayılı Kanununun 87'nci maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlarda çalışan personel dışındaki kişilere, Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği hükümlerine göre ücret ödenebileceği belirtilmiş olup, bu kişilere verilecek tutarın, bu maddenin birinci cümlesinde belirtilen tutarın iki katından fazla olamayacağı ifade edilmiştir. Ancak söz konusu olayda 657 sayılı Kanununun 87'nci maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlarda çalışan personel dışındaki jüri üyelerine Bütçe Kanunu'ndaki limitlere dikkat edilmeden ödeme yapılmıştır.

Diğer yandan dilekçi aynı konuda Sayıştay Temyiz Kurulu'nun tazmin hükmün kaldırılması yönünde kararı bulunduğunu belirtmişse de, dilekçede emsal olarak gösterilen Sayıştay Temyiz Kurulu'nun 11.03.2003 tarih ve 26180 sayılı kararının ref gerekçesinde; 657 sayılı Kanunun 87'nci maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlarda çalışan personel dışındaki jüri üyelerine "Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir Ve Bölge Planlama Ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği" hükümlerine göre ödeme yapılmasında mevzuata aykırı bir husus bulunmadığından kaldırma kararı verilmiştir; çünkü ilgili yıl Bütçe Kanunu'nda, söz konusu kişilere yapılacak ödemelere limit getirilmemiş, sadece adı geçen Yönetmelik uyarınca ödeme yapılabileceği belirtilmiştir.

Halbuki yılı Bütçe Kanunu'nda ilgili Yönetmelik uyarınca yapılacak ödemelere limit getirildiğinden adı geçen Temyiz Kurulu Kararının emsal alınması mümkün görünmemektedir.

TEBLİĞLER GENELGE VE GÖRÜŞLER

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 83683335-929-E.181743
Konu : Sözleşmeli Personel (Programcı)

28/08/2020

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 02.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı Genelgemiz.
b) 19.08.2020 tarihli ve E.1991 sayılı yazımız.

Belediyenizde, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesine göre programcı kadrosunda 25.10.2018-31.12.2019 tarihleri arasında sözleşmeli olarak çalıştırılan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü mezunu'nin 400 saatlik bilgisayar programcısı (C++, C#, Java program dilleri) kurs bitirme belgesi ile mezun olduğu fakültede 8 yarıyıl döneminin yüzde otuzu oranında İngilizce dersi gördüğünden bahisle adı geçen programcı kadrosunda çalıştırılmasına ilişkin ilgi (b) yazımız ve ekleri incelenmiştir.

İlgi (a) Genelgenin 1 inci maddesinde; "Sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin, yürütülecek hizmetler için ihdas edilmiş kadro unvanının gerektirdiği nitelikleri taşımaları şarttır. Bu nitelikler konusunda, 6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların eki "4 sayılı cetvel A-Sözleşmeli Personel Pozisyon Unvanları ile Asgari Nitelikleri Gösterir Cetvel" de aranan nitelikler veya Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelikte yer alan personel kadro unvanları için aranan nitelikler dikkate alınacaktır. Yerel yönetimlerimiz sözleşmeli personel istihdamında yukarıdaki belirlenen nitelik özelliklerinden birini tercih edebilecektir." hükmü ile,

2 nci maddesinde; "Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların ek 4 sayılı cetvelde yer almayan ancak Bakanlığımızca sözleşmeli personel kadro unvanı olarak belirlenen ve ekli listede bulunan personel kadro unvanları için Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelikte yer alan nitelikler aranacaktır." hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 04.07.2009 tarihli ve 27278 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik" 22.07.2020 tarihli ve 31193 sayılı Resmî Gazete'de yayımlan

“Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik”le yürürlükten kaldırılmıştır.

Öte yandan, 02.07.2020 tarihli ve 31173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin 9 uncu maddesi birinci fıkrasının (f) bendinde; “Programcı kadrosuna atanabilmek için;

1) Fakülte veya yüksekokulların bilgisayar programcılığı ile ilgili bölümlerinden mezun olmak,” hükmü bulunmaktadır.

Ayrıca, 28.06.1978 tarihli ve 16330 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar eki 4 sayılı Cetvelde; “Yükseköğretim kurumlarının bilgisayar programcılığı ile ilgili bölümlerinden en az önlisans düzeyinde mezun olmak veya en az önlisans mezunu olmak koşuluyla bilgisayar programcılığı alanına ilişkin ders aldığını belgelemek veya bu alanda Milli Eğitim Bakanlığı onaylı sertifika sahibi olmak ve en az D düzeyinde KPDS veya dengi yabancı dil bilgisine sahip olmak.” programcı unvanı için aranılan asgari nitelikler olarak belirlenmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri incelendiğinde; adı geçenin Yönetmelikte programcı kadrosuna atanabilmek için gereken bilgisayar programcılığı ile ilgili bölümlerden mezun olmadığı, yine Esaslarda aranılan nitelikler arasında sayılan yabancı dil şartını taşımadığından, programcı kadrosunda çalıştırılmayacağı değerlendirilmekte olup, Devlet Personel Başkanlığının 04.07.2019 tarihli ve E.3988 sayılı örnek görüş yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 83683335-929-E.187048
Konu : Belediye Başkan Yardımcısı
Kadrosuna Atama

10/09/2020

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) tarihli ve sayılı yazımız.
b) İçişleri Bakanlığının tarihli ve sayılı yazısı.

Belediyenizde boş bulunan belediye başkan yardımcısı kadrosuna Bakanlığında görev yapan’ün atanmasına ilişkin ilgi (b) yazı eki ilgi (a) yazımız incelenmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 68/B maddesinde; “Eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfı hariç, sınıfların 1, 2, 3 ve 4 üncü derecelerindeki kadrolarına, derece yükselmesindeki süre kaydı aranmaksızın, atanmasındaki usule göre daha aşağıdaki derecelerden atama yapılabilir.

Ancak, bu şekilde bir atamanın yapılabilmesi için ilgilinin;

- a) 1 inci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300 ve daha yukarıda olanlar için en az 12 yıl,
b) 1 inci ve 2 nci dereceli kadrolardan ek göstergesi 5300’den az olanlar için en az 10 yıl,
c) 3 üncü ve 4 üncü dereceli kadrolar için en az 8 yıl, hizmetinin bulunması ve yükseköğrenim görmüş olması şarttır. Dört yıldan az süreli yükseköğrenim görenler için bu sürelere iki yıl ilave edilir...” hükmü ile,

Aynı Kanunun, *Memurların bir kurumdan diğerine nakilleri* başlıklı 74 üncü maddesinde; “Memurların bu Kanuna tabi kurumlar arasında, kurumların muvafakatı ile kazanılmış hak dereceleri üzerinden veya 68 inci maddedeki esaslar çerçevesinde derece yükselmesi suretiyle, buldukları sınıftan veya öğrenim durumları itibarıyla girebilecekleri sınıftan, bir kadroya nakilleri mümkündür. Kazanılmış hak derecelerinin altındaki derecelere atanabilmeleri için ise atanacakları kadro derecesi ile kazanılmış hak dereceleri arasındaki farkın 3 dereceden çok olmaması ve memurların isteği de şarttır...” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 5393 sayılı Belediye Kanununun *Norm kadro ve personel istihdamı* başlıklı 49 uncu maddesinde; “Norm kadro ilke ve standartları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken belirlenir. Belediyenin ve bağlı kuruluşlarının norm kadroları, bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

Belediye personeli, belediye başkanı tarafından atanır. Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulur.

...Norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın; belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, nüfusu 50.000’e kadar olan belediyelerde bir, nüfusu 50.001-200.000 arasında olan belediyelerde iki, nüfusu 200.001-500.000 arasında olan belediyelerde üç, nüfusu 500.000 ve fazla olan belediyelerde dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilir. Bu şekilde görevlendirilen meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3’ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verilir ve taleplerine göre bir sosyal güvenlik kurumu ile ilişkilendirilir. Bu şekilde görevlendirme, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dâhil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmez ve belediye meclisinin görev süresini aşamaz. Sosyal güvenlik prim ve benzeri giderlerden kurum karşılıkları belediye bütçesinden karşılanır.” hükmü bulunmaktadır.

Bu kapsamda yürürlüğe konulan, “Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik” eki EK-2 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro Standartları Cetvellerinde, D-4 grubunda bulunan Belediyesine (1) belediye başkan yardımcısı kadro standardı belirlendiği ve bu kadronun (I) sayılı Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Memur Kadro Kütüğünde 1 inci derece olduğu görülmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde; 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesine göre meclis üyeleri arasından yapılan belediye başkan yardımcısı görevlendirmesinin atama işlemi olmadığı ve norm kadroda bulunan belediye başkan yardımcısı kadrosu ile ilgisinin bulunmadığı, öte yandan; norm kadroda yer alan belediye başkan yardımcısı kadrosunun memur kadrosu olduğu ve bu kadroya yalnızca 657 sayılı Kanuna tabi memur kadrolarında görev yapanlardan aynı Kanunun 68/B maddesinde yer alan şartları taşıyanların atanabileceği, dolayısıyla adı geçen belediye başkan yardımcısı kadrosuna naklen atanmasının gerekli şartları taşınması kaydıyla belediye başkanın takdirinde olduğu değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 83683335-929-E.193463
Konu : Sözleşmeli Personel

15/09/2020

..... BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 02.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı Genelgemiz.
b) tarihli ve sayılı yazınız.

Üniversitelerin “uluslararası ilişkiler” ve “işletme” lisans programından mezun olanların, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesine göre hangi unvanlarda sözleşmeli personel olarak çalıştırılabileceğine ilişkin ilgi (b) yazınız incelenmiştir.

İlgi (a) Genelgenin 1 inci maddesinde; "Sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin, yürütülecek hizmetler için ihdas edilmiş kadro unvanının gerektirdiği nitelikleri taşımaları şarttır. Bu nitelikler konusunda, 6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların eki “4 sayılı cetvel A-Sözleşmeli Personel Pozisyon Unvanları ile Asgari Nitelikleri Gösterir Cetvel” de aranan nitelikler veya Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelikte yer alan personel kadro unvanları için aranan nitelikler dikkate alınacaktır. Yerel yönetimlerimiz sözleşmeli personel istihdamında yukarıdaki belirlenen nitelik özelliklerinden birini tercih edebilecektir." hükmü ile,

2 nci maddesinde; "Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların ek 4 sayılı cetvelde yer almayan ancak Bakanlığımızca sözleşmeli personel kadro unvanı olarak belirlenen ve ekli listede bulunan personel kadro unvanları için Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelikte yer alan nitelikler aranacaktır." hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 04.07.2009 tarihli ve 27278 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik” 22.07.2020 tarihli ve 31193 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak “Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik”le yürürlükten kaldırılmıştır.

Öte yandan, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelik 02.07.2020 tarihli ve 31173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu çerçevede, belediyenizde 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesine göre çalıştırılacakların, Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar eki 4 sayılı cetvel veya Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelikte kadro unvanları için belirlenen nitelikleri taşımaları gerekmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

SORU - CEVAP

Soru:

Belediyemiz 2.300 nüfuslu bir belde belediyesidir. Belediyemiz, boş durumda olan iki ayrı işyerinden birini Türk Telekom'a (beldenin internet hizmetinin sağlanması için), diğerini de PTT'ye (beldede posta, kargo, maaş ödeme işlemleri için) tahsis etmek istiyor.

Mevzuat açısından bu durum mümkün müdür? Türk Telekom'a ve PTT'ye taşınmaz (işyeri) tahsisi yapabilir miyiz?

Cevap:

Belediyeler ile **diğer kamu kurum ve kuruluşlar aralarındaki ilişkiyi düzenleyen** Kanununun 75 nci maddesi: “- Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

a) Mahallî idareler ile **diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait** yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilir. Bu takdirde iş, işin yapımını üstlenen kuruluşun tâbi olduğu mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

b) Mahallî idareler ile merkezî idareye ait aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynı ihtiyaçları karşılayabilir, geçici olarak araç ve personel temin edebilir.

d) Kendilerine ait taşınmazları, **aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir.** Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür.

Kamu kurum ve kuruluşlarına belediyeler, bağlı kuruluşları ve belediye şirketlerince devir veya tahsis edilen taşınmazlar, kamu konutu ve sosyal tesis olarak kullanılamaz.” hükümleri dikkate alındığında, **Taşınmaz tahsisinde dikkat edilmesi gereken hususlar**

- Tahsisin düşük bir bedel karşılığında yapılması durumunda, bu bedelin kimin tarafından tespit edileceği Kanun'da belirtilmemiştir. Kanununun 15'inci mad-

desinin altıncı fıkrasında '*meclis kararıyla*' denildiğinden, bedelin de meclis tarafından kararlaştırılması ve meclis kararında belirtilmesi gerektiği kanaatindeyim.

- Sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere taşınmaz tahsisi yapılması,
- Tahsisle ilgili meclis kararı alındıktan sonra Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan onay alınması,
- Meclis kararında tahsisin ücretsiz mi veya düşük bedelle mi olacağını belirtilmesi,
- 25 yılı geçmemek üzere tahsis edebilir.

Belediye meclisinin bedelsiz tahsis kararı alma yetkisi olduğuna göre, düşük de olsa bir bedel karşılığı tahsiste de bu bedeli tespit etmesi doğaldır¹.

Buna göre tahsis, belediyenin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmaz malların, kamu hizmetlerinin görülebilmesi için mevzuatta belirtilen kamu kurum ve kuruluşlarına, hizmet süresince bedelsiz olarak verilmesidir.

Tahsiste, mülkiyeti kendilerinde kalması koşuluyla bir kamu idaresinin mülkiyetindeki taşınmazın, diğer bir kamu idaresinin bedelsiz olarak kullanımına bırakılması söz konusu olmaktadır.

Buna göre; belediyelere ait **taşınmazları tahsis** etmeye ve tahsisini kaldırmaya, maliki kamu idaresi yani belediye idaresi yetkili kılınmış, **kanunlardaki özel hükümler saklı** tutulmuştur.

Taşınmaz tahsislerinde Sayıştay Genel Kurulunun 16.10.2017 tarih ve Esas No: 2017/1, Karar No: 5415/1 tutanak no'lu İçtihadı Birleştirme Kararı bu konuda açıklayıcı bir içeriğe sahiptir.

Sonuç olarak Belediye Kanununun 14 ve 15 inci maddeleri kapsamında mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanması kapsamında Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (PTT) 23.05.2013 tarih ve 28655 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6475 sayılı "Posta Hizmetleri Kanunu" ile Kuruluşun görevleri yeniden düzenlenmiş ve "Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi" olarak yeniden yapılandırılmıştır. PTT Ulaştırma Bakanlığına bağlı olarak kamu kurumu niteliğinde bir kuruluş olması hasebiyle, tahsis yapılabileceği, Fakat Türk Telekom'un özel şirket olmasından kaynaklı tahsis yapılamayacağı Ancak 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında ihale yöntemiyle ihaleye girerek yer kiralayabileceği kanaatindeyiz.

¹ Osman Can Yenice, "Belediye Taşınmazlarının Tahsisi", http://mts.org.tr/mevzuat/20168/belediye_tasinmazlarinin_tahsisi

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 06.07.2020 tarih ve 27998389-010.06.02-.368870 sayılı Mali ve sosyal haklara ilişkin Sıra No:5)	01/07/2020 31.12.2020 Dönemi
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,154461
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylığı Katsayısı	2,417699
Yan Ödeme Katsayısı (İş güvencesi, iş riski, temininde günlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,048985
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.467,38-TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (e) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	8.454,34-TL
6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	7.536,85-TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 6/1/2020 tarihli ve 13659 sayılı Bakanlığımız Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%5,75
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%5,75
18/7/2017 tarihli ve 2017/T-8 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararına ekli (EK-I)'de gösterilen grupların 30.06.2020 tarihi itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri oranında artırılmıştır.	%5,75

Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 30/06/2020 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %5,75 oranında artırılmıştır. Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.	%5,75
8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	15.384,86-TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde %5,75 oranında artırılmıştır.	%5,75
2020 yılında asgari geçim indiriminin hesaplanmasında esas alınacak brüt asgari ücret tutarı	2.943-TL
1/7/2020 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	7.117,17-TL
19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Bakanlığımızca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 1/7/2020 tarihi itibarıyla	6.682,36-TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

657 s.Kanun md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığının T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 06.07.2020 tarih ve 27998389-010.06.02-.368870 sayılı Mali ve sosyal haklara ilişkin Sıra No:5)

Konusu		01.07.2020 31.12.2020 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.273x Maaş Katsayısı)		351,09
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	77,23
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	38,62
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300
	2. Çocuk için	400
	3. Çocuk için	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.467,38
	Memurun Ölümü (8.000+.1500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	2.934,76

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	11.164,44
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	12.709,05
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	15.798,27
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	18.115,19
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	21.204,41
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	24.293,63
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	29.699,76
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.07.2020 - 31.12.2020	0,154461	35.878,20

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 15.798,27-TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1]

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2020- 31.12.2020 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	124,05
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	141,21
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	175,54
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	201,28
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	235,60
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	269,93
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	330,00
2.000.001'den fazla olan beldelerde	398,65

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYENİN NÜFUSUNA GÖRE BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/07/2020 31/12/2020 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	540,61
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	695,07
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	926,77
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	1.158,46
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.853,53

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01/07/2020-31/12/2020
İL Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,154461)	930,78
İL Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,154461)	343,83

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01/07/2020-31/12/2020
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,154461)	2.162,45
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,154461)	1.853,53

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2019 - 31.12.2019 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2020 - 31.12.2020 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	2.558,40	2.943,00
SSK Primi (%14)	358,18	412,02
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	25,58	29,43
Gelir vergisi (%15)	134,32	154,51
Asgari Geçim İndirimi	191,88	220,73
Damga Vergisi (%07,59)	19,42	22,34
Kesintiler Toplamı	537,50	618,30
Net Asgari Ücret	2.020,90	2.324,70
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	2.558,40	2.943,00
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (**))	396,55	456,17
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	51,17	58,86
İşverene Toplam Maliyet	3.006,12	3.458,03

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (220,73) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2020 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	220,73	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	220,73
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	264,87	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	253,83
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	297,98	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	286,94
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	331,09	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	331,09
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	375,23	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	353,16
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	375,23	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	375,23

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:310)

27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2020 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
22.000 TL'ye kadar	15%
49.000 TL'nin 22.000 TL'si için 3.300 TL, fazlası	20%
120.000 TL'nin 49.000 TL'si için 8.700 TL, (ücret gelirlerinde 180.000 TL'nin 49.000 TL'si için 8.700 TL), fazlası	27%
600.000 TL'nin 120.000 TL'si için 27.870 TL (ücret gelirlerinden 600.000 TL'nin 180.000 TL'si için 44.070 TL), fazlası	35%
600.000 TL'den fazlasının 600.000 TL'si için 195.870 TL, (ücret gelirlerinde 600.000 TL'den fazlasının 600.000 TL'si için 191.070 TL), fazlası	40%

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE 2020 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	392 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	392 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	392 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	789- 15.947 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	392 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	392 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağa istinaden cezasını uygulayacaktır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2020 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.md.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	2.233 - 4.488 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

Bu maddede öngörülen idari para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idari para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdari para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN İDARİ PARA CEZALARI (01.01.2020 - 31.12.2020)

Kanuni Dayanağı	Fiil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m2 için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, AYRICA 42. MADDENİN 5. FIKRASINA GÖRE (KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLAN tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	8,54
			B	14,24
		II.	A	22,78
			B	31,32
		III	A	51,26
			B	56,98
		IV	A	65,52
			B	71,22
			C	88,32
		V	A	108,26
B	131,06			
C	148,15			
			D	179,5
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)

42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	30%
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	40%
	Uygulama imar planında veya parsellasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	60%
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	100%
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	20%
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	80%
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	50%
	Ruhsatsız ise	180%
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürüyor ise	50%
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	100%
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	10%
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	20%
Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	20%	

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN İDARİ PARA CEZALARI (01.01.2020 - 31.12.2020)

7226 s. Kanun ile eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
--------------------------------	--	--

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı	Fiillerin Çevre Ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak	5.698,89	11386,00	17.088,00
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	28.487,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	1.000,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2020-31/12/2020

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	31.903	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	268	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Madde de öngörülen ilke ve yükümlülükler aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	448	Bu durumdaki her işçi için
7/2 (f) bendi	99/2	7. maddenin 2 fıkrasının f bendine aykırı davranmak	1.794	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	268	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	268	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	268	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	1.050	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	3.983	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	289	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	289	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	1.050	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	1.050	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	289	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	509	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	1.050	
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	509	Bu durumdaki her işçi için

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01/01/2020-31/12/2020**

57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	509	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	509	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	509	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	2.809	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	509	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	2.809	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	2.809	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşına aykırı davranmak	2.809	
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yaşına uymamak	2.809	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	2.809	
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	2.809	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	2.809	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	2.809	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkra yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	25.523	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvurulana işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	25.523	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	25.523	

'Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanunun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanunun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

23 Aralık 2019 tarih ve 30987 Sayılı resmi Gazete'de yayımlanan yeniden değerlendirme oranıyla yeniden belirlenmiştir.

GECİKME ZAMMI TABLOSU

Uygulama Tarihleri	Genel Tebliğ No / Madde No/B.k.k. No	Oranı	Açıklama
01/01/1981 - 29/02/1984 Tarihleri arasında	359	10%	1.Ay
		3%	Diğer Aylar için Aylık
01/03/1984 - 31/08/1985 Tarihleri arasında	367	10%	1.Ay
		4%	Diğer Aylar için Aylık
01/09/1985 - 31/05/1988 Tarihleri arasında	370	10%	1.Ay
		7%	Takip Eden 5 Ay için Aylık
		5%	Diğer Aylar için Aylık
01/06/1988 - 31/12/1988 Tarihleri arasında	372	10%	İlk 3 Ay
		8%	Takip Eden 3 Ay için Aylık
		6%	Diğer Aylar için Aylık
01/01/1989 - 31/12/1989 Tarihleri arasında	375	10%	İlk 4 Ay için Aylık
01/01/1990 - 29/12/1993 Tarihleri arasında	378	7%	Diğer Aylar için Aylık
30/12/1993 - 07/03/1994 Tarihleri arasında	381	9%	Tüm Aylar için Aylık
08/03/1994 - 30/08/1995 Tarihleri arasında	383	12%	Tüm Aylar için Aylık
31/08/1995 - 31/01/1996 Tarihleri arasında	389	10%	Tüm Aylar için Aylık
01/02/1996 - 08/07/1998 Tarihleri arasında	391	15%	Tüm Aylar için Aylık
09/07/1998 - 19/01/2000 Tarihleri arasında	403	12%	Tüm Aylar için Aylık
20/01/2000 - 01/12/2000 Tarihleri arasında	408	6%	Her Ay için
02/12/2000 - 28/03/2001 Tarihleri arasında	411	5%	Her Ay için
29/03/2001 - 30/01/2002 Tarihleri arasında	415	10%	Her Ay için
31/01/2002 - 11/11/2003 Tarihleri arasında	422	7%	Her Ay için
12/11/2003 - 01/01/2004 Tarihleri arasında	429	4%	Her Ay için
02/01/2004 - 01/03/2005 Tarihleri arasında	5035 Sayılı Kanunun 4. maddesi	4%	Her Ay için
02/03/2005-20/04/2006 Tarihleri arasında	434	3%	Her Ay için
21/04/2006 Tarihinden İtibaren	438	2,5%	Her Ay için
19/11/2009 Tarihinden İtibaren	2009/15565 Sayılı B.K.K.	1,95%	Her Ay için
19/10/2010 Tarihinden İtibaren	2010/965 Sayılı B.K.K.	1,40%	Her Ay için
05/09/2018 Tarihinden İtibaren	62 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2 %	Her Ay için
01/07/2019 Tarihinden İtibaren	1266 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2,5 %	Her Ay için
02/10/2019 Tarihinden İtibaren	1592 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	2 %	Her Ay için
30/12/2019 Tarihinden İtibaren	1947 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	1,6 %	Her Ay için

**ÇEŞİTLİ KANUN ve CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE
GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN
PARASAL SINIRLARA AİT CETVEL (2020 YILI)**

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.900
	2-İlçelerde	990
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	21.900
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	37.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	9.900
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	40.300
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	1.374.000
Merkez dışındaki birim mutemetlerine	552.400	
40	4- Bağış ve yardımlar için	42.400
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imtanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	20.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	20
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 4	1) Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 409 uncu maddesininin birinci fıkrasının (1) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkinin	680
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkrası	348.000

DEĞERLİ KAĞITLAR (2020 YILI)

31.12.2019 Tarih ve 30995 (4. Mükerrer) Sayılı

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli (TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	16,50
	b) Beyanname	16,50
	c) Protesto, vekaletname, re'sen senet	33,00
2	(Mülga: 30.12.2004-5481/14.md.)	-
3	Pasaportlar	160.00
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016- 6735/27 md.)	110.00
5	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
6	(Değişik:14/1/2016-6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	25,00
	b) Değişirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	25,00
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	50,00
7	Aile cüzdanları	140.00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	200.00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	200.00
11	Motorlu araç tescil belgesi	180.00
12	İş makinesi tescil belgesi	150.00
13	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	10,00
14	Mavi Kart (Ek: 9/5/2012-6304/9 md.)	14,00
15	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.)	110.00
16	(22.12.2016 tarih ve 29926 sayılı Resmi Gazeteyeyle düzeltilen ibare) Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.) (*)	110.00

AMORTİSMAN AYIRMADA ALT SINIR

TUTAR	UYGULAMA DÖNEMİ	DAYANAĞI
1.400-TL	01/01/2020-31/12/2020	513 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.200-TL	01/01/2019-31/12/2019	504 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01/01/2018-31/12/2018	492 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2017-31/12/2017	476 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2016-31/12/2016	460 Sayılı VUK Genel Tebliği
880 TL	01/01/2015-31/12/2015	442 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2014	433 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2013	422 Sayılı VUK Genel Tebliği

**5957 SAYILI KANUNA GÖRE BELEDİYELERCE VERİLEN
FAALİYETTEN MEN EDİLME CEZALARI**

Cezaya Konu Eylem	5957 Sayılı Kanun'da Cezayı Öngören madde/fıkra-bent	Ceza Miktarı (TL)
Satış yerleri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi veya satılması	14/1-b	116
Satış yerleri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal veya boş kap bulundurulması	14/1-b	116
Çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması	14/1-b	116
Alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması	14/1-b	116
Atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması	14/1-b	116
Satış yerinin temiz tutulmaması	14/1-b	116
Mal getirilmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Araç bulundurulmasına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Malların etiketlenmesine ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Satış yeri numarasını gösterir levhaya ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Pazarıcı ve pazar yerinde faaliyet gösteren üreticilerce kullanılacak kimlik kartlarına ilişkin yönetmelikteki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi	14/1-a	227
Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması	14/1-c	468
Ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması	14/1-c	468
Hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması	14/1-c	468
Satış yeri bulunmaksızın satış yapılması	14/1-b	1168
Satış yerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması	14/1-c	4.688
Mallara ilişkin künye numarası ile Bakanlıkça belirlenen diğer bilgileri içeren barkodlu etiketin ya da bunun yerine kullanılan künye belgesinin malların üzerinde veya kap ya da ambalajlarının herkes tarafından kolaylıkla görülebilecek bir yerde bulundurulmaması	14/1-e	11735
Mallara ilişkin barkodlu etiket veya bunun yerine kullanılan künye belgesinde, bilerek değişiklik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi ya da bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadeler yer verilmesi	14/1-e	11735

- Toptancı halinde ya da pazar yerindeki işyeri veya satış yeri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi, satılması, mal veya boş kap bulundurulması,
- Toptancı halinde veya pazar yerinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiili kötü muamelede bulunulması,
- Toptancı halinde veya pazar yerinde, atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması ya da satış yeri veya işyerinin temiz tutulmaması,
- Malların etiketlenmesine, pazar yerine mal getirilmesine, bu yerlerde araç bulundurulmasına, satış yeri numarasını gösterir levhaya, tahsis sahiplerince kullanılacak kimlik kartlarına ve bunlarca giyilecek kıyafetlere ilişkin olarak 5957 sayılı Yasa uyarınca çıkarılan yönetmeliklerdeki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi.

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2020 YILI)

	TL
1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	952.000
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	2.855.000
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	2.855.000
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.- TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	104.000
b-Diğer İlçelerde	51.600
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	628.000
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	315.000
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	228.000
ç) Diğer İlçelerde	171.000

Bu madde ile ilgili parasal sınırların herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

H - CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırâh Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları

YURTIÇİ HARCIRAHLAR	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)	
A. a) TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanları Yardımcıları	73,25
b) Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları	66,85
B. Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	56,10
b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	52,35
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	49,15
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	43,35
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	42,15
1) 6245 sayılı Harcırâh Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır. * 6245 sayılı Harcırâh Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50 si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.	
II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)	
50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	17,20
Bu tazminattan yararlananlardan;	
1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.	
2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.	

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	2,26 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	2,39 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktu ödeneceği (K) işaretli cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

		Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	10.000'e kadar olanlar için	302,00 TL
	10.001'den 50.000'e kadar olanlar için	323,50 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	358,00 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	404,00 TL
	250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için	482,00 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	559,00 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindeki için	559,00 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindeki için	744,00 TL

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı, diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı süreç ve bu süre ile orantılı olarak ödeneceği (K) işaretli cetvelde ifade edilmiştir.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2020 YILI

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	6.600 TL
--	----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2020 YILI)

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	23.00 TL
--	----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2020 YILI)

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2020 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	11.000 TL
-Diğer yerlerde	7.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(27.12.2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.400
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	790
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	350

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarıısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığı süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcırah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

		İzin Süresi
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıdır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetçi eğitime katılma halleriyle geçi boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 Sayılı Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	308.14 TL

23.1954 tarih ve 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 7 nci maddesine göre, bu Kanun hükümlerine aykırı olarak müstahdem ve işçilere öğle dinlenmesi yaptırılmaması halinde işveren veya işveren vekillerine, belediye encümenince idari para cezası verilmesi hükme bağlanmıştır.

Ayrıca, bu Kanun'un 5 inci maddesindeki, bu Kanun hükümlerinin uygulanması sebebiyle müstahdem veya işçi kazançlarını veya bu kimselere ait diğer hakları daha aşağı hadlere indiren işveren veya işveren vekiline, belediye encümenince müstahdem veya işçilerin uğradıkları zararın iki katı kadar idari para cezası verilecektir.

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müştemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri لازمگelen kaidelere ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	392 TL
b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatı olmadan cenaze defneden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasalara aykırı hareket edenlere	Belediye Encümeni	392 TL
c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabada diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	392 TL
İdari para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.		

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:64)

2020 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 27/12/2019 Tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer olan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1. Tahkimnameler	(89,10 TL)
2. Sulhnameler	(89,10 TL)
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri (Belli parayı ihtiva edenler dahil)	(500,80 TL)
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(89,10 TL)
2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)

488 sayılı Kanunun mükerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 63 Seri No2lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil), yeniden değerlendirilerek ve 1/1/2020 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:64)

2020 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 27/12/2019 Tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(30,70 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(18,10 TL)
ac) İyda senedi	(2,90 TL)
ad) Taşıma senedi	(0,80 TL)
b) Konşimentolar	(18,10 TL)
c)Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(30,70 TL)
b) Resmî dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(68,70 TL)
bb) Gelir tabloları	(32,90 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(32,90 TL)
c) Barnameler	(2,90 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(13,40 TL)
e) Ordinolar	(0,80 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(13,40 TL)
IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1. Makbuzlar:	
a) Resmî daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmî dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmî daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek: 5766/10-ç md.) (Yürürlük: 6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmî daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(0,80 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(89,10 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(119,10 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:64)

2020 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 27/12/2019 Tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(58,80 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(58,80 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(58,80 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(119,00 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(43,70 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildireleri	(43,70 TL)
f) (Değişik:6728/28. Md. Yürürlük: 9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(69,70 TL)
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(0,80 TL)

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	187 TL

5.12.1951 tarih ve 5846 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 81 inci maddesinin yedinci fıkrasına göre, bu Yasa kapsamında korunan, yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır. Bu yasağa aykırı hareket edenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

İdari para cezasına itiraz : 5846 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	392 TL

9.6.1958 tarih ve 7126 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 47 nci maddesine göre, bu Yasa hükümlerine göre tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

7126 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2020 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No:513,27/12/2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır:)

Madde Konusu	İlanın şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	3.300
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	3.300-330.000
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	330.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	40
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	140.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	280.000
	- Satış tutarı	390.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	140.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	280.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.400
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	4
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	1.400
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	18,00
	- Diğer vergilerde	35,00
	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	220
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	130
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	67
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	30
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	18
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	8,50
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	120
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	67
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	30
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	18
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	8,50
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	4,70
MADDE 353-	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2020 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

MADDE 353-	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	350
	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	180.000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aşı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	350
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	18.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	180.000
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilmemesi, mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	350
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolarla ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	8.500
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanıma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	420
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	1.300
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	260.000
9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.800	
10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	1.300	
MADDE 355- b) Damga Vergisinde		
- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	2,90	
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermektten çekinenler ile 107a, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve gelir vergisi kanununun 98/a maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86,148,149,150,256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	2.300
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	1.200
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	600
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.400
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	700
3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	360	
Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.800.000	

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2020 YILI İÇİN UYGULA- NACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	392 TL

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde itihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2020-31.12.2020)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fülük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	3.800
	10.000' den fazla olan belediyeler	7.600

BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ (01.01.2020-31.12.2020 Tarihleri Arası)

	Yasal Dayanak	Tutarlar
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	16.517,53 TL'den fazla olan tutarlar için
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	16.517,53 TL'den az olan tutarlar için

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (2020 YILI)

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 52) 27 Aralık 2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1) 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun mükerrer 44 üncü maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu; konutlara ait çevre temizlik vergisinin, su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metre-küp başına büyükşehirlerde 15 kuruş, diğer yerlerde 12 kuruş olarak hesaplanacağı; işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisinin maddede belirtilen tarifeye göre alınacağı ve büyükşehirlerde %25 artırımlı uygulanacağı; bu maddede yer alan tutarların her yıl yeniden değerlendirilmesinde artırılacağı ve bu tutarların belirlenmesinde, vergi tutarlarının yüzde beşini aşmayan kesirlerin dikkate alınmayacağı hüküm altına alınmıştır.

(2) Bakanlığımızca 2019 yılı için yeniden değerlendirilme oranı % 22,58 (yirmiiki virgöl ellisekiz) olarak tespit edilmiş ve 23/12/2019 tarihli ve 30987 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 512) ile ilan edilmiş bulunmaktadır.

(3) Buna göre; 1/1/2020 tarihinden itibaren konutlar ile işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi bu Tebliğde belirlenen tutarlara göre tahsil edilecektir.

KONUTLARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

1) Konutlara ait çevre temizlik vergisi; su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metre-küp başına büyükşehir belediyelerinde 47 kuruş, diğer belediyelerde 35 kuruş olarak hesaplanacaktır.

(2) Diğer taraftan, belediyenin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını belediyece veya büyükşehir belediyelerine bağlı su ve kanalizasyon idarelerince tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisi, aşağıda yer alan ilgili tarifelerin yedinci grubunun belediye meclislerince en son intibak ettirilen derecelere ait tutarlar üzerinden tahakkuk ettirilecektir.

İŞYERLERİ VE DİĞER ŞEKİLDE KULLANILAN BİNALARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

(1) İşyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi, büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde aşağıdaki tarifelere göre uygulanacaktır.

a) Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak olan çevre temizlik vergisi tarifesi aşağıda yer almaktadır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	4200	3300	2600	2300	2000
2. Grup	2600	2000	1590	1300	1200
3. Grup	2000	1300	1200	850	670
4. Grup	850	670	490	420	330
5. Grup	490	420	290	280	230
6. Grup	280	230	147	130	100
7. Grup	100	79	55	47	35

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (2020 YILI)

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 52) 27 Aralık 2019 tarih ve 30991 (2. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre, büyükşehir belediyelerinde çevre temizlik vergisi, diğer belediyelerde uygulanan çevre temizlik vergisi tutarları %25 artırılarak hesaplanacaktır. Buna göre büyükşehir belediyelerinde uygulanacak olan çevre temizlik vergisi tarifesi aşağıda yer almaktadır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	5250	4125	3250	2875	2500
2. Grup	3250	2500	1987	1625	1500
3. Grup	2500	1625	1500	1062	837
4. Grup	1062	837	612	525	412
5. Grup	612	525	362	350	287
6. Grup	350	287	183	162	125
7. Grup	125	98	68	58	43

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI

(1) 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin on ikinci fıkrasında, "Cumhurbaşkanı; beşinci fıkradaki tarifede yer alan bina gruplarını belirlemeye ve bu maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında yer alan tutarları yöreler, belediyelerin nüfusları ve bina grupları itibarıyla ayrı ayrı dörtte birine kadar indirmeye veya yarısına kadar artırmaya yetkilidir." hükmü yer almaktadır.

(2) Bu hükmün verdiği yetkiye dayanılarak yürürlüğe konulan 13/12/2005 tarihli ve 2005/9817 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ekindeki Kararın 7 nci maddesine göre; konut, işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar için belirlenen tutarlar, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunanlar hariç olmak üzere kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde %50 indirimli olarak uygulanacaktır.

(3) Buna göre, kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına 17 kuruş olarak hesaplanacak; işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları ise aşağıdaki tarife göre hesaplanacaktır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	2100	1650	1300	1150	1000
2. Grup	1300	1000	795	650	600
3. Grup	1000	650	600	425	335
4. Grup	425	335	245	210	165
5. Grup	245	210	145	140	115
6. Grup	140	115	73	65	50
7. Grup	50	39	27	23	17

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(1.2.2020-31.01.2021 döneminde uygulanacak Eşik Değerler ile Parasal Limitler ve Tutarlar)

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
			2020 Yılı
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	2.964.213
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	65.213.187
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	2.964.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	65.213.187
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	2.964.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	65.213.187
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	2.964.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	65.213.187
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	194.033
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	388.086
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	194.033 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	388.086 -
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	388.086 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	3.234.222 -

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(1.2.2020-31.01.2021 döneminde uygulanacak Eşik Değerler ile Parasal Limitler ve Tutarlar)

Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	97.008
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	32.316
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanununun 3/g maddesi	14.877.509
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanununun 21/f Md.	323.398
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanununun 53/j-1 Md.	646.821
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanununun 62/h Md.	258.977
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	1.023.922-TL'ye kadar		6.139
	1.023.922-TL'den 4.095.700-TL'ye kadar		12.284
	4.095.700--TL'den 30.717.756-TL'ye kadar		18.426
	30.717.756-TL ve üzeri		24.571

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1. Kasa işlemleri:	TL
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	2.600
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	1.500
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile askeralma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkere bedeli, ikamet tezkere harcı, vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir. teminet iaderdeleri ile sağlık turizm ve turst sağlığı kapsamında sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27 nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla vezne de bulundurulacak azami TL tutarı;		
1.2.1. Vergi dairelerinde,	3.900	
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	25.700	
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	14.700	
2. Kaybedilen alındılar için ilân: İlgilileri tarafından kaybedilen alındılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	1500	
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK		
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:		
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	4.900	
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	15.600	
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler: Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Sattırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,		6.100
C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK		
1. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)		
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	5.000	
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	7.000	

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	25.000
2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sana-yi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4, diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.	
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.	
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kay-bedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınır.	95.000
D-TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	7.600
1.2. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	36.000
2. Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir İllerin-de 3 kat olarak uygulanır.	

ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ

A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen ilçelerde	1.900
1.2. Diğer ilçelerde	990
2. Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sev kullanılmak üzere	21.900
3. Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	12.700
4. Bakanların katılacağı yurt dışı seyahatlerde kullanılmak üzere	36.800
5. Mahkeme harç ve giderleri	
5.1. İstanbul il merkezi için	150.000
5.2. Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	99.000
5.3. Diğer il ve ilçeler için	38.000
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	100.600

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	9.900
8. Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	40.300
9. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği	729.400
10. Yargılama Giderleri	20.750
11. Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	4.600
12. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1. Büyükşehir belediye sınırları içinde	10.000
12.2. Diğer il ve ilçelerde	6.000
B - ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	1.900

MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR

1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışında kalan;	
2.1. Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 SAYILI Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birinmince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	899
--	-----

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları: (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
---	-----------------

PARASAL SINIRLAR

6 Şubat 2020 Tarih ve 31031 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1.1/1/2020 tarihinden itibaren :	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	13,75
2. 1/7/2018-31/12/2019 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	19,50
3. 1/1/2017 - 30/06/2018 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (31/12/2016 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	9,75

TAZİYE

Çorum Eski Belediye Başkanlarından Sayın Prof. Dr. Arif ERSOY'un 01.08.2020'de vefat haberine, Mahalli İdareler Derneği camiası ve şahsım olarak çok üzüldük. Siyasal bilgiler fakültesinde bizim ce-nahtan o hepimizin abisi idi. Ailesine ve yakınlarına başsağlığı diliyoruz. Babaları ile gurur duyabilirler. Salih bir insandı. Dünya ve Ukba dengesini iyi kuranlardandır.

Arif Bey Çorum'da da güzel hizmetler yaptı. Hem öğretim görevlisi, hem de belediye başkanı olarak kayda değer işlere imza attı.

İnançlı, idailist insandı. Parayla pulla işi yoktu. Amacı hep yararlı olmak, ülkeye hizmet etmek, faydalı olmaktı. Ömrünü bu yönüyle verimli geçirdi. Ülkemizde güzel hizmetler yaptı. Makam, siyaset onu hak davasında hiç değiştirmede. O imkanlarını hep rızayı ilahi yolunda kullandı.

Allah (c.c.) taksiratını af, mekanını cennet etsin.

Ramazan SODAN

Mahalli İdareler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi \ Vali